

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

x. A. S. O. U.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1934: 37
JORDBRUKSDEPARTEMENTET

JORDBRUKSKREDITUTREDNINGEN

BETÄNKANDE

MED

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING
ANGÅENDE STATENS LÅNEFOND FÖR
SEKUNDÄRLÅN MOT INTECKNING
I JORDEGENDOM, M. M.

AVGIVET DEN 8 OKTOBER 1934

S T O C K H O L M

1 9 3 4

Statens offentliga utredningar 1934

Kronologisk förteckning

1. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 2. Finanspolitikens ekonomiska verkningar. Av G. Myrdal. Norstedt. xij, 279 s. S.
2. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 3. Lönutvecklingen och arbetslösheten. Av A. Johansson. Norstedt. vi, 162 s. 1 bil. S.
3. 1933 års teaterutrednings betänkande. Del 1. De fasta statsunderstödda teatrarna. Norstedt. 164 s. E.
4. Betänkande med utredning och förslag rörande organisation av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område. Kihlström. 198 s. Jo.
5. Betänkande med förslag angående frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. Idun. 208 s. H.
6. Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader. Lindström. 56 s. Jo.
7. Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. Marcus. 54 s. Fl.
8. Betänkande med förslag till sjöarbetstidslag. Norstedt. 130 s. H.
9. Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser angående statsbidrag till avlöning åt distrikts-sköterskor m. m. Marcus. 66 s. S.
10. Utlåtanden över utredningen angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. Norstedt. 214 s. S.
11. Utredning angående åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. Beckman. (2), 176 s. S.
12. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 4. Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. Av B. Ohlin. Norstedt. viij, 176 s. S.
13. Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m. Marcus. 102 s. Fl.
14. Undersökningar angående det sociala hjälpklientelet. Av T. Jacobsson. Norstedt. 228 s. S.
15. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättnings behov. Marcus. 88 s. Fl.
16. Betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. Norstedt. 106 s. S.
17. Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. Norstedt. 56 s. K.
18. 1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Beckman. viij, 362 s. S.
19. Pensionsförsäkringsreformen. Kortfattad framställning av 1928 års pensionsförsäkringskommittés förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Beckman. 26 s. S.
20. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av inhemskt bränsle för statens stationära anläggningar m. m. Marcus. 54 s. Fl.
21. 1933 års teaterutrednings betänkande. Del 2. Utredning rörande teaterförhållandena i riket. Norstedt. 139 s. 8 pl. E.
22. Betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål. Norstedt. (2), 753 s. S.
23. Betänkande med förslag angående bemanning av svenska fartyg jämte statistisk utredning angående svenska handelsflottans bemanning år 1931. Norstedt. 174 s. H.
24. Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. Uppsala, Almqvist & Wiksell. viij, 704 s. E.
25. Förslag till alternativa koraler. Centraltryckeriet. (4), 31 s. E.
26. Utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel. Marcus. 48 s. K.
27. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 1. Vägar. Heggström. 434 s. K.
28. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 3. Avgivna utlåtanden. Heggström. 47 s. K.
29. 1930 års pensionsakkunniga. Betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst. Norstedt. 167 s. Fl.
30. Utlåtande över betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. (Trettonmannakommissionens betänkande.) Norstedt. 227 s. S.
31. Betänkande angående omorganisation av landsfogdetjänsterna. Norstedt. 111 s. Ju.
32. Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. Marcus. 188 s. Jo.
33. Järnvägs- och automobiltrafik. Tullberg. (2), ix, 260 s. K.
34. Varuträffiken med bil samt statistisk och kartografisk översikt av totala varuträffiken till och från Stockholm under maj månad 1932. Av O. Jonasson. Separatbilaga till 1932 års trafikutrednings betänkande den 19 jan. 1934. Tullberg. 52, 44 s. K.
35. Betänkande med utredning och förslag angående sänkning av läkemedelspriserna, revision av apoteksvarustadgan m. m. Marcus. vi, 612 s. S.
36. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande frihamnsväsendet. Norstedt. 253 s. Fl.
37. Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning angående statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom, m. m. Beckman. 117 s. Jo.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklelesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1934: 37
JORDBRUKSDEPARTEMENTET

JORDBRUKSKREDITUTREDNINGEN

BETÄNKANDE

MED

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING
ANGÅENDE STATENS LÅNEFOND FÖR
SEKUNDÄRLÅN MOT INTECKNING
I JORDEGENDOM, M. M.

AVGIVET DEN 8 OKTOBER 1934

STOCKHOLM 1934
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[1521 34]

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIÅR 1904: 17
LÖNNER OCH LÖNER

JORDBRUKSKREDITFÖRENINGEN

BETÄNKANDE

AF

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING

ANGÅENDE STATENS LÅNEFOND FÖR

SEKUNDÄRLÅN MOT INTÄKTING

I JORDTJENSTOM. M. M.

UTGITT DEN 10 DECEMBER 1904

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERI

ÅR 1904: 17

17

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid
<i>Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet</i>	5
Förslag till förordning angående statens lånefond för sekundärlån mot in- teckning i jordegendom	7
Förslag till kungörelse med närmare föreskrifter angående användningen av statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom	12
Allmän motivering	14
Specialmotivering	35
Särskilda yttranden av herr Adler, herr Dahlberg och herr Svensson	54

Bil. I. Tabeller rörande jordbrukets skuldsättning år 1933 inom vissa delar av riket	59
Bil. II. Affärsbankernas krediter till jordbrukare m. m. den 20 augusti 1934, affärsbankernas räntesatser vid krediter till jordbrukare i slutet av augusti 1934 samt jordbrukskassornas räntesatser i oktober 1934	103
Bil. III. Redogörelser för i vissa främmande länder genomförda eller före- slagna statsingripanden för lättande av jordbrukarnas skuldbörda m. m.	111

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet.

Genom beslut den 15 december 1933 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla fem utredningsmän för att, i enlighet med av departementschefen angivna riktlinjer, verkställa utredning och avgiva förslag rörande formerna för en reglering av jordbrukets kreditförhållanden.

Med stöd av detta bemyndigande tillkallade departementschefen såsom utredningsmän ledamoten av riksdagens första kammare, generaltulldirektören N. R. Wohlin, tillika ordförande, verkställande ledamoten i Svenska jordbrukskreditkassan, lantbrukaren N. Adler, assessorn, sedermera hovrättsrådet i Göta hovrätt A. L. Ramfors, tillika sekreterare, bankdirektören N. A. V. Brolén samt ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren G. Hj. Svensson.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 juli 1934 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet såsom ytterligare utredningsman verkställande direktören i Svenska bankföreningen, f. d. häradshövdingen Knut Dahlberg.

På begäran av Ramfors entledigades denne från och med den 15 september 1934 från uppdragen att vara utredningsman och sekreterare.

Enligt beslut den 20 augusti 1934 medgav chefen för jordbruksdepartementet, att vid utredningens bedrivande finge anlitas biträde av sekreteraren hos sparbanksinspektionen Yngve Ericsson.

Utredningsmännen — vilka antagit benämningen jordbrukskreditutredningen — få härmed överlämna ett betänkande med förslag till förordning angående statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom samt till kungörelse med närmare föreskrifter angående användningen av statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom.

Särskilda yttranden av undertecknade Adler, Dahlberg och Svensson bifogas.

Vid betänkandet äro såsom bilagor fogade dels av statistiska centralbyrån utarbetade tabeller rörande jordbrukets skuldsättning år 1933 inom vissa

utvalda mindre områden av riket, dels vissa uppgifter beträffande bankernas och jordbrukskassornas utlåning till jordbruket och dels på utredningens uppdrag upprättade redogörelser för i en del främmande länder vidtagna eller föreslagna statliga åtgärder för lättande av jordbrukarnas skuldbörda m. m.

Stockholm den 8 oktober 1934.

NILS WOHLIN

NILS ADLER

NILS BROLÉN

K. DAHLBERG

HJALMAR SVENSSON

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet

Gjennom beslut den 15 december 1933 berörande Kungl. Maj:ts öfver-
för jordbruksdepartementet att tillkalla fem utredningsmän för att i enlighet
med av departementetschefen angivna riktlinjer, verkställa utredning och av-
ge förslag rörande formerna för en reglering av jordbrukets kreditförhål-
landen.

Med stöd av detta berörande tillkallade departementetschefen såsom
utredningsmän ledamöten av riksdagens första kammare, generallandbruk-
törerna N. H. Wohlin, tillika ordförande, verkställande ledamöten i Svenska
jordbrukskreditkassan, landbruksmannen N. Adler, assessor, sedermera hovrätts-
rådet i Gästrik län, tillika sekreterare, bankdirektören N.
A. V. Brolén samt ledamöten av riksdagens andra kammare, landbrukaren
G. H. Svensson.

Tillkallt Kungl. Maj:ts berörande den 21 juli 1934 tillkallade öfver-
för jordbruksdepartementet såsom ytterligare utredningsmän verkställande
direktören i Svenska bankföreningen, f. d. häradshövdingen Knut Dahlberg.
På begäran av Riksdagens andra kammare tillkallades denna från och med den 15 sep-
tember 1934 från uppgiften att vara utredningsman och sekreterare.

Rikligt beslut den 30 augusti 1934 medgav öfverföringen till jordbruksdeparte-
mentet, att vid utredningens bedrivande ålaga utöfades tillika av sekreteraren
hos sparbankskassan Yngve Ericsson.

Utredningsmännen — vilka antagit benämningen jordbrukskreditutred-
ningen — få härmed överlämnat ett betänkande med förslag till förordning
angående statens färande för skuldskattning mot insättning i jordbruket
samt till kunngörande med närmare föreskrifter angående anställningen av
statens färande för skuldskattning mot insättning i jordbruket.

Särskilda uttalanden av undersekräderna Adler, Dahlberg och Svensson
bilagas.

Vid betänkandet äro såsom bilagor fogade dels av statistiska centralbyrån
utarbetade tabeller rörande jordbrukets skuldskattning år 1933 inom vissa

Förslag till Förordning

angående statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom.

Härigenom förordnas som följer:

Fondens ändamål.

§ 1.

Statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom har till ändamål att i enlighet med bestämmelserna i denna förordning lämna lån mot säkerhet av inteckning i jordegendom.

Med jordegendom förstås i denna förordning självständig, å marken bestämbar fast egendom, varå jordbruk eller jordbruk jämte skogsbruk bedrives.

Fondens förvaltning.

§ 2.

Fonden förvaltas av riksgäldskontoret.

§ 3.

Medel, som av staten anvisats till fonden, skola, så länge de ej tagas i anspråk för lånerörelsen, innestå hos riksgäldskontoret.

Av inkomsten av lånerörelsen skall till riksgäldskontoret gäldas ränta å de i anspråk tagna medlen enligt räntefot, som efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret fastställas av Konungen och ej må understiga den ränta, till vilken medlen av staten upplånats eller skäligen bort kunna upplånas.

Lånerörelsens organisation.

§ 4.

Lånerörelsen handhaves för statens räkning av en nämnd med säte i Stockholm.

Nämnden utgöres av fem ledamöter. Två ledamöter jämte två suppleanter för dem förordnas av Konungen, som tillika förordnar en av dessa ledamöter till ordförande i nämnden. En ledamot, som skall vara vice ordförande, jämte en suppleant för honom förordnas av fullmäktige i riksgäldskontoret. Styrelsen för Sveriges allmänna hypoteksbank och styrelsen för Svenska jordbrukskreditkassan utse vardera en ledamot jämte en suppleant för honom.

§ 5.

Under nämndens ledning och tillsyn besörjes utlåningen från fonden och vården av de utlämnade lånen av låneförmedlare. Såsom låneförmedlare åger nämnden anlita hypoteksföreningar och centralkassor för jordbruks-

kredit samt de ytterligare kreditinrättningar, som Konungen kan finna skäl bestämma. Ej må låneförmedlare, med mindre därom med nämnden träffats avtal, i sin verksamhet för fondens räkning gå utöver det distrikt, som för hans egentliga verksamhet är bestämt. Anlitas bankaktiebolag såsom låneförmedlare, skall genom avtal mellan nämnden och bolaget bestämmas det eller de kontor, vilka skola för låneförmedlingen användas, och det område, som härutinnan skall utgöra sådant kontors distrikt.

§ 6.

Där så erfordras, äger nämnden anlita jordbrukskassor och sparbanker ävensom av nämnden utsedda kommittéer av två eller tre personer att såsom lånebiträden bisträcka nämnden eller av nämnden angivna låneförmedlare. Lånebiträde må icke besluta om beviljande av lån, ej heller handhava vård av utlämnat lån.

Omkostnaderna och säkerhetsfonden.

§ 7.

Av varje års inkomst av lånerörelsen skall, innan ränta till riksgäldskontoret erlägges, dels gäldas omkostnaderna under året för lånerörelsens bedrivande dels och till en för fonden avsedd säkerhetsfond avsättas ett belopp, motsvarande en femtedels procent av det högsta belopp, vartill de från fonden utlämnade lånens sammanlagda kapital vid någon tid av året uppgått. Vad av inkomsten må återstå, sedan all utestående och vid årets utgång förfallen ränta till riksgäldskontoret blivit erlagd, skall likaledes tillföras säkerhetsfonden.

I den mån så erfordras för fullgörande av förräntningsskyldigheten till riksgäldskontoret, skall för tiden till utgången av år 1938 avsättning till säkerhetsfonden ej äga rum.

§ 8.

Arvoden åt nämndens ledamöter bestämmas av Konungen.

I den mån Konungen icke bestämmer de arvoden eller andra ersättningar, som skola utgå till av nämnden anlitate låneförmedlare eller lånebiträden eller till personer, som eljest med lånerörelsens bedrivande erhålla befattning, äger nämnden att därom träffa avgörande.

§ 9.

Säkerhetsfonden må ej användas i lånerörelsen utan skall av nämnden hållas innestående på räntebärande räkning i riksgäldskontoret eller ock placeras i svenska statens obligationer.

Säkerhetsfonden må av nämnden tagas i anspråk endast för täckande av kapitalförlust, som drabbat lånefonden.

Lånerörelsens bedrivande.

§ 10.

Medel till utlåning skola av nämnden i mån av behov och tillgång tillhandahållas låneförmedlarna, vilkas styrelser äga att under iakttagande av

gällande föreskrifter och i vederbörlig ordning meddelade anvisningar besluta angående utlåningen.

Låneförmedlare, vars styrelse beviljat lån, har att till låntagaren utlämna lånebeloppet och att, där ej nämnden annat bestämmer, handhava vårdnaden av lånet, så länge någon del därav utestår ogulden.

§ 11.

Med nämndens medgivande må låneförmedlares styrelse överlåta åt ett inom styrelsen utsett arbetsutskott, bestående av minst tre ledamöter, att besluta i fondens ärenden eller vissa av dem.

Jämväl må med nämndens medgivande sådan befogenhet av styrelsen för bankaktiebolag, som är låneförmedlare, överlåtas åt styrelsen för kontor, som för låneförmedlingen användes.

§ 12.

I behandlingen inom låneförmedlares styrelse så ock inom arbetsutskott eller kontorsstyrelse, varom i § 11 förmäles, av fonden rörande ärenden skall såsom ledamot deltaga ett ombud för statsverket, som förordnas av Konungen. Mot ombudets mening må lån ej beviljas.

§ 13.

I fondens ärenden skola hos nämnden och låneförmedlarna föras räkenskaper, som skola avslutas för kalenderår. Vid behandling därstädes av dylika ärenden skola föras protokoll.

Fonden tillhöriga medel, som nämnden eller låneförmedlare innehar, böra i avvidan på deras användande för med dem avsett ändamål hållas insatta på räntebärande räkning i bank.

Låneförmedlares styrelse har att enligt anvisning av nämnden lämna nämnden fortlöpande redovisning för hos låneförmedlaren vidtagna åtgärder i fondens ärenden.

§ 14.

De till fonden för erhållna lån avgivna förbindelser med tillhörande säkerhetshandlingar skola hos vederbörande låneförmedlare eller annan, som nämnden för ändamålet anlitar, förvaras i brandfritt och i övrigt betryggande förvaringsrum under minst två särskilda lås med olika nycklar, av vilka en nyckel skall innehavas av ett av nämnden därtill förordnat ombud.

§ 15.

Ledamöter av nämnden eller av låneförmedlares styrelse eller i fall, varom i § 11 förmäles, kontorsstyrelse, vilka genom att överträda denna förordning eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda fonden skada, svare för skadan en för alla och alla för en.

Ej vare låneförmedlare ansvarig för skada, som av styrelseledamot eller annan tillskyndas fonden.

Revisionen.

§ 16.

Nämndens räkenskaper och förvaltning skola årligen granskas av tre revisorer, av vilka två jämte två suppleanter för dem förordnas av Konungen, medan den tredje jämte en suppleant för honom förordnas av fullmäktige i riksgäldskontoret.

Låneförmedlarnas i fondens ärenden förda räkenskaper samt styrelsernas för låneförmedlarna förvaltning av sagda ärenden skola årligen granskas av samma revisorer, som utsetts för motsvarande granskning rörande låneförmedlarnas egna ärenden; skolande i den fonden rörande revisionen hos varje låneförmedlare jämväl deltaga en revisor, som förordnats av Konungen.

§ 17.

Låneförmedlares revisorer rörande fonden skola, så snart ske kan efter det deras granskning av sistförflutna årets räkenskaper och förvaltning fullbordats, insända berättelse över granskningen till nämndens revisorer. Dessa äga, där i berättelsen finnes framställd anmärkning eller omständigheterna eljest därtill föranleda, infordra yttrande av låneförmedlarens styrelse.

Nämndens revisorer skola senast den 1 juli till chefen för finansdepartementet ingiva berättelse över sin granskning av sistförflutna årets räkenskaper och förvaltning, vilken berättelse skall vara åtföljd av de av låneförmedlarnas revisorer avgivna berättelser jämte de yttranden, som må hava infordrats och bekommit.

I varje av revisionsberättelserna skall angivas, huruvida ansvarsfrihet tillstyrkes eller avstyrkes för de personer, vilkas förvaltning granskningen avsett.

Angående ansvarsfrihet beslutar Konungen efter att hava inhämtat utlåtande av fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 18.

Revisorer, som i sin berättelse mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av dem granskats, eller vid fullgörande av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare ansvariga för fonden därigenom tillskyndad skada, en för alla och alla för en.

Fondens utlåningsvillkor.

§ 19.

Lån, som utlämnas från fonden, skola förräntas efter fast vid lånets beviljande bestämd räntefot. Denna skall, där ej Konungen annat föreskriver, vara en halv procent högre än den räntefot, efter vilken enligt Konungens senast meddelade beslut rörande förräntning av medel, som från fonden tagas i anspråk, ränta skall till riksgäldskontoret erläggas.

§ 20.

Lån från fonden må meddelas till högst sjuttiofem procent av det av vederbörande låneförmedlare fastställda belåningsvärdet å den jordegendom, varom fråga är. I belåningsvärdet må ej inräknas värdet å växande skog.

Egendoms belåningsvärde skall fastställas efter värdering med iakttagande av att detsamma ej må bestämmas högre än som motsvarar egendomens vid senaste taxering åsatta jordbruksvärde. Där så erfordras, skall värdering verkställas genom besiktning på ort och ställe men må eljest ske allenast med ledning av befintliga handlingar. För besiktning må, där så finnes lämpligt, särskilda sakkunniga anlitas. Har egendom besiktigats vid tidigare lånevärdering, bör härtill tagas hänsyn vid avgörandet, huruvida eller i vad mån besiktning skall anses behöfelig. Det åligger nämnden att meddela de ytterligare bestämmelser, som erfordras rörande fastställande av egendoms belåningsvärde.

§ 21.

Till säkerhet för lån skola till minst lånets belopp till fonden pantförskrivas i den belånade egendomen fastställda inteckningar för fordran, liggande inom ett belopp, som, efter avdrag för samtliga fordringsinteckningar med bättre rätt, icke understiger lånebeloppet.

Lån må ej från fonden beviljas, med mindre fordringsinteckningarna med bättre rätt äro placerade på sätt, som må anses vara för fonden betryggande.

Innan beviljat lån utlämnas, skola samtliga fordringsinteckningarna med bättre rätt pantförskrivas jämväl till säkerhet för fonden.

§ 22.

Lån utan fastställd amortering må icke från fonden meddelas.

Reglementariska föreskrifter.

§ 23.

Närmare föreskrifter rörande nämndens arbete meddelas av Konungen.

De ytterligare föreskrifter, som finnas erforderliga rörande låneförmedlarnas och lånebiträdenas arbete samt villkoren för utlåning från fonden och vad därmed har samband, meddelas, där ej Konungen därom förordnar, av nämnden.

Denna förordning träder i kraft den — — —.

Förslag till Kungörelse

med närmare föreskrifter angående användningen av statens lånefond
för sekundärlån mot inteckning i jordegendom.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Den nämnd, som för statens räkning handhar fondens lånerörelse, skall sammanträda så ofta sådant erfordras för behandling av föreliggande ärenden. Till sammanträde skola nämndens samtliga ledamöter eller, vid förfall, erforderligt antal suppleanter kallas.

Det vid sammanträde förda protokoll skall justeras på sätt nämnden bestämmer.

§ 2.

Nämnden är beslutförför, då fyra ledamöter äro tillstädes; dock må, ändå att allenast tre ledamöter, bland dem ordföranden eller vice ordföranden eller dennes suppleant, äro närvarande, beslut fattas, där samtliga äro ense om beslutet.

Såsom nämndens beslut gäller den mening, om vilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes av ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot äger ej deltaga i avgörandet av fråga, som rör hans enskilda rätt.

§ 3.

Närmast under nämnden skall ledningen av lånerörelsen handhavas av en direktör, som förordnas av Konungen. De övriga befattningshavarna antagas och entledigas av nämnden.

I mån av behov skall nämnden utfärda instruktion för befattningshavarna.

§ 4.

Lån från fonden må lämnas endast till ägare av den jordegendom, vari lån eller de inteckningar, som skola utgöra säkerhet för lånet, äro upplåtna.

Med ägare av jordegendom likställas i denna kungörelse den, som innehar egendom såsom fideikommiss.

§ 5.

Egendom må belånas endast så framt för drivande av jordbruk nödiga åbyggnader finnas å egendomen eller, där fråga är om samfällt lån å flera egendomar, å någon av dem.

Sådana åbyggnader skola hållas mot brandskada nöjaktigt försäkrade i svensk försäkringsanstalt, som finnes erbjuda betryggande säkerhet.

§ 6.

Å flera egendomar i en ägares hand må kunna meddelas samfällt lån, därest den eller de såsom säkerhet för lånet lämnade inteckningarna gälla i samtliga egendomarna gemensamt.

Övergår någon av de sålunda belånade egendomarna till ny ägare eller delas belånad egendom, och vilja ägarna av de särskilda fastigheterna övertaga sina andelar i lånet, vare detta tillåtet, såvida varje fastighet är sådan, att särskilt lån kan meddelas å densamma.

§ 7.

Då belånad egendom övergått till ny ägare, vare denne pliktig, om han vill behålla lånet, att inom ett år hos den, som handhar värden av lånet, anmäla sig till lånets övertagande. Underlåtes det, må lånet kunna uppsägas till betalning inom ett år från uppsägningsdagen.

§ 8.

Har belånad egendom genom vanvård eller annorledes undergått sådan förändring, att anledning är att betvivla säkerhetens tillräcklighet, eller yppas andra omständigheter, som inverka till minskning av säkerheten, skall tagas under omprövning, huruvida lånet, helt eller delvis, bör från fondens sida uppsägas till betalning inom ett år från uppsägningsdagen, såvida låntagaren ej åstadkommer tillräcklig förstärkning av säkerheten.

§ 9.

Vill låntagare i förtid inbetala lånet eller del därav, bör sådant icke förvägras honom, med mindre nämnden med hänsyn till omständigheterna annat bestämmer.

§ 10.

Låntagare vare i mån av verkställd kapitalavbetalning berättigad att förfoga över mot denna svarande del av inteckningssäkerheten antingen genom återbekommande av den av flera inteckningar, som har sämsta rätten, eller genom dödning av inteckning eller genom intecknings uppdelning i flera och bekommande av den bland dem, som har sämsta rätten.

§ 11.

Särskild kostnad, som är förbunden med beviljande eller vård av lån, såsom för besiktning eller inteckningsåtgärd, vare låntagaren pliktig gälda.

§ 12.

Försummar låntagare att på avtalad tid gälda honom åvilande ränta, kapitalbetalning eller kostnad, skall vad sålunda är förfallet i laga ordning uttagas; och vare den försumlige därjämte pliktig att enligt grunder, som i låneavtalet böra finnas angivna, erlägga dröjsmålsränta.

Denna kungörelse träder i kraft den — — —.

Allmän motivering.

Jordbrukskreditutredningen får inledningsvis erinra om innehållet i det anförande till statsrådsprotokollet för den 15 december 1933, vari chefen för jordbruksdepartementet angivit riktlinjerna för utredningens uppdrag. Departementschefen har till en början framhållit, hurusom under rådande krisförhållanden frågan om jordbrukets skuldsättning vore värd särskild uppmärksamhet, ävensom hänvisat till den hjälpverksamhet, som staten från och med budgetåret 1932/1933 bedrivit på förevarande område genom utlämnande av ackordslån och stödlån åt jordbrukare. I anslutning hertill har departementschefen anført följande:

»Emellertid är det uppenbart, att denna stödverksamhet ej bör bli permanent. Förhållandena måste utveckla sig dithän, att jordbruket skänker sina utöware uppehälle och möjliggör nöjaktig förräntning av jordbrukskapitalet. Dylik balans kan uppnås genom att priserna å jordbrukets produkter så stegras, att det nu i jordbruket nedlagda kapitalet förräntas; eller ock ernås icke prisstegring i dylik omfattning med påföljd att viss del av jordbrukskapitalet ej längre kan förräntas utan måste avskrivas. Huruvida det ena eller andra av dessa alternativ skall inträffa sammanhänger med jordbrukets konjunkturutveckling. Denna kan ej med säkerhet bedömas. Man har dock anledning befara, att den nu i världen allt mer tillämpade handelspolitiken, som avser att förbehålla avsättningen av livsmedel åt den inhemska produktionen, kommer att skärpas åtminstone de närmaste åren. Detta torde för vårt land i första hand medföra minskade exportmöjligheter, och det svenska jordbruket får allt mer lita till avsättningen inom landet av sin produktion. Går utvecklingen i denna riktning, lärer jordbrukets inkomster näppeligen kunna bringas upp till vad de voro före nu rådande kristillstånd, och frågan om en nedskrivning av det i jordbruket investerade kapitalet torde bli aktuell.

I sådant fall kommer jordbrukets kreditfråga i ett kritiskt läge. Om fordringsägarna i större utsträckning tillgrepe lagsökningar, uppkomme svåra sociala och ekonomiska verkningar. Skulle de av tvångsåtgärderna berörda jordbrukarna verkligen få lämna sina ställen, torde uppstå en befolkningsgrupp, åt vilken det bleve svårt att finna utkomstmöjligheter. Det torde emellertid, såsom erfarenheten från Norge visar, i många fall ej lyckas för fordringsägarna att skaffa köpare till de jordbruk, som frånhänts de nuvarande ägarna. Följden bleve väl då, att fordringsägarnas åtgärder ej ledde till resultat. Borgenärerna finge i stället behålla sina fordringar infrusna, och jordbrukarna sutte tillsvidare kvar å sina gårdar med tyngande skulder och ovissa framtidsutsikter. I sådant läge bleve ett ingripande från statens sida sannolikt ofrånkomligt.

För närvarande kan ej bedömas huruvida, när och i vilken omfattning ett dylikt ingripande bör ske. Genom den utredning om jordbrukets skuldsättning, till vilken uppgifter insamlas i samband med 1934 års inkomst-taxering, bör klarhet vinnas om storleken av jordbrukets skuldbörda och dennas beskaffenhet, fördelning m. m. Vid årsskiftet 1934/35 böra huvud-

resultaten av utredningen föreligga. Då torde jämväl större klarhet beträffande jordbrukets konjunkturutveckling hava vunnits. Även om sakfrågan alltså knappast kan slutligt prövas förrän om ungefär ett år, är det likväl önskvärt och av förtänksamhet påkallat, att man under tiden utreder frågan samt färdigställer förslag rörande de former, vari det eventuella statsingripandet bör ske.

Vid den av mig förordade utredningen bör man utgå från, att utlämnande av de inledningsvis omnämnda stödlånen, såvitt ej oförutsedda omständigheter annat betinga, upphör med utgången av budgetåret 1934/35 samt att i syfte att såvitt möjligt bibehålla de nuvarande innehavarna vid sina jordbruk statens ingripande för direkt lättande av jordbrukets skuldbörda därefter gives starkare effektivitet. Vid utredningen bör övervägas, huruvida möjligheten att erhålla ackord bör underlättas genom särskild lagstiftning, därvid olika alternativ böra utarbetas, enär läget kan komma att kräva mer eller mindre långt gående åtgärder i detta avseende. Möjlighet till erhållande av ackord bör i lika mån föreligga, om borgenären är enskild person, penninginstitut, samfällighet eller staten. Principiellt bör alltså statens ingripande, enligt vad nu sagts, ske i överensstämmelse med de för ackordslån gällande grundlinjerna, därvid dock förutsättes en hjälpaktion av betydligt större omfattning och effektivitet. Härutöver torde även böra prövas, i vad mån och under vilka betingelser och former skäligt bistånd kan lämnas åt jordbrukare, som utsatts för utmätning eller försatts i konkurs. Bland övriga åtgärder, som vid utredningen böra övervägas, torde också frågan om beredande av möjlighet överhuvudtaget för jordbrukarna till konvertering av på ogynnsamma villkor erhållna krediter i långfristiga lån med fördelaktigare räntesatser och amorteringsvillkor bliva föremål för prövning.

De här ifrågasatta statsåtgärderna böra ej omhänderhavas av de nuvarande, till stor del med hänsyn till stödlåneverksamheten upporganiserade lånenämnderna, utan torde verksamheten böra skötas av mera bankmässiga organ och på ett smidigare sätt. Övervägas bör, om jordbrukskasseorganisationen kan anlitas. Skulle så ej finnas lämpligt, bör övervägas inrättandet av särskilt finansinstitut, vilket dock om möjligt bör samverka med jordbrukskasseorganisationen, sparbanker och andra penninginrättningar beträffande de lokala arbetsuppgifterna. Vidare torde böra utredas, på vad sätt för kreditrörelsen erforderligt kapital skall kunna erhållas, därvid säkerligen statens medverkan i ena eller andra formen finnes erforderlig, ävensom vilka åtgärder i övrigt, som må erfordras för att möjliggöra här avsedda ingripande för lättande av jordbrukets skuldbörda. Slutligen bör övervägas, huruvida icke den verksamhet, varom här är fråga, kunde i viss utsträckning behöva fortgå även sedan dess egentliga uppgift genomförts, nämligen för att tillgodose jordbrukets behov av gynnsam sekundär- och driftskredit.»

Enligt vad departementschefen slutligen anförde, borde utredningsarbetet så bedrivas, att förslag i förevarande ämne kunde, därest åtgärder funnes böra vidtagas, föreläggas 1935 års riksdag.

Jordbrukskreditutredningen kommer att, av skäl som anföras i det följande, bland de i ovan återgivna statsrådsprotokoll upptagna frågorna här behandla spörsmålet om särskilda anordningar till förbättrande av villkoren för jordbrukets sekundärkrediter mot in-teckning i fast egendom.

Den deflationskris, som rådde i vårt land under de första åren av 1920-talet fram emot år 1924 och som kännetecknades av en stark stegring av penningvärdet och i anslutning därtill ett håftigt prisfall icke minst å jordbrukets produkter, medförde synnerligen stora svårigheter för jordbrukarna inom riket. Särskilt hårt drabbades de, som under den föregående inflationstiden inköpt jordegendom till höga priser och som i sammanhang härmed eller eljest ådragit sig mera avsevärda skulder. Om ock jordbrukskonjunkturerna efter nämnda deflationskris och fram till 1929/1930 i åtskilliga avseenden förbättrades, var likväl under denna period prisläget å jordbrukets produkter icke så tillfredsställande — särskilt vid jämförelse med priserna å flertalet av för jordbruket och dess utövare viktiga industriprodukter — att vårt lands jordbrukare under dessa år kunde återvinna sin tidigare ekonomiska styrka. De mötte följaktligen den under åren efter 1929 inträdande ekonomiska krisen med en i allmänhet jämförelsevis svag ekonomisk ställning. Verkningsarna av det våldsamma priset på jordbrukets produkter efter år 1929 äro allmänt kända, och jordbrukskreditutredningen finner så mycket mindre anledning att närmare ingå på detta ämne, som de senaste årens utveckling på jordbrukets område finnes klarlagd i talrika härom verkställda offentliga utredningar.

Statsmakterna i vårt land hava, medvetna om jordbruksnäringens betydelse, på olika vägar sökt bringa denna näring hjälp i dess svårigheter. De sålunda vidtagna statsåtgärderna hava i första rummet haft till syfte att främja avsättningen av jordbrukets produkter samt att åstadkomma en höjning och stabilisering av priserna på dem. Bland statsingripanden av detta slag må erinras om åtgärderna för den inhemska sockerbetsodlingens stödjande, inmalnings- och inblandningstvånget samt de av staten garanterade inlösningspriserna för brödspannmål, de s. k. mjölkavgifterna för höjandet av det inhemska smörpriset m. m., införandet av accis respektive höjd tull å margarin, införselregleringen med avseende å ägg, åtgärderna till åstadkommande av förbättrade avsättningsförhållanden för slaktdjur och slakteriprodukter ävensom införselavgiften å havre och majs m. m. samt skatten å kli. Statsingripanden hava emellertid jämväl ägt rum i ändamål att genom åtgärder på kreditväsendets område lindra sådana jordbrukares svårigheter, som till följd av krisen kommit i bekymmersamt läge, i vilket avseende må nämnas utlämnandet från statens sida av ackords- och stödlån åt behövande jordbrukare, räntelättnader för låntagare hos statliga utlåningsfonder, exempelvis egnahemslånefonden, samt anstalter för att genom stöd åt jordbrukskasseorganisationen ernå en förbättring av kreditförhållandena inom jordbruket.

Som följd av dessa statsåtgärder har vårt jordbruks ekonomiska läge under de två senaste åren utan tvivel ej oväsentligt förbättrats. Härvid må jämväl erinras om de sista årens goda skördar samt om den allmänna konjunkturförbättring, som sedan en tid tillbaka gjort sig gällande. Uppenbart är emellertid, att intet med bestämdhet kan sägas om den internationella jordbrukskonjunkturs utveckling för framtiden, samt att svårigheter för

upprätthållandet av en nöjaktig prisnivå å jordbrukets produkter ävensom en skälig levnadsstandard för dess utövare alltjämt kunna komma att framträda. En icke ringa ovisshet råder följaktligen med avseende å vår jordbruksnäringens framtid, och jordbrukskreditutredningen finner det — oavsett huruvida prisbildningen å jordbrukets produkter kommer att utveckla sig i en mer eller mindre gynnsam riktning samt huru den i övrigt förda politiken å jordbrukets område kan komma att gestaltas — vara av den största vikt, att det för denna närings ekonomi så betydelsefulla spörsmålet om gynnsammare kreditvillkor åt jordbruket finner en snar lösning. Jordbrukskreditutredningen vill betona, att de av utredningen nedan föreslagna åtgärderna på kreditväsendets område ingalunda böra i och för sig anses göra statens prisstödjande ingripanden mindre behöfliga. Fastmera bör det ur synpunkten av statens intresse uppmärksammas, att de med de här ifrågasatta anordningarna förenade riskerna naturligen skulle ökas, i den mån jordbrukarnas allmänna ekonomiska ställning framdeles komme att försämrans.

Med avseende å det svenska jordbrukets skuldsättning och härmed sammanhängande förhållanden hänvisar jordbrukskreditutredningen till de vid betänkandet fogade bilagorna I och II. Utredningen vill till dessa allenast anknyta följande anmärkningar och reflexioner.

Sedan Kungl. Maj:t, i anledning av beslut vid 1933 års riksdag, den 10 november samma år utfärdat kungörelse (nr 605) om uppgifter angående jordbrukets skuldsättning samt sådana uppgifter, avseende skuldsättningen vid slutet av år 1933 eller närmast motsvarande räkenskapsår, blivit avlämnade i samband med självdeklarationerna för år 1933, äro ifrågavarande uppgifter föremål för statistisk bearbetning hos statistiska centralbyrån. Denna bearbetning kan väntas bli slutförd först under år 1935. Med hänsyn härtill och då en statistik rörande jordbrukets skuldsättning självfallet är av synnerligen stort värde vid bedömandet av de utav jordbrukskreditutredningen behandlade spörsmålen, har statistiska centralbyrån verkställt en preliminär bearbetning av det statistiska materialet för delar av vissa områden, vilka kunna anses representativa för de olika förhållanden, varunder jordbruket bedrives inom skilda trakter av landet. De områden, vilka sålunda gjorts till föremål för undersökning, äro följande sju, nämligen Östergötlands läns norra skogsbygd, samma läns slättbygd och likaledes samma läns södra skogsbygd, Malmöhus läns slättbygd, Skaraborgs läns slättbygd, Västernorrlands läns inland samt Västerbottens läns kustland. För varje område hava uppgifterna enligt vissa i förklaringarna till desamma angivna grunder fördelats på fem olika ägaregrupper. Dessutom har för ett vart område lämnats en för ägaregrupperna gemensam sammanställning. Alltefter taxeringsvärdena å de av uppgiftslämnarna ägda eller brukade fastigheterna äro uppgifterna vidare fördelade på sex storleksgrupper.

Totala antalet uppgiftslämnare i de undersökta områdena uppgår till 12 846. Huru detta antal procentuellt fördelar sig efter skuldprocent för jordbrukets behov (skulder för jordbrukets behov i procent av tillgångar för jordbrukets behov), framgår av följande tablå.

O m r å d e	Skuldprocent för jordbrukets behov							
	0	0—10	10—25	25—50	50—75	75—100	Över 100	Summa
Östergötlands läns norra skogsbygd	23·4	7·8	11·1	19·9	18·1	12·3	7·4	100·0
» » slättbygd	12·0	5·0	13·2	19·1	21·9	16·8	12·0	100·0
» » södra skogsbygd	23·8	4·1	12·5	15·9	14·9	13·4	15·4	100·0
Malmöhus läns slättbygd	15·6	4·3	11·3	18·3	22·7	18·3	9·5	100·0
Skaraborgs läns slättbygd	25·0	9·2	11·6	18·0	14·8	11·8	9·6	100·0
Västernorrlands läns inland	30·5	7·0	13·7	18·0	11·7	9·4	9·7	100·0
Västerbottens läns kustland	30·7	8·2	11·7	18·5	17·5	9·6	3·8	100·0
Samtliga områden	21·9	6·6	12·0	18·2	18·0	13·8	9·5	100·0

Härav framgår, att för samtliga undersökta områden 41·3 % av uppgiftslämnarna visa en skuldprocent för jordbrukets behov, som överstiger 50. Av de olika områdena förete Östergötlands läns slättbygd och Malmöhus läns slättbygd den starkaste skuldbelastningen, då där icke mindre än 50·7 % resp. 50·5 % av uppgiftslämnarna uppvisa en skuldprocent av över 50. Västernorrlands läns inland och Västerbottens läns kustland intaga bland de undersökta områdena den gynnsammaste ställningen, då i dessa områden skuldprocenten överstiger 50 hos endast 30·8 % resp. 30·9 % av uppgiftslämnarna.

Skuldprocenten för jordbrukets behov och den totala skuldprocenten (samtliga skulder i procent av samtliga tillgångar) beräknade för alla ovannämnda ägregrupper, uppgå inom de olika områdena till följande tal:

Område	Skuldprocent för jordbrukets behov	Total skuldprocent
Östergötlands läns norra skogsbygd	42·7	36·5
» » slättbygd	54·4	48·8
» » södra skogsbygd	38·5	32·0
Malmöhus läns slättbygd	51·8	45·0
Skaraborgs läns slättbygd	39·8	34·5
Västernorrlands läns inland	30·9	27·5
Västerbottens läns kustland	27·8	24·5
Samtliga områden	46·5	40·6

Även av denna sammanställning framgår, att den starkaste skuldbelastningen förefinnes i Östergötlands och Malmöhus läns slättbygder, under det att Skaraborgs läns slättbygd i förevarande avseende intager en gynnsammare ställning. Skogsbygderna i Östergötlands län utvisa ungefärligen samma siffror som Skaraborgs läns slättbygd. Västernorrlands läns inland och Västerbottens läns kustland förete den minsta skuldsättningen.

Undersökas förhållandena inom de olika storleksgrupper, mellan vilka uppgifterna äro fördelade efter fastigheternas taxeringsvärden, kan i allmänhet konstateras, att de lägsta och högsta storleksgrupperna visa en större skuldsättning än de däremellan liggande storleksgrupperna. Särskilt tydligt framträder detta förhållande i Östergötlands läns södra skogsbygd, Skara-

borgs läns slättbygd, Västernorrlands läns inland och Västerbottens läns kustland. Malmöhus läns slättbygd avviker emellertid i detta hänseende från de övriga undersökta områdena, i det att den lägsta och den högsta storleksgruppen här visa en något mindre skuldsättning än mellangrupperna.

Vid en jämförelse mellan de skilda ägaregrupperna framträder likaledes en viss olikhet i skuldsättningen. För jordbrukare, vilka ej bruka av dem ägda fastigheter, är skuldprocenten i allmänhet avsevärt lägre än för jordbrukare, som själva bruka sina fastigheter. Skuldprocenten för arrendatorerna är i regel högre än för jordägarna.

Beträffande fördelningen av skulderna för jordbrukets behov på olika slag av krediter framgår av de statistiska sammanställningarna, att den övervägande delen av skulderna är grundad på säkerhet i fastighetsinteckning. Under det att lånen mot borgen utan annan säkerhet och mot inventarieinteckning o. dyl. samt växelskulderna uppgå till förhållandevis mindre betydande belopp, är däremot beloppet för övriga krediter, d. v. s. i första rummet skulder till anhöriga och andra enskilda utan särskild säkerhet, ganska avsevärt. Jordbrukskreditutredningen vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att, där inom en viss grupp endast förefinnes ett mindre antal uppgiftslämnare, av en enstaka jordbrukare lämnade uppgifter helt naturligt kunna väsentligt förrycka de sammanlagda siffrorna för denna grupp, varför uppgifterna i dylika fall böra läsas med försiktighet.

I förevarande sammanhang torde det vara lämpligt att något beröra de uppgifter, som finnas tillgängliga beträffande placeringen av jordbrukets krediter.

I en av särskilda sakkunniga den 9 maj 1934 avgiven utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel är införd en tablå, enligt vilken kreditgivningen till jordbruket från postsparbanken och de enskilda sparbanker, vilka lämnat uppgifter till ifrågavarande utredning och vilka representerat något mer än 95 % av samtliga sparbankers insättarbehållning, kan beräknas vid 1932 års slut hava uppgått till följande belopp, varvid bortses från den mera indirekta utlåningen i form av inköp av obligationer i Sveriges allmänna hypoteksbank samt lån till Svenska jordbrukskreditkassan och andra kassor för jordbrukskredit.

	Post- sparbanken	De enskilda sparbankerna
	Kronor	Kronor
Lån mot fastighetsinteckning inom halva taxeringsvärdet.....	1,322,893	365,889,914
Lån mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet.....		
Lån mot fastighetsinteckning jämte borgen.....	—	69,813,842
» » borgen	—	65,411,640
		95,195,208
Summa kronor	1,322,893	596,310,604

Härtill kommer ifrågavarande kreditinrättningars kreditgivning till jordbruket mot icke angiven säkerhet. Beloppen härav äro icke fixerade och torde knappast vara mera betydande.

Utlåningen från jordbrukskassorna uppgick enligt balansräkningar per den 31 december 1933 (beträffande ett centralkasseområde per den 30 oktober 1933) till följande belopp:

Lån mot fastighetsinteckning inom 60 % av taxeringsvärdet	kronor	9,196,000
Andelskredit mot reverser, säkerställda av högre liggande inteckning, annan realsäkerhet eller borgen	»	14,954,000
Andelskredit mot växlar	»	10,687,000
Övrig utlåning	»	109,000
Summa kronor		34,946,000

Vad slutligen angår affärsbankernas utlåning till jordbruket har jordbrukskreditutredningen från Svenska bankföreningen mottagit sammanställningar över bankernas krediter den 20 augusti 1934 dels till jordbrukare och dels till jordbrukets ekonomiska föreningar. Dessa sammanställningar, vilka fogas såsom bilaga II vid betänkandet, utvisa följande:

	Krediter till jordbrukare Kronor	Krediter till föreningar Kronor
Av jordbrukare (förening) diskonterade växlar	55,570,173	25,498,464
Växlar, som äro accepterade av jordbrukare (förening) och som icke redovisas under föregående rubrik	68,139,594	5,677,430
Mot fastighetsinteckning inom halva taxeringsvärdet	44,839,397	1,200,893
Mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet men utan borgen eller annan ytterligare säkerhet	33,995,538	1,409,000
Mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet jämt borgen eller annan ytterligare säkerhet ...	34,266,064	2,411,201
Mot pant i spannmål	673,391	635,768
Mot enbart borgen	32,820,041	7,876,294
Mot annan säkerhet	13,919,805	1,307,730
Summa kronor	284,224,003	46,016,780

Det bör beaktas, att samma växelkrediter delvis falla in under såväl krediterna till jordbrukare som krediterna till föreningar, varav följer att en sammanslagning av de båda kategorierna av lån icke giver en rättvisande bild av den totala utlåningen.

Vad här anförts om jordbrukets skuldbörda samt dennas fördelning m. m. hänför sig till vissa näraliggande tidpunkter men giver icke någon föreställning om utvecklingen av jordbrukets skuldsättning under tiden efter världskriget liksom ej heller någon jämförelse med förhållandena före 1914. I avsaknad av sådant statistiskt material, som för ändamålet skulle behövas, äro utredningar härom ej möjliga att verkställa. Dock lär det få betraktas såsom otvivelaktigt, att siffran för jordbrukets sammanlagda skuldsättning

betydligt stegrats under de senaste årtiondena, bland annat i samband med den i ej oväsentlig omfattning genomförda rationaliseringen av jordbruksdriften.

Jordbrukskreditutredningen vill emellertid här, med bortseende från den nu berörda faktiska stegringen av skuldsättningens belopp, erinra om de betydande förändringar i penningvärdet, vilka ägt rum under den tidsperiod varom nu är fråga, och vilka i och för sig varit ägnade att medföra avsevärda förskjutningar i jordbrukets reala skuldbörda. Utan att ingå på frågan om dessa variationer under den bakom liggande tiden inskränker sig jordbrukskreditutredningen till att framhålla, hurusom de statliga stödåtgärderna på jordbrukets område icke kunnat återföra prisläget å jordbrukets produkter till 1929 års nivå samt att den svenska kronans inrikes köpkraft, mätt av den allmänna prisnivån inom landet, för närvarande är icke oväsentligt större än vid tiden för den senaste deflationskrisens utbrott. Härav måste den slutsatsen dragas, att jordbrukets verkliga skuldbörda — i den mån denna bestämmes av penningvärdet — nu är större än för fem år sedan. I skrivelse till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet av den 3 februari innevarande år har jordbrukskreditutredningen erinrat om dessa förhållanden och riktat uppmärksamheten på den betydelse desamma enligt utredningens mening böra tillmätas vid övervägandet av de allmänna riktlinjerna för vår penningpolitik. Även i detta sammanhang anser sig utredningen böra understryka, att bland åtgärderna för lättande av jordbrukets skuldbörda ingen i betydelse kan mäta sig med den, som avser att åstadkomma en måttlig stegring i den inhemska partiprisnivån och särskilt i prisnivån å jordbrukets produkter. Enligt de för jordbrukskreditutredningen lämnade direktiven ankommer det emellertid icke på utredningen att närmare inlåta sig på detta ämne.

På sätt framgår av de i bilaga III vid betänkandet lämnade redogörelserna för i vissa främmande länder genomförda eller föreslagna statsingripanden för lättande av jordbrukarnas skuldbördor, hava dessa statsåtgärder varit av mycket skiftande natur och omfattning. Bland de länder, som företagit de mest genomgripande åtgärderna på området, må särskilt nämnas Tyskland och Amerikas Förenta Stater. Sålunda har i det förra landet eftersträfvats en skuldnedskrivning i egentlig mening, d. v. s. ett nedbringande genom det allmännas mellankomst av skuldernas kapitalbelopp och i sammanhang därmed ett förhindrande av ny skuldsättning över vissa som rimliga ansedda gränser. Även i Förenta Staterna hava särskilda bestämmelser utfärdats om moratorium och skuldnedskrivning med avseende å jordbrukare, som ej kunna fullgöra sina betalningsförpliktelser. I Danmark — för att nämna ett tredje land — har förslag framlagts om en genomgripande reglering av penningmarknaden med syfte att skapa förutsättningar för en konvertering av högt förräntade lån samt att åstadkomma räntelättnader ävensom slutligen att under vissa förutsättningar möjliggöra moratorium beträffande jordbrukets skulder. Detta förslag har emellertid icke lett till något resultat.

De ingripande åtgärder, som sålunda på sina håll i utlandet vidtagits eller varit föremål för övervägande, må möjligen hava varit motiverade med hänsyn till förhållandena i vederbörande land. Emellertid har det stått klart för jordbrukskreditutredningen, att dylika statsingripanden icke utan synnerligen starka skäl böra komma i fråga för vårt lands vidkommande. Det må framhållas, att verkningarna av dem icke skulle kunna undgå att förgrena sig ut över hela det ekonomiska livet och svårligen skulle låta sig överblicka på förhand. Sålunda skulle en nedskrivning av jordbrukets skulder eller ett moratorium beträffande dem förutsätta betydande uppoffringar från statens sida och omfattande anordningar för att icke därigenom kreditinrättningarnas och andra långivares ställning skulle alltför starkt rubbas. Även en tvångsvis genomförd nedsättning av utlåningsräntan till en lägre nivå än som betingas av det rådande läget på penningmarknaden skulle hava liknande djupt ingripande innebörd. Sådana åtgärder, som nu berörts, borde dessutom logiskt åtföljas av föreskrifter, varigenom jordbrukarnas möjligheter att ikläda sig nya skulder skulle bliva underkastade regleringsåtgärder.

Enligt de för jordbrukskreditutredningen lämnade direktiven faller frågan om jordbrukets primärkredit icke under det utredningen lämnade uppdraget. I övrigt har utredningen fattat direktiven sålunda, att alla former av jordbrukarnas upplåning och skuldsättning må bliva föremål för uppmärksamhet. Utredningen har följaktligen ansett sig hava att behandla ej endast den sekundära inteckningskrediten utan ock den däröver liggande inteckningskrediten liksom även krediterna mot annan säkerhet, såsom borgenslån och växelkrediter.

De frågor, som anknyta sig till de olika formerna av kreditgivning till jordbrukarna, tillhöra visserligen ett gemensamt komplex med ett nära inre sammanhang. Detta förhållande synes emellertid icke göra det vare sig omöjligt eller mindre lämpligt att underkasta endast en del av detta komplex av frågor en fristående reglering. Som känt är hava tidigare särskilda, fristående anordningar träffats för tillgodoseende av såväl landsbygdens som städernas behov av primärkredit ävensom för tillgodoseende av det särskilda behov av sekundärkredit, som förefinnes för bostadsbyggandet. Jordbrukskreditutredningen har vid behandlingen av de åt utredningen uppdragna frågorna funnit, att spörsmålet om jordbrukets sekundära inteckningskredit utan olägenhet kan behandlas självständigt. De i det följande föreslagna åtgärderna med avseende å ordnandet av jordbrukets sekundärkrediter påverka nämligen icke formerna för ordnandet av kreditväsendet i övrigt och röna ej heller någon inverkan av dem. Vad som föreslås bildar jämväl i organisationellt hänseende ett fristående helt. Särskilt vill utredningen redan i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att den lånerörelse, varom nu är fråga, bör hava en ledning, åt vilken icke tillika lånerörelse med mera riskfyllda krediter är anförtrödd. Det skulle enligt jordbrukskreditutredningens mening vara ägnat att försvåra den i det följande föreslagna organisationens verksamhet med avseende å sekundärbelåningen och samarbete

med förefintliga kreditinrättningar, därest densamma även skulle omhändervä utlåningsrörelse mot sämre säkerheter än dem, varom i förevarande sammanhang är tal. I all synnerhet har utredningen, med hänsyn till den såväl principiella som även praktiskt viktiga skillnad, som består mellan belåning, som grundas på bankmässiga säkerheter, samt annan, mera socialt inriktad utlåning, funnit det angeläget, att ledningen av den i förevarande betänkande behandlade verksamheten med den sekundära inteckningskrediten icke får i uppdrag att syssla jämväl med verksamhet av det senare slaget.

På grund av det nu anförda har jordbrukskreditutredningen funnit sig böra begagna sig av möjligheten att ur det föreliggande frågekomplexet utbryta och till särskild behandling upptaga nämnda spörsmål.

Det låter sig visserligen icke göra att här lämna en mera ingående statistisk redogörelse för den jordbrukets skuldsättning, som lämpligen bör betecknas som sekundär inteckningskredit. Även om man, på sätt jordbrukskreditutredningen föreslår, sätter den övre gränsen för denna kredit vid 75 % av jordbruksfastigheternas belåningsvärden och härmed erhåller fasta gränser för den sekundära inteckningskrediten såväl nedåt i förhållande till den av hypoteksföreningarna bedrivna primärbelåningen som uppåt, möjliggör tillgängligt material icke ett mera exakt fastställande av den nu behandlade skuldsättningens omfattning. Emellertid vill jordbrukskreditutredningen med avseende å beloppet, placeringen och utlåningsvillkoren för nuvarande sekundära inteckningskrediter till jordbruket mera allmänt taget hänvisa till de uppgifter rörande olika kreditinstitutioners utlåning till jordbruket, vilka i det föregående återgivits. Härvid är dock att märka, att dessa uppgifter icke grundas på samma gränsdragning för sekundärkrediterna som nyss angivits och att desamma böra läsas med hänsynstagande härtill.

Av nämnda uppgifter framgår, att utlåningen mot säkerhet av inteckning över halva taxeringsvärdet från sparbanker och affärsbanker uppgår till ganska betydande belopp. Sålunda belöpte sig utlåningen mot enbart inteckning av nyssnämnda slag från sparbanker, som inbegripits i beräkningen, till omkring 69·8 milj. kronor, vartill kommer utlåning mot inteckning jämte borgen till ett sammanlagt belopp av ungefär 65·4 milj. kronor. Vad affärsbankerna angår uppgick dessas utlåning till jordbrukare mot inteckning över halva taxeringsvärdet till omkring 34·0 milj. kronor samt mot inteckning jämte borgen till omkring 34·3 milj. kronor. Beträffande jordbrukskassornas utlåning mot sekundärinteckning finnas inga specificerade siffror tillgängliga. Denna kreditgivning ingår i det förut angivna beloppet av omkring 9·2 milj. kronor för jordbrukskassornas utlåning mot fastighetsinteckning inom 60 % av taxeringsvärdet och i den gemensamma summan av omkring 15·0 milj. kronor för jordbrukskassornas andelskrediter mot reverser, säkerställda av högre liggande inteckning, annan realsäkerhet eller borgen. Från postsparbanken utlämnas icke sekundärkrediter i någon nämnvärd utsträckning. Där emot måste beaktas, att skulder till enskilda personer mot inteckningar i sekundärläge förefinnas till avsevärda belopp.

Vad angår räntevillkoren för ifrågavarande utlåning må till en början beträffande sparbankerna hänvisas till att enligt statistiska uppgifter beträffande sparbanker med insättarbehållning av 3 milj. kronor och däröver, införda i Svensk sparbankstidskrift, den genomsnittliga räntan för borgenslån i de av statistiken omfattade sparbankerna den 1 oktober 1934 kan beräknas hava utgjort 4.27 %. Om man bland nämnda sparbanker endast tager hänsyn till dem, vilkas in-teckningsbelåning till övervägande del synes avse jordbruksfastigheter, torde man böra räkna med ett något högre procenttal eller ungefär 4.45 %. Emellertid bör det icke bortses från, å ena sidan att den i sparbankstidskriften införda statistiken endast omfattar 171 av landets 480 sparbanker och att de icke medräknade sparbankerna, vilka i stort sett utgöras av landsbygdssparbanker med ringa omslutning, kunna antagas hava bibehållit en genomsnittligt något högre räntenivå än de i statistiken redovisade större sparbankerna, men å andra sidan att räntan å sekundära in-teckningslån i genomsnitt torde ligga något lägre än borgenslåneräntan. Av en från Svenska bankföreningen till jordbrukskreditutredningen överlämnad promemoria angående affärsbankernas räntesatser vid krediter till jordbrukare enligt uppgifter i slutet av augusti 1934 (Bilaga II) framgår, att de av dessa banker tillämpade räntesatserna växla ganska betydligt såväl mellan de olika bankerna in-bördes som särskilt med hänsyn till kreditriskerna i de olika fallen, lånetidens längd m. m. Sålunda variera de uppgivna räntorna för sekundära in-teckningslån mellan lägst 3.5 % och högst 5.5 %. Ungefär med dessa räntesatser förräntas även de från jordbrukskassorna utlämnade sekundära in-teckningslånen (Bilaga II).

Även om de anförda uppgifterna om de nuvarande räntevillkoren med avseende å hos olika kreditinrättningar upptagna sekundära in-teckningslån icke medgiva en mera ingående analys av det rådande läget, torde likväl därav framgå, att jordbrukets sekundärlån, om ock räntebördan naturligen minskats efterhand som den allmänna räntenivån sjunkit, i icke ringa omfattning löpa med räntesatser, vilka i betraktande av det nuvarande läget på penningmarknaden måste betecknas som relativt höga.

Härtill kommer som en annan synnerligen viktig omständighet, att de av ovannämnda kreditanstalter utlämnade sekundärlånen äro kortfristiga och att jordbrukarna följaktligen icke äga någon trygghet med avseende å eventuella räntestegringar i en närmare eller avlägsnare framtid. Beträffande utlåningen från såväl jordbrukskassorna som sparbankerna och affärsbankerna gälla nämligen vissa inskränkningar i fråga om tiden för utlämnade lån. Sålunda stadgas i § 26 i förordningen om jordbrukets kreditkassor, att av medel, vilka centralkassa anskaffat genom upptagande av lån, högst en fjärdedel må utlämnas såsom lån å längre tid än ett år och att minst sex tiondelar av de hos kassan insatta medlens sammanlagda belopp skola redovisas i kassareserv av angiven beskaffenhet eller i lån å återbetalningstid, som ej överstiger ett år. Enligt § 49 i samma förordning må lån från jordbrukskassa ej utlämnas på längre återbetalningstid än den kassan själv åtnjuter. I allmänhet tillämpas för dessa lån en återbetalnings- eller uppsägningstid av tre månader. Vad

sparbankerna angår stadgas i 26 § sparbankslagen, att, om lån, för vilket kommun eller dylik samfällighet ej är ansvarig i egenskap av huvudgäldenär eller löftesman, icke är ställt att betalas inom tre månader eller, där fråga är om lån, för vilket säkerheten utgöres av inteckning i fast egendom, inom sex månader, sparbanken skall förbehålla sig rätt att uppsäga lånet till återbetalning senast inom tid, som sålunda för varje fall angivits. Ytterligare är i de särskilda av Kungl. Maj:t för affärsbankerna fastställda bolagsordningarna föreskrivet, att lån må beviljas på högst sex månaders tid eller, om realsäkerhet blivit ställd, på viss tids, högst tre månaders uppsägning, ävensom att kreditiv och kredit i räkning må meddelas på högst ett år. Slutligen må beträffande den vissa banker under senare år lämnade rätten att bevilja s. k. avbetalningslån med en löptid av högst tio år erinras, att sådana lån må beviljas endast intill viss del av grundfonden samt under villkor bland annat att återbetalningstiden icke må utgöra mer än tio år, att det årliga avbetalningsbeloppet skall i skuldebrevet bestämmas i förhållande till den tid, för vilken lånet beviljats och att banken skall förbehålla sig rätt att, om den så finner skäligt, uppsäga lånet till återbetalning inom tre månader. Härtill kommer, att räntan enligt bestämmelserna i skuldebreven mestadels ej är fast utan växlande, i regel i anslutning till förändringarna i riksbankens diskonto.

Det är uppenbart, att de begränsningar, som sålunda stadgats med avseende å återbetalningstiden för lån från jordbrukskassorna, sparbankerna och affärsbankerna, ur synpunkten av dessa institutioners intressen äro motiveerade av att kapitalanskaffningen för utlåningsrörelsen till väsentlig del utgöres av inlåning från allmänheten eller eljest sker med förbehåll om mer eller mindre kort uppsägningstid. Att under sådana förhållanden binda utlåningen för längre tid och med fast ränta skulle utan tvivel innebära risker för sagda kreditinrättningar såväl med avseende å likviditeten som även med hänsyn till ändringar av ränteläget. Jämväl vid begagnandet av de omförmälda möjligheterna att i viss utsträckning bevilja lån på längre tid pläga förden skull dessa kreditinrättningar i lånereverserna förbehålla sig rätt att ändra räntan efter penningmarknadens fluktuationer.

Då jordbrukskreditutredningen, på sätt ovan framhållits, å ena sidan funnit de nuvarande räntesatserna å jordbrukets sekundärkrediter i betraktande av det för närvarande rådande läget på penningmarknaden åtminstone mångenstädes vara jämförelsevis höga och å andra sidan ansett det ur låntagarnas synpunkt vara en angelägenhet av vikt att kunna liksom i fråga om primärlånen hos hypoteksföreningarna erhålla för längre tid bundna och med fast ränta löpande sekundärlån, har utredningen — i anslutning till departementschefens i statsrådsprotokollet gjorda uttalanden — funnit en konvertering av jordbrukets sekundärkrediter i långfristiga lån mot lägre och fasta räntesatser vara ett viktigt led i regleringen av jordbrukarnas skuldsättning. Utredningen har ansett, att det nu rådande ränteläget bör utnyttjas för en dylik konvertering. För att detta syfte i största utsträckning skall kunna ernås, bör konverteringen åstadkommas genom en så bred

aktion som möjligt under kortast möjliga tid. Ett ytterligare önskemål, som i detta sammanhang kommer i betraktande, är, att de ifrågavarande långfristiga lånen förbindas med för jordbrukarna möjligast fördelaktiga amorteringsvillkor.

Då jordbrukskreditutredningen i anslutning till det här anförda haft att söka lösningen till de nu uppställda problemen, hava olika utvägar underkastats en ingående omprövning. Härvid har jordbrukskreditutredningen måst övergiva tanken på genomförandet av en konvertering av angivet slag medelst reguljära åtgärder från de kreditinstitutioners sida, vilka hava hand om den nuvarande sekundärbelåningen. Som av det nyss anförda framgår, medgiva icke grunderna för dessa kreditanstalters verksamhet den för konverteringens verkställande erforderliga långfristiga upplåningen liksom ej heller den långfristiga utlåning, varom här är fråga. En ändring av nämnda grunder åter innebure en alltför genomgripande åtgärd med alltför vittgående konsekvenser på hela kreditväsendets område för att här kunna ifrågasättas.

Det har vid sådant förhållande synts jordbrukskreditutredningen, som om i övrigt tre huvudlinjer stode öppna för problemets lösning, nämligen dels skapandet av en helt ny kreditorganisation för handhavandet av den långfristiga utlåning, som nyss blivit ifrågasatt, dels anförtroendet av denna åt en eller flera av de redan nu förefintliga kreditinstitutionerna såsom särskild uppgift vid sidan av den reguljära verksamheten och dels slutligen en kombination i någon form av dessa båda linjer.

Jordbrukskreditutredningen vill till en början betona, att en utlåningsrörelse, som avser tillhandahållande av långfristiga lån mot in-teckning i jordegendomar, liggande så högt som sjuttiofem procent av egendomsvärdet vid utlåningstillfället, av sina verkställande organ kräver stor erfarenhet och kunnighet, för att de med rörelsen förenade riskerna skola kunna hållas inom måttliga gränser. Med hänsyn till att rörelsen såvitt möjligt bör bära sig själv och utlåningsräntorna tillika böra hållas låga, är det jämväl angeläget, att organisationen av rörelsen blir så billig som möjligt. Dessa synpunkter liksom önskvärdheten av att överorganisation på kreditgivningens område undvikes tala för att tanken på inrättande av ett nytt särskilt institut för ifrågavarande lånerörelse icke upptages under annan förutsättning än att det finnes ådagalagt, att en lösning av organisationsfrågan icke kan vinnas på grundval av medverkan från redan förefintliga kreditinstitutioners sida.

Av de nuvarande kreditinstitutioner inom landet, som i större utsträckning meddela jordbrukskredit, nämligen hypoteksbanken med hypoteksför-eningarna, jordbrukskreditkassan med central- och jordbrukskassorna samt sparbankerna och affärsbankerna, synas de båda förstnämnda organisatio-nerna äga företräde framför de övriga redan ur den synpunkten, att de var för sig stå under enhetlig ledning, som skulle kunna övertaga ansvaret för den förevarande utlåningsrörelsen. Vad vidare till en början angår hypoteks-

banken och hypoteksföreningarna bör uppmärksammas, att dessa äro de enda kreditinstitutioner, som meddela långfristig, bunden kredit mot in-teckning i jordbruksegendom, och att hos dem alltså finnes företrädd särskild erfarenhet på detta område. Beskaffenheten av förevarande organisation för den primära jordbrukskrediten och det nära sambandet mellan den primära och den sekundära in-teckningskrediten skulle även kunna antagas föranleda, att skötseln av den sekundära kreditgivningen borde kunna av hypoteks-banken åstadkommas förhållandevis billigt. Vid utlåningsrörelsens över-lämnande till hypoteksbanken skulle först den möjligheten kunna tänkas, att banken anskaffade de för utlåningen erforderliga medlen genom egen upplåning mot obligationer. Hypoteksbanken skulle i så fall komma att ut-giva två slag av obligationer av inbördes helt olika typer, den ena avsedd att svara mot primärbelåningen och den andra mot sekundärbelåningen. Förstnämnda obligationer äro säkerställda av de förskrivningar med åtföl-jande säkerheter, som hypoteksföreningarna för erhållna lån avgivit till banken, vartill komma föreningarnas och deras medlemmars solidariska an-svarighet samt den av staten ställda garantifonden å 60 milj. kronor. För de obligationer, som skulle utgivas för sekundärbelåningen, erfordrades sä-kerligen en betydligt mera omfattande statsgaranti. Att hypoteksbanken sålunda skulle hava att utgiva två slag av i olika omfattning statsgaranterade obligationer vore en anordning, som i och för sig synes mindre lycklig och som skulle kunna tänkas medföra att de mot primärkrediten svarande, alle-nast i ringa utsträckning statsgaranterade obligationerna bleve mindre be-gärliga än nu är fallet och att banken för den upplåning, som avses för sistnämnda kreditgivning, till äventyrs skulle nödgas betala samma eller till och med högre ränta än för den för sekundärkreditgivningen erforderliga upplåningen. Men vidare är att märka, att, även om staten iklädde sig fullt ansvar gentemot köparna av vissa obligationer, hypoteksbanken uppenbar-ligen i första hand komme att svara för betalningen av desamma. Dessa obligationer skulle motsvaras av en utlåning mot sämre säkerheter än som hittills legat till grund för utlåningen från banken. Det torde vid sådant förhållande icke kunna undvikas, att, huru än ansvaret för hypoteksbankens förbindelser uppdelades på hypoteksföreningarna och deras delägare eller i övrigt anordnades, hypoteksbankens och hypoteksföreningarnas ställning utåt skulle påverkas i försämrad riktning genom de nyss antydda åtgärderna. Redan risken för att förtroendet för hypoteksbanksrörelsen och dess förmåga att tillhandahålla billig primärkredit sålunda skulle kunna rubbas genom den avsedda konverteringsaktionen anser jordbrukskreditutredningen vara ett avgörande skäl mot den ifrågasatta anordningen. Det nu sagda är i stort sett tillämpligt även för det fall, att staten upplånade de erforderliga med-len och hypoteksbanken i sin tur mottog desamma av staten såsom lån med skyldighet att svara för desammas återbetalande. Däremot skulle för-hållandet bliva ett annat, därest staten för ifrågavarande utlåningsrörelse ställde av staten anskaffade medel till hypoteksbankens förfogande med åtagande från statens sida av ansvar för utlåningen. Staten förbleve alltså

ägare av medlen, under det att hypoteksbanken allenast skulle såsom sysselman handhava deras utlåning för statens räkning. Banken komme vid en sådan anordning icke att stå någon risk för utlåningen. En dylik lösning bleve givetvis icke förenad med ovan anförda olägenheter. Emellertid synas befogade erinringar organisatoriskt sett kunna riktas jämväl mot denna sistnämnda linje. Hypoteksbankens lokala organisation torde varken vara tillräckligt utbyggd å de olika orterna eller representera tillräcklig smidighet, för att den här avsedda utlåningsrörelsen, därest den anförtröddes enbart åt hypoteksbanken och hypoteksföreningarna, skulle kunna bliva i önskvärd grad effektiv. Enligt jordbrukskreditutredningens mening bör, såsom redan förut anförts, verksamheten anordnas på så bred front, att den avsedda konverteringsaktionen kan med utnyttjande av nuvarande låga ränteläge genomföras på en förhållandevis kort tid. Med hänsyn härtill anser jordbrukskreditutredningen handhavandet av utlåningsrörelsen på de olika orterna ute i landet böra anförtrös åt en organisation av större omfång än den som hypoteksbanken och hypoteksföreningarna representera.

Beträffande därefter möjligheterna att anförtra den föreslagna utlåningsverksamheten åt jordbrukskasserörelsen må till en början erinras om att jordbrukskassornas utlåning till stor del grundas på säkerheter bestående av inteckningar i jordbruksegendom. Jordbrukskasseorganisationen företräder följaktligen en betydande erfarenhet på förevarande område. I likhet med hypoteksbanken och hypoteksföreningarna skulle alltså även jordbrukskasserörelsen ur nu berörda synpunkt kunna anses lämpad att handhava ifrågavarande utlåning. Jämväl vid dennas överlämnande till jordbrukskasseorganisationen borde den upplåning, som skulle erfordras för ändamålet, av hänsyn såväl till organisationens normala upplåning som till dess delägare, vilka hava begränsad solidarisk ansvarighet för rörelsens förbindelser, böra ombesörjas av staten, varvid även räntevillkoren kunde bliva de bästa möjliga. Emellertid torde vad nyss anförts gentemot tanken på utlåningens överlämnande till hypoteksbanken och hypoteksföreningarna även böra göras gällande mot dess anförtröende åt jordbrukskasserörelsen i så måtto, att icke heller denna rörelse för närvarande synes vara tillräckligt utbyggd för att ensam kunna handhava förevarande utlåning. Jordbrukskreditutredningen utgår nämligen från att jordbrukskassorna av olika skäl i allmänhet icke torde vara lämpade att självständigt ombesörja sådan utlåning, varom här är fråga, utan att denna skulle handhavas av centralkassorna.

Jordbrukskreditutredningen har sålunda å ena sidan utgått från att uppbyggandet av en helt ny kreditorganisation för ifrågavarande utlåningsrörelse i möjligaste mån bör undvikas, och å andra sidan funnit, att de redan förefintliga kreditorganisationer, som stå under sådan enhetlig ledning, att det skulle kunna ifrågakomma att åt någon av dem anförtra utlåningsrörelsen, icke var för sig torde kunna handhava denna uppgift. Utredningen har för denskull upptagit till övervägande, huruvida icke rörelsen skulle kunna omhändertagas gemensamt av flera av de befintliga kreditinstitutionerna, varvid

dock nödvändigtvis ett centralt organ måste skapas med uppgift att sörja för en enhetlig ledning av rörelsen.

Jordbrukskreditutredningen har efter därom framställd begäran fått mot- taga vissa yttranden från vederbörande kreditinstitutioner och anser sig på grund av dessa yttrandens innehåll kunna förutsätta, att hypoteksbanken och centralkassorna för jordbrukskredit samt i viss utsträckning även spar- banker och affärsbanker skola vara villiga att lämna sin medverkan vid den ifrågavarande lånerörelsen, under förutsättning att nämnda institutioner icke åläggas ansvar för de utlånade medlen. Denna de låneförmedlande institu- tionernas frihet från ansvar för de utlånade medlen utgör även en förutsätt- ning för att en eljest oundgänglig omarbetning av kreditanstalternas konstitu- tion skall kunna undvikas.

Visserligen kan i förenämnda hänseende någon tveksamhet förväntas hos sådana kreditinstitutioner, som själva bedriva utlåning mot sekundära säker- heter, men enligt jordbrukskreditutredningens mening böra dessa likväl icke hava anledning befara något mera betydande intrång i sin verksamhet. Det lär nämligen kunna antagas, att låntagarna med hänsyn till kreditbehovens art i icke ringa utsträckning föredraga korta lån framför långfristiga och följaktligen i många fall kvarstanna hos sina nuvarande långivare. Även om dessa sistnämnda komma att erfara ett visst tryck på sina utlåningsräntor, bör å andra sidan uppmärksammas, att de kunna vinna vissa fördelar genom att medverka i den här ifrågasatta utlåningsrörelsen. Sålunda kan det ligga i en banks intresse, att en låntagare, som har såväl primärlån som sekundär- lån och högre liggande inteckningskredit eller krediter mot namnsäkerhet placerade hos banken, får sin sekundärkredit ordnad på mera fördelaktigt sätt, i det att möjligheterna för låntagaren att bättre sköta sina övriga kre- diter härigenom ökas. Detta bör självfallet icke få föranleda och behöver ej heller befaras medföra, att en kreditinstitution, som åtagit sig uppgiften som förmedlare för de här ifrågasatta lånen, utnyttjar denna sin ställning på sådant sätt, att lån av beskaffenhet att ej rätteligen böra beviljas av statens medel likväl överflyttas.

Såvitt jordbrukskreditutredningen kunnat finna, skulle rörelsen genom ovan angiven medverkan från olika håll kunna i tillräckligt omfång vinna önskvärd kontakt med låntagarna samt ernå sådan effektivitet, som är nöd- vändig för att densamma skall medföra åsyftat resultat. De nämnda kredit- inrättningarnas medverkan bör enligt jordbrukskreditutredningens mening anordnas enligt följande grunder. Handhavandet av utlåningen samt vården av de utlämnade lånen böra anförtros åt låneförmedlare, vilka i första hand böra utgöras av hypoteksföreningarna och centralkassorna för jordbruks- kredit. Emellertid utgår jordbrukskreditutredningen från att det för vinnande av en tillräcklig omfattning av den ifrågavarande konverteringsaktionen är önskvärt att jämväl andra kreditinrättningar må, efter Konungens bestäm- mande, kunna anlitas såsom låneförmedlare, i vilket avseende utredningen tänker på större sparbanker med mera omfattande verksamhet på lands- bygden, ett mindre antal stora jordbrukskassor samt möjligen affärsbanker,

som i mera avsevärd omfattning ägna sig åt kreditgivning till jordbrukare. Jordbrukskassor samt mindre sparbanker böra eljest kunna anlitas såsom lånebiträden för att lämna bisträckning av olika slag. Jordbrukskreditutredningen vill i detta sammanhang framhålla, att det icke bör möta hinder för att, där så finnes lämpligt, mer än en låneförmedlare utses för samma område. Att genomföra en indelning av riket i distrikt, inom vilka allenast en låneförmedlare medges vara verksam, skulle nämligen — på sätt närmare utvecklas i den speciella motiveringen — bliva mer eller mindre konstlat och kunna leda till att den konverteringsoperation, utredningen i första rummet åsyftar, komme att försvåras och fördröjas.

Vad angår det centrala organ, som vid val av nu angivna alternativ skall hava den enhetliga ledningen av rörelsen, må framhållas, att frågan härom står i visst sammanhang med spørgsmålet, huru de för rörelsen erforderliga medlen skola anskaffas.

Även vid den nu behandlade lösningen kunna tre alternativ för medlens anskaffande tänkas, nämligen *antingen* självständig upplåning från det nya organets sida och eget ansvar för utlåningsrörelsen *eller* anlåtande av medel, som av staten ställas till förfogande för ändamålet, likaledes med eget ansvar för det centrala organet, *eller slutligen* ianspråktagande av medel, som staten ställer till förfogande, och utlåning på statens ansvar.

Säkerheten för en självständig upplåning skulle tydligen först och främst utgöras av de för utlämnande lån ställda hypoteken, vilket emellertid skulle förutsätta, att det i § 5 förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank meddelade monopolet för denna bank att utgiva obligationer mot säkerhet i jordbruksfastigheter begränsades till att gälla upplåning mot säkerhet av primärinteckningar. Enligt jordbrukskreditutredningens uppfattning borde med hänsyn till utlåningens natur icke här liksom gäller för hypoteksbanken och jordbrukskreditkassan solidariskt ansvar för upplåningen åläggas låntagarna. Däremot anser jordbrukskreditutredningen, att det för ernående av så låg ränta som möjligt vore nödvändigt att förse obligationerna med full statsgaranti. Uppenbarligen vore det för detta syfte icke tillräckligt, att staten endast meddelade garanti för en del av upplåningen eller såsom säkerhet för densamma ställde till förfogande en garantifond till begränsat belopp. Vid sådant förhållande synes det utredningen, som om det ur statens synpunkt icke skulle innebära någon reell fördel, om de för utlåningsrörelsen erforderliga medlen upplånades av ett särskilt kreditinstitut i stället för av staten. Å andra sidan kunde genom att staten direkt sörjde för medelsanskaffningen vinnas, såväl att lån kunna ställas till låntagarnas förfogande mot lägsta möjliga räntor som att uppgifterna för det antydda gemensamma organet för rörelsen — vilket alltså icke behöver självständigt befatta sig med upplåning eller med vård och förvaltning av för sådan upplåning ställda hypotek — kunna betydligt begränsas och därmed organisationskostnaderna för detsamma avsevärt reduceras. En viss, eljest möjlig konkurrens med statens upplåning i övrigt kan också på detta sätt undvikas. Härtill kom-

mer, att vid upplåning genom statens försorg icke större kapital behöver bindas i rörelsen än som vid varje tillfälle erfordras för densamma och att staten alltså för andra ändamål kan använda återstående för verksamheten avsedda medel. Möjligheterna att medgiva låntagare att i förtid återbetala lån skulle härigenom ökas. Jordbrukskreditutredningen återkommer till sistnämnda fråga i den speciella motiveringen.

Av nu nämnda skäl har jordbrukskreditutredningen funnit sig böra förorda, att medelsanskaffningen för ifrågavarande utlåningsrörelse ombesörjes av staten, som överför de erforderliga medlen till en särskilt för ändamålet bildad statlig lånefond, samt att rörelsens ledande organ icke anordnas såsom ett självständigt kreditinstitut utan såsom en nämnd med ledande, sammanhållande och övervakande uppgifter. Utredningen, som i det följande närmare återkommer till frågan om medelsanskaffningen och vad därmed äger samband, vill sammanfatta det resultat, vartill utredningen kommit beträffande organisationen av den föreslagna utlåningsverksamheten, sålunda, att ledningen av lånerörelsen bör handhavas för statens räkning av en särskild nämnd med nyssnämnda huvudsakliga uppgifter, samt

att utlåningen och vården av utlämnade lån böra under nämndens ledning och tillsyn besörjas av låneförmidlare, vilka böra utgöras av hypoteksföreningar och centralkassor för jordbrukskredit samt de ytterligare kreditinrättningar, som Konungen kan finna skäl bestämma, i sin verksamhet i lämplig omfattning bisträckta av sparbanker, jordbrukskassor och särskilda kommittéer i egenskap av lånebiträden.

Sedan den konvertering av jordbrukets sekundärkrediter i långfristiga lån, som med den ifrågasatta verksamheten åsyftas, under loppet av ett antal år genomförts, torde man hava att räkna med att utlåningsrörelsen kommer att nedgå i omfattning och att verksamheten till stor del kommer att utgöras av vård av utlämnade lån. Jordbrukskreditutredningen, som med hänsyn härtill utgår från att den föreslagna organisationen icke blir av permanent natur, anser det böra framdeles, när den egentliga konverteringsaktionen i huvudsak avslutats, av statsmakterna tagas under övervägande, huruvida icke rörelsen bör överflyttas till någon av de redan förefintliga kreditinstitutioner, som hava till ändamål att tillgodose jordbrukets kreditbehov.

Enligt jordbrukskreditutredningens mening bör staten för de medel, som placeras i den ifrågavarande lånerörelsen, erhålla en räntegottgörelse som varken överstiger eller understiger den för statens motsvarande upplåning utgående räntan. Å ena sidan bör nämligen staten icke erhålla någon vinst av rörelsen, vilken ju tillkommer för att bringa jordbrukarna lättnad i deras skuldbördor, och å andra sidan bör det vara ett önskemål, att staten icke heller skall behöva göra förluster på denna rörelse.

Den utlåningsränta, som skall tillämpas i fråga om lån från fonden, bör beräknas sålunda, att, förutom gottgörelse för fondens ränteutgifter, även

inbegripes ersättning för förvaltningskostnaderna för utlåningsrörelsen ävensom därutöver — på sätt nedan närmare utvecklas — skälig avsättning till en säkerhetsfond. Frågan om förvaltningskostnadernas storlek låter sig av naturliga skäl icke närmare på förhand bedöma. Dessa kostnader komma att utgöras dels av utgifter för nämndens verksamhet, dels av ersättningar till låneförmedlare m. fl. samt dels av med revisionsverksamheten förenade utgifter. Jordbrukskreditutredningen har funnit sig med en viss grad av säkerhet kunna utgå från att förvaltningskostnaderna icke kunna nedbringas lägre än till 0·25 — 0·30 % av rörelsens omslutning. Under de första åren av verksamheten komma de sannolikt att bliva större än under de efterföljande åren, och troligen lära de icke under denna första tid kunna hållas inom nyss angivna gräns. Jordbrukskreditutredningen anser med hänsyn till det nu sagda försiktigheten bjuda, att förvaltningskostnaderna under de första åren, förslagsvis till och med år 1938, beräknas uppgå till omkring 0·5 % av omslutningen, men förutsätter, att de sedermera, då verksamheten till stor del kommer att bestå av vård av utlämnade lån, skola kunna reduceras till ungefär 0·3 %.

Då även vid ett försiktigt handhavande av den utlåningsverksamhet, varom här är fråga, kapitalförluster kunna förutses komma att inträffa, anser jordbrukskreditutredningen viss avsättning av medel till en säkerhetsfond icke kunna underlåtas. Därest nämligen icke sådana fonderade medel komma att finnas tillgängliga för förlusternas täckande, måste antingen räntemarginalen vid den tid, då dylika förluster befaras skola inträffa, beräknas tillräckligt hög för att täcka förlusterna eller ock avskrivning å riksgäldskontorets kapitalfordran till motsvarande del förr eller senare verkställas med anlitande av skattemedel. Vid jämförelse med det förra av dessa förfaringsätt medför bildandet av en säkerhetsfond fördelen av en jämnare fördelning av uppkomna förluster. Den andra nyssnämnda utvägen skulle innebära, att förlusterna å rörelsen komme att överskjutas på statsverket samt att utlåningsräntorna icke i någon mån skulle innesluta riskpremie och alltså bleve lägre än som rätteligen vore av förhållandena betingat. Då jordbrukskreditutredningen icke kan förorda en sådan anordning, finner utredningen uppläggandet av en säkerhetsfond med angivet ändamål erforderligt. I fråga om de hittillsvarande statliga utlåningsfonderna förekommer visserligen icke någon motsvarande anordning. Om en dylik lånefond lider en kapitalförlust, inträffar tills vidare intet annat än att fonden lever vidare med minskat kapital. Endast om eller när statsmakterna så finna behövt, vidtagas åtgärder i anledning av det timade genom att nya medel anvisas till fyllande av den uppkomna bristen i fondkapitalet. Beträffande här ifrågavarande lånefond åter kommer läget att bliva detsamma först i den mån säkerhetsfonden icke lämnar tillgång till förlustens täckande.

Avsättning till säkerhetsfonden föreslås av jordbrukskreditutredningen skola årligen ske med ett belopp, motsvarande 0·2 % av de utlämnade lånens sammanlagda kapital. Man torde kunna utgå från att kapitalförluster i nämnvärd utsträckning icke komma att uppstå under de första åren av verk-

samheten. Vid sådant förhållande har jordbrukskreditutredningen ansett sig kunna förorda, att avsättning till säkerhetsfonden icke skall behöva ske förrän i bokslutet för år 1939, varigenom vinnes, att marginalen mellan upp- och utlåningsräntorna under de första åren liksom i fortsättningen kan begränsas till 0.5 %. Till säkerhetsfonden bör, utöver den fastställda avsättningen, även föras vad som av årsinkomsten må återstå, sedan all utestående och vid årets utgång förfallen ränta till riksgäldskontoret blivit erlagd samt förvaltningskostnaderna blivit täckta.

Därest det framdeles skulle visa sig, att de här gjorda beräkningarna av förvaltningskostnaderna samt avsättningen till säkerhetsfonden behöva modifieras i någon riktning, lära statsmakterna få träffa härav föranledda dispositioner.

Med hänvisning till specialmotiveringen i vad det gäller bestämmandet av den övre gränsen för de sekundära inteckningslånen, principerna för fastställandet av jordbruksfastigheternas belåningsvärden samt övriga delar av de här framlagda författningsförslagen, inskränker sig utredningen i förevarande sammanhang till att vidkommande förslagens fördelar för jordbruksnäringen samt följer med avseende å den statliga upplåningen göra följande allmänna anmärkningar.

Såsom allmänt är känt och i det föregående anmärkts kännetecknas penningmarknaden för närvarande av ett osedvanligt lågt ränteläge. Jordbrukskreditutredningen, som uttalat sig för att kapitalanskaffningen för den ifrågasvarande utlåningsrörelsen skall ske genom upplåning från statens sida, får erinra om att köpkursen å 3.5 % obligationer av statsräntetyp under större delen av innevarande år utgjort 97 eller 98 och för närvarande överstiger pari. Under förutsättning att den av utredningen förordade konverteringsaktionen kan komma till stånd senast vid utgången av första halvåret 1935, torde man, om icke oförutsedda omkastningar inträffa, kunna utgå från att den för ändamålet erforderliga upplåningen skulle kunna av staten verkställas till en räntefot icke överstigande 3.5 %. Därest man sålunda utgår från att de ifrågasvarande medlen skulle kunna anskaffas mot nu nämnd räntesats samt att marginalen mellan upplånings- och utlåningsräntorna skulle uppgå till 0.5 %, borde man kunna räkna med en räntesats för de här omhandlade sekundära inteckningslånen av omkring 4 %. En sådan räntesats, bunden för ett antal år framåt, skulle, i betraktande av de i det föregående påpekade för närvarande förekommande högre räntesatserna för sekundärlån, vara ägnad att medföra en lättnad för vårt lands skuldsatta jordbrukare. Vid stigande räntesatser å den allmänna penningmarknaden skulle uppenbarligen ett bindande vid nyss antydda ränteläge av räntesatsen å jordbrukets sekundärlån medföra betydande fördelar. Skulle åter det nuvarande gynn-samma ränteläget under en längre tid fortbestå eller räntan ytterligare nedgå, ligger det i sakens natur, att fördelarna komme att förminska. För den händelse förhoppningar till äventyrs skulle hava gjort sig gällande bland jordbrukets utövare om ännu lägre räntesatser å de sekundära intecknings-

lånen än den utlåningsränta, med vilken jordbrukskreditutredningen enligt vad ovan sagts i nuvarande ränteläge räknar, bör framhållas att sådana förhoppningar, därest ej ränteläget ytterligare sjunker, svårigen kunna infrias, försåvitt den nu ifrågavarande låneverksamheten, på sätt utredningen avser, skall kunna skötas efter sunda principer. Därjämte bör understrykas, att man uppenbarligen icke genom statliga åtgärder bör eftersträva en sådan lösning av det här omhandlade ränteproblemet att räntesatsen å jordbrukets sekundärlån — även om så hade varit möjligt — nedbringas till samma nivå som den ränta, som bör gälla för primära inteckningslån i jordbruksfastigheter med fast ränta. Den å sekundärlånen belöpande räntesatsen bör av naturliga skäl något överstiga räntan å primärlånen.

Med avseende å den här tänkta konverteringsaktionens omfattning och den därmed sammanhängande frågan om storleken av den statliga upplåning, som för ändamålet kan bliva behöfvig, saknas helt naturligt närmare hållpunkter för mera ingående bedömanden och beräkningar. Konverteringsaktionens omfattning blir uppenbarligen beroende av den allmänna uppfattningen om de fördelar i fråga om ränte- och andra lånevillkor, som komma att erbjudas, samt av den aktivitet, som från den centrala ledningens men framförallt de lokala låneförmedlarnas sida kommer att utvecklas för att göra jordbrukarna inom landet bekanta med de sålunda erbjudna fördelarna. Det är givetvis ett önskemål, att så många som möjligt av de jordbrukare, som behöva ordna sina sekundärkrediter genom upptagande av lån från fonden och som kunna ställa tillfredsställande säkerhet, beredas de fördelar som med fonden avses. Å andra sidan finnas skäl att förmoda, att jordbrukarnas efterfrågan på de föreslagna långfristiga lånen kommer att hålla sig inom tämligen måttliga gränser. Sålunda är det givet, att den nuvarande låga räntenivån och ännu mera en fortsatt tendens till sänkning av densamma måste verka återhållande på många av dem, för vilka här ifrågavarande lån äro avsedda. Vidare kan antagas, att en icke oväsentlig del av nuvarande krediter mot sekundärinteckningar med hänsyn till de ändamål, för vilka lånen söks, ej önskas konverterade i långa amorteringslån. Som redan tidigare påpekats torde säkerligen även många jordbrukare föredraga att bibehålla sina lån hos hittillsvarande bankförbindelser. Vid övervägande av föreliggande olika omständigheter och med tagen hänsyn till i det föregående meddelade statistiska uppgifter om de sekundära inteckningskrediternas sannolika ungefärliga omfattning och fördelning på olika slag av långgivare har jordbrukskreditutredningen stannat vid att föreslå, att i riksstaten för nästkommande budgetår beräknas ett belopp av 40 milj. kronor, att utgå av lånemedel, för kapitalavsättning till den lånefond som här föreslås. Jordbrukskreditutredningen vill emellertid icke underlåta att framhålla, att det vid tidpunkten för statsmakternas ställningstagande till förevarande förslag kan visa sig motiverat att med hänsyn till då rådande förhållanden beräkna den erforderliga kapitalavsättningen till annat belopp än som sålunda av utredningen angivits.

Specialmotivering.

Förslag till förordning angående statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom.

§ 1.

Denna paragraf avhandlar fondens ändamål, vilket i första stycket anges vara att i enlighet med bestämmelserna i förordningen lämna lån mot säkerhet av inteckning i jordegendom. Jämlikt andra stycket skall med jordegendom förstås självständig, å marken bestämbar fast egendom, varå jordbruk eller jordbruk jänte skogsbruk bedrives.

Ehuru fondens ändamål i författningsförslaget angivits så generellt som skett, bör uppenbarligen i tillämpningen den med fondens medel utövade låneverksamheten begränsas med hänsyn till kreditbehovens art samt lånesökandens person och ekonomiska omständigheter. Det är, som i den allmänna motiveringen framhållits, jordbrukets intresse av att erhålla billig och ändamålsenligt ordnad kredit, som är avsett att tillgodoses genom ifrågasvarande låneverksamhet. Med jordbruket bör härvid jämsställas i samband därmed drivet skogsbruk. I den mån detta sistnämnda kan anses utgöra ett led i en av skogsägaren bedriven industriell verksamhet, synes emellertid kredit icke böra ställas till förfogande från fondens sida. Industriföretag böra hänvisas till andra utvägar för tillgodosende av sina kreditbehov. Över huvud taget böra aktiebolag och andra juridiska personer icke kunna påräkna kredit av fondens medel, om ock under vissa omständigheter undantag bör kunna ifrågakomma, exempelvis för familjebolag. Det ligger vidare i sakens natur, att lån icke bör lämnas, där låntagaren är fastighetshandlare eller lånet eljest kan antagas ingå såsom led i spekulationsaffärer. Låneansökningarna skola bedömas från fall till fall, och lån bör icke lämnas under annan förutsättning än att lånet synes ägnat att i sin mån lända till fromma för jordbruksnäringen. Den, som saknar förutsättningar att på tillfredsställande sätt sköta sitt jordbruk eller skogsbruk, bör icke komma i åtnjutande av lån. Det måste hållas i minnet, att det här — i motsats till vad som är fallet beträffande hypoteksföreningarna, vilkas låntagare samtidigt äro delägare i sin förening — icke föreligger rätt för någon att, om de formella förutsättningarna för ett lån från fonden äro för handen, tilldelas ett sådant lån.

Av skäl, som närmare utvecklas under § 20, bör enligt jordbrukskreditutredningens mening växande skog icke bliva föremål för belåning från fondens sida. Med hänsyn härtill finner utredningen icke heller motiverat, att egendom, som allenast består av skogsmark och där sålunda enbart skogs-

bruk bedrives, skall kunna över huvud taget tjäna till belåningsobjekt. Det bör bemärkas, att den omständigheten, att skogsmark, som jämte jordbruksmark ingår i en egendom, ligger avskild från egendomen i öfrigt, icke bör utgöra hinder för dess belånande tillika med den övriga egendomen.

§ 2.

Liksom andra statens utlåningsfonder torde även denna fond böra förvaltas antingen av statskontoret eller av riksgäldskontoret. Jordbrukskreditutredningen har vid valet dem emellan funnit sig böra föreslå, att förvaltningen skall ankomma på riksgäldskontoret. Härvid har utredningen tagit hänsyn dels till att fondens medel förväntas skola anskaffas medelst upplåning genom riksgäldskontorets försorg och dels till att viss samverkan med riksgäldskontoret även i andra hänseenden kommer att erfordras.

Den förvaltning, som skall handhavas av riksgäldskontoret, innefattar bokföring av fondens kapital, dess inkomster och dess utgifter samt den statliga redovisningen härför ävensom utlämnandet av erforderliga medel för lånerörelsen samt mottagandet av de för densamma icke längre behövlige medlen och den räntegottgörelse, som skall tillkomma staten. Däremot skall riksgäldskontoret icke hava några åligganden med avseende å den utlåningsrörelse, som drives med fondens medel.

§ 3.

Då i första stycket av denna paragraf stadgas, att medel, som av staten anvisats till fonden, skola så länge de ej tagas i anspråk för lånerörelsen, innestå hos riksgäldskontoret, innebär detta även, att, i den mån hos nämnden uppstår mera betydande kassaöverskott, som tills vidare icke kan i utlåningsrörelsen nyttiggöras, dylika överskottsmedel skola kunna efter överenskommelse återställas till riksgäldskontoret.

Såsom tidigare betonats, bör grundprincipen för den med fonden avsedda verksamheten vara, att denna skall, såvitt möjligt, bära sig själv. Detta innebär bland annat, att de medel, som för fondens lånerörelse tagas i anspråk, böra förräntas efter en räntefot, som motsvarar statens verkliga eller beräknade kostnad för medlens anskaffande, varken mera eller mindre. Det innebär jämväl, att om medel anvisas och för lånerörelsen tagas i anspråk vid olika tidpunkter med olika räntelägen, vissa delar av fondens kapital komma att förräntas efter en räntefot, andra efter en annan. Detta förhållande förutsätter, att, såsom riktigt är, hänsyn till skiftningar i anskaffningsvillkoren för kapitalet tages jämväl vid bestämmande av utlåningsräntorna. Mot bakgrunden av dessa synpunkter bör läsas stadgandet i andra stycket av förevarande paragraf, att räntan till riksgäldskontoret å de i anspråk tagna medlen skall utgå enligt räntefot, som Konungen efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret fastställer under iakttagande av att denna ej må understiga den ränta, till vilken medlen upplånats eller skäligen bort kunna upplånas. Att endast den undre gränsen för räntan nämnts är uteslutande

beroende av den faktiska omöjligheten att i varje fall fullt exakt fastställa statens aktuella låneränta.

I nämnda paragraf stadgas jämväl, att det skall vara av inkomsten av lånerörelsen, som räntan till riksgäldskontoret skall gäldas. Skulle den inkomst, som för gäldandet av ränteskulden står till förfogande, beräknad på sätt i § 7 sägs, något år icke förslå till full ränta åt riksgäldskontoret, erhåller riksgäldskontoret en räntefordran, vilken bör täckas av eventuella överskott under följande år. I den mån icke heller i fortsättningen sådan täckning kan ske, torde staten böra anvisa skattemedel till ersättande av den uppkomna räntefordringen. Det torde icke böra ifrågakomma att beräkna ränta å sådan ränteskuld till riksgäldskontoret, varom nu är fråga.

Om det skulle befinnas sannolikt, att även för framtiden räntebetalningen till riksgäldskontoret i viss omfattning måste eftersättas, lärers i enlighet med gällande principer fonden böra anses hava lidit en kapitalförlust motsvarande den del av densamma, som bör antagas icke bliva förräntad, och bör denna förlust täckas av skattemedel, försåvitt fonden anses böra bibehållas vid sin dittillsvarande storlek. Den nu antydda åtgärden kan givetvis undvikas genom att utlåningsräntorna höjas i tillräcklig mån, eller ock staten anvisar bidrag till bestridande av kostnaderna för lånerörelsen.

§ 4.

Handhavandet av lånerörelsen skall enligt förslaget anförtrös åt en nämnd med säte i Stockholm.

Nämnden torde böra bestå av fem ledamöter. Med hänsyn till det allmännas intresse i förevarande verksamhet böra enligt utredningens mening två ledamöter jämte två suppleanter för dem förordnas av Konungen, som tillika bör förordna en av dessa ledamöter till ordförande i nämnden, medan en ledamot, tillika vice ordförande, förordnas av fullmäktige i riksgäldskontoret. Det samarbete, som enligt vad tidigare anförts förutsättes skola komma till stånd mellan nämnden å ena sidan och andra kreditinrättningar å den andra, har föranlett förslaget, att styrelserna för de tvenne för jordbrukskredit särskilt inrättade anstalterna, nämligen Sveriges allmänna hypoteksbank och Svenska jordbrukskreditkassan, skola utse vardera en av de återstående två ledamöterna i nämnden jämte suppleant för honom.

Av lånerörelsens ändamål följer, att sakkunskap om jordbrukets förhållanden bör vara representerad i nämnden. Det torde sålunda böra tillses, att en eller flera ledamöter i nämnden äro jordbrukare.

§ 5.

Förslaget förutsätter, att nämndens låneförmedlare — liksom även de i § 6 omnämnda lånebiträdena — skola anställas genom därom träffad överenskommelse mellan vederbörande och nämnden. Låneförmedlarnas uppgift angives i § 5 vara att under nämndens ledning och tillsyn besörja utlåningen från fonden och handhåva vården av de utlämnade lånen.

Att jordbrukskreditutredningen anser, att såsom låneförmedlare böra i första hand ifrågakomma hypoteksföreningar och centralkassor för jordbrukskredit, har tidigare omförmäts. Med hänsyn bland annat till det förhållandevis ringa antalet av dylika inrättningar föreslås, såsom jämväl nämnts, att, efter Konungens bestämmande, även andra kreditinrättningar skola kunna antagas till låneförmedlare. De inrättningar jordbrukskreditutredningen härmed åsyftar äro sparbanker, bankaktiebolag och jordbrukskassor.

För att den åsyftade konverteringen av jordbrukarnas sekundärkrediter skall kunna med utnyttjande av nuvarande låga ränteläge genomföras på kort tid, bör enligt jordbrukskreditutredningens mening, såsom i den allmänna motiveringen framhållits, utlåningsverksamheten organiseras på bred front. Det synes följaktligen vara att förorda, att icke antalet låneförmedlare blir alltför ringa. I varje fall bör icke något område av landet lämnas helt utan för organisationen. Vidare bör tillses, att de låneförmedlande institutionerna äro belägna på sådant sätt, att förbindelserna emellan dem och lånesökandena i möjligaste mån underlättas. Jordbrukskreditutredningen finner det icke vara obefogat, att inom ett och samma område utlåningen besörjes av flera än en låneförmedlare. Detta kan i första hand vara motiverat ur den synpunkten, att de befintliga kreditinrättningarna vända sig till olika kategorier av låntagare, vilka föredraga att i fråga om nu berörda krediter förhandla med en viss institution. Men vidare kan under vissa omständigheter som skäl för en sådan anordning även åberopas, att där konvertering av ett betydande antal lån, som äro placerade hos olika kreditinrättningar, är att förutse, det kan visa sig lämpligt, att envar av dessa utan förmedling av de övriga besörjer konverteringen av de egna lånen. Å andra sidan anser jordbrukskreditutredningen det vara uppenbart, att nämnden icke bör utse ett större antal låneförmedlare än som av lokala och andra praktiska skäl finnes påkallat. Det måste nämligen uppmärksammas, att förvaltningskostnaderna och därmed svårigheterna att hålla en låg utlåningsränta ökas, i den mån organisationen växer. Vidare skulle en alltför stark konkurrens mellan olika låneförmedlare möjligen kunna föranleda dessa att bedöma inkommande kreditansökningar med mindre noggrannhet än som vore tillbörligt. Härtill kommer att anlitaandet av ett stort antal låneförmedlare skulle försvåra överblicken av rörelsen och vidmakthållandet av önskvärd enhetlighet. Jordbrukskreditutredningen vill i detta sammanhang framhålla, att det bör tillses, att en jordbrukare ej erhåller möjlighet att ingiva ansökningar om lån till flera låneförmedlare för att sedermera vid eventuella skiljaktigheter i värderingarna upptaga lånet hos den låneförmedlare, som värderat högst. På grund härav läser i den blankett till ansökan om lån, som utredningen förutsätter skola fastställas av nämnden för obligatoriskt bruk vid långivningen, böra angivas plats för uppgift, om lån söks hos annan låneförmedlare.

Med hänsyn till att de olika kreditinrättningarna av naturliga skäl hava den bästa kännedomen om förhållandena inom det egna reguljära verksamhetsområdet, har utredningen i sitt förslag upptagit bestämmelse om att

låneförmedlare ej må, med mindre därom träffats avtal med nämnden, i sin verksamhet för fondens räkning gå utöver det distrikt, som för hans egentliga verksamhet är bestämt, samt att, om bankaktiebolag anlitas såsom låneförmedlare, genom avtal mellan nämnden och bolaget skall bestämmas det eller de kontor, vilka skola för låneförmedlingen användas, och det område, som härutinnan skall utgöra sådant kontors distrikt.

Det torde böra erinras om att enligt §§ 20 och 21 i kungl. förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända, dessa icke äga rätt att »annan utlåningsrörelse bedriva, än som består uti de för dess räkning av eller genom allmänna hypoteksbanken upplånta medlens fördelning såsom lån på föreningens delägare». Huruvida detta förbud bör anses innefatta jämväl sådan förmedling av lån, som nu föreslås, synes tveksamt, varför en förtydligande bestämmelse måhända är påkallad.

§ 6.

De olika slag av bisträckning åt nämnden eller av nämnden angiven låneförmedlare, som bör kunna påräknas av de i förevarande paragraf omnämnda lånebiträdena, har det icke ansetts behöfligt att närmare angiva. Såsom exempel på sådan bisträckning må nämnas meddelande av upplysningar och råd, tillhandahållande av formulär och blanketter samt uppbörd av räntor och amorteringar. Att lånebiträde ej må bevilja lån eller handhava värden av beviljat lån, vilka uppgifter ankomma på låneförmedlarna, är utan vidare klart.

Medan jordbrukskassorna och sparbankerna i regel icke torde böra ifrågakomma såsom låneförmedlare, torde det däremot ofta kunna vara lämpligt, att de anlitas såsom lånebiträden. För samma ändamål bör nämnden kunna utse särskilda kommittéer. Där en kreditinrättning icke önskar ställa sig till förfogande såsom lånebiträde, kan det befinnas möjligt, att två eller tre av dessa styrelseledamöter åtaga sig att utgöra en dylik kommitté.

§ 7.

Denna paragraf meddelar föreskrifter om användningen av den vid lånerörelsen årligen uppkommande bruttoinkomsten. Denna skall enligt förslaget användas dels till bestridande av förvaltningskostnaderna för rörelsen, dels till räntebetalning till riksgäldskontoret för det i rörelsen disponerade kapitalet samt dels till avsättning till en säkerhetsfond. Jordbrukskreditutredningen får beträffande nu berörda spörsmål hänvisa till den närmare redogörelse, som lämnats i den allmänna motiveringen.

I fråga om säkerhetsfonden vill jordbrukskreditutredningen här allenast tillägga, att någon föreskrift om begränsning av säkerhetsfondens tillväxt, sedan den nått visst, såsom betryggande ansett belopp, icke syntes behöflig. I själva verket är den föreslagna avsättningen till säkerhetsfonden så obetydlig, att även under oväntat gynnsamma omständigheter en lång tidsperiod måste förflyta, innan fonden kan anses hava uppnått önskvärd styrka. Först

då detta inträffar, torde tiden vara inne att taga under övervägande, vilka åtgärder som i anledning därav böra vidtagas.

§ 8.

De ersättningar, som böra utgå till låneförmedlarna, böra främst bestämmas med hänsyn till omfattningen av det med låneförmedlingen förenade arbetet. Denna omfattning lär i första hand bliva beroende av antalet inkommande låneansökningar men påverkas naturligtvis även av andra omständigheter.

Gottgörelserna åt lånebiträden och övriga funktionärer inom rörelsen böra bestämmas efter omständigheterna.

Det är svårigen möjligt att nu närmare än skett ingå på förevarande ämne. Den framtida regleringen av ersättningarna lär få grundas ej minst på de erfarenheter, som under den första tiden komma att vinnas beträffande ifrågavarande verksamhets bedrivande.

§ 9.

Att säkerhetsfonden, om den skall vara till avsett gagn, ej må användas i lånerörelsen, synes själfvallet. Stadgande härom har införts i första stycket av förevarande paragraf, vilken även upptager en föreskrift, att de fonderade medlen skola hållas inestående på räntebärande räkning i riksgäldskontoret eller ock placeras i svenska statens obligationer.

Säkerhetsfonden bör allenast få tagas i anspråk för täckande av kapitalförlust, som drabbat lånefonden, men däremot icke av ränteförlust. Ovan har under § 3 behandlats spörsmålet om täckning av fondens ränteskulder till riksgäldskontoret.

§ 10.

I denna paragraf angivas befogenheterna för låneförmedlarna och deras styrelser. Styrelserna skola äga att under iakttagande av gällande föreskrifter och i vederbörlig ordning meddelade anvisningar besluta angående utlåningen. Låneförmedlarna skola, sedan lån beviljats, till låntagarna utlämna lånebeloppen och, där ej nämnden annat bestämmer, handhava värden av vederbörande lån, så länge någon del därav utestår ogulden.

Stadgandet angående värden av lånen har givits en sådan avfattning, att därigenom å ena sidan säkerställes erforderlig permanens i förvaltningen, i det att låneförmedlare ej må utan nämndens medgivande upphöra med värden av ett av honom beviljat lån, och å andra sidan nämnden alltid äger tillfälle att, om så finnes önskvärt för åstadkommande av sammandragning av låneorganisationen eller av annan anledning, avlyfta värden av lån från en låneförmedlare.

Det torde i detta sammanhang vara lämpligt att ånyo fästa uppmärksamheten på att låneförmedlarna i den här avsedda verksamheten intaga en helt annan ställning än i sin reguljära rörelse. I sin sistnämnda funktion äro låneförmedlarna självständiga, ehuru väl av gällande författningar reglerade institutioner, som driva rörelse med på eget ansvar disponerade medel. I sin verksamhet såsom handhavare av lånefondens rörelse hava låneförmed-

larna däremot ställning såsom sysslomän åt staten. Härmed sammanhänger, att låneförmedlarnas delägare eller huvudmän varken å stämmor eller annorledes få anledning att taga befattning med fondens rörelse i vidare mån än detta kan anses ske genom de vid stämmorna förrättade valen av styrelseledamöter och revisorer. Såsom handhavare av fondens rörelse komma låneförmedlarna att uteslutande företrädas av sina styrelser. Till frågan om dessas ställning och ansvar återkommer jordbrukskreditutredningen under § 15 här nedan.

§ 11.

Då det är av betydelse, att ifrågavarande utlåningsrörelse, vilken åtminstone under de första åren torde komma att kräva talrika sammanträden med vederbörande styrelser, göres såvitt möjligt lätthanterlig, samt utlåningen hos många kreditinrättningar inom vissa gränser handhaves av särskilda arbetsutskott, föreslås, att även beslutanderätten angående utlåningen från fonden skall kunna överlätas på sådant arbetsutskott. Detta bör bestå av minst tre ledamöter.

§ 12.

Även om tvivel ej bör råda om låneförmedlarnas känsla av ansvar gentemot det allmänna vid handhavandet av fondens angelägenheter, torde dock lämpligheten bjuda, att vid handläggning av dylika ärenden i vederbörande styrelse såsom ledamot deltager en i låneförmedlarens egen rörelse icke verksam person, som är för ändamålet förordnad av Konungen och i denna sin egenskap har särskild anledning att känna sig såsom företrädare av statsnyttans intresse. Det bör bland annat åligga denne att övervaka, att erforderlig utredning förefinnes till grund för låneärendenas avgörande, samt att i övrigt noggrannhet iakttages vid lånerörelsens bedrivande. Det lärers även ankomma på honom att vid behov i särskild mån göra sig till talesman för försiktighet vid utlåningen. I strid mot detta statliga ombuds mening bör lån icke få beviljas.

§ 13.

I paragrafens första stycke hava bestämmelser upptagits om förande av räkenskaper och styrelseprotokoll. Bland annat stadgas, att fondens räkenskaper skola avslutas för kalenderår. Tillräcklig anledning torde icke förefinnas att här låta räkenskapsåret sammanfalla med det statliga budgetåret.

Enligt andra stycket i samma paragraf böra i anspråk tagna fondmedel, i avbidan på deras användande för avsett ändamål, göras räntebärande genom insättning i bank. Med bank avses varje institut, som enligt lag äger rätt att driva bankrörelse, sådan denna finnes angiven i 1 § lagen om bankrörelse. Hinder bör icke möta för låneförmedlare att insätta medlen på räntebärande räkning i den egna bankinrättningen. Jordbrukskreditutredningen önskar särskilt understryka vikten av att nämnden aktgiver på, att medel icke onödigtvis uttagas från fonden eller nämnden, innan desamma erfordras för utlämnande av lån, liksom även sörjer för att till låneförmedlarna gjorda inbetalningar utan dröjsmål inlevereras till nämnden. Bestämmelser härom böra meddelas i särskild instruktion.

I tredje stycket har föreskrivits, att låneförmedlares styrelse skall hava

att enligt anvisning av nämnden lämna denna fortlöpande redovisning för hos låneförmedlaren vidtagna åtgärder i fondens ärenden. Sådan redovisning bör utgöras icke allenast av bokföringsmässiga sammanställningar utan jämväl av de uppgifter i övrigt, som kunna vara erforderliga för att möjliggöra för nämnden att överblicka och följa lånerörelsens gång och behöriga handhavande. Detta synes även vara en förutsättning för att nämnden skall kunna sörja för tillämpandet av enhetliga principer vid utlåningsrörelsen.

§ 14.

Bestämmelserna i § 14 angående förvaring av de för fondens räkning mottagna lånereverserna och säkerhetshandlingarna äro så avfattade, att, om låneförmedlare till äventyrs icke själv förfogar över säkert kassavalv, handlingarna enligt beslut av nämnden må förvaras hos annat kreditinstitut, som disponerar sådant valv.

Beträffande förslaget, att en av de särskilda nycklarna till förvaringsrummet för ifrågavarande handlingar skall innehavas av ett av nämnden därtill förordnat ombud, torde böra uppmärksammas, att det icke bör möta hinder att till sådant ombud förordnas person, som är anställd hos låneförmedlaren eller tillhör dess styrelse eller ock, beträffande hypoteksförening, den person, som är förordnad att handhåva vården av nyckel till förvaringsrummet för säkerhetshandlingar för lån av hypoteksbanksmedel.

§ 15.

Såsom förut framhållits, kunna kreditinrättningarna icke förväntas vilja åtaga sig uppdraget att handhåva fondens rörelse under annan förutsättning än att det står klart, att de icke med sina medel bliva ansvariga för de i fondrörelsen vidtagna åtgärderna. Det har jämväl framhållits, att kreditinrättningarnas delägare eller huvudmän icke bliva i tillfälle att å sina stämmor taga befattning med fondens angelägenheter. Det blir vederbörande styrelse, som kommer att vidtaga åtgärderna och fatta besluten i fondens ärenden, och det blir de styrelseledamöter, vilka genom uppsåtligt fel eller vårdslöshet orsakat fonden skada, men icke institutet självt, som få bära påföljden av det förelupna. Det är självfallet, att, om någon hos kreditinrättningen anställd person, som ej tillhör styrelsen, skulle genom förgripligt handlingssätt tillskynda fonden skada, fonden alltid må med sitt skadeståndsanspråk vända sig mot denne och därjämte äger söka styrelsen, därest denna skulle befinnas hava uppsåtligen eller genom vårdslöshet medverkat i det skedda. I de här dryftade ersättningsfrågorna kommer således fondens förhållande till den, som handhar dess lånerörelse, och dennes medhjälpare att vara detsamma som om rörelsens handhavande anförtratts åt en statsmyndighet. De stadganden, som synts erforderliga för att klarlägga det nu berörda rättsläget, hava meddelats i § 15.

§ 16.

Beskaffenheten av ifrågavarande lånerörelse liksom även den omständigheten att densamma förutsätter anlitande av icke statliga institutioners med-

verkan, gör det enligt jordbrukskreditutredningens mening själfallet, att särskilda anordningar vidtagas för åstadkommande av en för staten betryggande revision av rörelsen. Att så sker torde kunna ytterligare motiveras med de låneförmedlande styrelsernas befogade anspråk på att erhålla ett på en inom fastställd tid företagen revision grundat avgörande av dechargefrågan.

Regler angående förordnande av nämndens revisorer innehållas i första stycket av § 16.

Vad angår revisorerna av låneförmedlarnas förvaltning, om vilka stadgas i paragrafens andra stycke, synes det jordbrukskreditutredningen lämpligt, att de ordinarie revisorerna hos låneförmedlarna även granska förvaltningen av fondens ärenden. Därigenom vinnes bland annat, att revisionen kommer att utföras av personer, som äga en för dess effektivitet betydelsefull förtrogenhet med ortens förhållanden. I revisionen bör emellertid, på grund av statens ekonomiska intresse i förevarande rörelse, deltaga ytterligare en revisor, som förordnas av Konungen. Den intima förbindelsen mellan de ärenden, som röra de av kreditinrättningarna själva meddelade jordbrukskrediterna, och motsvarande ärenden rörande fondkrediterna gör det i ömsesidigt intresse önskvärt, att dessa ärenden bliva underkastade en såvitt möjligt enhetlig granskning. De i författningarna förekommande bestämmelser, att enskilda förhållanden till kreditinrättning icke må i oträngt mål yppas, lägga givetvis ej hinder i vägen för den statlige revisorn att vid behov jämväl erhålla del av kreditinrättningens egna krediter, i den mån dessa hava sammanhang med från fonden utlämnade lån.

§ 17.

De i denna paragraf meddelade bestämmelserna angående fondrörelsens revision äro så avfattade, att revisionen av låneförmedlarnas verksamhet skall hinna avslutas och resultatet därav delgivas nämndens revisorer, innan dessa senare fullborda sin revision. Den ledande ställning för nämndens revisorer i förhållande till revisorerna inom de låneförmedlande kreditinrättningarna, som är motiverad av att dessa i fondens angelägenheter fungera såsom biträden åt nämnden, har i bestämmelserna erhållit uttryck.

Att utlåtande av riksgäldsfullmäktige, som handhava fondens förvaltning, skall inhämtas före Konungens avgörande av dechargefrågan, synes själfallet.

§ 18.

Stadgandena i förevarande författningsrum om ansvar för revisorerna torde ej påfordra särskild motivering.

§ 19.

Beträffande innehållet i denna paragraf hänvisas till vad därom anförts i den allmänna motiveringen.

§ 20.

I första stycket av förevarande paragraf stadgas den begränsningen av utlåningen från fonden, att lån må meddelas till högst 75 % av det utav

vederbörande låneförmedlare fastställda belåningsvärdet å den jordegendom, varom fråga är, och enligt paragrafens andra stycke må detta värde icke överstiga egendomens vid senaste taxering åsatta jordbruksvärde. En sådan gräns, som nu sagts, synes jordbrukskreditutredningen å ena sidan böra i skälig omfattning tillgodose förefintliga behov och å andra sidan vara av beskaffenhet att icke göra de med utlåningen förbundna riskerna alltför omfattande.

Genom år 1930 vidtagna författningsändringar har det medgivits hypoteksföreningarna att vid sina värderingar av fastigheter i belåningsvärdet inräkna, förutom jordvärdet, jämväl värdet å växande skog. Utvecklingen hittills gör det sannolikt, att tidigare gjorda antaganden om behövligheten av denna lättnad varit i någon mån överdrivna. Skogsbelåning från hypoteksföreningarnas sida har förekommit i endast mycket ringa omfattning. Icke allenast detta förhållande utan framför allt de stora risker, vilka måste vara förenade med att till en så hög gräns, som i fråga om sekundärbelåningen är föreslagen, belåna en sådan tillgång som växande skog, torde böra föranleda till att beträffande lån från fonden icke ifrågasätta skogens inräkande i egendomsvärdet. Det bör ihågkommas, att sekundärlånen äro avsedda att vara mångåriga, och att erfarenheten visar, att rotprisen för skog äro underkastade starka växlingar. Skulle det i fråga om primärbelåningen lämnade medgivandet utsträckas att gälla jämväl lånen från fonden, måste detta föranleda en motsvarande utvidgning av 1930 års lag om begränsning av rätten att avverka skog å in-tecknad fastighet. Enligt denna lag äger skogsvårdsstyrelsen, då hypoteksförening meddelar lån mot in-teckning i fastighet med växande skog och mellan fastighetsägaren och föreningen överenskommelse träffas, att viss inskränkning skall gälla i rätten att avverka skogen, på begäran av föreningen meddela föreskrift, att de överenskomna bestämmelserna skola lända till efterrättelse, samt därefter utöva uppsikt över föreskriftens efterlevnad. Har lånet infriats eller häftar fastigheten eljest ej längre därför eller har föreningen förklarat sig icke vidare påfordra föreskriftens tillämpning, ändå att fastigheten alltjämt svarar för lånet, skall föreskriften upphöra att gälla. Då i förordningen angående allmänna grunder för hypoteksföreningarnas verksamhet stadgas, att föreskriftens tillämpning ej må upphöra förrän lånet nedgått till det belopp, som kunnat beviljas även utan skogens belåning, bör detta stadgande antagas å andra sidan förutsätta, att föreskriftens tillämpning skall upphöra, så snart omständigheterna göra det möjligt. Skulle emellertid den växande skogen bliva föremål även för sekundärbelåning, är det uppenbart, att ifrågavarande föreskrifter, vilkas övervakande ju bekostas av låntagarna, måste förbliva i tillämpning under hela den tid, någon del av sekundärlånet återstår ogulden.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden har jordbrukskreditutredningen i § 20 första stycket av förslaget upptagit förbud mot att vid lämnande av lån från fonden i belåningsvärdet inräknas värdet å växande skog.

I § 20 andra stycket meddelas föreskrifter om det fastställande av egen-

doms belåningsvärde, som skall föregå beviljandet av lån. Såsom redan nämnts, bör belåningsvärdet icke få bestämmas högre än som motsvarar egendomens vid senaste taxering åsatta jordbruksvärde. För utförande av värdering anvisar förslaget två olika vägar, nämligen värdering efter besiktning på ort och ställe och värdering allenast med ledning av befintliga handlingar. Åt låneförmedlarna har överlämnats att bestämma, vilketdera sättet som i varje särskilt fall skall tillämpas. Framhållas bör emellertid, att besiktning alltid måste äga rum, då icke på annan väg tillförlitlig kännedom kan vinnas rörande de på värdet inverkanse faktorerna, bland annat hävden, som ju är av särskilt stor betydelse, då det gäller en relativt hög belåning. I fråga om lån av mera avsevärd storlek torde endast under speciella omständigheter besiktning böra underlåtas.

I andra fall än nu avsetts synes värderingen kunna med tillräcklig trygghet grundas på befintliga handlingar, såvida icke omständigheter föreligga, som kunna göra sålunda tillgängliga uppgifter otillräckliga eller mindre tillförlitliga. Om egendom besiktigats vid tidigare lånevärdering, bör hänsyn här till tagas vid avgörandet, huruvida besiktning skall anses behöfelig. Det torde vara lämpligt, att hos hypoteksföreningar eller andra kreditinrättningar, där framför liggande inteckningar äro belånade, söka inhämta sådana uppgifter rörande vederbörande fastighet, vilka därifrån kunna ställas till förfogande.

Någon motsvarighet till den i § 4 andra stycket av grunderna för hypoteksföreningarna upptagna regeln, att vid värdering med ledning endast av förefintliga handlingar ej må tillämpas högre värderingstariffer än sådana, som med minst tio procent understiga vid värdering å marken tillämpade tariffer, har jordbrukskreditutredningen icke ansett erforderligt att införa såsom uttrycklig föreskrift. Synnerligast där en framförliggande inteckning redan är belånad hos hypoteksförening, lär det emellertid ofta ställa sig naturligt, att den till grund för sistnämnda lån fastställda värderingen, särskilt om densamma är av förhållandevis näraliggande datum, kommer att tjäna till ledning för den nya belåningen.

Det skall åligga nämnden att meddela de bestämmelser, som utöver de i författningen upptagna erfordras rörande fastställande av egendoms belåningsvärde. Nämnden erhåller härigenom och genom sin granskning av inkommande uppgifter i fråga om utlåningsrörelsen tillfälle att verka för att såvitt möjligt enhetliga principer — dock lämpade efter olika landsdelars skilda förhållanden — komma att tillämpas vid värderingarna, vilket synes jordbrukskreditutredningen vara av den största betydelse. De av hypoteksföreningarnas styrelser fastställda värderingstarifferna torde härvid kunna bliva till viss ledning.

I detta sammanhang vill jordbrukskreditutredningen även fästa uppmärksamheten på att låneförmedlarna böra i möjligaste mån sörja för ensartade värderingsprinciper inom sina verksamhetsområden, bland annat genom att då så lämpligen kan ske anlita samma besiktningsmän från fall till fall.

§ 21.

I första stycket av § 21 lämnas föreskrift om den mot beviljat lån svarande pant av fordringsinteckningar i den belånade egendomen, varmed fondens fordran skall säkerställas.

I andra stycket av § 21 har, i huvudsaklig anslutning till vad som gäller för bostadskreditföreningarna, upptagits en bestämmelse, enligt vilken lån ej må beviljas från fonden, med mindre fordringsinteckningarna med bättre rätt äro placerade på sätt, som må anses vara för fonden betryggande. Från fondens synpunkt torde det i allmänhet vara fördelaktigast, att fastighetens primärlån är placerat hos vederbörande hypoteksförening. Att uppställa en oavvislig fordran härå har dock ej synts lämpligt. Men det bör förutsättas, att vid ifrågavarande konvertering även primärbelåningen ägnas synnerligt beaktande och att tillfället begagnas att söka få jämväl denna ordnad på bästa sätt.

I tredje stycket av samma paragraf föreskrives såsom villkor för beviljat låns utlämnande, att samtliga teckningar i egendomen med bättre rätt skola pantförskrivas jämväl till säkerhet för fonden. Sistnämnda föreskrift åsyftar att hindra fastighetsägarna från att, om ägarehypotek finnes eller uppkommer å en framförliggande teckning, belåna detta på sätt, som exempelvis med hänsyn till risk för uppsägning kan medföra olägenheter för efterföljande teckningshavare. Däremot bör föreskriften icke användas till att hindra, att en låntagare, som verkställt en avbetalning å ett teckningslån hos en kreditanstalt, erhåller nytt lån därstädes mot den genom avbetalningen frigjorda teckningen. Under förutsättning att ökad risk genom minskning av fastighetsvärdet icke uppkommit, bör givetvis från fondens sida icke vägras medverkan till dylik åtgärd. Det förtjänar omnämnas, att vid genomförandet av ett av lagberedningen upprättat utkast till lagstiftning om skuldebrev det nuvarande förfarandet för åstadkommande av pantsättning av överhypotek kommer att förenklas.

§ 22.

Det synes icke böra ifrågasättas annat än att den belåning, varom här är fråga, utan undantag skall vara förbunden med skyldighet till amortering enligt fastställd plan. Fastställandet av sådan skyldighet överensstämmer med långivningens syftemål och är jämväl betingat av den förhållandevis höga gränsen för belåningen. Att amorteringsplan således alltid skall finnas, behöver dock icke betyda, att oundgängligen varje år av lånetiden skall vara betungat med amortering. Fastmera bör tillfälle finnas att uppgöra amorteringsplaner av skiftande slag, som i möjligaste mån ansluta sig till de individuella behoven, således exempelvis innefattande ett eller annat amorteringsfritt år.

Jordbrukskreditutredningen har haft under övervägande att i denna paragraf införa en bestämmelse om den högsta tid, för vilken lån må utlämnas från fonden.

Enligt utredningens mening är det ur ekonomiska och sociala synpunkter önskvärt att jordbrukarna under normala förhållanden i största utsträckning undvika att belåna sina egendomar till den jämförelsevis höga gräns, som här avses, och att ifrågavarande krediter i varje fall icke bliva av längre varaktighet än nödigt. Dylik belåning bör icke utgöra en varaktig belastning å jordbrukarnas fastigheter, utan bör allenast anlitas, då omständigheterna med nödvändighet påkalla densamma.

Även om det sålunda principiellt bör eftersträvas, att för de högt liggande sekundärlånen fastställes en förhållandevis stark tidsbegränsning, är det dock icke möjligt att vid en konverteringsoperation, då det gäller att utbyta redan förefintliga krediter mot fördelaktigare ordnade sådana, strängt uppehålla nämnda princip. Man måste nämligen härvid taga hänsyn till att en kort lånetid nödvändigtvis medför större amorteringar och därmed kan reducera eller helt äventyra fördelarna för jordbrukarna av den ifrågasatta aktionen.

Storleken av de annuiteter, som på grundval av en räntesats av respektive 4 och 4²⁵ % skulle vid varje års slut erläggas för ett lån å 1 000 kronor vid en amorteringstid av alternativt 20 år, 25 år och 30 år, framgår av följande sammanställningar:

Amorteringstid 20 år.

Å r	Kapitalskuld vid årets början	Amortering	Räntefot 4 %		Räntefot 4 ²⁵ %	
			Ränta	Summa amortering och ränta	Ränta	Summa amortering och ränta
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1	1 000	50	40	90	42	50
2	950	50	38	88	40	38
3	900	50	36	86	38	25
4	850	50	34	84	36	13
5	800	50	32	82	34	00
6	750	50	30	80	31	88
7	700	50	28	78	29	75
8	650	50	26	76	27	63
9	600	50	24	74	25	50
10	550	50	22	72	23	38
11	500	50	20	70	21	25
12	450	50	18	68	19	13
13	400	50	16	66	17	00
14	350	50	14	64	14	88
15	300	50	12	62	12	75
16	250	50	10	60	10	63
17	200	50	8	58	8	50
18	150	50	6	56	6	38
19	100	50	4	54	4	25
20	50	50	2	52	2	13

Amorteringstid 25 år.

Å r	Kapitalskuld vid årets början	Amortering	Räntefot 4 %				Räntefot 4.25 %			
			Ränta		Summa amortering och ränta		Ränta		Summa amortering och ränta	
	kr.	kr.	kr.		kr.		kr.		kr.	
1	1 000	40	40	00	80	00	42	50	82	50
2	960	40	38	40	78	40	40	80	80	80
3	920	40	36	80	76	80	39	10	79	10
4	880	40	35	20	75	20	37	40	77	40
5	840	40	33	60	73	60	35	70	75	70
6	800	40	32	00	72	00	34	00	74	00
7	760	40	30	40	70	40	32	30	72	30
8	720	40	28	80	68	80	30	60	70	60
9	680	40	27	20	67	20	28	90	68	90
10	640	40	25	60	65	60	27	20	67	20
11	600	40	24	00	64	00	25	50	65	50
12	560	40	22	40	62	40	23	80	63	80
13	520	40	20	80	60	80	22	10	62	10
14	480	40	19	20	59	20	20	40	60	40
15	440	40	17	60	57	60	18	70	58	70
16	400	40	16	00	56	00	17	00	57	00
17	360	40	14	40	54	40	15	30	55	30
18	320	40	12	80	52	80	13	60	53	60
19	280	40	11	20	51	20	11	90	51	90
20	240	40	9	60	49	60	10	20	50	20
21	200	40	8	00	48	00	8	50	48	50
22	160	40	6	40	46	40	6	80	46	80
23	120	40	4	80	44	80	5	10	45	10
24	80	40	3	20	43	20	3	40	43	40
25	40	40	1	60	41	60	1	70	41	70

Bestämmes, att lånet skall gäldas genom fasta annuiteter vid varje års slut, lika för varje år, blir dylik annuitet för ett lån å 1 000 kronor följande i nedan angivna fall:

Årlig annuitet.

Amorteringstid	Räntefot 4 %		Räntefot 4.25 %	
20 år	73	58	75	22
25 "	64	01	65	71
30 "	57	83	59	60

Trots att amorteringarna, såsom av det ovanstående framgår, vid en amorteringstid av 20 år bliva tämligen stora och under vissa förhållanden kunna tänkas verka nog så betungande, skulle jordbrukskreditutredningen dock av förut angivna principiella skäl vara benägen att föreslå nämnda amorteringstid såsom maximum, varvid emellertid borde förutsättas, att denna tid i särskilda fall skulle kunna överskridas. Utredningen har emellertid icke ansett sig kunna med bestämdhet göra gällande, att nämnda gräns är den ur olika synpunkter lämpligaste och har vid sådant förhållande stannat vid

Amorteringstid 30 år.

Å r	Kapitalskuld vid årets början	Amortering		Räntefot 4 %				Räntefot 4.25 %			
				Ränta		Summa amortering och ränta		Ränta		Summa amortering och ränta	
	kr.	kr.		kr.		kr.		kr.		kr.	
1	1 000 00	33 33		40 00		73 33		42 50		75 83	
2	966 67	33 33		38 67		72 00		41 08		74 41	
3	933 34	33 34		37 33		70 67		39 67		73 01	
4	900 00	33 33		36 00		69 33		38 25		71 58	
5	866 67	33 33		34 67		68 00		36 83		70 16	
6	833 34	33 34		33 33		66 67		35 42		68 76	
7	800 00	33 33		32 00		65 33		34 00		67 33	
8	766 67	33 33		30 67		64 00		32 58		65 91	
9	733 34	33 34		29 33		62 67		31 17		64 51	
10	700 00	33 33		28 00		61 33		29 75		63 08	
11	666 67	33 33		26 67		60 00		28 33		61 66	
12	633 34	33 34		25 33		58 67		26 92		60 26	
13	600 00	33 33		24 00		57 33		25 50		58 83	
14	566 67	33 33		22 67		56 00		24 08		57 41	
15	533 34	33 34		21 33		54 67		22 67		56 01	
16	500 00	33 33		20 00		53 33		21 25		54 58	
17	466 67	33 33		18 67		52 00		19 83		53 16	
18	433 34	33 34		17 33		50 67		18 42		51 76	
19	400 00	33 33		16 00		49 33		17 00		50 33	
20	366 67	33 33		14 67		48 00		15 58		48 91	
21	333 34	33 34		13 33		46 67		14 17		47 51	
22	300 00	33 33		12 00		45 33		12 75		46 08	
23	266 67	33 33		10 67		44 00		11 33		44 66	
24	233 34	33 34		9 33		42 67		9 92		43 26	
25	200 00	33 33		8 00		41 33		8 50		41 83	
26	166 67	33 33		6 67		40 00		7 08		40 41	
27	133 34	33 34		5 33		38 67		5 67		39 01	
28	100 00	33 33		4 00		37 33		4 25		37 58	
29	66 67	33 33		2 67		36 00		2 83		36 16	
30	33 34	33 34		1 33		34 67		1 42		34 76	

att icke i sitt förslag upptaga någon fixerad maximitid. Därest vid ärendets fortsatta behandling material skulle framkomma, som kan möjliggöra upptagandet i förordningen av en föreskrift i förevarande ämne, synes intet vara att erinra mot att på grundval därav dylik föreskrift kommer till stånd. Om så ej sker, bör det ankomma på nämnden att söka åstadkomma en praxis i nu ifrågavarande hänseende, som tillgodoser jordbrukarnas rimliga behov utan att strida mot sunda ekonomiska principer.

Oavsett om en maximitid upptages i författningen eller icke, anser jordbrukskreditutredningen, såsom redan antytts, att amorteringstidens närmare bestämmande bör bero av en prövning av omständigheterna i varje särskilt fall — bland annat den tillämnade användningen av de upplånade medlen — och att densamma icke bör bestämmas längre än som är erforderligt. Om en högsta amorteringstid fixeras i författningen, bör denna icke bli den normalt tillämpade, utan böra lånen i allmänhet meddelas för kortare tid än den sålunda angivna maximitiden.

De föreskrifter, som utöver de i denna förordning upptagna erfordras till reglering av utlåningsverksamheten, torde böra, i den mån de avse nämndens arbete eller äro av mera grundläggande art, utfärdas av Konungen. Jordbrukskreditutredningen har upprättat ett förslag till kungörelse i detta ämne. Föreskrifter av annan beskaffenhet än som nu nämnts rörande låneförmedlarnas och lånebiträdenas arbete samt villkoren för utlåning från fonden och vad därmed äger samband synas böra meddelas av nämnden. Såsom exempel på dylika föreskrifter må nämnas sådana, som avse lånetidens längd, amorteringsplanernas anordnande, bedömandet av i egendom befintliga tysta förmånsrätter och inteckningar för annat än fordran, låntagares skyldighet att ersätta särskilda lånekostnader samt fastställande av formulär till lånereverser och andra handlingar.

att icke i ett församling upptaga någon åtgärd maximitid. Därvid vid ärendets fortsatta behandling antas att alla handlingar som kan upptagas upptagas i förordningen av en förordning i förordningen för att icke i ena sitt intresse med att på grund af denna dylik förordning kommer till stånd. Om så ej sker, bör det antas att nämnden på nämnden att köpa statens rätts i en förordning lämnande som tillhörande förordningen rätts behov men att icke med statens ekonomiska principer. Därvid om en maximitid upptages i förordningen eller icke, anser jordbrukskreditutredningen att den icke antas att maximitiden nämnde bestämmelse bör vara av en förordning om maximitiden i varje årlig tillstånd med en tillstånd förordningen av de upptagna rätts och att nämnden icke bör bestämma längden som är erforderlig. Om en bestämt maximitid förordningen för nämnde tillstånd bör bestämt tillstånd om den bör bestämt bestämt för fortare tid för nämnde angående maximitiden. Om en bestämt maximitid förordningen för nämnde tillstånd bör bestämt tillstånd om den bör bestämt bestämt för fortare tid för nämnde angående maximitiden.

Förslag till kungörelse med närmare föreskrifter angående användningen av statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom.

De i detta förslag upptagna bestämmelserna ansluta sig i stora delar till motsvarande föreskrifter för hypoteksföreningarna och även i viss omfattning till föreskrifterna för Svenska bostadskreditkassan och bostadskreditföreningarna.

§§ 1 och 2.

Bestämmelserna i dessa paragrafer torde ej påkalla särskild motivering.

§ 3.

Med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av det arbete, varom fråga är, synes det erforderligt, att ledningen av lånerörelsen närmast under nämnden anförtros åt en på jämförelsevis fasta villkor anställd person, av jordbrukskreditutredningen benämnd direktör. Ävenledes synes det i betraktande av statens intresse i rörelsen påkallat, att denne förordnas av Konungen. I övrigt synes handhavandet av personalfrågorna böra ankomma på nämnden. Bestämmelser i enlighet med det sagda föreslås i § 3.

§ 4.

Enligt § 2 i grunderna för hypoteksföreningarna kan såsom delägare i sådan förening allenast den vinna inträde, som styrker sig vara ägare av självständig jordlägenhet eller som är innehavare av fideikommissegendom, och enligt § 10 i samma grunder kan lån utlämnas endast till delägare, som vederbörligen styrker sin uteslutande rätt att äga eller besitta samt med laga verkan låta inteckna uppgiven egendom.

I anslutning härtil föreslår jordbrukskreditutredningen, att lån må lämnas endast till ägare av den jordegendom, vari den eller de inteckningar, som skola utgöra säkerhet för lånet, äro upplåtna, därvid tillägges, att med ägare av jordegendom likställes den, som innehar egendom såsom fideikommiss.

§ 5.

De här meddelade stadgandena överensstämma i tillämpliga delar med § 5 första och sista styckena i grunderna för hypoteksföreningarna.

Det faller av sig självt, att låneförmedlare har att tillse, att brandförsäkring å belånad egendom icke förfaller.

§ 6.

Detta författningsrum ansluter sig till §§ 7 och 8 i nyssnämnda grunder.

§ 7.

Förevarande paragraf motsvarar § 11 i grunderna för hypoteksföreningarna.

§ 8.

Innehållet i denna paragraf överensstämmer i sak med § 12 i ovan berörda grunder. Bland de »andra omständigheter, som inverka till minskning av säkerheten» och som kunna föranleda uppsägning av lån från fondens sida, lär det icke kunna undgås att inbegripa sådana, som hava sammanhang med en allmän konjunkturedgång med försämrade villkor för jordbruket. Då en mera utpräglad dylik konjunkturedgång torde få mötas med statliga åtgärder av extraordinär beskaffenhet, anser jordbrukskreditutredningen sig icke hava anledning att här närmare uppehålla sig vid en tänkt konjunkturförsämrings konsekvenser med avseende å förevarande låneverksamhet.

I detta sammanhang vill jordbrukskreditutredningen fästa uppmärksamheten på att låneförmedlarna måste, för att erhålla kännedom om eventuella minskningar i säkerheternas värden, följa egendomarna genom periodisk föredragning av alla lån och genom inhämtande av upplysningar från i orten bosatta personer om hävden m. m. med avseende å egendomar, som icke äro närmare kända av vederbörande låneförmedlare.

§ 9.

Angående rätt att å annan tid än vid låns utlämnande blivit avtalat inbetala lånet eller del därav finnas bestämmelser meddelade i de för hypoteksföreningarna gällande författningarna, varav framgår, att sådan rätt skall, såvitt angår uppsägning av lån innan tio år av lånetiden förflutit, vara beroende av årligt beslut å allmän ordinarie sammankomst med hypoteksbankens delägare.

Det är väsentligen av hänsyn till hypoteksbankens bundenhet av villkoren för de av banken upptagna obligationslånen, som det funnits nödvändigt att i fråga om de av hypoteksföreningarna beviljade lånen intaga denna stränga hållning. Den omständigheten att fondens medel skola anskaffas av staten, som ju oavslått driver en omfattande finansverksamhet och för den skull bör kunna vida lättare än hypoteksbanken nyttiggöra inflytande medel, bör enligt jordbrukskreditutredningens mening motivera ett större tillmötesgående i förevarande avseende, såvitt angår de av fondens medel lämnade lånen. Från synpunkten av det intresse, som fondens lånerörelse avser att tillgodose, är det uppenbarligen önskvärt, att låntagare, som snabbare än väntats blivit i tillfälle att förbättra sin ekonomiska ställning och i följd därav önska att redan före avtalad lånetids utgång befria sig från åtagen skuld, såvitt möjligt beredas tillfälle därtill. Å andra sidan finnes givetvis icke anledning att medverka till att låntagarna vid ett plötsligt sänkt ränteläge omplacera sina lån för ernående av en tillfällig räntelättnad, som måste köpas på bekostnad av tryggheten för lånens framtida bibehållande. Ej heller bör anledning vara att endast för tillgodoseende av önskningar av oväsentlig betydelse tillstådja rubbningar i amorteringsplanerna med därav följande besvär. Med beaktande av dessa synpunkter har i kungörelseförslagets § 9 stadgats, att, därest låntagare vill i förtid inbetala sitt lån, eller del därav,

sådant icke bör förvägras honom, med mindre nämnden med hänsyn till omständigheterna annat bestämmer. Dylikt bestämmande av nämnden bör kunna erhålla uttryck antingen i en prövning av det särskilda fallet eller, vilket i regel torde vara lämpligast, i allmänna anvisningar till låneförmedlarna.

§ 10.

Detta författningsrum motsvarar § 17 första stycket i grunderna för hypoteksföreningarna.

§ 11.

I överensstämmelse med gällande praxis bör låntagare vara pliktig att gälda särskild kostnad, som är förbunden med beviljande eller vård av lån, såsom för besiktning eller inteckningsåtgärd. För att icke de av olika låneförmedlare debiterade kostnaderna för besiktningar skola variera alltför mycket, synes det lämpligt att nämnden fastställer grunderna för dessa kostnaders beräkning.

§ 12.

Förevarande paragraf motsvarar § 15 i grunderna för hypoteksföreningarna.

De här givna bestämmelserna böra sjölvfallet icke anses innebära hinder att bevilja skäligt anstånd. Härutinnan liksom över huvud taget i fråga om indrivningen av ej i rätt tid inbetalade belopp torde böra tillämpas vad som kan betecknas såsom god bankpraxis.

Särskilda yttranden:

av herr *Adler*:

Tillkomsten av en ny låneförmedlare för jordbrukskredit kan enligt mitt förmenande komma att medföra ökade svårigheter för redan befintliga kreditförmedlare, särskilt i vad avser möjligheterna att ingående följa kreditgivningen till varje enskild jordbrukare. Detta kan i sin tur medföra den konsekvensen, att kreditförmedlare nödgas bliva i hög grad restriktiva beträffande affärs- och driftskredit. Genom att primär- och sekundärkrediten enligt det föreliggande förslaget i viss omfattning kommer att fördelas på olika låneförmedlare, vilka vid en eventuell exekutiv fastighetsförsäljning var för sig kunna hava fordran för två års oguldna räntor å kapitalet, komma nämligen de säkerheter, som ställas för den högst liggande affärs- och driftskrediten, att bliva mycket svårbedömliga. Hårt skuldsatta jordbrukare ha behov av att kunna få en noggrann bedömning av sin kreditvärdighet för att så långt möjligt få sitt kreditbehov tillgodosett med en välordnad kredit samt dessutom bliva satta i tillfälle att i första hand nedamortera sina högst liggande krediter. Ett praktiskt genomförande av anförda synpunkter förutsätter därför, att sådan låntagare får hela sitt lånebehov ordnat genom en och samma låneförmedlare.

Nu berörda svårigheter kunna i viss mån övervinnas, om den kreditförmedlare, som har att svara för affärs- och driftskredit, har möjlighet till förmedling jämväl av här föreslagna sekundärlån. Jag förutsätter därför, att jordbrukskasserörelsen äger rätt att gentemot lånesökande såsom villkor för ett åtagande av förmedlingen av affärs- och driftskredit uppställa övertagandet av förmedlingen jämväl av sekundärlån. Genom en dylik anordning vinnes också, att låntagare icke erhåller möjlighet att genom konkurrensen mellan olika låneförmedlare tillpressa sig allt för höga sekundärlån.

Nyssangivna förfarande giver emellertid icke tillfredsställande enhetlighet i sådana fall, då primärkredit och eventuellt även, sedan förevarande förslag genomförts, sekundärlån förmedlas av hypoteksförening. I detta fall borde ett intimt samarbete etableras mellan å ena sidan nämnda föreningar och å andra sidan de kreditorgan, som ha att förmedla affärs- och driftskredit. Enligt mitt förmenande borde utredningen hava ägnat detta spörsmål en ingående uppmärksamhet. Då detta icke skett torde ett övervägande av frågan äga rum, innan ärendet bringas till slutligt avgörande.

Utredningens förslag innebär vidare, att staten skall svara för de kapitalförluster, som kunna uppstå på den tilltänkta lånerörelsen. Denna princip har jag ansett betänklig, även om man kan hänvisa till att staten redan i viss omfattning tillämpar densamma vid utlåmning av en del lån för täckdikning, förbättrad gödselvård, nyodling m. m. Den utlåmning, som nu föreslås, är dock avsedd att få en avsevärt större omfattning än de regelmässiga förbättringslån, som staten utlämnar, och borde därför behandlas efter en annan princip.

av herr *Dahlberg*:

Jag delar de övriga utredningsmännens mening om önskvärdheten av att tillfälle beredes jordbrukets utövare att omlägga sina kortfristiga och med föränderlig ränta löpande krediter mot säkerhet av sekundära inteckningar till långfristiga amorteringslån med fast ränta, utgående efter så låg räntefot, som vid tiden för lånens beviljande kan åstadkommas. Med hänsyn till den utomordentliga talrikheten i vårt land av lokala bankkontor av olika slag — tillhörande banker, sparbanker och jordbrukskasseorganisationen — samt de förefintliga kreditinstitutens uppgift såsom uppsamlare av befolkningens sparmedel håller jag före, att riktigast vore att i första hand möjligheterna undersöktes att tillgodose det ifrågavarande önskemålet inom ramen för den nuvarande kreditorganisationen. Det synes mig ganska sannolikt, att det därvid skulle visa sig, att den utvidgning av kreditinstitutens nuvarande arbetsuppgifter, varå syftas, skulle kunna åstadkommas genom att dem lämnades rätt till långfristig utlåning inom viss begränsning i kombination med skyldighet för dem att sörja för en däremot svarande, för ändamålet avskild långfristig inlåning. Det beslut, som statsmakterna innevarande år fattat om inrättande av en väsentligen statlig kreditanstalt för medellånga och långfristiga krediter åt andra näringar än jordbruket, synes mig emellertid giva vid handen, att för närvarande något intresse för den av mig antydda undersökningen icke är för handen. För den skull är jämväl jag av den mening, att den praktiskt framkomliga vägen för lösandet av det jordbrukets kreditintresse, varom nu är fråga, är den väg, som jordbrukskreditutredningen i föreliggande betänkande förordar.

Att ett behov föreligger, vars tillgodoseende på lämpligt sätt är ett allmänt intresse, må vara skäligen oomtvistligt. Av vikt synes det mig emellertid vara, att vid överbägandet av detta behov storleken och aktualiteten av detsamma icke överskattas. Först må erinras om att en icke oväsentlig del av de jordbrukskrediter, som äro utlämnade mot säkerhet av sekundärinteckningar, torde vara rena driftskrediter, vilka säkerställt med sådana inteckningar, som funnits tillgängliga. Att ifrågasätta omläggning av dylika krediter till långfristiga lån är givetvis icke avsett eller önskvärt. Vidare bör beaktas, att i nuvarande tid, då räntan sedan länge är stadd i sjunkande rörelse och då den allmänna uppfattning synes alltmera rotfästad, att vi gå mot en lång period med mycket låga räntor, det näppeligen kan påräknas något större intresse hos gäldenärerna för konvertering av deras korta krediter till långa lån med fast ränta. Det batar icke att framhålla, att spådomarna kunna visa sig felaktiga och att en katastrof eller annan oväntad händelse kan komma att helt förändra situationen; för närvarande är läget tvivelsutan sådant som antytts. Den omständigheten att kreditinstitutens tillgång på likvida medel är utomordentligt riklig, föranleder givetvis, att hos dem finnes ett starkt intresse att genom erbjudande av gynnsamma kreditvillkor söka bibehålla och även öka sin utlåning mot nöjaktig säkerhet. Härvid förekommer jämväl överflyttning från hypoteksföreningarna av lån mot primärinteckningar, då lånen kunna uppsägas.

Vissheten om att dessa rörelser på krediternas område komma att vid ändrat ränteläge och ändrad penningställning avstanna, synes mig väl moti-

vera, att redan nu möjligheter skapas för att utan svårighet omhändertaga och på gynnsamma villkor binda de för närvarande synnerligen lösa krediterna. Härtill kommer, att den oavslutliga förefintligheten av sådana möjligheter naturligen bör vara ägnad att i sin mån i för låntagarna gynnsam riktning påverka ränteläget för det slag av krediter, varom i detta sammanhang är fråga.

I ett viktigt avseende nödgas jag anmäla mig skiljaktig från beredningens majoritet, nämligen i fråga om organisationen av den utlåningsrörelse, som är avsedd att bedrivas med den föreslagna lånefonden. Beredningens förslag går ut på att utlåningen skall, för att den avsedda konverteringen skall kunna åstadkommas genom en så bred aktion som möjligt under kortast möjliga tid, anförtros åt ett avsevärt antal av de existerande kreditinstituten av olika slag, nämligen, förutom hypoteksföreningarna, centralkassorna för jordbrukskredit samt sparbanker och affärsbanker. Såväl sparbankerna och de till jordbrukskasseorganisationen anslutna kassorna som affärsbankerna hava emellertid till uppgift, bland annat, att lämna kredit mot säkerhet av sekundära inteckningar i jordbruksfastigheter. Ifrågavarande kreditgivning utgör för dessa institut ett naturligt och önskvärt led i deras verksamhet. Och i nuvarande tidsläge sträva de, såsom nämnts, med särskild iver att ej blott hos sig behålla de redan förefintliga krediterna av dylik natur, i den mån de äro att anse såsom goda, utan ock att i möjligaste mån erhålla tillfällen att utlämna nya sådana krediter. Dessa omständigheter tala enligt min mening mot att den organisation, varom nu är fråga, i någon väsentlig mån bygges på de här avsedda kreditinstitutens medverkan. Låt vara, att dessa finna sig i princip icke böra undandraga det allmänna sin medverkan, då så påkallas, självfallet synes mig dock vara, att de därigenom bliva försatta i en föga rimlig ställning. Medan de med ena handen arbeta för bibehållande och utvidgande av sin kreditgivning, skulle de samtidigt hava att med andra handen söka åstadkomma krediternas bortflyttande. Redan från förtroendesynpunkt bör avrådas från en sådan anordning. Om låneförmedlingen icke komme att giva det väntade positiva resultatet, komme det säkerligen att göras gällande, att hos förmedlarna intresset för det egna företaget övervägt intresset för utvecklingen av fondens lånerörelse. Om förmedlingen skulle föranleda överflyttningar, som sedermera komme att bereda fonden förluster, komme det antagligen att misstänkas, att det egna intresset att skilja sig från riskabla engagemang inverkat.

Genomförandet av den konvertering av de sekundära inteckningskrediterna, vilken med hänsyn till krediternas ändamål är önskvärd, bör överlämnas åt för lånefondens räkning arbetande institut, vilkas egna arbetsuppgifter och intressen icke äro av beskaffenhet att kunna föranleda konflikter mellan dem och det mottagna uppdraget. Talrikheten och spridningen över landet av kreditinstitut, som i mer eller mindre mån tillhandagå med jordbrukskrediter, i förening med den förhållandevis begränsade omfattningen av den uppgift, varom här är fråga, bör självfallet utesluta varje tanke på att för ändamålet uppbygga ytterligare en lokal kreditorganisation vid sidan av de existerande. I stället bör enligt min mening den nya uppgiften helt överlåtas till den organisation med uteslutande ändamål att tillhandahålla långfristiga inteckningskrediter åt jordbrukare, som sedan gammalt finnes, näm-

ligen Sveriges Allmänna Hypoteksbank med de till densamma anslutna hypoteksföreningarna. Därest styrelserna för hypoteksbanken och hypoteksföreningarna skulle, såsom jag hoppas, åtaga sig ifrågavarande uppdrag, skulle därmed vinnas den fördelen, att ett särskilt centralorgan för ledning av lånerörelsen icke skulle behöva skapas; styrelsen för hypoteksbanken, i vilken finnes såväl sakkunskap om jordbrukets förhållanden som ett betydande statligt inslag, skulle handhava ledningen. Det författningsutkast till frågans lösning på det av mig förordade sättet, som inom beredningen utarbetats, giver vid handen, att särbestämmelser av endast ringa omfattning och betydelse härvid skulle erfordras för att inom ramen för hypoteksbanksorganisationen på nöjaktigt sätt tillgodose de särskilda synpunkter, som böra beaktas.

Nu förordade förslag har av beredningens majoritet avböjts under anförande av att hypoteksbankens lokala organisation varken torde vara tillräckligt utbyggd å de olika orterna eller representera tillräcklig smidighet för att den här avsedda lånerörelsen, därest den anförtröddes enbart åt hypoteksbanken och hypoteksföreningarna, skulle kunna bli i önskvärd grad effektiv. De sålunda gjorda anmärkningarna synas mig endels bottna i en enligt min mening överdriven uppfattning om omfattningen av den kreditoperation, som kan antagas komma att äga rum, och om den snabbhet, varmed den kan antagas komma att försiggå. Därjämte må framhållas, att det av mig förutsattes, att hypoteksbanken skulle äga att, i den mån omständigheterna skulle göra det påkallat, vidtaga särskilda lokala anordningar för låneförmedlingen. Och slutligen må erinras om att för några månader sedan åt sakkunniga lämnats uppdrag, bland annat, att företaga granskning av hypoteksbanksorganisationen och framlägga sådana förslag, som därav må föranledas. Frågan om denna organisations lokala utformning och arbetssätt är således redan under övervägande och, såvitt jag nu kan bedöma, borde näppeligen något hinder vara mot att denna specialfråga bleve skyndsamt utredd.

Vad som framför allt talar till förmån för uppdragets överlåtande åt hypoteksbanksorganisationen är, att denna organisation äger en utomordentlig erfarenhet om långfristig kreditgivning mot inteckning i jordbruksegendom, att dess egen arbetsuppgift är strikt begränsad till den primära belåningen, vadan ingen som helst intressekonflikt mellan den egna uppgiften och det nya uppdraget kan ifrågakomma, samt att det torde ligga i sakens natur, att hypoteksföreningarna böra hava ett verkligt intresse av att nitiskt arbeta för befordrande av fondens lånerörelse, eftersom de samtidigt därmed böra kunna verka för och åstadkomma utvidgning av sin primärlånerörelse. De båda intressen, som vederbörande låneförmedlare komme att representera, äro helt och hållet sammanfallande och ägnade att stimulera varandra. Många angelägenheter, såsom rörande värdering, granskning och förvaring av handlingar, pantförskrivning, revision, erhålla genom den här förordade anordningen en enkel lösning. Över huvud taget åstadkommer den omständigheten att en organisation med sammanfallande uppgifter finnes tillgänglig att utan vidare övertaga den nya uppgiften givetvis, att på detta sätt skötseln av fondens lånerörelse bör kunna bli enklare och billigare än på något annat sätt. Det bör ihågkommas, att varje minskning av för-

valtningskostnaden är till direkt fördel för låntagarna under förutsättning att sådan kostnad icke skall läggas på statsverket, vilket ju bör undvikas.

av herr *Svensson*, med instämmande av herr *Adler*:

I stora delar av landet är skogen av avgörande ekonomisk betydelse för jordbrukarna. Detta gäller icke endast Norrland utan även betydande delar av Småland, Värmland, Västmanland och Dalarna samt i viss utsträckning andra landskap. I dylika trakter av vårt land äro jordbrukarna ofta mera beroende av inkomst från skogen än från den odlade jorden, varav även framgår att egendomarnas skogsvärde är av minst lika stor betydelse som jordvärdet. Att rotvärdet å växande skog kan variera starkt är riktigt, men å andra sidan torde detta värde sett på längre sikt kunna anses i stort sett ganska konstant. Vad beträffar risken vid belåning av skog, som brukas i förening med jordbruk, är denna enligt min mening icke större än vid belåning av jord, om behöriga säkerhetsåtgärder vidtagas. Liksom det ligger i jordbrukarens intresse att väl hävda sin jord, är det i hans intresse att vårda skogen, för att denna skall ge så god och varaktig avkastning som möjligt. Om motsatsen konstateras, bör och måste ett lån uppsägas, vare sig belåningsvärdet utgöres av jord eller av skog. Att skog i och för sig icke skulle vara ett lämpligt objekt för långfristig kredit kan jag för min del icke finna. Snarare borde skogen med sin långa omloppstid vara särskilt lämpad som underlag för dylik kredit. Genom en fördelaktig låneform skulle möjligheter öppnas framförallt för de mindre jordbrukarna att låta skogen växa till dess den mest lämpliga avverkningstiden är inne, och då skogen är en av vårt lands värdefullaste naturtillgångar, är detta en fördel, som icke bör underskattas vare sig ur den enskildes eller ur det allmännas synpunkt.

Kostnaden för övervakning i samband med skogsbelåning torde icke behöva bli avsevärd, då redan nu en allmän uppsikt enligt skogsvårdslagen äger rum. För vinnande av ökad trygghet torde även utan olägenhet kunna föreskrivas skyldighet att brandförsäkra belånad skog.

Utan att möjlighet beredes att som grund för belåning medtaga skogsvärdet skulle stora grupper av vårt lands jordbrukare gå miste om de fördelar i kredithänseende, som föreliggande förslag är avsett att bereda dem. Med hänsyn härtill har jag icke kunnat biträda den formulering, som § 20 erhållit i förslaget. Enligt min mening bör ifrågavarande paragraf — på ovan anförda grunder — erhålla följande lydelse:

§ 20.

Lån från fonden må meddelas till högst sjuttiofem procent av det av vederbörande låneförmedlare fastställda belåningsvärdet å den jordegendom, varom fråga är.

Egendoms belåningsvärde skall fastställas efter värdering med iakttagande av att detsamma ej må bestämmas högre än som motsvarar summan av det jordbruks- och det skogsvärde, som vid senaste taxering åsatts egendomen. Där så erfordras, skall värdering verkställas — — — lika med förslaget — — — — — egendoms belåningsvärde.

TABELLER

RÖRANDE

JORDBRUKETS SKULDSÄTTNING ÅR 1933

INOM VISSA DELAR AV RIKET

UTARBETADE AV

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Förklaringar.

De statistiska uppgifterna angående jordbrukets skuldsättning ha här arbetats efter den kommun, inom vilken fastigheten helt eller till större delen är belägen. Då emellertid primärmaterialet inkommit, ordnat efter den uppgiftsskyldiges mantalsskrivningskommun, och sortering efter fastigheternas läge ej hunnit slutföras för riket i dess helhet, omfattar materialet ej samtliga deklarerade fastigheter inom de undersökta områdena. Uppgifterna äro preliminära även av den anledningen, att rättelser, på grund av från de uppgiftsskyldiga särskilt infordrade upplysningar, ej hunnit införas.

Undersökta områden.

Östergötlands läns norra skogsbygd: 3 kommuner i Finspånga läns härad.

Östergötlands läns slättbygd: Samtliga kommuner i Björkekind, Åkerbo, Aska och Dals härader.

Östergötlands läns södra skogsbygd: Samtliga kommuner i Ydre härad.

Malmöhus läns slättbygd: Samtliga kommuner i Rönnebergs, Vemmenhögs och Ljunits härader.

Skaraborgs läns slättbygd: Samtliga kommuner i Kinnefjärdings och Skånings härader samt 6 kommuner i Vadsbo härad.

Västernorrlands läns inland: Samtliga kommuner i Ramsele och Resele tingslag.

Västerbottens läns kustland: 2 kommuner i Nysätra tingslag.

Ägaregrupper.

1. Ägare, som ej brukar fastighet, »ren ägare».
2. Ägare, som brukar endast ägd fastighet i dess helhet, »ren ägare-brukare».
3. Brukare, som ej äger fastighet, »ren arrendator».

Övriga, »blandade ägare-arrendatorer», ha efter fastighetsvärdena uppdelats sålunda:

4. Huvudsakligen ägare.
5. Huvudsakligen arrendator.

Juridiska personer ha ej medtagits vid denna undersökning.

Skuldprocent för jordbrukets behov: Summa skulder för jordbrukets behov i procent av summa tillgångar för jordbrukets behov.

Total skuldprocent: Samtliga skulder i procent av samtliga tillgångar.

A. Del av Östergötlands läns norra skogsbygd. Ägaregrupp 1.

Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet							Summa
Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000		
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	4	13	45	31	7	7	107
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	2	6	16	8	1	—	33
0— 10.....	—	1	6	1	—	—	8
10— 25.....	—	1	9	5	2	—	17
25— 50.....	1	4	5	7	1	1	19
50— 75.....	1	1	4	6	—	3	15
75—100.....	—	—	4	2	2	3	11
över 100.....	—	—	1	2	1	—	4
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	14 400	94 500	765 600	1 081 900	456 100	1 004 700	3 417 200
Levande inventarier	—	—	100	400	—	700	1 200
Döda inventarier	—	—	4 200	1 000	—	4 900	10 100
Inneliggande lager m. m.	—	45	150	2 000	—	3 500	5 695
Summa	14 400	94 545	770 050	1 085 300	456 100	1 013 800	3 434 195
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	1 950	7 600	153 608	256 132	240 044	623 005	1 282 339
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	—	3 300	15 000	40 700	—	10 000	69 000
Mot borgen utan annan säker- het	1 000	350	1 000	3 000	14 500	—	19 850
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder.....	200	—	300	3 000	—	4 100	7 600
Övriga	300	4 970	23 029	80 065	4 000	45 000	157 364
Summa	3 450	16 220	192 937	382 897	258 544	682 105	1 536 153
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....	148	891	8 924	17 398	11 749	33 931	72 041
Samtliga tillgångar, kr.....	14 400	110 044	1 167 017	1 642 122	534 100	1 296 250	4 763 933
Samtliga skulder, kr.....	3 450	16 220	290 388	436 679	258 544	698 805	1 704 086
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	56·5	67·2	87·4	77·5	92·8	92·8	88·0
Därav jämte annan säkerhet	—	20·3	7·8	10·6	—	1·5	4·5
Mot borgen utan annan säker- het	29·0	2·2	0·5	0·8	5·6	—	1·3
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder.....	5·8	—	0·2	0·8	—	0·6	0·5
Övriga	8·7	30·6	11·9	20·9	1·6	6·6	10·2
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....	24·0	17·2	25·1	35·3	56·7	67·3	44·7
Total skuldprocent	24·0	14·7	24·9	26·6	48·4	53·9	35·8

A (forts.). Del av Östergötlands läns norra skogsbygd. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	42	97	119	30	12	2	302
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	16	12	25	—	1	—	54
0— 10.....	4	11	8	3	—	—	26
10— 25.....	3	11	17	3	3	—	37
25— 50.....	4	24	31	13	2	1	75
50— 75.....	5	19	20	9	3	—	56
75—100.....	6	13	15	2	2	1	39
över 100.....	4	7	3	—	1	—	15
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	162 700	717 000	1 870 600	1 065 600	770 000	245 800	4 831 700
Levande inventarier	18 231	96 388	244 583	135 775	104 170	28 080	627 227
Döda inventarier.....	7 795	41 280	107 300	72 600	60 000	18 000	306 975
Inneliggande lager m. m.....	4 082	25 184	70 990	49 829	51 738	12 000	213 823
Summa	192 808	879 852	2 293 473	1 323 804	985 908	303 880	5 979 725
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	50 652	240 990	503 303	405 565	352 178	91 225	1 643 913
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	6 200	12 000	26 250	48 000	32 650	72 000	197 100
Mot borgen utan annan säker- het	7 920	20 956	36 400	11 000	20 350	1 793	98 419
Mot inventarieinteckning o. d.	—	2 873	8 100	—	1 550	—	12 523
Växelskulder.....	751	1 625	7 199	4 315	6 162	—	20 052
Övriga	9 947	107 159	243 210	117 980	41 843	26 441	546 580
Summa	75 470	385 603	824 462	586 860	454 733	191 459	2 518 587
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	2 920	17 604	37 761	27 114	22 668	10 990	119 057
Samtliga tillgångar, kr.....	267 772	943 584	2 638 383	1 404 744	1 170 988	645 004	7 070 475
Samtliga skulder, kr.....	125 091	400 242	845 115	586 860	454 733	191 459	2 603 500
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	75·3	65·6	64·2	77·3	84·6	85·3	73·1
Därav jämte annan säkerhet	8·2	3·2	3·2	8·2	7·2	37·6	7·8
Mot borgen utan annan säker- het	10·5	5·4	4·4	1·9	4·5	0·9	3·9
Mot inventarieinteckning o. d.	—	0·8	1·0	—	0·3	—	0·5
Växelskulder.....	1·0	0·4	0·9	0·7	1·4	—	0·8
Övriga	13·2	27·8	29·5	20·1	9·2	13·8	21·7
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	39·1	43·8	35·9	44·3	46·1	63·0	42·1
Total skuldprocent	46·7	42·4	32·0	41·8	38·8	29·7	36·8

A (forts.). Del av Östergötlands läns norra skogsbygd. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	82	80	103	73	27	5	370
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	27	26	28	15	2	—	98
0— 10.....	5	6	6	6	2	—	25
10— 25.....	7	7	9	5	5	—	33
25— 50.....	15	13	16	10	6	1	61
50— 75.....	10	10	19	17	9	4	69
75—100.....	13	9	13	10	1	—	46
över 100.....	5	9	12	10	2	—	38
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	59 370	100 365	224 871	262 300	207 800	67 750	922 456
Döda inventarier.....	19 385	40 003	89 830	120 580	112 200	38 500	420 498
Inneliggande lager m. m.....	8 877	20 766	54 130	83 030	61 530	35 800	264 133
Summa	87 632	161 134	368 831	465 910	381 530	142 050	1 607 087
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	8 065	13 033	32 274	70 240	61 975	47 000	232 587
Mot inventarieinteckning o. d.	1 290	5 355	21 465	19 805	11 200	—	59 115
Växelskulder	1 981	2 195	7 033	12 488	13 425	16 890	54 012
Övriga	21 595	35 495	107 344	144 384	98 150	12 000	418 968
Summa	32 931	56 078	168 116	246 917	184 750	75 890	764 682
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....	1 313	2 311	7 608	10 400	9 220	4 786	35 638
Samtliga tillgångar, kr.....	110 737	217 225	423 204	544 283	419 270	142 050	1 856 769
Samtliga skulder, kr.....	33 226	56 760	172 097	247 542	188 750	75 890	774 265
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämfte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	24.5	23.2	19.2	28.4	33.5	61.9	30.4
Mot inventarieinteckning o. d.	3.9	9.6	12.3	8.0	6.1	—	7.7
Växelskulder	6.0	3.9	4.2	5.1	7.3	22.3	7.1
Övriga	65.6	63.3	63.8	58.5	53.1	15.8	54.8
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....	37.6	34.8	45.6	53.0	48.4	53.4	47.6
Total skuldprocent	30.0	26.1	40.7	45.5	45.0	53.4	41.7

A (forts.). Del av Östergötlands läns norra skogsbygd. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa							
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000								
Absoluta tal.														
Antal uppgifter	—	2	6	4	8	7	27							
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:														
0.....	—	1	2	—	2	—	5							
0—10.....	—	—	1	—	2	1	4							
10—25.....	—	1	—	—	—	2	3							
25—50.....	—	—	—	2	2	1	5							
50—75.....	—	—	1	1	2	2	6							
75—100.....	—	—	1	1	—	—	2							
över 100.....	—	—	1	—	—	1	2							
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.														
Ägda jordbrukfastigheter ...	—	15 750	82 600	112 800	579 600	1 734 300	2 525 050							
Levande inventarier	—	450	14 170	13 100	46 320	97 520	171 560							
Döda inventarier.....	—	75	6 600	6 500	24 475	89 200	126 850							
Inneliggande lager m. m.....	—	25	3 000	5 825	14 950	53 175	76 975							
Summa	—	16 300	106 370	138 225	665 345	1 974 195	2 900 435							
Skulder för jordbrukets behov, kr.														
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	1 750	34 000	52 900	144 000	527 758	760 408							
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	—	—	—	4 000	10 000	7 701	21 701							
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	3 800	—	1 600	—	5 400							
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	3 600	—	3 600							
Växelskulder	—	—	—	—	2 000	2 100	4 100							
Övriga	—	—	7 365	9 500	17 500	246 710	281 075							
Summa	—	1 750	45 165	66 400	178 700	784 269	1 076 284							
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr								—	79	1 958	3 410	8 763	32 614	46 824
Samtliga tillgångar, kr.								—	16 300	340 592	140 505	785 708	2 528 168	3 811 273
Samtliga skulder, kr.								—	1 750	152 505	66 400	178 700	843 177	1 242 532
Relativa tal.														
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.														
Mot fastighetsinteckning.....	—	100·0	75·3	85·7	86·2	68·3	72·7							
Därav jämfte annan säkerhet	—	—	—	6·0	5·6	1·0	2·0							
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	8·4	—	0·9	—	0·5							
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	2·0	—	0·3							
Växelskulder	—	—	—	—	1·1	0·2	0·4							
Övriga	—	—	16·3	14·3	9·8	31·5	26·1							
Summa	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0							
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....								—	10·7	42·5	48·0	26·9	39·7	37·1
Total skuldprocent								—	10·7	44·8	47·3	22·7	33·4	32·6

A (forts.). Del av Östergötlands läns norra skogsbygd. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	—	—	3	—	1	1	5
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	—	—	—	—	—	—
0— 10.....	—	—	—	—	—	—	—
10— 25.....	—	—	—	—	—	—	—
25— 50.....	—	—	1	—	—	—	1
50— 75.....	—	—	—	—	—	1	1
75—100.....	—	—	1	—	1	—	2
över 100.....	—	—	1	—	—	—	1
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	23 500	—	27 400	80 500	131 400
Levande inventarier	—	—	5 969	—	10 180	37 925	54 074
Döda inventarier	—	—	2 500	—	4 000	16 500	23 000
Inneliggande lager m. m.....	—	—	1 745	—	4 000	24 000	29 745
Summa	—	—	33 714	—	45 580	158 925	238 219
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	11 200	—	39 000	65 000	115 200
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet.....	—	—	1 200	—	—	—	1 200
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	—	—	17 075	—	—	18 000	35 075
Summa	—	—	29 475	—	39 000	83 000	151 475
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
Samtliga tillgångar, kr.	—	—	33 714	—	46 080	158 925	238 719
Samtliga skulder, kr.	—	—	29 475	—	39 000	83 000	151 475
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	—	—	42·1	—	100·0	78·3	76·8
Därav jämta annan säkerhet	—	—	4·1	—	—	—	0·8
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	—	—	57·9	—	—	21·7	23·2
Summa	—	—	100·0	—	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
Total skuldprocent	—	—	87·4	—	85·6	52·2	63·6
	—	—	87·4	—	84·6	52·2	63·5

A (forts.). Del av Östergötlands läns norra skogsbygd. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	128	192	276	138	55	22	811
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	45	45	71	23	6	—	190
0—10	9	18	21	10	4	1	63
10—25	10	20	35	13	10	2	90
25—50	20	41	53	32	11	4	161
50—75	16	30	44	33	14	10	147
75—100	19	22	34	15	6	4	100
över 100	9	16	18	12	4	1	60
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	177 100	827 250	2 742 300	2 260 300	1 833 100	3 065 300	10 905 350
Levande inventarier	77 601	197 203	489 693	411 575	368 470	231 975	1 776 517
Döda inventarier	27 180	81 358	210 430	200 680	200 675	167 100	887 423
Inneliggande lager m. m.	12 959	46 020	130 015	140 684	132 218	128 475	590 371
Summa	294 840	1 151 831	3 572 438	3 013 239	2 534 463	3 592 850	14 159 661
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	52 602	250 340	702 111	714 597	775 222	1 306 988	3 801 860
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	6 200	15 300	42 450	92 700	42 650	89 701	289 001
Mot borgen utan annan säker- het	16 985	34 339	73 474	84 240	98 425	48 793	356 256
Mot inventarieinteckning o. d.	1 290	8 228	29 565	19 805	16 350	—	75 238
Växelskulder	2 932	3 820	14 532	19 803	21 587	23 090	85 764
Övriga	31 842	147 624	398 023	351 929	161 493	348 151	1 439 062
Summa	111 851	459 651	1 260 155	1 283 074	1 115 727	1 816 723	6 047 181
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
	4 381	20 885	57 386	58 322	54 450	84 971	280 395
Samtliga tillgångar, kr.	392 909	1 287 153	4 602 910	3 731 654	2 956 146	4 770 397	17 741 169
Samtliga skulder, kr.	161 767	474 972	1 489 580	1 337 481	1 119 727	1 892 331	6 475 858
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	52·5	57·8	59·1	62·9	73·3	76·8	67·7
Därav jämte annan säkerhet	5·5	3·3	3·4	7·2	3·8	4·9	4·8
Mot borgen utan annan säker- het	15·2	7·5	5·8	6·6	8·8	2·7	5·9
Mot inventarieinteckning o. d.	1·2	1·8	2·3	1·6	1·5	—	1·2
Växelskulder	2·6	0·8	1·2	1·5	1·9	1·3	1·4
Övriga	28·5	32·1	31·6	27·4	14·5	19·2	23·8
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
	37·9	39·9	35·3	42·6	44·0	50·6	42·7
Total skuldprocent	41·2	36·9	32·4	35·8	37·9	39·7	36·5

B. Del av Östergötlands läns slättbygd. Ägaregrupp 1.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	18	39	99	74	47	17	294
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	6	13	17	16	5	3	60
0—10	2	2	8	4	3	2	21
10—25	4	8	30	18	10	3	73
25—50	5	6	16	20	13	5	65
50—75	—	8	19	8	8	2	45
75—100	1	2	4	5	3	2	17
över 100	—	—	5	3	5	—	13
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	70 475	284 700	1 714 049	2 604 766	3 150 200	2 648 800	10 472 990
Levande inventarier	15	255	2 480	1 930	7 995	6 325	19 000
Döda inventarier	—	1 550	2 100	2 600	3 748	10 375	20 373
Inneliggande lager m. m.	—	400	275	625	4 000	1 700	7 000
Summa	70 490	286 905	1 718 904	2 609 921	3 165 943	2 667 200	10 519 363
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	10 700	79 685	422 495	753 125	1 037 497	791 371	3 094 873
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	—	—	72 650	10 000	85 615	30 000	198 265
Mot borgen utan annan säker- het	890	700	2 050	26 900	101 678	13 500	145 718
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	—	—	1 140	2 050	8 600	2 000	13 790
Övriga	2 450	387	33 439	60 408	111 648	16 000	224 332
Summa	14 040	80 772	531 774	852 483	1 345 038	852 871	3 676 978
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
559	3 851	25 953	40 449	64 810	40 192	175 814	
Samtliga tillgångar, kr.	94 324	444 651	2 272 190	3 291 333	4 617 659	3 846 665	14 566 822
Samtliga skulder, kr.	14 073	80 772	580 915	899 445	1 407 125	1 028 564	4 010 894
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	76·2	98·6	93·1	89·5	83·5	96·3	89·6
Därav jämte annan säkerhet	—	—	13·7	1·2	6·4	3·5	5·4
Mot borgen utan annan säker- het	6·3	0·9	0·4	3·2	7·6	1·6	3·9
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	17·5	0·5	6·3	7·1	8·3	1·9	6·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
19·9	28·2	30·9	32·7	42·5	32·0	35·0	
Total skuldprocent	14·9	18·2	25·6	27·3	30·5	26·7	27·5

B (forts.). Del av Östergötlands läns slättbygd. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa							
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000								
Absoluta tal.														
Antal uppgifter	167	156	265	149	86	37	860							
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:														
0.....	33	19	19	9	4	—	8							
0— 10.....	12	9	12	8	1	—	4							
10— 25.....	19	15	37	11	13	4	9							
25— 50.....	32	31	54	23	19	5	16							
50— 75.....	22	25	69	53	21	16	20							
75—100.....	15	26	52	37	21	7	15							
över 100.....	34	31	22	8	7	5	10							
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.														
Ägda jordbruksfastigheter ...	582 700	1 180 100	4 493 000	5 234 132	5 789 666	6 640 700	23 920 298							
Levande inventarier	55 118	138 810	551 742	646 435	723 900	674 600	2 790 605							
Döda inventarier.....	14 610	53 966	283 710	316 725	387 806	435 963	1 492 780							
Inneliggande lager m. m.....	12 161	32 221	174 678	244 580	311 366	340 928	1 115 934							
Summa	664 589	1 405 097	5 503 130	6 441 872	7 212 738	8 092 191	29 319 617							
Skulder för jordbrukets behov, kr.														
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	264 207	634 490	2 179 740	2 800 986	2 934 827	3 942 185	12 756 435							
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	26 725	64 397	165 035	258 003	256 050	549 025	1 319 235							
Mot borgen utan annan säker- het	28 945	31 205	226 026	256 448	346 700	271 343	1 160 667							
Mot inventarieinteckning o. d.	1 225	12 502	27 150	19 290	48 460	28 500	137 127							
Växelskulder.....	2 907	9 572	32 914	61 436	92 626	124 481	323 936							
Övriga.....	40 639	91 890	318 619	363 058	459 944	584 718	1 858 868							
Summa	364 648	844 056	2 949 484	3 759 221	4 138 607	5 500 252	17 556 268							
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....								15 554	38 167	138 310	170 608	184 555	250 971	798 165
Samtliga tillgångar, kr.....								889 272	1 492 940	6 176 786	6 998 201	7 686 135	10 299 318	33 542 652
Samtliga skulder, kr.....								410 489	852 671	2 963 747	3 813 869	4 189 943	6 689 286	18 920 005
Relativa tal.														
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.														
Mot fastighetsinteckning.....	79.8	82.8	79.5	81.4	77.1	81.7	80.2							
Därav jämte annan säkerhet	7.3	7.6	5.6	6.9	6.2	10.0	7.5							
Mot borgen utan annan säker- het	7.9	3.7	7.7	6.8	8.4	4.9	6.6							
Mot inventarieinteckning o. d.	0.3	1.5	0.9	0.5	1.2	0.5	0.8							
Växelskulder.....	0.8	1.1	1.1	1.6	2.2	2.3	1.8							
Övriga.....	11.2	10.9	10.8	9.7	11.1	10.6	10.6							
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0							
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....								54.9	60.1	53.6	58.4	57.4	68.0	59.9
Total skuldprocent								46.2	57.1	48.0	54.5	54.5	64.9	56.4

B (forts.). Del av Östergötlands läns slättbygd. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	24	28	134	111	69	28	394
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	6	6	23	8	6	2	51
0— 10.....	—	2	7	5	1	—	15
10— 25.....	1	3	14	10	4	—	32
25— 50.....	3	3	19	18	11	4	58
50— 75.....	4	3	28	23	16	3	77
75—100.....	1	8	26	26	13	11	85
över 100	9	3	17	21	18	8	76
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	14 942	36 200	318 805	503 846	530 599	512 135	1 916 527
Döda inventarier.....	3 255	10 345	135 849	257 780	268 586	225 500	901 315
Inneliggande lager m. m.....	1 590	7 645	99 189	194 888	246 416	166 293	716 021
Summa	19 787	54 190	553 843	956 514	1 045 601	903 928	3 533 863
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	9 215	6 440	114 396	224 985	284 003	249 350	888 359
Mot inventarieinteckning o. d.	1 800	2 750	16 353	36 681	68 350	69 475	195 409
Växelskulder.....	2 378	3 157	28 558	32 462	72 687	58 025	197 267
Övriga	5 715	12 552	152 149	319 120	350 487	406 649	1 246 672
Summa	19 108	24 899	311 456	613 248	775 527	783 499	2 527 737
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	748	1 170	13 988	26 631	33 492	32 572	108 601
Samtliga tillgångar, kr.....	32 907	67 115	625 634	1 195 048	1 228 426	1 018 242	4 167 372
Samtliga skulder, kr.	21 108	29 399	315 057	623 251	794 234	802 239	2 585 288
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämfte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	48·2	25·9	36·7	36·7	36·6	31·8	35·2
Mot inventarieinteckning o. d.	9·4	11·0	5·2	6·0	8·8	8·9	7·7
Växelskulder.....	12·5	12·7	9·2	5·3	9·4	7·4	7·8
Övriga	29·9	50·4	48·9	52·0	45·2	51·9	49·3
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	96·6	45·9	56·2	64·1	74·2	86·7	71·5
Total skuldprocent	64·1	43·8	50·4	52·2	64·7	78·8	62·0

B (forts.). Del av Östergötlands läns slättbygd. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	2	5	17	16	25	15	80
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	—	—	2	1	—	—	3
0—10	—	1	—	—	2	—	3
10—25	—	—	2	3	3	3	11
25—50	1	1	3	2	10	4	21
50—75	1	1	7	7	4	5	25
75—100	—	2	2	3	6	3	16
över 100	—	—	1	—	—	—	1
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	5 700	27 500	224 325	491 282	1 280 134	2 260 700	4 289 641
Levande inventarier	500	4 465	34 285	54 213	146 115	219 400	458 978
Döda inventarier	—	1 450	16 722	34 250	74 820	117 900	245 142
Inneliggande lager m. m.	75	325	12 443	21 855	53 335	89 900	177 933
Summa	6 275	33 740	287 775	601 600	1 554 404	2 687 900	5 171 694
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	1 200	17 779	107 513	237 069	571 434	1 120 934	2 055 929
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	1 020	—	1 000	14 983	43 700	107 787	168 490
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	4 160	15 500	66 915	49 950	136 525
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	1 500	—	1 500
Växelskulder	—	300	1 500	6 350	11 693	43 400	63 243
Övriga	1 050	1 250	23 886	36 766	59 103	102 297	224 352
Summa	3 270	19 329	138 059	310 668	754 345	1 424 368	2 650 039
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
	128	812	6 536	14 591	36 457	68 670	127 194
Samtliga tillgångar, kr.	6 275	33 740	310 642	713 013	1 770 869	2 795 335	5 629 874
Samtliga skulder, kr.	3 270	19 329	138 239	311 293	806 945	1 493 973	2 773 049
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	67·9	92·0	78·6	81·1	81·6	86·3	84·0
Därav jämte annan säkerhet	31·2	—	0·7	4·8	5·8	7·6	6·4
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	3·0	5·0	8·9	3·5	5·1
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	0·2	—	0·0
Växelskulder	—	1·5	1·1	2·1	1·5	3·0	2·4
Övriga	32·1	6·5	17·3	11·8	7·8	7·2	8·5
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
	52·1	57·3	48·0	51·6	48·5	53·0	51·2
Total skuldprocent	52·1	57·3	44·5	43·7	45·6	53·4	49·3

B (forts.). Del av Östergötlands läns slättbygd. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	—	6	9	13	9	3	40
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	—	1	1	—	—	2
0— 10.....	—	—	1	1	1	—	3
10— 25.....	—	—	1	2	2	—	5
25— 50.....	—	1	2	2	4	1	10
50— 75.....	—	3	2	3	2	2	12
75—100.....	—	1	2	2	—	—	5
över 100.....	—	1	—	2	—	—	3
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	18 225	55 400	127 108	171 691	110 900	483 324
Levande inventarier	—	7 768	14 855	53 250	47 840	51 900	175 613
Döda inventarier	—	2 290	5 500	23 950	15 200	23 897	70 837
Inneliggande lager m. m.....	—	1 660	4 150	16 025	13 400	11 150	46 385
Summa	—	29 943	79 905	220 333	248 131	197 847	776 159
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	4 301	15 375	60 490	57 310	53 100	190 576
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet.....	—	2 650	—	9 700	12 000	32 000	56 350
Mot borgen utan annan säker- het	—	4 500	6 800	3 900	19 600	1 500	36 300
Mot inventarieinteckning o. d.	—	3 062	—	7 000	—	—	10 062
Växelskulder	—	400	—	1 740	900	—	3 040
Övriga	—	4 775	11 400	39 348	12 090	33 200	100 813
Summa	—	19 688	33 575	122 178	101 900	119 800	397 141
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
—	—	804	1 760	5 777	4 017	4 543	16 901
Samtliga tillgångar, kr.....	—	31 418	95 980	244 322	269 571	310 635	951 926
Samtliga skulder, kr.....	—	23 732	33 575	122 178	106 400	173 062	458 947
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	35·3	45·8	57·5	68·0	71·0	62·2
Därav jämta annan säkerhet ..	—	13·5	—	8·0	11·8	26·7	14·2
Mot borgen utan annan säker- het	—	22·9	20·2	3·2	19·2	1·3	9·1
Mot inventarieinteckning o. d.	—	15·5	—	5·7	—	—	2·5
Växelskulder.....	—	2·0	—	1·4	0·9	—	0·8
Övriga	—	24·3	34·0	32·2	11·9	27·7	25·4
Summa	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
—	—	65·8	42·0	55·5	41·1	60·6	51·2
Total skuldprocent	—	75·5	35·0	50·0	39·5	55·7	48·2

B (forts.). Del av Östergötlands läns slättbygd. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
<i>Antal uppgifter</i>	211	234	524	363	236	100	1 668
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	45	38	62	35	15	5	200
0— 10.....	14	14	28	18	8	2	84
10— 25.....	24	26	84	44	32	10	220
25— 50.....	41	42	94	65	57	19	318
50— 75.....	27	40	125	94	51	28	365
75—100.....	17	39	86	73	43	23	281
över 100.....	43	35	45	34	30	13	200
<i>Tillgångar för jordbrukets behov, kr.</i>							
Ägda jordbruksfastigheter ..	658 875	1 510 525	6 486 774	8 457 288	10 391 691	11 661 100	39 166 253
Levande inventarier	70 575	187 498	922 167	1 259 674	1 456 449	1 464 360	5 360 723
Döda inventarier.....	17 865	69 601	443 881	635 305	750 160	813 635	2 730 447
Inneliggande lager m. m.....	13 826	42 251	290 735	477 973	628 517	609 971	2 063 273
Summa	761 141	1 809 875	8 143 557	10 830 240	13 226 817	14 549 066	49 320 696
<i>Skulder för jordbrukets behov, kr.</i>							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	276 107	736 255	2 725 123	3 851 670	4 601 068	5 907 590	18 097 813
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	27 745	67 047	238 685	292 686	397 365	718 812	1 742 340
Mot borgen utan annan säker- het	39 050	42 845	353 432	527 733	818 896	585 643	2 367 599
Mot inventarieinteckning o. d.	3 025	18 314	43 503	62 971	118 310	97 975	344 098
Växelskulder.....	5 285	13 429	64 112	104 038	186 506	227 906	601 276
Övriga	49 854	110 854	539 493	818 700	993 272	1 142 864	3 655 037
Summa	401 066	988 744	3 964 348	5 657 798	7 115 417	8 680 790	26 808 163
<i>Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.</i>	16 989	44 804	186 547	258 056	323 331	396 948	1 226 675
<i>Samtliga tillgångar, kr.</i>	1 022 778	2 069 864	9 481 232	12 441 917	15 572 660	18 270 195	58 858 646
<i>Samtliga skulder, kr.</i>	448 940	1 005 903	4 031 533	5 770 036	7 304 647	10 187 124	28 748 183
Relativa tal.							
<i>Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.</i>							
Mot fastighetsinteckning	75·8	81·3	74·8	73·3	70·3	76·4	74·0
Därav jämte annan säkerhet	6·9	6·8	6·0	5·2	5·6	8·3	6·5
Mot borgen utan annan säker- het	9·7	4·3	8·9	9·3	11·5	6·7	8·8
Mot inventarieinteckning o. d.	0·8	1·8	1·1	1·1	1·7	1·1	1·3
Växelskulder.....	1·3	1·4	1·6	1·8	2·6	2·6	2·3
Övriga	12·4	11·2	13·6	14·5	13·9	13·2	13·6
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
<i>Skuldprocent för jordbrukets be- hov</i>	52·7	54·6	48·7	52·2	53·8	59·7	54·4
<i>Total skuldprocent</i>	43·9	48·6	42·5	46·4	46·9	55·8	48·8

C. Del av Östergötlands läns södra skogsbygd. Ägaregrupp 1.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	19	36	78	46	16	—	195
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	8	12	33	19	8	—	80
0— 10.....	—	1	2	4	1	—	8
10— 25.....	1	9	19	10	4	—	43
25— 50.....	4	4	4	7	1	—	20
50— 75.....	3	3	13	4	—	—	23
75—100.....	1	1	4	1	2	—	9
över 100.....	2	6	3	1	—	—	12
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	70 060	277 959	1 310 840	1 479 600	1 036 100	—	4 174 559
Levande inventarier	—	1 200	100	—	200	—	1 500
Döda inventarier.....	—	600	650	650	1 300	—	3 200
Inneliggande lager m. m.....	—	500	—	225	—	—	725
Summa	70 060	280 259	1 311 590	1 480 475	1 037 600	—	4 179 984
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	21 197	67 463	239 775	293 308	161 516	—	783 259
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet.....	—	11 700	38 535	—	22 300	—	72 535
Mot borgen utan annan säker- het	1 000	16 600	24 053	7 200	33 147	—	82 000
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	3 000	10 956	19 106	19 700	1 600	—	54 362
Summa	25 197	106 719	321 469	320 208	218 563	—	992 156
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.	1 108	4 917	13 060	14 741	9 368	—	43 194
Samtliga tillgångar, kr.....	189 997	337 523	1 870 341	2 315 680	1 471 700	—	6 185 241
Samtliga skulder, kr.....	58 687	116 619	396 395	389 289	219 639	—	1 180 629
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	84·1	74·2	86·6	91·6	84·1	—	86·2
Därav jämta annan säkerhet	—	11·0	12·0	—	10·2	—	7·3
Mot borgen utan annan säker- het	4·0	15·5	7·5	2·2	15·2	—	8·3
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	11·9	10·3	5·9	6·2	0·7	—	5·5
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....	36·0	38·1	24·5	21·6	21·1	—	23·7
Total skuldprocent	30·9	34·6	21·2	16·8	14·9	—	19·1

C (forts.). Del av Östergötlands läns södra skogsbygd. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	64	41	102	26	2	—	235
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	8	5	11	4	1	—	29
0—10.....	1	2	5	1	—	—	9
10—25.....	2	5	14	6	—	—	27
25—50.....	12	7	30	5	1	—	55
50—75.....	9	7	24	6	—	—	46
75—100.....	12	6	13	3	—	—	34
över 100.....	20	9	5	1	—	—	35
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	225 700	299 300	1 610 700	792 300	114 000	—	3 042 000
Levande inventarier	29 905	40 730	202 430	102 315	13 900	—	389 280
Döda inventarier.....	8 955	14 300	81 745	53 607	3 100	—	161 707
Inneliggande lager m. m.....	10 131	13 990	68 745	35 556	3 500	—	131 922
Summa	274 691	368 320	1 963 620	983 778	134 500	—	3 724 909
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	134 182	137 076	569 227	283 610	14 392	—	1 138 487
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	10 320	13 265	65 500	28 040	—	—	117 125
Mot borgen utan annan säker- het	36 975	16 590	95 850	21 070	—	—	170 485
Mot inventarieinteckning o. d.	400	—	3 100	—	—	—	3 500
Växelskulder.....	2 505	3 009	6 115	1 165	—	—	12 794
Övriga	15 694	35 054	133 927	40 490	3 000	—	228 165
Summa	200 076	204 994	873 719	374 375	17 392	—	1 670 556
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	8 934	8 983	38 622	16 834	670	—	74 043
Samtliga tillgångar, kr.....	323 633	396 661	2 115 172	1 145 102	215 625	—	4 196 193
Samtliga skulder, kr.....	216 876	205 194	877 899	392 603	17 392	—	1 709 964
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	72·3	73·4	72·6	83·3	82·8	—	75·1
Därav jämte annan säkerhet	5·2	6·5	7·5	7·5	—	—	7·0
Mot borgen utan annan säker- het	18·5	8·1	11·0	5·6	—	—	10·2
Mot inventarieinteckning o. d.	0·2	—	0·4	—	—	—	0·2
Växelskulder.....	1·2	1·4	0·7	0·3	—	—	0·8
Övriga	7·8	17·1	15·3	10·8	17·2	—	13·7
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	72·8	55·7	44·5	38·1	12·9	—	44·8
Total skuldprocent	67·0	51·7	41·5	34·3	8·1	—	40·8

C (forts.). Del av Östergötlands läns södra skogsbygd. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	136	66	133	63	19	4	421
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	44	12	29	11	3	1	100
0— 10	6	4	3	2	1	—	16
10— 25	12	6	9	3	2	—	32
25— 50	19	12	16	6	1	2	56
50— 75	14	6	21	9	4	1	55
75—100	13	10	28	16	6	—	73
över 100	28	16	27	16	2	—	89
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	81 220	76 830	282 897	231 947	76 025	36 560	785 479
Döda inventarier	28 245	29 110	109 731	83 465	26 925	11 600	289 076
Inneliggande lager m. m.	23 641	24 330	91 045	64 101	25 385	12 500	241 002
Summa	133 106	130 270	483 673	379 513	128 335	60 660	1 315 557
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	24 180	34 156	136 183	163 595	33 875	8 280	400 269
Mot inventarieinteckning o. d.	3 841	1 750	20 309	7 300	—	—	33 200
Växelskulder	5 384	3 750	12 981	14 341	5 195	570	42 221
Övriga	31 669	39 417	137 822	100 434	44 610	3 800	357 752
Summa	65 074	79 073	307 295	285 670	83 680	12 650	833 442
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
	2 593	3 499	12 991	12 469	3 639	647	35 838
Samtliga tillgångar, kr.	204 967	158 576	543 190	515 673	143 773	60 660	1 626 839
Samtliga skulder, kr.	65 529	79 073	307 295	323 887	83 680	12 650	872 114
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning. ...	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	37.1	43.2	44.3	57.3	40.6	65.5	48.0
Mot inventarieinteckning o. d.	5.9	2.2	6.6	2.5	—	—	4.0
Växelskulder	8.3	4.7	4.2	5.0	6.2	4.5	5.1
Övriga	48.7	49.9	44.9	35.2	53.3	30.0	42.9
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
	48.9	60.7	63.5	75.3	65.2	20.9	63.4
Total skuldprocent	32.0	49.9	56.6	62.8	58.2	20.9	53.6

C (forts.). Del av Östergötlands läns södra skogsbygd. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa							
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000								
Absoluta tal.														
Antal uppgifter	1	3	11	18	8	4	45							
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:														
0	—	—	—	2	2	—	3							
0—10	—	—	—	2	1	—	3							
10—25	1	1	2	2	3	1	10							
25—50	—	1	6	4	2	1	14							
50—75	—	1	1	5	—	2	9							
75—100	—	—	2	2	—	—	4							
över 100	—	—	—	1	—	—	1							
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.														
Ägda jordbruksfastigheter ...	2 000	13 800	190 700	590 905	450 916	554 150	1 802 471							
Levande inventarier	800	3 000	18 255	53 010	26 800	23 800	125 665							
Döda inventarier	200	1 100	6 975	26 865	10 700	12 200	58 040							
Inneliggande lager m. m.	200	1 050	5 625	17 870	8 000	10 210	42 955							
Summa	3 200	18 950	221 555	688 650	496 416	600 360	2 029 131							
Skulder för jordbrukets behov, kr.														
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	3 000	76 227	198 404	70 735	225 175	573 541							
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet	—	—	—	11 200	—	—	11 200							
Mot borgen utan annan säker- het	800	—	7 400	24 550	14 000	—	46 750							
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	1 000	—	—	1 000							
Växelskulder	—	—	—	1 330	—	2 527	3 857							
Övriga	—	3 520	11 300	72 576	5 000	77 339	169 735							
Summa	800	6 520	94 927	309 060	89 735	305 041	806 083							
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.								25	327	3 664	13 211	4 457	12 424	34 108
Samtliga tillgångar, kr.								3 200	18 950	224 205	738 247	575 287	1 060 598	2 620 487
Samtliga skulder, kr.								800	6 520	94 927	309 060	99 735	375 810	886 852
Relativa tal.														
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.														
Mot fastighetsinteckning	—	46·0	80·3	67·8	78·8	73·8	72·5							
Därav jämfte annan säkerhet	—	—	—	3·6	—	—	1·4							
Mot borgen utan annan säker- het	100·0	—	7·8	8·0	15·6	—	5·8							
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	0·3	—	—	0·1							
Växelskulder	—	—	—	0·4	—	0·8	0·5							
Övriga	—	54·0	11·9	23·5	5·6	25·4	21·1							
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0							
Skuldprocent för jordbrukets be- hov								25·0	34·4	42·8	44·9	18·1	50·8	39·7
Total skuldprocent								25·0	34·4	42·3	41·9	17·3	35·4	33·8

C (forts.). Del av Östergötlands läns södra skogsbygd. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	1	1	6	3	3	1	15
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	—	3	1	—	—	4
0—10.....	—	—	1	—	—	—	1
10—25.....	—	—	—	1	1	—	2
25—50.....	—	—	—	—	—	—	—
50—75.....	—	1	1	—	—	1	3
75—100.....	—	—	1	1	—	—	2
över 100	1	—	—	—	2	—	3
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 000	1 300	28 145	15 150	66 800	13 100	125 495
Levande inventarier	500	295	12 650	10 200	20 565	4 500	48 710
Döda inventarier	75	—	5 400	3 325	9 300	1 000	19 100
Inneliggande lager m. m.	125	400	3 850	3 300	6 160	1 000	14 835
Summa	1 700	1 995	50 045	31 975	102 825	19 600	208 140
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	6 700	—	31 600	9 500	47 800
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het.....	400	400	7 500	6 250	3 000	—	17 550
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	150	—	—	—	25 250	—	25 250
Övriga.....	1 200	1 095	650	3 000	7 490	—	7 640
Summa	1 750	1 495	14 850	9 250	3 600	500	10 045
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
75.....	67	632	432	3 452	450	5 108	
Samtliga tillgångar, kr.....	1 700	1 995	56 435	47 286	107 765	19 600	234 781
Samtliga skulder, kr.....	1 750	1 495	14 850	9 250	70 940	10 000	108 285
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	—	—	45·1	—	44·5	95·0	44·1
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	22·8	26·8	50·5	67·6	4·2	—	16·2
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	8·6	—	—	—	35·6	—	23·3
Övriga	68·6	73·2	4·4	32·4	10·6	—	7·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	5·1	5·0	9·3
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
102·9.....	74·9	29·7	28·9	69·0	51·0	52·0	
Total skuldprocent	102·9	74·9	26·3	19·6	65·8	51·0	46·1

C (forts.). Del av Östergötlands läns södra skogsbygd. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	221	147	330	156	48	9	911
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	60	29	76	37	14	1	217
0—10.....	7	7	11	9	3	—	37
10—25.....	16	21	44	22	10	1	114
25—50.....	35	24	56	22	5	3	145
50—75.....	26	18	60	24	4	4	136
75—100.....	26	17	48	23	8	—	122
över 100	51	31	35	19	4	—	140
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter....	298 760	592 359	3 140 385	2 877 955	1 667 816	567 250	9 144 525
Levande inventarier	112 425	122 055	516 332	397 472	137 490	64 860	1 350 634
Döda inventarier	37 475	45 110	204 501	167 912	51 325	24 800	531 123
Inneliggande lager m. m.	34 097	40 270	169 265	121 052	43 045	23 710	431 439
Summa	482 757	799 794	4 030 483	3 564 391	1 899 676	680 620	11 457 721
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	155 379	207 539	891 929	775 322	278 243	234 675	2 543 087
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet.....	10 320	24 965	104 035	39 240	22 300	—	200 860
Mot borgen utan annan säker- het	63 355	67 746	270 986	222 665	84 022	8 280	717 054
Mot inventarieinteckning o. d.	4 241	1 750	23 409	8 300	25 250	—	62 950
Växelskulder	8 039	6 759	19 096	16 836	12 685	3 097	66 512
Övriga.....	51 563	90 042	302 805	236 200	57 810	81 639	820 059
Summa	292 897	398 801	1 612 260	1 298 563	480 310	327 691	4 410 522
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....	12 735	17 793	68 969	57 687	21 586	13 521	192 291
Samtliga tillgångar, kr.....	723 497	913 705	4 809 343	4 761 988	2 514 150	1 140 858	14 863 541
Samtliga skulder, kr.....	343 642	408 901	1 691 366	1 424 089	491 386	398 460	4 757 844
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	56·6	58·3	61·8	62·7	62·6	71·6	62·2
Därav jämta annan säkerhet	3·5	6·3	6·5	3·0	4·7	—	4·5
Mot borgen utan annan säker- het	21·6	17·0	16·8	17·2	17·5	2·5	16·3
Mot inventarieinteckning o. d.	1·5	0·4	1·4	0·6	5·3	—	1·4
Växelskulder.....	2·7	1·7	1·2	1·3	2·6	1·0	1·5
Övriga	17·6	22·6	18·8	18·2	12·0	24·9	18·6
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....	60·7	49·9	40·0	36·4	25·3	48·1	38·5
Total skuldprocent	47·5	43·7	35·2	29·9	19·5	34·9	32·0

D. Del av Malmöhus läns slättbygd. Ägaregrupp 1.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	54	46	71	66	52	5	294
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	27	19	22	24	7	—	99
0— 10.....	7	2	3	8	3	2	25
10— 25.....	3	8	9	9	4	—	33
25— 50.....	8	8	11	11	10	1	49
50— 75.....	4	2	17	7	12	1	43
75—100.....	4	5	8	6	10	1	34
över 100.....	1	2	1	1	6	—	11
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	198 400	327 850	1 181 579	2 296 135	3 419 200	483 600	7 906 764
Levande inventarier	220	—	2 030	2 450	14 875	—	19 575
Döda inventarier.....	380	175	500	3 900	8 233	—	13 188
Inneliggande lager m. m.....	20	—	40	—	1 400	—	1 460
Summa	199 020	328 025	1 184 149	2 302 485	3 443 708	483 600	7 940 987
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	33 328	69 043	346 289	524 366	1 659 535	188 725	2 821 286
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	1 035	4 400	7 500	22 200	91 673	—	126 808
Mot borgen utan annan säker- het	300	1 700	2 850	10 900	119 665	9 800	145 215
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	1 250	4 100	1 150	—	6 500
Övriga	5 620	13 748	42 388	27 221	62 843	5 100	156 920
Summa	40 283	88 891	400 277	588 787	1 934 866	203 625	3 256 729
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	1 884	3 636	17 884	27 173	85 989	8 663	145 229
Samtliga tillgångar, kr.....	423 316	570 270	1 795 652	3 861 953	4 189 527	1 175 545	12 016 263
Samtliga skulder, kr.....	50 749	95 935	445 212	750 885	2 007 927	229 705	3 580 413
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	85·3	82·6	88·4	92·9	90·5	92·7	90·5
Därav jämfte annan säkerhet	2·6	4·9	1·9	3·8	4·7	—	3·9
Mot borgen utan annan säker- het	0·7	1·9	0·7	1·8	6·2	4·8	4·5
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	0·3	0·7	0·1	—	0·2
Övriga	14·0	15·5	10·6	4·6	3·2	2·5	4·8
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	20·2	27·1	33·8	25·6	56·2	42·1	41·0
Total skuldprocent	12·0	16·8	24·8	19·4	47·9	19·5	29·8

D (forts.). Del av Malmöhus läns slättbygd. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa							
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000								
Absoluta tal.														
Antal uppgifter	491	545	634	358	235	55	2 318							
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:														
0	113	56	40	20	10	—	239							
0—10	20	20	23	8	9	1	81							
10—25	51	52	77	50	22	4	256							
25—50	89	106	128	72	42	11	448							
50—75	92	148	166	99	74	18	597							
75—100	66	102	147	90	61	18	484							
över 100	60	61	53	19	17	3	213							
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.														
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 844 600	3 901 200	10 460 250	12 624 000	15 755 880	11 732 620	56 318 550							
Levande inventarier	166 289	418 996	1 233 701	1 300 061	1 550 082	1 176 844	5 845 973							
Döda inventarier	29 810	160 220	587 300	671 779	739 473	544 972	2 733 554							
Inneliggande lager m. m.	34 813	90 893	292 684	341 008	476 523	383 693	1 619 614							
Summa	2 075 512	4 571 309	12 573 935	14 936 848	18 521 958	13 838 129	66 517 691							
Skulder för jordbrukets behov, kr.														
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	721 043	1 926 497	5 489 721	6 467 585	8 610 085	7 427 933	30 642 864							
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet	61 920	139 723	383 165	538 418	844 090	390 275	2 357 591							
Mot borgen utan annan säker- het	79 316	167 002	298 370	397 628	387 870	258 491	1 588 677							
Mot inventarieinteckning o. d.	8 650	10 975	37 140	39 484	72 630	231 480	400 359							
Växelskulder	5 448	29 510	76 877	72 823	107 864	125 764	418 286							
Övriga	114 971	305 121	718 217	753 901	946 956	696 156	3 535 322							
Summa	991 348	2 578 828	7 003 490	8 269 839	10 969 495	9 130 099	38 943 099							
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.								45 656	117 907	320 267	381 090	528 135	414 054	1 807 109
Samtliga tillgångar, kr.								2 869 030	5 570 308	14 112 814	17 057 242	20 640 406	15 535 031	75 784 831
Samtliga skulder, kr.								1 027 845	2 631 253	7 120 481	8 382 931	11 033 149	9 281 105	39 476 764
Relativa tal.														
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.														
Mot fastighetsinteckning	78·9	80·2	83·9	84·7	86·2	85·7	84·7							
Därav jämta annan säkerhet ..	6·2	5·5	5·5	6·5	7·7	4·3	6·0							
Mot borgen utan annan säker- het	8·0	6·5	4·3	4·8	3·5	2·8	4·1							
Mot inventarieinteckning o. d.	0·9	0·4	0·5	0·5	0·7	2·5	1·0							
Växelskulder	0·6	1·1	1·1	0·9	1·0	1·4	1·1							
Övriga	11·6	11·8	10·2	9·1	8·6	7·6	9·1							
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0							
Skuldprocent för jordbrukets be- hov								47·8	56·4	55·7	55·4	59·2	66·0	58·5
Total skuldprocent								35·8	47·2	50·5	49·1	53·5	59·7	52·1

D (forts.). Del av Malmöhus läns slättbygd. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter.....	49	61	160	142	115	46	573
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	21	25	57	38	29	5	175
0— 10.....	—	4	14	6	4	2	30
10— 25.....	5	3	20	15	11	7	61
25— 50.....	3	9	25	23	20	2	82
50— 75.....	5	6	20	22	14	8	75
75—100.....	5	5	18	17	12	8	65
över 100.....	10	9	6	21	25	14	85
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	23 260	76 672	353 835	552 885	764 288	900 240	2 671 180
Döda inventarier	4 485	29 820	176 615	251 445	314 298	369 361	1 146 024
Inneliggande lager m. m.....	3 395	16 595	70 705	132 245	210 377	231 368	664 685
Summa	31 140	123 087	601 155	936 575	1 288 963	1 500 969	4 481 889
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	1 995	15 220	47 720	155 316	185 840	423 959	830 050
Mot inventarieinteckning o. d.	1 030	1 500	14 408	48 296	49 490	45 000	159 724
Växelskulder	1 230	3 748	19 571	56 193	83 643	183 583	347 968
Övriga	19 033	25 425	99 568	206 344	396 541	486 511	1 233 422
Summa	23 288	45 893	181 267	466 149	715 514	1 139 053	2 571 164
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	796	1 866	7 664	20 088	32 378	58 616	121 408
Samtliga tillgångar, kr.	119 018	206 850	828 246	1 478 338	1 988 610	2 035 290	6 656 352
Samtliga skulder, kr.	27 127	49 293	184 878	479 850	736 699	1 160 423	2 638 270
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning. ...	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämfte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het.....	8·6	33·1	26·3	33·3	26·0	37·2	32·3
Mot inventarieinteckning o. d.	4·4	3·3	8·0	10·4	6·9	4·0	6·2
Växelskulder	5·3	8·2	10·8	12·1	11·7	16·1	13·5
Övriga.....	81·7	55·4	54·9	44·2	55·4	42·7	48·0
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
	74·8	37·3	30·2	49·8	55·5	75·9	57·4
Total skuldprocent.....	22·8	23·8	22·3	32·5	37·0	57·0	39·6

D (forts.). Del av Malmöhus läns slättbygd. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter.....	1	5	50	31	42	26	158
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	1	5	2	—	2	10
0—10.....	—	—	4	1	2	1	8
10—25.....	—	1	6	5	13	3	28
25—50.....	1	—	9	5	12	5	32
50—75.....	—	2	14	7	9	7	39
75—100.....	—	—	11	8	4	6	29
över 100.....	—	1	1	3	2	2	9
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	4 000	26 150	630 933	913 100	2 215 661	16 492 148	20 281 995
Levande inventarier	450	2 750	78 705	88 940	258 034	672 161	1 101 040
Döda inventarier	—	450	35 950	49 975	125 421	337 862	549 658
Inneliggande lager m. m.	230	500	21 547	30 163	86 579	249 313	388 332
Summa	4 680	29 850	767 135	1 082 178	2 685 695	17 751 484	22 321 022
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet.....	1 500	12 800	279 143	451 585	960 026	4 993 282	6 698 336
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	11 390	26 800	27 900	125 200	191 290
Mot borgen utan annan säker- het.....	—	2 470	17 404	50 147	69 530	39 500	179 051
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	2 519	10 000	86 050	98 569
Växelskulder	—	308	800	1 683	7 626	109 357	119 774
Övriga.....	500	340	67 111	75 730	136 134	250 997	530 812
Summa	2 000	15 918	375 848	608 464	1 211 216	5 604 386	7 817 832
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	80	765	17 639	28 746	51 855	235 391	334 476
Samtliga tillgångar, kr.....	4 680	38 600	885 439	1 318 079	3 098 555	21 406 598	26 751 951
Samtliga skulder, kr.....	2 000	15 918	380 448	608 464	1 250 816	6 600 258	8 857 904
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	75·0	80·4	77·3	78·6	81·6	91·3	88·1
Därav jämte annan säkerhet	—	—	3·0	4·4	2·3	2·2	2·4
Mot borgen utan annan säker- het.....	—	15·6	4·6	8·2	5·7	0·7	2·3
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	0·4	0·8	1·5	1·3
Växelskulder	—	1·9	0·2	0·3	0·6	2·0	1·5
Övriga.....	25·0	2·1	17·9	12·5	11·3	4·5	6·8
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
	42·7	53·3	49·0	56·2	45·1	31·6	35·0
Total skuldprocent.....	42·7	41·2	43·0	46·2	40·4	30·8	33·1

D (forts.). Del av Malmöhus läns slättbygd. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	—	2	10	12	21	9	54
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	1	3	1	3	—	8
0—10.....	—	—	—	1	1	—	2
10—25.....	—	—	—	1	2	2	5
25—50.....	—	—	1	4	2	4	11
50—75.....	—	1	4	—	7	3	15
75—100.....	—	—	1	3	5	—	9
över 100.....	—	—	1	2	1	—	4
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	3 800	64 417	103 497	320 112	1 251 900	1 743 726
Levande inventarier	—	500	15 410	43 685	141 430	347 026	548 051
Döda inventarier.....	—	—	7 910	21 500	62 375	132 325	224 110
Inneliggande lager m. m.....	—	400	3 060	13 160	37 030	117 688	171 338
Summa	—	4 700	90 797	181 842	560 947	1 848 939	2 687 225
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	30 400	50 784	135 164	654 301	870 649
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	—	600	33 700	5 500	39 800
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	5 400	10 900	34 928	—	51 228
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	—	—	5 000	30 000	—	35 000
Övriga	—	1 250	5 800	32 438	63 407	118 797	221 692
Summa	—	1 250	43 750	100 772	312 499	799 499	1 257 770
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
Samtliga tillgångar, kr.....	—	4 700	126 547	228 964	666 139	2 217 312	3 243 662
Samtliga skulder, kr.....	—	1 250	45 450	100 772	483 499	816 469	1 447 440
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	—	—	69·5	51·0	54·0	32·5	72·4
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	0·6	10·8	0·7	3·2
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	12·3	10·8	11·2	—	4·1
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	—	—	5·0	9·6	—	2·8
Övriga	—	100·0	13·3	1·0	4·9	2·6	3·1
Summa	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
Total skuldprocent	—	26·6	48·2	55·4	55·7	43·2	46·8
	—	26·6	35·9	44·0	72·6	36·8	44·6

D (forts.). Del av Malmöhus läns slättbygd. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	595	659	925	609	465	141	3 394
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	161	102	127	85	49	7	53
0—10.....	27	26	44	24	19	6	146
10—25.....	59	64	112	80	52	16	383
25—50.....	101	123	174	115	86	23	622
50—75.....	101	159	221	135	116	37	769
75—100.....	75	112	185	124	92	33	621
över 100.....	71	73	62	46	51	19	322
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	2 047 000	4 259 000	12 337 179	15 936 732	21 710 853	29 960 268	86 251 032
Levande inventarier	190 219	498 918	1 683 681	1 988 021	2 728 709	3 096 271	10 185 819
Döda inventarier.....	34 675	190 665	808 275	998 599	1 249 800	1 384 520	4 666 534
Inneliggande lager m. m.....	38 458	108 388	388 036	516 576	811 909	982 062	2 845 429
Summa	2 310 352	5 056 971	15 217 171	19 439 928	26 501 271	35 423 121	103 948 814
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	755 871	2 008 340	6 145 553	7 494 320	11 364 810	13 264 241	41 033 135
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	62 955	144 123	402 055	588 018	997 363	520 975	2 715 489
Mot borgen utan annan säker- het	81 611	186 392	371 744	624 891	797 833	731 750	2 794 221
Mot inventarieinteckning o. d.	9 680	12 475	51 548	95 299	162 120	362 530	693 652
Växelskulder.....	6 678	33 566	100 648	135 849	215 583	439 605	931 929
Övriga	140 124	345 884	933 084	1 095 634	1 605 881	1 557 561	5 678 168
Summa	1 056 919	2 730 780	8 004 632	10 034 011	15 143 590	16 876 662	53 846 594
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	48 416	124 219	365 446	461 735	711 689	753 817	2 465 322
Samtliga tillgångar, kr.....	3 416 044	6 390 728	17 748 698	23 944 576	30 583 237	42 369 776	124 453 059
Samtliga skulder, kr.....	1 107 721	2 793 649	8 176 469	10 322 902	15 512 090	18 087 960	56 000 791
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	77.5	78.8	81.8	80.6	81.6	81.7	81.2
Därav jämte annan säkerhet	6.0	5.3	5.0	5.9	6.6	3.1	5.0
Mot borgen utan annan säker- het	7.7	6.8	4.6	6.2	5.3	4.3	5.2
Mot inventarieinteckning o. d.	0.9	0.5	0.6	0.9	1.1	2.1	1.3
Växelskulder.....	0.6	1.2	1.3	1.4	1.4	2.6	1.7
Övriga	13.3	12.7	11.7	10.9	10.6	9.3	10.6
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	45.7	54.0	52.6	51.6	57.1	47.6	51.8
Total skuldprocent	32.4	43.7	46.1	43.1	50.7	42.7	45.0

E. Del av Skaraborgs läns slättbygd. Ägaregrupp 1.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	69	85	160	85	12	1	412
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	48	39	86	31	3	—	207
0— 10.....	3	10	21	10	3	—	47
10— 25.....	2	8	18	16	2	—	46
25— 50.....	4	14	17	12	—	—	47
50— 75.....	5	7	10	11	2	1	36
75—100.....	3	4	5	3	1	—	16
över 100.....	4	3	3	2	1	—	13
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	225 716	644 330	2 615 650	2 825 500	716 500	282 400	7 310 096
Levande inventarier	705	1 307	1 025	2 085	30	—	5 152
Döda inventarier.....	360	2 400	2 750	5 915	2 100	—	13 525
Inneliggande lager m. m.....	510	258	300	156	—	—	1 224
Summa	227 291	648 295	2 619 725	2 833 656	718 630	282 400	7 329 997
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	40 950	107 939	278 720	483 441	253 192	192 632	1 356 874
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	2 981	2 970	24 750	8 000	—	—	38 701
Mot borgen utan annan säker- het	4 370	9 760	29 630	24 700	—	—	68 460
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	870	2 930	3 695	8 109	1 700	—	17 304
Övriga	3 186	19 240	57 181	117 109	15 600	—	212 316
Summa	52 357	142 839	398 976	641 359	270 492	192 632	1 693 655
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	2 114	6 449	17 524	28 614	12 578	9 800	77 079
Samtliga tillgångar, kr.....	359 305	990 385	3 732 715	3 526 313	1 049 761	282 400	9 940 879
Samtliga skulder, kr.....	53 357	144 932	433 289	642 609	330 840	192 632	1 797 659
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	83·9	77·7	77·1	76·6	93·6	100·0	82·4
Därav jämte annan säkerhet	5·7	2·1	6·3	1·2	—	—	2·3
Mot borgen utan annan säker- het	8·3	6·8	7·5	3·9	—	—	4·1
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	1·7	2·0	0·9	1·3	0·6	—	1·0
Övriga	6·1	13·5	14·5	18·2	5·8	—	12·5
Summa	100 0	100 0	100 0	100 0	100 0	100 0	100 0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	23·0	22·0	15·0	22·6	37·6	68·2	23·1
Total skuldprocent	14·9	14·6	11·6	18·2	31·5	68·2	18·1

E (forts.). Del av Skaraborgs läns slättbygd. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	584	543	650	189	35	13	2 014
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	161	102	124	23	3	—	413
0— 10	44	56	84	16	1	2	203
10— 25	61	62	89	32	5	1	250
25— 50	86	111	131	49	9	1	387
50— 75	70	76	117	35	10	5	313
75—100	71	62	78	30	6	4	251
över 100	91	74	27	4	1	—	197
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 907 777	3 996 864	10 467 920	6 176 816	2 334 500	3 630 600	28 514 477
Levande inventarier	268 769	591 620	1 570 669	886 469	296 210	513 578	4 127 315
Döda inventarier	86 321	254 425	746 800	401 346	139 465	239 836	1 868 193
Inneliggande lager m. m.	84 147	198 876	580 419	280 762	100 027	185 841	1 480 072
Summa	2 347 014	5 041 785	13 365 808	7 745 393	2 870 202	4 569 855	35 940 057
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	637 399	1 365 366	2 751 492	1 911 783	984 457	1 303 721	8 954 218
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	75 006	142 213	266 599	175 443	150 790	208 450	1 018 501
Mot borgen utan annan säker- het	134 596	238 055	492 071	290 149	111 385	113 001	1 379 257
Mot inventarieinteckning o. d.	7 300	17 510	34 050	18 500	—	—	77 360
Växelskulder	43 400	81 092	151 103	80 576	33 941	50 809	440 921
Övriga	246 071	420 891	1 148 106	700 804	194 465	199 507	2 909 844
Summa	1 143 772	2 265 127	4 843 421	3 177 255	1 475 038	1 875 488	14 780 101
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
	51 875	99 071	212 963	135 908	65 713	94 266	659 796
Samtliga tillgångar, kr.	2 903 176	5 864 365	15 294 480	8 726 829	3 092 844	5 874 630	41 756 324
Samtliga skulder, kr.	1 175 956	2 294 365	4 930 294	3 214 033	1 482 863	2 040 838	15 138 349
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	62·3	66·6	62·3	65·7	76·9	80·6	67·5
Därav jämte annan säkerhet	6·6	6·3	5·5	5·5	10·2	11·1	6·9
Mot borgen utan annan säker- het	11·8	10·5	10·2	9·1	7·6	6·0	9·3
Mot inventarieinteckning o. d.	0·6	0·7	0·7	0·6	—	—	0·5
Växelskulder	3·8	3·6	3·1	2·5	2·3	2·7	3·0
Övriga	21·5	18·6	23·7	22·1	13·2	10·7	19·7
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
	48·7	44·9	36·2	41·0	51·4	41·0	41·1
Total skuldprocent	40·5	39·1	32·2	36·8	47·9	34·7	36·3

E (forts.). Del av Skaraborgs läns slättbygd. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	141	108	225	141	24	6	645
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	45	23	43	29	3	1	144
0— 10	5	3	13	6	2	—	29
10— 25	12	12	20	12	3	1	60
25— 50	19	19	47	20	5	—	110
50— 75	21	9	43	26	6	—	105
75—100	17	20	34	31	1	2	105
över 100	22	22	25	17	4	2	92
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	86 380	130 629	578 815	685 868	248 687	110 410	1 840 789
Döda inventarier	20 405	44 960	246 355	308 745	97 061	49 800	767 326
Inneliggande lager m. m.	21 349	35 175	187 107	221 555	66 781	71 674	603 641
Summa	128 134	210 764	1 012 277	1 216 168	412 529	231 884	3 211 756
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	13 405	30 905	144 767	262 365	89 456	36 783	577 681
Mot inventarieinteckning o. d.	3 050	11 000	36 785	50 676	20 000	35 000	156 511
Växelskulder	11 875	18 308	67 001	77 848	18 732	32 855	226 619
Övriga	42 358	67 229	227 601	287 466	93 063	96 983	814 700
Summa	70 688	127 442	476 154	678 355	221 251	201 621	1 775 511
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.	2 724	5 408	21 348	30 229	10 443	5 704	75 856
Samtliga tillgångar, kr.	210 980	229 847	1 229 952	1 393 589	538 280	241 560	3 844 208
Samtliga skulder, kr.	79 466	128 189	484 954	684 625	223 751	201 621	1 802 606
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämfte annan säkerhet ..	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	19.0	24.2	30.4	38.7	40.4	18.2	32.5
Mot inventarieinteckning o. d.	4.3	8.6	7.7	7.4	9.0	17.4	8.8
Växelskulder	16.8	14.4	14.1	11.5	8.5	16.3	12.8
Övriga	59.9	52.8	47.8	42.4	42.1	48.1	45.9
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov	55.2	60.5	47.0	55.8	53.6	86.9	55.3
Total skuldprocent	37.7	55.8	39.4	49.1	41.6	83.5	46.9

E (forts.). Del av Skaraborgs läns slättbygd. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa							
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000								
Absoluta tal.														
Antal uppgifter	12	15	41	26	12	10	116							
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:														
0.....	4	6	18	1	3	—	32							
0—10.....	—	1	5	8	—	1	15							
10—25.....	1	2	3	3	3	—	12							
25—50.....	6	2	7	8	3	2	28							
50—75.....	—	3	1	5	3	6	18							
75—100.....	—	1	4	1	—	—	6							
över 100.....	1	—	3	—	—	1	5							
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.														
Ägda jordbruksfastigheter ...	19 000	91 200	548 775	786 850	680 475	1 888 025	4 014 325							
Levande inventarier	6 366	14 650	91 095	121 840	95 340	209 360	538 651							
Döda inventarier.....	2 620	4 625	47 590	53 050	39 000	106 880	253 765							
Inneliggande lager m. m.....	1 440	4 675	33 550	33 200	31 850	76 641	181 356							
Summa	29 426	115 150	721 010	994 940	846 665	2 280 906	4 988 097							
Skulder för jordbrukets behov, kr.														
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	2 806	15 384	86 119	161 030	208 085	906 423	1 379 847							
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	17 500	2 000	—	123 000	142 500							
Mot borgen utan annan säker- het	425	7 700	21 300	42 144	16 526	8 750	96 845							
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	700	400	11 550	14 100	5 725	61 442	93 917							
Övriga	5 800	9 178	71 282	119 005	58 330	127 314	390 909							
Summa	9 731	32 662	207 751	338 279	288 666	1 249 929	2 127 018							
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....								307	1 332	8 350	15 171	13 505	53 151	91 816
Samtliga tillgångar, kr.....								32 996	123 326	957 765	1 183 739	1 042 717	2 523 889	5 864 432
Samtliga skulder, kr.								9 783	32 662	211 447	415 755	343 617	1 315 613	2 328 877
Relativa tal.														
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.														
Mot fastighetsinteckning	28·8	47·1	49·9	48·2	72·1	82·4	71·6							
Därav jämte annan säkerhet	—	—	8·4	0·6	—	9·9	6·7							
Mot borgen utan annan säker- het	4·4	23·6	10·2	12·4	5·7	0·7	4·5							
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	7·2	1·2	5·6	4·2	2·0	4·9	4·4							
Övriga	59·6	28·1	34·3	35·2	20·2	10·2	18·4							
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0							
Skuldprocent för jordbrukets be- hov								33·1	28·4	28·8	34·0	34·1	54·8	42·6
Total skuldprocent								29·6	26·5	22·1	35·1	33·0	52·1	39·7

E (forts.). Del av Skaraborgs läns slättbygd. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
<i>Antal uppgifter</i>	5	6	21	11	4	2	49
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	2	1	8	1	—	—	12
0—10.....	—	1	2	—	—	—	3
10—25.....	1	—	3	3	—	1	8
25—50.....	—	1	5	4	1	—	11
50—75.....	—	2	2	2	1	—	7
75—100.....	1	—	1	1	1	—	4
över 100.....	1	1	—	—	1	1	4
<i>Tillgångar för jordbrukets behov, kr.</i>							
Ägda jordbruksfastigheter	6 000	12 500	112 433	104 035	41 000	89 800	365 768
Levande inventarier	2 275	6 035	52 260	51 165	44 150	59 800	215 685
Döda inventarier	300	1 970	21 265	19 800	19 845	21 500	84 680
Inneliggande lager m. m.....	500	1 820	15 085	19 125	19 672	23 700	79 902
Summa	9 075	22 325	201 043	194 125	124 667	194 800	746 035
<i>Skulder för jordbrukets behov, kr.</i>							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	2 200	18 950	28 400	18 000	63 900	126 450
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	3 600	9 145	4 570	9 600	17 200	—	44 115
Mot inventarieinteckning o. d.	—	750	—	—	10 332	—	11 082
Växelskulder	1 085	1 756	2 400	5 800	6 128	42 100	59 269
Övriga	290	2 530	17 690	29 605	44 494	61 375	155 984
Summa	4 975	16 381	38 610	73 405	96 154	167 375	396 900
<i>Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.</i>							
	208	777	1 828	2 950	4 904	8 398	19 065
<i>Samtliga tillgångar, kr.</i>	9 075	22 325	368 281	241 745	135 472	212 900	989 798
<i>Samtliga skulder, kr.</i>	4 975	16 381	76 310	73 405	122 154	184 775	478 000
Relativa tal.							
<i>Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.</i>							
Mot fastighetsinteckning.....	—	13.4	36.1	38.7	18.7	38.2	31.9
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	72.4	55.8	11.9	13.1	17.9	—	11.1
Mot inventarieinteckning o. d.	—	4.6	—	—	10.7	—	2.8
Växelskulder.....	21.8	10.7	6.2	7.9	6.4	25.1	14.9
Övriga	5.8	15.5	45.8	40.3	46.3	36.7	39.3
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Skuldprocent för jordbrukets be- hov</i>							
	54.8	73.4	19.2	37.8	77.1	85.9	53.2
<i>Total skuldprocent</i>	54.8	73.4	20.7	30.4	90.2	86.8	48.3

E (forts.). Del av Skaraborgs läns slättbygd. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
<i>Antal uppgifter</i>	811	757	1 097	452	87	32	3 236
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	260	171	279	85	12	1	808
0—10	52	71	125	40	6	3	297
10—25	77	84	133	66	13	3	376
25—50	115	147	207	93	18	3	583
50—75	96	97	173	79	22	12	479
75—100	92	87	122	66	9	6	382
över 100	119	100	58	23	7	4	311
<i>Tillgångar för jordbrukets behov, kr.</i>							
Ägda jordbruksfastigheter ...	2 158 493	4 744 894	13 744 778	9 893 201	3 772 475	5 890 825	40 204 666
Levande inventarier	364 495	744 241	2 293 864	1 747 427	684 417	893 148	6 727 592
Döda inventarier	110 006	308 380	1 064 760	788 856	297 471	418 016	2 987 489
Inneliggande lager m. m.	107 946	240 804	816 461	554 798	218 330	357 856	2 296 195
Summa	2 740 940	6 038 319	17 919 863	12 984 282	4 972 693	7 559 845	52 215 942
<i>Skulder för jordbrukets behov, kr.</i>							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	681 155	1 490 889	3 130 281	2 584 654	1 463 734	2 466 676	11 817 389
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet	77 987	145 183	308 849	185 443	150 790	331 450	1 199 702
Mot borgen utan annan säker- het	156 396	295 565	692 338	628 958	234 567	158 534	2 166 358
Mot inventarieinteckning o. d.	10 350	29 260	70 835	69 176	30 332	58 000	267 953
Växelskulder	57 930	104 486	235 749	186 433	66 226	187 206	838 030
Övriga	297 705	519 068	1 521 860	1 253 989	405 952	485 179	4 483 753
Summa	1 281 523	2 584 451	5 959 912	4 908 653	2 351 601	3 687 045	20 773 185
<i>Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.</i>	57 228	113 037	262 013	212 872	107 143	171 319	923 612
<i>Samtliga tillgångar, kr.</i>	3 515 532	7 230 248	21 583 193	15 072 215	5 859 074	9 135 379	62 395 641
<i>Samtliga skulder, kr.</i>	1 323 537	2 616 529	6 136 294	5 030 427	2 503 225	3 935 479	21 545 491
Relativa tal.							
<i>Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.</i>							
Mot fastighetsinteckning	59·3	63·3	57·7	56·5	68·6	75·9	62·7
Därav jämfte annan säkerhet	6·1	5·6	5·2	3·8	6·4	9·0	5·8
Mot borgen utan annan säker- het	12·2	11·4	11·6	12·8	10·0	4·3	10·4
Mot inventarieinteckning o. d.	0·8	1·1	1·2	1·4	1·3	1·6	1·3
Växelskulder	4·5	4·1	4·0	3·8	2·8	5·1	4·0
Övriga	23·2	20·1	25·5	25·5	17·3	13·1	21·6
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
<i>Skuldprocent för jordbrukets be- hov</i>	46·8	42·8	33·3	37·8	47·3	48·8	39·8
<i>Total skuldprocent</i>	37·6	36·2	28·4	33·4	42·7	43·1	34·5

F. Del av Västernorrlands läns inland. Ägaregrupp 1.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	3	5	6	2	—	—	16
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	2	3	2	2	—	—	9
0—10.....	—	—	—	—	—	—	—
10—25.....	—	—	1	—	—	—	1
25—50.....	—	1	—	—	—	—	1
50—75.....	1	—	1	—	—	—	2
75—100.....	—	1	1	—	—	—	2
över 100.....	—	—	1	—	—	—	1
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	11 700	34 150	77 800	66 866	—	—	190 516
Levande inventarier	—	100	—	—	—	—	100
Döda inventarier	—	—	—	—	—	—	—
Inneliggande lager m. m.....	—	—	—	—	—	—	—
Summa	11 700	34 250	77 800	66 866	—	—	190 616
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	2 200	4 000	22 500	—	—	—	28 700
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet.....	—	—	2 500	—	—	—	2 500
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	1 400	7 645	—	—	—	9 045
Övriga	—	2 573	500	—	—	—	3 073
Summa	2 200	7 973	33 145	—	—	—	43 318
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	132	334	1 858	—	—	—	2 324
Samtliga tillgångar, kr.....	121 340	34 250	88 700	72 982	—	—	317 272
Samtliga skulder, kr.....	59 390	7 973	33 145	—	—	—	100 508
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	100·0	50·2	75·4	—	—	—	72·0
Därav jämta annan säkerhet	—	—	7·5	—	—	—	5·8
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	17·6	23·1	—	—	—	20·9
Övriga	—	32·2	1·5	—	—	—	7·1
Summa	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	18·8	23·3	42·6	—	—	—	22·7
Total skuldprocent	48·9	23·3	37·4	—	—	—	31·7

F (forts.). Del av Västernorrlands läns inland. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	634	303	201	68	18	1	1 225
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	177	84	63	28	8	—	360
0— 10.....	31	30	19	7	4	—	91
10— 25.....	75	40	48	9	1	—	173
25— 50.....	120	53	34	12	2	—	221
50— 75.....	73	53	19	4	1	1	151
75—100.....	70	29	12	5	1	—	117
över 100.....	88	14	6	3	1	—	112
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 894 800	2 103 650	3 307 125	2 371 934	1 149 100	148 050	10 974 659
Levande inventarier	186 070	189 988	179 723	89 675	24 150	2 200	671 806
Döda inventarier	88 010	106 133	134 175	77 978	21 250	4 000	431 546
Inneliggande lager m. m.	56 787	62 676	65 387	30 288	11 925	3 000	230 063
Summa	2 225 667	2 462 447	3 686 410	2 569 875	1 206 425	157 250	12 308 074
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	627 994	553 435	549 653	350 075	161 000	97 600	2 339 757
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	61 290	49 940	85 639	45 000	108 400	—	350 269
Mot borgen utan annan säker- het	45 400	27 807	41 300	38 384	25 400	—	178 291
Mot inventarieinteckning o. d.	7 260	4 152	1 200	750	—	—	13 362
Växelskulder	84 872	68 802	113 472	65 726	14 300	—	347 172
Övriga.....	145 889	142 363	151 585	116 610	32 195	—	588 642
Summa	972 705	846 499	942 849	616 545	341 295	97 600	3 817 493
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	45 713	39 052	47 661	28 216	10 641	4 883	176 166
Samtliga tillgångar, kr.	2 599 705	2 914 329	4 374 757	3 279 645	1 406 666	191 000	14 766 102
Samtliga skulder, kr.	1 018 191	877 867	983 759	695 469	342 795	124 600	4 042 681
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	70.9	71.3	67.4	64.1	79.0	100.0	70.5
Därav jämte annan säkerhet	6.3	5.9	9.1	7.3	31.8	—	9.2
Mot borgen utan annan säker- het	4.7	3.3	4.4	6.2	7.4	—	4.7
Mot inventarieinteckning o. d.	0.7	0.5	0.1	0.1	—	—	0.3
Växelskulder	8.7	8.2	12.0	10.7	4.2	—	9.1
Övriga	15.0	16.8	16.1	18.9	9.4	—	15.4
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	43.7	34.4	25.6	24.0	28.3	62.1	31.0
Total skuldprocent	39.2	30.1	22.5	21.2	24.4	65.2	27.4

F (forts.). Del av Västernorrlands läns inland. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	77	29	18	1	1	1	127
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	37	4	6	—	1	—	48
0— 10.....	1	2	1	—	—	—	4
10— 25.....	5	6	1	—	—	—	12
25— 50.....	9	7	6	1	—	—	23
50— 75.....	5	3	1	—	—	—	9
75—100.....	7	4	1	—	—	—	12
över 100.....	13	3	2	—	—	1	19
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	37 254	23 823	14 076	1 200	500	1 000	77 853
Döda inventarier	14 670	12 200	11 288	600	300	300	39 358
Inneliggande lager m. m.	6 418	5 390	2 325	—	—	600	14 733
Summa	58 342	41 413	27 689	1 800	800	1 900	131 944
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	5 390	—	—	—	—	—	5 390
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	—	1 000	700	500	—	—	2 200
Övriga	5 065	6 234	2 800	—	—	500	14 599
Summa	12 813	13 405	4 041	—	—	3 400	33 659
Summa	23 268	20 639	7 541	500	—	3 900	55 848
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
.....	1 083	823	315	—	—	25	2 246
Samtliga tillgångar, kr.	91 052	51 913	35 452	1 800	800	1 900	182 917
Samtliga skulder, kr.	23 378	20 639	9 470	500	—	3 900	57 887
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	23·1	—	—	—	—	—	9·7
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	—	4·8	9·3	100·0	—	—	3·9
Övriga	21·8	30·2	37·1	—	—	12·8	26·1
Summa	55·1	65·0	53·6	—	—	87·2	60·3
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	—	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
.....	39·9	49·8	27·2	27·8	—	205·3	42·3
Total skuldprocent	25·7	39·8	26·7	27·8	—	205·3	31·6

F (forts.). Del av Västernorrlands läns inland. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	2	1	5	3	1	—	1
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	1	2	1	—	—	—
0—10.....	1	—	1	—	—	—	—
10—25.....	—	—	—	1	—	—	—
25—50.....	—	—	1	1	1	—	—
50—75.....	—	—	1	—	—	—	—
75—100.....	—	—	—	—	—	—	—
över 100.....	1	—	—	—	—	—	—
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	4 100	5 400	68 150	106 700	65 500	—	249 850
Levande inventarier	850	700	5 600	5 300	500	—	12 950
Döda inventarier.....	300	500	3 600	5 500	500	—	10 400
Inneliggande lager m. m.....	50	500	1 900	3 000	600	—	6 050
Summa	5 300	7 100	79 250	120 500	67 100	—	279 250
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	2 000	—	13 000	2 000	25 000	—	42 000
Mot fastighetsinteckning jämta annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	500	—	—	—	500
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	1 200	—	—	7 000	—	—	7 000
Övriga	—	—	5 450	8 400	—	—	9 600
Summa	3 200	—	18 950	22 300	25 000	—	69 450
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
Samtliga tillgångar, kr.	8 100	7 100	162 650	159 900	67 100	—	404 850
Samtliga skulder, kr.....	3 200	—	47 900	23 500	25 000	—	99 600
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	62·5	—	68·6	8·9	100·0	—	60·4
Därav jämta annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	2·6	—	—	—	0·8
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	31·4	—	—	10·1
Växelskulder	37·5	—	—	37·7	—	—	13·8
Övriga	—	—	28·8	22·0	—	—	14·9
Summa	100·0	—	100·0	100·0	100·0	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
Total skuldprocent ...	60·4	—	23·9	18·5	37·3	—	24·9
	39·5	—	29·4	14·7	37·3	—	24·6

F (forts.). Del av Västernorrlands läns inland. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	3	4	5	2	1	—	15
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	1	—	1	2	—	—	4
0—10.....	—	—	1	—	—	—	1
10—25.....	—	2	2	—	—	—	4
25—50.....	1	—	1	—	1	—	3
50—75.....	—	—	—	—	—	—	—
75—100.....	—	—	—	—	—	—	—
över 100.....	1	2	—	—	—	—	3
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 500	9 300	27 900	13 600	5 600	—	57 900
Levande inventarier	350	3 250	7 235	3 150	600	—	14 585
Döda inventarier.....	350	1 700	4 350	3 190	350	—	9 940
Inneliggande lager m. m.....	—	965	3 660	700	150	—	5 475
Summa	2 200	15 215	43 145	20 640	6 700	—	87 900
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	7 650	3 000	—	2 000	—	12 650
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	—	300	—	—	—	—	300
Mot borgen utan annan säker- het	—	4 500	3 735	—	—	—	8 235
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder	—	1 002	875	—	175	—	2 052
Övriga	1 500	1 650	880	—	—	—	4 030
Summa	1 500	15 102	8 490	—	2 175	—	27 267
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
.....	15	546	385	—	137	—	1 083
Samtliga tillgångar, kr.	2 200	15 215	43 145	24 240	7 820	—	92 620
Samtliga skulder, kr.	1 500	15 102	8 490	—	2 175	—	27 267
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	—	52·7	35·3	—	92·0	—	47·5
Därav jämfte annan säkerhet	—	2·0	—	—	—	—	1·1
Mot borgen utan annan säker- het	—	29·8	44·0	—	—	—	30·2
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	6·6	10·3	—	8·0	—	7·5
Övriga	100·0	10·9	10·4	—	—	—	14·8
Summa	100·0	100·0	100·0	—	100·0	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
.....	68·2	99·3	19·7	—	32·5	—	31·0
Total skuldprocent	68·2	99·3	19·7	—	27·8	—	29·4

F (forts.). Del av Västernorrlands läns inland. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	719	342	235	76	21	2	1 395
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	217	92	74	33	9	—	425
0—10	33	32	22	7	4	—	98
10—25	80	48	52	10	1	—	191
25—50	130	61	42	14	4	—	251
50—75	79	56	22	4	1	1	163
75—100	77	34	14	5	1	—	131
över 100	103	19	9	3	1	1	136
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 912 100	2 152 500	3 480 975	2 559 100	1 220 200	148 050	11 472 925
Levande inventarier	224 524	217 861	206 634	99 325	25 750	3 200	777 294
Döda inventarier	103 330	120 533	153 413	87 268	22 400	4 300	491 244
Inneliggande lager m. m.	63 255	69 531	73 272	33 988	12 675	3 600	256 321
Summa	2 303 209	2 560 425	3 914 294	2 779 681	1 281 025	159 150	12 997 784
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	632 194	565 085	588 153	352 075	188 000	97 600	2 423 107
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet	61 290	50 240	88 139	45 000	108 400	—	353 069
Mot borgen utan annan säker- het	50 790	32 307	45 535	38 384	25 400	—	192 416
Mot inventarieinteckning o. d.	7 260	5 152	1 900	8 250	—	—	22 562
Växelskulder	91 137	77 438	124 792	74 126	14 475	500	382 468
Övriga	160 202	159 991	162 456	121 510	32 195	3 400	639 754
Summa	1 002 873	890 213	1 010 975	639 345	368 470	101 500	4 013 376
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
46 943	40 755	51 106	28 616	12 278	4 908	184 606	
Samtliga tillgångar, kr.	2 822 397	3 022 807	4 704 704	3 538 567	1 482 386	192 900	15 763 761
Samtliga skulder, kr.	1 105 659	921 581	1 082 764	719 469	369 970	128 500	4 327 943
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	69·1	69·1	66·9	62·1	80·5	96·2	69·2
Därav jämfte annan säkerhet	6·1	5·6	8·7	7·0	29·4	—	8·8
Mot borgen utan annan säker- het	5·1	3·6	4·5	6·0	6·9	—	4·8
Mot inventarieinteckning o. d.	0·7	0·6	0·2	1·3	—	—	0·6
Växelskulder	9·1	8·7	12·3	11·6	3·9	0·5	9·5
Övriga	16·0	18·0	16·1	19·0	8·7	3·3	15·9
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov							
43·5	34·8	25·3	23·0	28·8	63·8	30·9	
Total skuldprocent	39·2	30·5	23·0	20·3	25·0	66·6	27·5

G. Del av Västerbottens läns kustland. Ägaregrupp 1.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	—	7	—	—	—	—	7
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	—	2	—	—	—	—	2
0—10	—	—	—	—	—	—	—
10—25	—	—	—	—	—	—	—
25—50	—	1	—	—	—	—	1
50—75	—	4	—	—	—	—	4
75—100	—	—	—	—	—	—	—
över 100	—	—	—	—	—	—	—
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ..	—	48 600	—	—	—	—	48 600
Levande inventarier	—	1 440	—	—	—	—	1 440
Döda inventarier	—	1 300	—	—	—	—	1 300
Inneliggande lager m. m.	—	900	—	—	—	—	900
Summa	—	52 240	—	—	—	—	52 240
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	17 900	—	—	—	—	17 900
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	250	—	—	—	—	250
Övriga	—	3 900	—	—	—	—	3 900
Summa	—	22 050	—	—	—	—	22 050
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.	—	1 043	—	—	—	—	1 043
Samtliga tillgångar, kr.	—	52 240	—	—	—	—	52 240
Samtliga skulder, kr.	—	22 050	—	—	—	—	22 050
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	81·2	—	—	—	—	81·2
Därav jämte annan säkerhet ..	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	1·1	—	—	—	—	1·1
Övriga	—	17·7	—	—	—	—	17·7
Summa	—	100·0	—	—	—	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov	—	42·2	—	—	—	—	42·2
Total skuldprocent	—	42·2	—	—	—	—	42·2

G (forts.). Del av Västerbottens läns kustland. Ägaregrupp 2.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	476	612	318	6	—	—	1 412
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	128	164	137	3	—	—	432
0— 10.....	21	53	44	—	—	—	118
10— 25.....	48	77	38	2	—	—	165
25— 50.....	66	142	50	1	—	—	259
50— 75.....	89	117	39	—	—	—	245
75—100.....	76	53	9	—	—	—	138
över 100.....	48	6	1	—	—	—	55
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 519 150	4 513 900	4 130 600	181 500	—	—	10 345 150
Levande inventarier	176 485	551 285	449 630	17 915	—	—	1 195 315
Döda inventarier	80 612	332 650	271 389	9 700	—	—	694 351
Inneliggande lager m. m.....	104 951	326 491	269 030	11 120	—	—	711 592
Summa	1 881 198	5 724 326	5 120 649	220 235	—	—	12 946 408
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	443 669	817 891	441 799	5 600	—	—	1 708 959
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	33 700	28 330	15 185	—	—	—	77 215
Mot borgen utan annan säker- het	52 367	67 688	28 400	8 500	—	—	156 955
Mot inventarieinteckning o. d.	1 850	3 355	1 700	—	—	—	6 905
Växelskulder.....	10 773	20 895	7 440	—	—	—	39 108
Övriga	339 205	823 277	425 257	8 300	—	—	1 596 039
Summa	881 564	1 761 436	919 781	22 400	—	—	3 585 181
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
	33 621	66 254	34 187	1 040	—	—	135 102
Samtliga tillgångar, kr.....	2 330 803	6 507 783	6 023 426	269 985	—	—	15 131 997
Samtliga skulder, kr.	909 444	1 793 736	966 241	22 400	—	—	3 691 821
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning.....	54.1	48.0	49.7	25.0	—	—	49.8
Därav jämte annan säkerhet	3.8	1.6	1.7	—	—	—	2.1
Mot borgen utan annan säker- het	6.0	3.9	3.1	37.9	—	—	4.4
Mot inventarieinteckning o. d.	0.2	0.2	0.2	—	—	—	0.2
Växelskulder	1.2	1.2	0.8	—	—	—	1.1
Övriga	38.5	46.7	46.2	37.1	—	—	44.5
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	—	—	100.0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	46.9	30.8	18.0	10.2	—	—	27.7
Total skuldprocent	39.0	27.6	16.0	8.3	—	—	24.4

G (forts.). Del av Västerbottens läns kustland. Ägaregrupp 3.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	3	1	3	—	—	—	7
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	3	1	—	—	—	—	4
0—10.....	—	—	—	—	—	—	—
10—25.....	—	—	—	—	—	—	—
25—50.....	—	—	2	—	—	—	2
50—75.....	—	—	1	—	—	—	1
75—100.....	—	—	—	—	—	—	—
över 100.....	—	—	—	—	—	—	—
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	—	—	—	—	—
Levande inventarier	1 080	1 500	4 525	—	—	—	7 105
Döda inventarier.....	300	600	2 200	—	—	—	3 100
Inneliggande lager m. m.	660	200	2 140	—	—	—	3 000
Summa	2 040	2 300	8 865	—	—	—	13 205
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet.....	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	—	—	4 300	—	—	—	4 300
Summa	—	—	4 300	—	—	—	4 300
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	—	—	161	—	—	—	161
Samtliga tillgångar, kr.....	17 681	12 300	8 865	—	—	—	38 846
Samtliga skulder, kr.....	4 660	—	4 300	—	—	—	8 960
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d. Växelskulder.....	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	—	—	100·0	—	—	—	100·0
Summa	—	—	100·0	—	—	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	—	—	48·5	—	—	—	32·6
Total skuldprocent	26·4	—	48·5	—	—	—	23·1

G (forts.). Del av Västerbottens läns kustland. Ägaregrupp 4.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	1	1	2	—	—	—	4
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	—	1	—	—	—	—	—
0—10.....	—	—	—	—	—	—	—
10—25.....	1	—	—	—	—	—	1
25—50.....	—	—	2	—	—	—	2
50—75.....	—	—	—	—	—	—	—
75—100.....	—	—	—	—	—	—	—
över 100.....	—	—	—	—	—	—	—
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	2 200	5 500	23 900	—	—	—	31 600
Levande inventarier	320	375	3 665	—	—	—	4 360
Döda inventarier	50	—	2 150	—	—	—	2 200
Inneliggande lager m. m.	270	350	1 560	—	—	—	2 180
Summa	2 840	6 225	31 275	—	—	—	40 340
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	3 000	—	—	—	3 000
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder.....	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	565	—	10 774	—	—	—	11 339
Summa	565	—	13 774	—	—	—	14 339
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	—	—	743	—	—	—	743
Samtliga tillgångar, kr.....	2 840	17 325	31 275	—	—	—	51 440
Samtliga skulder, kr.	565	2 600	13 774	—	—	—	16 939
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	21·8	—	—	—	20·9
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	—	—	—	—	—
Övriga	100·0	—	78·2	—	—	—	79·1
Summa	100·0	—	100·0	—	—	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	19·9	—	44·0	—	—	—	35·5
Total skuldprocent	19·9	15·0	44·0	—	—	—	32·9

G (forts.). Del av Västerbottens läns kustland. Ägaregrupp 5.

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	—	—	1	—	—	—	1
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0	—	—	—	—	—	—	—
0—10	—	—	—	—	—	—	—
10—25	—	—	1	—	—	—	1
25—50	—	—	—	—	—	—	—
50—75	—	—	—	—	—	—	—
75—100	—	—	—	—	—	—	—
över 100	—	—	—	—	—	—	—
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	—	—	7 100	—	—	—	7 100
Levande inventarier ...	—	—	1 800	—	—	—	1 800
Döda inventarier	—	—	300	—	—	—	300
Inneliggande lager m. m.	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	9 200	—	—	—	9 200
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot fastighetsinteckning jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	100	—	—	—	100
Övriga	—	—	2 000	—	—	—	2 000
Summa	—	—	2 100	—	—	—	2 100
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.							
	—	—	100	—	—	—	100
Samtliga tillgångar, kr.	—	—	9 200	—	—	—	9 200
Samtliga skulder, kr.	—	—	2 100	—	—	—	2 100
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning	—	—	—	—	—	—	—
Därav jämte annan säkerhet	—	—	—	—	—	—	—
Mot borgen utan annan säker- het	—	—	—	—	—	—	—
Mot inventarieinteckning o. d.	—	—	—	—	—	—	—
Växelskulder	—	—	4·8	—	—	—	4·8
Övriga	—	—	95·2	—	—	—	95·2
Summa	—	—	100·0	—	—	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.							
	—	—	22·8	—	—	—	22·8
Total skuldprocent	—	—	22·8	—	—	—	22·8

G (forts.). Del av Västerbottens läns kustland. **Samtliga ägaregrupper.**

	Storleksgrupper i kronor efter taxeringsvärdet						Summa
	Högst 5 000	5 000— 10 000	10 000— 25 000	25 000— 50 000	50 000— 100 000	Över 100 000	
Absoluta tal.							
Antal uppgifter	480	621	324	6	—	—	1 431
Därav med skuldprocent för jordbrukets behov av:							
0.....	131	168	137	3	—	—	439
0—10.....	21	53	44	—	—	—	118
10—25.....	49	77	39	2	—	—	167
25—50.....	66	143	54	1	—	—	264
50—75.....	89	121	40	—	—	—	250
75—100.....	76	53	9	—	—	—	138
över 100.....	48	6	1	—	—	—	55
Tillgångar för jordbrukets behov, kr.							
Ägda jordbruksfastigheter ...	1 521 350	4 568 000	4 161 600	181 500	—	—	10 432 450
Levande inventarier	177 885	554 600	459 620	17 915	—	—	1 210 020
Döda inventarier.....	80 962	334 550	276 039	9 700	—	—	701 251
Inneliggande lager m. m.....	105 881	327 941	272 730	11 120	—	—	717 672
Summa	1 886 078	5 785 091	5 169 989	220 235	—	—	13 061 393
Skulder för jordbrukets behov, kr.							
Mot fastighetsinteckning utan annan säkerhet	443 669	835 791	444 799	5 600	—	—	1 729 859
Mot fastighetsinteckning jämfte annan säkerhet.....	33 700	28 330	15 185	—	—	—	77 215
Mot borgen utan annan säker- het	52 367	67 688	28 400	8 500	—	—	156 955
Mot inventarieinteckning o. d.	1 850	3 355	1 700	—	—	—	6 905
Växelskulder.....	10 773	21 145	7 540	—	—	—	39 458
Övriga	339 770	827 177	442 331	8 300	—	—	1 617 578
Summa	882 129	1 783 486	939 955	22 400	—	—	3 627 970
Skuldräntor för jordbrukets be- hov, kr.....							
	33 621	67 297	35 191	1 040	—	—	137 149
Samtliga tillgångar, kr.....	2 351 324	6 589 648	6 072 766	269 985	—	—	15 283 723
Samtliga skulder, kr.	914 669	1 818 386	986 415	22 400	—	—	3 741 870
Relativa tal.							
Procentuell fördelning av skul- derna för jordbrukets behov.							
Mot fastighetsinteckning . . .	54·1	48·5	48·9	25·0	—	—	49·8
Därav jämfte annan säkerhet	3·8	1·6	1·6	—	—	—	2·1
Mot borgen utan annan säker- het	5·9	3·8	3·0	37·9	—	—	4·3
Mot inventarieinteckning o. d.	0·2	0·2	0·2	—	—	—	0·2
Växelskulder.....	1·2	1·2	0·8	—	—	—	1·1
Övriga	38·6	46·3	47·1	37·1	—	—	44·6
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	—	—	100·0
Skuldprocent för jordbrukets be- hov.....							
	46·8	30·8	18·2	10·2	—	—	27·8
Total skuldprocent	38·9	27·6	16·2	8·3	—	—	24·5

AFFÄRSBANKERNAS KREDITER

TILL JORDBRUKARE M. M.

DEN 20 AUGUSTI 1934,

AFFÄRSBANKERNAS RÄNTESATSER

VID KREDITER TILL JORDBRUKARE

I SLUTET AV AUGUSTI 1934

SAMT

JORDBRUKSKASSORNAS RÄNTESATSER

I OKTOBER 1934

De svenska bankernas krediter till jordbrukare den 20 augusti 1934.¹

Krediter i växelform		A n d r a k r e d i t e r									Summa
Av jordbrukare diskonterade växlar m. a. o. växlar för vilka valutan av banken lämnats till (jordbrukare)	Växlar, som äro accepterade av jordbrukare och som icke redovisas under kol. I	K r o n o r									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Vid bankkontor inom											
1	Stockholms stad	49 425	919 316	1 084 210	369 500	301 619	—	198 895	1 497 470	4 420 435	1
2	Stockholms län	748 365	1 275 576	779 018	416 345	1 086 377	7 953	679 938	344 130	5 337 702	2
3	Uppsala län	1 278 535	1 748 414	1 072 815	726 409	825 090	65 000	1 141 649	613 846	7 471 758	3
4	Södermanlands län	1 162 690	4 610 270	1 341 365	3 039 645	2 432 291	192 218	1 915 283	1 309 861	15 993 623	4
5	Östergötlands län	3 289 574	3 674 567	1 228 568	1 867 460	1 838 949	264 878	2 412 717	800 455	15 377 168	5
6	Jönköpings län	3 247 644	2 696 284	2 317 114	1 210 820	1 512 085	1 350	1 326 418	289 030	12 600 745	6
7	Kronobergs län	1 908 772	1 332 570	1 238 300	462 820	780 730	6 627	585 929	283 525	6 599 273	7
8	Kalmar län	2 947 303	2 542 877	3 889 072	1 892 089	1 677 798	20 980	1 684 545	388 408	15 043 072	8
9	Gotlands län	1 160 274	1 477 926	243 765	598 674	490 476	—	940 254	195 868	5 107 237	9
10	Blekinge län	3 423 328	1 559 802	334 875	478 376	241 600	22 100	302 640	204 740	6 567 461	10
11	Kristianstads län	1 956 797	4 198 549	240 500	407 000	355 160	2 125	904 675	811 755	8 876 561	11
12	Malmöhus län	1 924 642	12 135 051	585 150	1 119 599	1 255 790	60 200	2 124 680	2 654 231	21 859 343	12
13	Hallands län	2 763 408	4 184 341	484 594	985 504	2 586 557	600	1 752 292	234 531	12 971 827	13
14	Göteborgs och Bohus län	1 066 987	1 624 007	701 421	423 665	160 580	—	652 100	212 385	4 841 145	14
15	Älvsborgs län	4 362 490	2 784 837	3 293 361	1 907 919	2 240 680	5 660	2 817 635	721 599	18 134 181	15
16	Skaraborgs län	1 731 652	6 260 908	7 116 132	1 557 901	2 201 238	7 200	3 057 171	990 233	22 922 435	16
17	Värmlands län	2 875 874	2 842 369	1 994 233	2 728 347	1 442 392	4 800	2 024 992	293 388	14 206 395	17
18	Örebro län	1 285 950	1 456 868	898 260	823 240	692 572	11 700	942 706	679 668	6 790 964	18
19	Västmanlands län	1 328 413	2 253 545	895 095	939 125	1 154 770	—	1 189 510	298 150	8 058 608	19
20	Kopparbergs län	2 009 024	1 755 932	2 015 077	1 456 354	644 319	—	922 200	269 915	9 072 821	20
21	Gävleborgs län	4 075 558	1 849 559	2 891 547	3 494 034	3 882 737	—	1 220 110	351 540	16 765 085	21
22	Västernorrlands län	2 753 536	1 502 969	2 994 304	2 490 145	2 579 143	—	864 887	101 118	13 286 102	22
23	Jämtlands län	3 525 084	850 234	2 818 588	2 732 018	2 032 793	—	541 013	288 822	12 788 552	23
24	Västerbottens län	1 899 134	1 143 233	3 369 833	1 558 474	1 439 764	—	1 577 201	73 605	11 051 234	24
25	Norrbottnens län	2 795 714	1 479 590	1 522 200	310 075	920 564	—	1 040 601	11 532	8 080 276	25
	Summa kronor	55 570 173	68 139 594	44 829 397	33 995 538	34 266 064	673 391	32 820 041	13 919 805	284 224 003	

¹ Sammanställningen är upprättad av Svenska bankföreningen.

De svenska bankernas krediter till jordbrukets ekonomiska föreningar
den 20 augusti 1934.¹

Vid bankkontor inom	Krediter i växelform		A n d r a k r e d i t e r								Summa
	Av förening diskonterade växlar m. a. o. växlar för vilka valutan av banken lämnats till (föreningen)	Växlar, som äro accepterade av förening och som icke redovisas under kol. 1	K r o n o r								
			1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Stockholms stad	12 645 900	—	—	—	—	90 000	70 978	142 000	265 000	13 213 878
2	Stockholms län	7 089	2 475	—	—	—	—	—	51 700	12 000	73 264
3	Uppsala län	23 895	9 280	—	—	—	—	—	49 000	—	82 175
4	Södermanlands län	1 191 941	190 861	30 000	516 500	—	28 000	—	903 548	79 000	2 939 850
5	Östergötlands län	243 905	1 800	120 000	30 000	—	—	100 700	174 425	—	670 830
6	Jönköpings län	398 981	27 508	46 000	60 000	—	8 000	—	212 600	210 450	963 539
7	Kronobergs län	51 000	31 207	—	—	—	15 000	—	147 326	10 000	254 533
8	Kalmar län	342 793	198 190	186 204	13 500	—	169 100	—	542 220	76 000	1 528 007
9	Gotlands län	672 646	89 200	—	320 250	—	—	7 800	42 145	—	1 132 041
10	Blekinge län	646 874	2 580 485	—	100 000	—	—	—	247 500	—	3 574 859
11	Kristianstads län	399 871	244 568	5 000	20 000	—	25 000	137 600	420 900	—	1 252 939
12	Malmöhus län	4 165 826	495 155	550	—	—	48 800	215 700	1 458 900	15 000	6 399 931
13	Hallands län	1 916 300	1 030 209	10 000	—	—	60 500	48 500	920 295	45 200	4 031 004
14	Göteborgs och Bohus län	375 397	116 057	30 500	4 500	—	—	—	211 000	—	737 454
15	Älvsborgs län	57 579	9 230	10 000	—	—	67 500	—	250 700	1 000	396 009
16	Skaraborgs län	606 008	327 552	96 000	—	—	490 000	—	807 335	288 000	2 614 895
17	Värmlands län	525 337	33 413	12 000	—	—	57 250	—	330 515	7 080	985 595
18	Örebro län	249 587	133 535	162 000	—	—	—	54 490	84 200	281 000	964 812
19	Västmanlands län	313 336	13 665	39 500	—	—	—	—	184 050	—	625 551
20	Kopparbergs län	5 684	25 278	268 000	130 250	—	322 500	—	27 200	3 000	781 912
21	Gävleborgs län	60 250	83 782	28 000	50 000	—	365 000	—	107 634	—	694 666
22	Västernorrlands län	170 961	30 380	151 939	119 000	—	76 551	—	137 601	15 000	721 432
23	Jämtlands län	96 212	3 600	2 200	45 000	—	32 000	—	311 000	—	490 012
24	Västerbottens län	309 260	—	—	—	—	100 000	—	10 000	—	419 260
25	Norrbottnens län	16 832	—	3 000	—	—	386 000	—	62 500	—	468 332
	Summa kronor	25 498 464	5 677 430	1 200 893	1 409 000	635 768	2 411 201	1 307 730	7 876 294	1 307 730	46 016 780

¹ Sammanställningen är upprättad av Svenska bankföreningen.

P. M.

angående affärsbankernas räntesatser vid krediter till jordbrukare enligt uppgifter i slutet av augusti 1934.¹⁾

Där de olika slagen av krediter äro betecknade med siffror, avse 1 och 2 krediter i växelform, nämligen:

1. av jordbrukare diskonterade växlar, m. a. o. växlar, för vilka valutan av banken lämnats till jordbrukare, och
2. växlar, som äro accepterade av jordbrukare och som icke redovisas under 1;
medan 3—8 avse andra krediter än växelkrediter mot följande slag av säkerhet, nämligen:
3. mot fastighetsinteckning inom halva taxeringsvärdet,
4. mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet men utan borgen eller annan ytterligare säkerhet,
5. mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet jämte borgen eller annan ytterligare säkerhet,
6. mot pant i spannmål,
7. mot enbart borgen och
8. mot annan säkerhet.

Bankerna äro delade i tre grupper, varav grupp I innefattar de största bankerna, grupp II de medelstora bankerna och grupp III de minsta bankerna.

Grupp I.

En bank lämnar följande uppgifter:

	Per 3 mån.	Per 6 mån. och omsättning
1.	2 $\frac{1}{2}$ —5 %	3 —5 $\frac{1}{2}$ %
2.	2 $\frac{1}{2}$ —5 %	3 —5 $\frac{1}{2}$ %
3.	3 $\frac{1}{2}$ —5 %	4 $\frac{1}{2}$ —5 %
4.	3 $\frac{1}{2}$ —5 %	4 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$ %
5.	3 $\frac{1}{2}$ —5 %	4 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$ %
6.	3 $\frac{1}{2}$ —5 %	
7.	3 $\frac{1}{2}$ —5 %	4 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$ %
8.	3 —5 %	3 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$ %

Dessa räntesatser äro *i allmänhet* gällande, men i enstaka undantagsfall tillämpas en något högre räntesats i förhållande till säkerhetens värde.

Checkräkningskrediter: Förutom ränta beräknas provision å 1 % per a.

En bank lämnar följande uppgifter:

1.	2 $\frac{1}{2}$ —5 %	5.	3 —5 %
2.	2 $\frac{1}{2}$ —5 %	6.	4 %
3.	3 —5 %	7.	3 $\frac{1}{2}$ —5 %
4.	3 —5 %	8.	3 —5 %

¹⁾ Promemorian är upprättad av Svenska bankföreningen.

Denna bank tillägger följande: Räntesatserna ligga å latituden mellan ovan angivna siffror och variera med hänsyn till dels säkerhetens art och värde, dels kreditens form. De högre satserna tillämpas, t. ex. då säkerheten är sådan att större kreditrisk anses föreligga, då krediten utnyttjas i form av växlar eller lån å små belopp, som fordra mera arbete, då det gäller krediter på lång sikt med obetydliga amorteringar o. s. v. I enstaka fall, som här berörts, tillämpas även i nuläget $5\frac{1}{2}\%$.

En bank lämnar följande uppgifter:

1.	5 %	5.	$4\frac{1}{2}\%$
2.	$4\frac{1}{2}\%$	6.	—
3.	$4\frac{1}{2}\%$	7.	$4\frac{1}{2}\%$
4.	$4\frac{1}{2}\%$	8.	$4\frac{1}{2}\%$

Banken meddelar, att dessa räntesatser avse tremånaderskrediter och att räntan vid sexmånaderskrediter är $\frac{1}{2}\%$ högre. Vidare meddelar banken, att de ovan förtecknade räntesatserna äro sådana som i allmänhet tillämpas för omsättningskrediter, medan nya krediter å såväl tre som sex månader i allmänhet utlämnas till en räntesats, som är $\frac{1}{2}\%$ lägre. Växlar, accepterade av jordbrukare, som icke avse omsättning, pläga diskonteras till lägre räntesats än den ovan angivna, lägst 3%. Beträffande kredit i räkning tillkommer en bokföringsavgift av 1%.

Grupp II.

En bank lämnar följande uppgifter:

1. och 2. varuväxlar.....	$2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}\%$
1. » 2. omsättnings- och låneväxlar	3 —5 %
3.	$3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}\%$
4.	4 —5 %
5.	$4\frac{1}{2}$ —5 %
6.	$3\frac{1}{2}\%$ utan förhöjning vid omsättning
7.	4 —5 %
8.	4 —5 %

Banken tillägger: Den lägre av förestående räntesatser tillämpas för nya krediter per tre månader. Vid längre tid än tre månader uttages i regel $\frac{1}{2}\%$ högre ränta än den per tre månader gällande. Vid omsättning höjes i regel räntan minst $\frac{1}{2}\%$ utom beträffande spannmålsån.

För krediter i räkning debiteras 1% provision, varvid provision och ränta tillsammans högst uppgå till $4\frac{1}{2}\%$.

En bank lämnar följande uppgifter:

1.	3 —5 %	Är det fråga om växlar till grund för vilka ligger en verklig handelsaffär tillämpas i regel icke högre räntesats än $3\frac{1}{2}\%$. Är det fråga om rena låneväxlar i allmänhet 4—5% med understundom $\frac{1}{2}\%$ förhöjning vid omsättning.
2.	$2\frac{1}{2}$ —5 %	enligt grunder som ovan
3.	$3\frac{3}{4}$ — $4\frac{1}{2}\%$	
4.	4 —5 %	
5.	4 —5 %	
6.	$3\frac{1}{2}$ —4 %	
7.	$4\frac{1}{2}$ —5 %	
8.	$3\frac{1}{2}$ —5 %	

För samtliga krediter inom grupperna 2, 4, 5, 7 och 8 tillämpas vid omsättning i vissa fall $\frac{1}{2}$ % högre ränta än vad som här angivits, detta i synnerhet då lånen icke skötas punktligt utan få ligga över förfallotiden, i vilket fall straffränta icke beräknas, utan lånet omsättes per 3 månader från den ursprungliga förfalldagen och gottgörelse för den för sent erlagda räntan icke utkräves.

En bank skriver följande:

Beträffande för dylika krediter tillämpade räntesatser bedja vi få meddela, att vi för lån mot fastighetsinteckning inom halva taxeringsvärdet debitera ränta efter $3\frac{1}{2}$ —4 %, med hänsyn tagen till de räntesatser, som tillämpas av sparbankerna å resp. platser, mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet 4— $4\frac{1}{2}$ %, mot inteckning och borgen eller enbart borgen $4\frac{1}{2}$ % och vid diskontering av växlar $2\frac{1}{2}$ —5 %. Den sistnämnda räntesatsen tillämpas beträffande krediter på längre tid än tre månader samt vid omsättningar. Ränta vid checkräkning $3\frac{1}{2}$ % samt alltid provision i enlighet med Svenska Bankföreningens tariffer.

En bank lämnar följande uppgifter:

<i>Kredit i växelform:</i>	På högst 3 mån.	På längre tid
Ny kredit grundad på varuleverans (affärsväxlar)	$2\frac{1}{2}$ %—4 %	3 %—4 %
Kredit i form av låneväxlar.....	4 %—5 %	$4\frac{1}{2}$ %—5 %
Omsättning av tidigare kredit	4 %—5 %	$4\frac{1}{2}$ %—5 %

Andra krediter:

Lån mot fastighetsinteckning inom halva taxeringsvärdet	4 %— $4\frac{1}{2}$ %	$4\frac{1}{2}$ %—5 %
Lån mot fastighetsinteckning över halva taxeringsvärdet med eller utan borgen	$4\frac{1}{2}$ %—5 %	5 %
Lån mot enbart borgen.....	$4\frac{1}{2}$ %—5 %	5 %
Spannmålslån	4 %	

(Från den 1 september tillämpas för lån mot spannmål av 1934 års skörd $3\frac{1}{2}$ %.)

För lån mot »annan säkerhet» är räntesatsen beroende på säkerhetens karaktär.

Kredit i räkning:

Officiella räntesatsen	$3\frac{1}{2}$ % jämte avgift 1 % per a.
------------------------------	--

En bank lämnar följande uppgifter:

Växeldiskontering:

Affärsväxlar, vilka grunda sig på trassentens egen produktion per 3/m	$2\frac{1}{2}$ %
» av annat slag	» » 3 %
Nya låneväxlar	» » 4 %
Omsättningsväxlar, som anses fullt prima	» » $4\frac{1}{2}$ %
» » » medföra större risk	» » 5 %

Lån:

Mot hypotek av fastighetsinteckning inom halva taxeringsvärdet, såväl nya som omsättning:

I goda jordbruksgårdar	» » $3\frac{1}{2}$ %
I gårdar av lägre kvalitet samt skogsgårdar	» » 4 %
Mot hypotek av fastighetsinteckningar över halva taxeringsvärdet med eller utan borgen samt mot borgen, nya lån	» » $4\frac{1}{2}$ %
Omsättning	» » $4\frac{1}{2}$ à 5 %
Mot hypotek av spannmål, såväl nya som omsättning	» » 4 %

Kredit i checkräkning $3\frac{1}{2}\%$
 varjämte tillkommer 1 % i bokföringsavgift.

För växlar och lån med längre löptid än tre månader beräknas respektive räntesatser efter $\frac{1}{2}\%$ högre.

En bank lämnar följande uppgifter:

1. På högst 3 månader 4 %, på högst 6 månader $4\frac{1}{2}\%$, vid omsättning $4\frac{1}{2}\%$.
2. På högst 3 månader 3—4 %, på högst 6 månader $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}\%$.
3. På högst 3 månader $3\frac{1}{2}\%$, på högst 6 månader 4 %.
- 4—8. På högst 3 månader 4 %, på högst 6 månader $4\frac{1}{2}\%$. Å krediter enligt punkt 8 i vissa fall även $3\frac{1}{2}\%$.

Å krediter i räkning beräknas, förutom ränta, provision efter 1 % per år.

De uppgifter, som lämnats av de övriga bankerna i grupp II, röra sig inom ramen för de nu återgivna uppgifterna.

Grupp III.

En bank lämnar följande uppgifter:

	3 mån.	6 mån.	
1.	$4\frac{1}{2}\%$	5 %	Vid omsättning $\frac{1}{2}\%$ högre ränta
2.	3—4 %	$3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}\%$	» » $\frac{1}{2}\%$ » »
3.	4 %	4 %	» » samma ränta
4.	$4\frac{1}{2}\%$	5 %	» » » »
5.	5 %	$5\frac{1}{2}\%$	» » » »
6.	—	—	
7.	5 %	$5\frac{1}{2}\%$	» » » »
8.	5 %	5 %	» » » »

Checkräkning $3\frac{1}{2}\%$ jämte avgift 1 % per år.

En bank lämnar följande uppgifter:

Växeldiskonto per 3 mån.	4 %
» » 6 »	$4\frac{1}{2}\%$
Lån mot säkerhet av inteckning över halva taxeringsvärdet eller borgen per 3 mån.	4 %
D:o » 6 »	$4\frac{1}{2}\%$

Vid omsättning av ovanstående krediter betingas i regel $\frac{1}{2}\%$ högre ränta.

Lån mot inteckning under halva taxeringsvärdet $3\frac{1}{2}\%$.

Checkräkning med kredit utlämnas mot $3\frac{1}{2}\%$ ränta och 1 % avgift.

En bank lämnar följande uppgifter:

för lån	3 —5 %
» växlar	$2\frac{1}{2}$ —5 %

Omsättning av dessa krediter betingar i regel $\frac{1}{2}$ —1 % högre ränta.

Ifråga om krediter i räkning debiteras förutom ränta provision minimum 1 % per år.

De här återgivna uppgifterna från banker i grupp III synas tämligen typiska för samtliga uppgifterna från denna grupp. Det må anmärkas, att kreditsumman hos bankerna i grupp III utgör en mycket ringa andel av samtliga bankernas kreditsumma.

Jordbrukskassornas räntesatser i oktober 1934.¹

Centralkasseområde	Primärlån (intill 60 % av taxerings- värdet)	Andelskrediter		
		mot reverser	mot växlar (utom spannmåls- växlar)	mot spannmåls- växlar
	%	%	%	%
Gävleborgs län	4—4.25	4.5—5	4—4.5	—
Malmöhus län	3.6	4	3.5—3.75	2.5—3.25
Mellersta Norrlands.....	4—4.5	4.5—5	4.5—5	—
Mellersta Sveriges	3.6	4.5	4	3.5
Mälarprovinsernas	4.15	4.75	3.25—4.5	2.75
Skaraborgs län	3.85	4.5—4.75	4.5—4.75	4
Södra Sveriges	3.6	4	3.5	2.5—3
Östergötlands.....	3.85	4.25	4	3

¹ Sammanställningen är grundad på uppgifter från Svenska jordbrukskreditkassan.

REDOGÖRELSE
FÖR I VISSA FRÄMMANDE LÄNDER GENOMFÖRDA
ELLER FÖRESLAGNA STATSINGRIPANDEN
FÖR LÄTTANDE AV JORDBRUKARNAS
SKULDBÖRDA M. M.

REDOGÖRELSE

FÖR I VERSAMMNINGEN I ÅR 1871 GJORDA

ELLER FÖRETAGNA RÄTTSLIGA

FÖR LÄTTJÄLL AV JOHANNES

SKULDBORSA M. M.

Danmark.

I Danmark har jordbrukskrisen gjort sig särskilt starkt gällande. Att så blivit fallet, har, såvitt man kan bedöma, till icke ringa del berott därpå, att det danska jordbruket redan före krisens inträde varit starkt överkapitaliserat. Det har till och med sagts, att för jordbrukarna gällande kredit-system varit en av huvudorsakerna till jordbrukskrisen och att systemet rent av inbjudit jordbrukarna att belåna sina egendomar. Det timade priset på jordbruksprodukter och importrestriktionerna på de utländska av-sättningsmarknaderna hava försatt jordbrukarna i ett synnerligen brydsamt läge. De hava härvid tvingats att sätta sig i ytterligare skuld för att bestrida driftskostnader och andra löpande utgifter. Många jordbrukare hava kommit i en sådan belägenhet, att de icke kunnat betala sina räntor och fullgöra amorteringarna å sina skulder, utan löpt risk att nödgas lämna sina gårdar. För att lindra de skuldsatta jordbrukarnas svårigheter hava därför från statens sida åtskilliga åtgärder vidtagits. Till en början, då man trodde att svårigheterna skulle vara av snart övergående natur, lämnades hjälp huvudsakligen genom ackords- och moratorielagstiftning, men sedan det blivit tydligt, att jordbrukskrisen skulle komma att sträcka sig över en lång tid, blev en hjälp på längre sikt nödvändig, och understödsverksamheten koncentrerades väsentligen kring räntelättnader. En kort redogörelse för de viktigaste av ifrågavarande åtgärder skall nedan lämnas, varvid början göres med ackords- och moratorielagstiftningen.

Genom lag den 12 april 1927 infördes, såsom tillägg till den allmänna lagen om tvångsackord, en bestämmelse om att det för varje rättskrets skulle upprättas en nämnd, kallad Retskreditsudvalg, med uppgift att bistå ägare av jordbruk med att få till stånd ackord. Den jordägare, som önskade hjälp härutinnan, hade att vända sig till udvalgets ordförande. Udvalget skulle omedelbart införskaffa uppgifter om jordägarens ekonomiska förhållanden samt sätta sig i förbindelse med fordringsägare och borgensmän. Udvalget kunde visa ärendet ifrån sig, om det syntes omöjligt att få ackord till stånd eller om gäldenären vägrade att lämna erforderliga upplysningar eller om gäldenären företog dispositioner, som avsågo att skada fordringsägare eller att gynna någon borgenär på de övrigas bekostnad.

År 1928 upprättades »*Erhvervenes Laanefond*» med ett disponibelt kapital av 26 milj. kronor. Ändamålet med fonden var att tillhandahålla medel för utlåning till driftslåneföreningar för ägare av jordbruksegendomar, för driftslån till industriverksamhet och till hantverkare samt för utlåning till ägare av jordbruksegendomar för uppnående av ackord. Fondens medel anskaffades genom statsgaranterade lån. Förräntning och återbetalning av fondens egen upplåning skulle täckas, såvitt möjligt, genom räntor och amorteringar å de utlämnade lånen. Eventuella förluster såväl som administrationskostnader skulle betalas av staten.

Genom lag den 31 mars 1928 bemyndigades jordbruksministern att, med viss tidsbegränsning, använda viss del av fondens medel för utlåning till banker och sparbanker för att av dessa i sin tur utlånas till jordbrukare såsom hjälp till erhållande av tvångsackord eller frivilligt ackord med bistånd av Retskreditsudvalget.

Enligt lagen skulle bankerna och sparbankerna själva avgöra, om de ansågo sig kunna mot erbjuden säkerhet bevilja lån. Vid beviljande av lån skulle följande bestämmelser iakttagas:

1) Lånet skulle vara tillstyrkt av Retskreditsudvalget.

2) Lånet kunde som regel icke överstiga 5 % av egendomens taxeringsvärde.

3) För lånet fick ej begäras högre ränta än $\frac{1}{4}$ % utöver den ränta, som banken eller sparbanken skulle betala till fonden.

Fonden skulle bära 25 % av den förlust, som banken eller sparbanken kunde åsamkas på grund av beviljandet av lån enligt förestående regler. I visst fall kunde dock fondens risk förhöjas intill 50 %.

Det visade sig, att lagen den 31 mars 1928 fick ytterst liten betydelse. Detta ansågs till väsentlig del bero på att utlåningen skedde genom banker och sparbanker, vilka själva skulle bära en del av risken och som därför voro obenäpna att låna ut medel utan fullgod säkerhet. Den 28 april 1931 utfärdades med hänsyn härtill en ny lag om »*Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord*». Denna lag blev sedermera vid upprepade tillfällen föremål för ändring och ersattes den 18 december 1933 med en ny lag i samma ämne. Den sistnämnda lagen, vilken i sina huvuddrag överensstämmer med 1931 års lag, är — bortsett från de särskilda regler som gälla Sönderjylland — av följande innehåll.

Lånen från förevarande fond beviljas av ett udvalg av sex personer, bestående av ordföranden i Erhvervenes Laanefond och fem av jordbruksministern utnämnda ledamöter. För att bistå sistberörda udvalg utses inom varje amt en nämnd på fyra medlemmar (Amtsudvalg). Ordföranden utses av jordbruksministern, övriga medlemmar av vissa angivna näringsorganisationer.

För beviljande av lån uppställer lagen följande villkor:

1) Ackordsförslaget skall — där fråga icke är om frivilligt ackord eller moratorium — vara tillstyrkt av Retskreditsudvalget.

2) Lånet skall vidare vara tillstyrkt av Amtsudvalget. Amtsudvalgets tillstyrkan skall innehålla en redogörelse för gäldenärens personliga förhållanden och ett uttalande om hans förmåga att uppfylla de honom efter ackordet åvilande förpliktelserna. Utlåtandet skall vara åtföljt av ett yttrande från vederbörande kommunalstyrelse.

3) Lån kan icke beviljas för genomförande av ackord, genom vilket fordringsägare, som deltaga i ackordet, utfå mer än 35 % av sina samlade tillgodohavanden. I sådana fall, då gäldenär beviljats moratorium, kan vid avgörandet av om gäldenärens skulder nedbragts till nämnda gräns bortses från den av moratoriet omfattade gälden.

4) Samtliga skulder skola genom ackordet åtminstone nedbringas till ett belopp, som svarar mot egendomens taxeringsvärde med tillägg av värdet av besättning och inventarier. Besättning och inventarier värderas av Amtsudvalget. Därest Amtsudvalget finner, att saluvärdet avviker från taxeringsvärdet med tillägg av besättning och inventarier, har udvalget rätt att höja eller sänka värderingssumman med motsvarande belopp, dock högst med 10 %.

5) För en fjärdedel av lånebeloppet skall ställas av det lånebeviljande udvalget godkänd borgen. För lånet skall vidare lämnas in-teckning i egendomen. Efter enhälligt tillstyrkan från Amtsudvalget kan emellertid det lånebeviljande udvalget fränfalla kravet på borgen för den del av ackordslånet, som i förening med framförvarande in-teckningar icke överstiger taxeringsvärdet med tillägg av värdet å besättning och inventarier.

6) Lånet får icke överstiga 10 % av egendomens taxeringsvärde, dock kan härtill läggas ett belopp av 400 kronor. Lånet får i intet fall överstiga 8 400 kronor. Då gäldenär beviljats moratorium, nedsättes ackordslånets maximibelopp i förhållande härtill.

Låntagare skall förbinda sig att till hos honom fast anställda utbetala lön, kostpengar och andra jämförliga tillgodohavanden med fulla belopp.

Lånen förräntas med den räntefot, som till envar tid gäller för Erhvervenes Laanefond. De äro amorteringsfria i 3 år och amorteras därefter med $\frac{1}{12}$ om året. Den, som en gång erhållit lån av fonden, kan icke ånyo få lån därifrån.

Från den tidpunkt, då en gäldenär sökt hjälp för uppnående av ackord, och intill dess ärendets behandling avslutats, dock högst för en tid av 16 veckor, kan gäldenärens egendom icke bliva föremål för utmätning eller konkursförfarande. Under denna tid kan egendomen icke heller in-tecknas eller utan Amtsudvalgets eller skifterättens tillstånd försälgas.

Vad angår statens kostnader för den här avsedda ackordslåneverksamheten må nämnas, att för ifrågavarande ändamål en utökning skett av Erhvervenes Laanefond samt att härför ställts till förfogande ett sammanlagt belopp av 20 milj. kronor.

Den 13 mars 1933 utfärdades en lag om *moratorium för jordbrukare*, vilken lag erhöi karaktären av ett tillägg till förberörda lag den 28 april 1931. Då sistnämnda lag sedermera den 18 december 1933 ersattes av en ny lag, inflöt även i denna bestämmelser om moratorium. I motiveringen till 1933 års moratorielagstiftning — redan tidigare hade vissa bestämmelser varit meddelade om betalningsanstånd — framhölls nödvändigheten av att för jordbrukare, som icke kunnat uppnå frivilligt ackord med sina borgenärer, skapades möjlighet att erhålla moratorium beträffande den gäld, som översteg egendomsvärdet. Förslaget motiverades därmed, att det under tiden närmast före lagförslagets framläggande inträffat en icke oväsentlig prisstegring på en rad av lantbrukets viktigaste produkter. Denna prisstegring hade medfört en viss återhållsamhet hos jordbrukarnas kreditorer, då det gällt att biträda ackord, som definitivt avförde en del av deras tillgodohavanden. Borgenärerna skulle nu få välja mellan att medgiva ackord eller att underkasta sig moratorium.

Bestämmelserna angående moratorium äro av följande huvudsakliga innehåll:

Moratorium kan beviljas för en tid av 3 år och kan omfatta såväl den inteckningsgäld, som överstiger egendoms taxeringsvärde med tillägg av värdet av besättning och inventarier, som ock den gäldenären endast personligen åvilande gälden. Berättigad till erhållande av moratorium är envar ägare av jordbruksegendom, som

1) uppfyller de personliga förutsättningarna för att kunna uppnå tvångsackord enligt lagen om tvångsackord utanför konkurs;

2) förgäves gjort försök att ernå frivilligt ackord enligt därför gällande bestämmelser; samt

3) styrker, att han trots ansträngningar icke kunnat åvägbringa medel för gottgörande av sina borgenärer.

Därest frivilligt ackord icke uppnås, kan gäldenären begagna utvägen att begära tvångsackord. Anlitar gäldenären denna utväg, har man ansett det riktigast, att han bör vara avskuren från rätten att anhålla om moratorium. Gäldenären har sålunda att träffa ett val mellan tvångsackord och moratorium. En bestämmelse härom har influtit i lagen.

Ansökning om moratorium skall ställas till vederbörande Amtsudvalg. Därest detta finner, att gäldenären genom att uppnå moratorium sättes i stånd att fortsätta egendomens drift, att han trots ansträngningar icke kunnat anskaffa medel för gottgörande av sina borgenärer samt att moratoriet jämväl med hänsyn till övriga omständigheter är att anbefalla, skall udvalget till skifterätten insända ansökningen jämte översikt över gäldenärens ställ-

ning samt det tidigare upprättade ackordsförslaget. Sedan skifterätten mottagit ansökningen, åligger det denna att inkalla de borgenärer till sammanträde, vilka icke hos Amtsudvalget avgivit förklaring om att de biträda ackordsförslaget. Därest ackordsförslaget icke vid sammanträdet biträdades av de inkallade borgenärerna, har skifterätten att avgöra, om gäldenären uppfyller de personliga förutsättningarna för att kunna uppnå tvångsackord. Uppfyller gäldenären dessa förutsättningar, skall skifterätten medgiva gäldenären moratorium för en tid av 3 år beträffande den del av förenämnda gäld, varom ackord icke kunnat uppnås. Beträffande vissa slag av fordringar äro emellertid undantagsbestämmelser meddelade. Sålunda skall skifterätten, när borgenär begär det och Amtsudvalget tillstyrker detta krav, från moratoriet undantaga gäld för levererade varor och utfört arbete för upprätthållande av egendomens drift och för gäldenärens och hans familjs underhåll, såvida gälden stiftats inom 3 månader före det begäran om ackord gjordes.

Anhållan om moratorium skall av skifterätten avslås om gäldenären meddelat bristfälliga eller oriktiga upplysningar om sina ekonomiska förhållanden eller om gäldenärens med honom samlevande hustru har förmögenhet av en sådan storlek, att gäldenären, såframt denna förmögenhet tillhörde honom, vore avskuren från rätten att erhålla moratorium.

I och med att skifterätten meddelat beslut om moratorium träder ackordet i kraft för de borgenärens vidkommande, som biträdt detsamma. Samtidigt nedsättes den av moratoriet omfattade inteckningsgälden i fråga om förmannsrätt efter ackordslånet. Därest moratoriet jämväl omfattar oprioriterad gäld, skall denna givas prioritet i egendomen efter den inteckningsgäld, som omfattas av moratoriet. Under den tid, moratoriet gäller, bortfaller gäldenärens skyldighet att betala och förränta den av moratoriet omfattade gälden. I fråga om förräntningen av gälden göres dock det undantaget från huvudregeln, att om det under moratorietiden under något halvår inträder en stegring av genomsnittspriset på smör och fläsk, jämfört med genomsnittet av veckonoteringarna under år 1932, gäldenären skall allt efter prisstegringens omfattning förränta hela eller vissa delar av gälden halvårsvis med $2\frac{1}{4}\%$. Beträffande eventuella borgensmäns ställning stadgas bland annat, att dessa under moratorietiden — utom för vissa undantagsfall — befrias från förpliktelsen att betala den gäld, moratoriet omfattar. Deras skyldighet att förränta gälden beröres däremot icke av moratoriet. De vid moratoriet knutna rättsverkningarna bortfalla, därest egendomen under den tid, moratoriet är gällande, säljes eller göres till föremål för exekutiva åtgärder från inteckningshavare, vilkas fordringar helt eller delvis falla utanför moratoriet, eller om det konstateras, att gäldenären har lämnat bristfälliga eller oriktiga uppgifter om sina ekonomiska förhållanden eller förminskar eller försummar sin egendom.

Sedan redogörelse nu lämnats för ackords- och moratorielagstiftningen i Danmark, torde en översikt böra meddelas rörande övriga åtgärder till jordbrukets stödjande i kreditavseende.

Den 16 november 1931 utfärdades en lag angående *uppskov med tvångsauktioner å lantbruksegendomar*. Lagens giltighetstid blev förlängd först till utgången av 1933 och sedan till utgången av 1934. Enligt nämnda lag kan uppskov med begärd tvångsauktion å lantbruksegendom äga rum, när gäldenären styrker, att han söker uppnå ackord eller annan uppgörelse med sina borgenärer eller att inom en kortare tid väsentlig förbättring i hans ekonomiska förhållanden kommer att inträda. Dylikt uppskov kan medgivas intill tre månader och, när särskilda skäl tala därför, under ytterligare någon

kortare tid. Samtidigt med att beslut om uppskov meddelas, skall gäldenären åläggas att icke företaga eller underlåta något, varigenom pantens värde förringas eller borgenärernas rättsställning försämrass. Uppskovet kan efter omständigheterna göras beroende av att gäldenären ställer säkerhet eller underkastar sig de bestämmelser i fråga om egendomens skötsel, som av en tillsatt övervakare meddelas. Uppskovet medför icke någon inskränkning i inteckningshavares panträtt för räntor och liknande fordringar.

Under rubriken »Lov om extraordinäre Foranstaltningar i Anledning av Landbrukskrisen» utfärdades den 19 oktober 1931 en lag, enligt vilken ett belopp av 30 milj. kronor ställdes till förfogande för *provisorisk lindring av skatter och räntor för ägare och brukare av lantbruksegendomar*. Av de sålunda anslagna medlen skulle understöd utgå i huvudsak enligt följande grunder. Åt ägare av jordbruk, vars sammanlagda skuld översteg jordbrukarens egen förmögenhet, lämnades understöd med högst 2 % av det belopp, varmed skulden översteg förmögenheten. I det enskilda fallet gällde som maximum ett understödsbelopp av 2 000 kronor. Understödet utbetalades till vederbörande lands- eller stadskommun samt användes i första hand för bestridande av vissa kommunalskatter. Den del av understödet, som icke åtgick för skatter till kommunen, disponerades för täckande av egendomen åvilande skatter till landstinget samt eventuellt för betalning av skatter till staten. Belopp, som härefter kunde återstå, skulle användas för betalning av ränta å botteninteckningar. Mottaget understöd skulle återbetalas under loppet av två år från den 11 december 1936, under förutsättning att priset å smör och fläsk enligt veckonoteringarna under åren 1932—1936 i genomsnitt kom att ligga minst 30 % över genomsnittet av motsvarande noteringar under andra halvåret 1931. I en ny lag av den 23 juni 1932 har lantbruksministern bemyndigats att till ytterligare understöd, som kunde komma att lämnas ägare och brukare av lantbruksegendomar enligt bestämmelserna i lagen den 19 oktober 1931 med däri genom den nya lagen vidtagna ändringar, använda vad som därför erfordrades utöver förenämnda belopp av 30 milj. kronor.

Lagen av den 10 februari 1934 angående *förmånsrätt i 1934 års skörd för skuld, som ägare och brukare av lantbruksegendomar iklätt sig för inköp av utsäde, frö och konstgödsel*, är avfattad i överensstämmelse med tidigare lagar i samma ämne av den 16 februari 1932 och den 24 februari 1933. Enligt ifrågavarande lagbestämmelser kan till säkerhet för betalning av skuld, som en jordbrukare iklätt sig under våren 1934 för inköp av utsäde, frö och konstgödsel, säljaren få förmånsrätt i årets skörd.

Den 1 maj 1933 utfärdades en lag om *upprättande av en krisfond och om sänkning av räntan å i banker och sparbanker insatta medel m. m.* Ändamålet med krisfonden, för vars storlek ingen gräns blivit satt, har angivits vara att till näringslivets stöd skapa betingelser för ökad likviditet, normal kreditgivning och lägre räntenivå. Sålunda kan av krisfondens medel bland annat utlämnas lån till kredit- och hypoteksföreningar i den omfattning dessa föreningars gäldenärer på grund av moratorium icke betala räntor och amorteringar å sina lån, ävensom företags uppköp av obligationer med inteckningssäkerhet (jfr nedan). I fråga om räntan å i banker och sparbanker insatta medel föreskrives, att den årliga räntan icke utom i särskilda undantagsfall får överstiga 3 %, där återbetalning sker på anfordran eller efter kortare uppsägningsfrist än 3 månader, och 3½ % vid längre uppsägningstid. Denna räntenedsättning gäller icke blott banker och sparbanker utan även andra kreditinstitut samt föreningar och privata personer, vilka mottaga penningar till förräntning. För att de minskade räntetgifterna skola komma låntagarna till godo, stadgas, att utlåningsräntan

skall sänkas minst i samma omfattning, som föreskrives i fråga om inlåningsräntan.

Den 16 december 1933 utfärdades en lag om *ändringar i lagen den 27 mars 1912 om räntebeviljningar*. Förstnämnda lag äger tillämpning på skuldebrev, som intecknas efter lagens ikraftträdande. I densamma stadgas, att å lån mot säkerhet i fast egendom icke får utan särskilt tillstånd betalas eller uppbäras högre årlig ränta än 4 % och att för framtiden tillstånd icke må lämnas att å sådana lån erlägga högre ränta än 5 %. I de fall, då redan inestående inteckningsskuld övertages av ny gäldenär, kan dock tillstånd meddelas att erlägga samma ränta som dittills utgått. Den, som i strid med lagens bestämmelser uppbär eller utfäster sig att betala högre årlig ränta än 4 %, straffas med böter.

Den mest betydelsefulla av de krislagar, genom vilka stöd åt jordbruket lämnats, är lagen av den 16 december 1933 om *räntelättnad vid konvertering m. m. av kreditföreningslån i fast egendom*. Lagens syfte är att på ett effektivt sätt lämna snabb hjälp till låntagare i kreditföreningar genom att underlätta en frivillig konvertering av 5 och $4\frac{1}{2}$ % kreditföreningslån till lägre förräntade lån med förmånligare amorteringsvillkor. Konverteringen är avsedd att äga rum på frivillighetens väg. Det eftersträvas att ersätta de $4\frac{1}{2}$ och 5 % lånen med 4 % lån. En sådan konvertering underlättas genom att Nationalbanken och krisfonden medelst uppköp å marknaden hålla kreditföreningarnas 4 % obligationer uppe i en kurs, som ligger mycket nära kursen på föreningarnas $4\frac{1}{2}$ % obligationer. En låntagare hos en kreditförening, som efter uppköp av obligationer av sistnämnda slag med dessa likviderat sin skuld till föreningen och i stället erhållit ett nytt lån i 4 % obligationer, kan således sälja dessa obligationer till föga lägre kurs än den, efter vilken han inköpt de högt förräntade obligationerna, och ernår på detta sätt en konvertering av sin skuld på förmånliga villkor. Härtill kommer, att lånets belopp samtidigt kan utökas i viss begränsad omfattning samt att amorteringsvillkoren kunna bli föremål för jämkning.

Till 1934 års riksdag framlade regeringen ett lagförslag rörande lantbrukets skuldförhållanden m. m. av synnerligen vittgående natur. Ehuru detta förslag avvisats av riksdagens landsting och sålunda förfallit, torde det vara befogat att något beröra dess innehåll.

Lagförslaget avsåg bland annat dels en allmän räntekonvertering, dels en individuell räntelättnad i form av understöd, som skulle utbetalas från krisfonden, och dels slutligen viss omläggning av moratorieförfarandet.

Vad till en början angår bestämmelserna om räntekonverteringen skulle enligt förslaget inrikesministern bemyndigas att ålägga kreditföreningarna, kreditkassorna och hypoteksföreningarna att uppsäga samtliga 5 och $4\frac{1}{2}$ % obligationer till återbetalning. Vid utbyte av dessa obligationer mot lägre förräntade sådana skulle vederbörande förening erlägga viss konverteringsgottgörelse. Vidare skulle räntan å lån mot inteckning i jordbruksfastighet, bortsett från kredit- och hypoteksföreningslån och lån från Overformynderriet, begränsas till 4 % för lånebelopp, som låge inom 60 % av taxeringsvärdet, och till $4\frac{1}{2}$ % för lånebelopp över nämnda gräns. Amorteringarna å kreditföreningslån skulle under fyra år framåt nedsättas i viss omfattning. Slutligen skulle enligt förslaget jämväl rätten till nybelåning av jordegendom inskränkas. Detta ansågs nödvändigt för genomförandet av en i och för sig önskvärd begränsning av egendomars belåning samt även för upprätthållandet av en hög kurs på kredit- och hypoteksföreningsobligationerna. Under de närmaste två åren skulle nya lån, som ökade den intecknade gälden, icke få utlämnas från föreningarna i andra fall än då lånet skulle

användas för täckande av kostnader för nybyggnad eller annan påvisbar förbättring av egendomen.

Den individuella räntelättnaden skulle kunna lämnas dels för alla kreditföreningslån och dels för lån från hypoteksföreningar, banker, sparbanker och andelskassor med säkerhet inom ett efter närmare angivna grunder beräknat värde. Räntelättnaden skulle för vartdera av åren 1934 och 1935 kunna uppgå intill ett belopp av 1½ % av skuldsumman men skulle icke lämnas generellt till alla jordägare utan göras beroende av dessas förmögenhets- och inkomstförhållanden. Avdrag från den eljest utgående räntelättnaden skulle sålunda äga rum med dels 4 % av jordägarens nettoförmögenhet utöver 2 000 kronor och dels det belopp, med vilket dennes inkomster överstege 2 500 kronor med tillägg av 1 % av egendomsvärdet. Från och med år 1936 skulle den årliga räntelättnaden nedsättas med 1 promille för varje promille, varmed lantbrukets förräntningsprocent i förhållande till handelsvärdet under närmast föregående kalenderår överstigit 3½ %. Räntelättnaden skulle utbetalas från krisfonden.

Lagförslagets moratoriebestämmelser, vilka även inneslöt regler angående ackord, överensstämmelse i stora delar med de gällande föreskrifterna på förvarande område. Emellertid uttalades i motiveringen till regeringsförslaget den uppfattningen, att den dittills bedrivna ackordslåneverksamheten borde avvecklas och att saneringsarbetet i stället borde inriktas på att amorterings- och förräntningsskyldigheten beträffande fordringar, som låge över egendomens värde, bragtes att upphöra. I fråga om bestämmandet av detta värde meddelades närmare bestämmelser i lagförslaget. Beträffande de fordringar, vilka låge över det egendomen åsatta värdet och för vilka täckning således icke funnes, kunde moratorium medgivas. Om gäldenären skulle anse, att egendomens värde vore för högt beräknat, kunde han angiva ett lägre pris, till vilket han ville behålla egendomen. Ansåge däremot någon av fordringsägarna, att av vederbörande udvalg eller av gäldenären åsatt värde vore för lågt, kunde han meddela, att han själv eller en av honom anskaffad köpare vore villig att övertaga egendomen till högre pris. Det bud skulle antagas, varigenom största delen av gälden täcktes. Om ingen borgenär eller annan övertog egendomen, skulle gäldenären beviljas moratorium för en tid av fem år.

Slutligen bör nämnas, att handelsministern enligt förslaget skulle bemyndigas att ytterligare nedsätta inlåningsräntorna för banker och sparbanker m. fl. Vad dessa sålunda inbesparade på grund av minskad räntebetalning till insättarna skulle tillföras krisfonden och jämte vissa andra medel användas till bestridande av förenämnda räntelättnader för jordbrukarna.

Norge.

Av beräkningar, som av Norges statistiska centralbyrå verkställt på grundval av skattedeklarationerna över tillgångar och skulder per den 1 januari 1932, har framgått, att jordbrukets sammanlagda skuldbelopp från 1914 till 1932 ökats med 72½ % eller från 791 milj. år 1914 till 1 391 milj. år 1932, samtidigt som skuldprocenten ökats från 37·9 till 45·2. Enligt deklarationerna äro över 10 % eller 15 709 av landets jordbrukare insolventa, i det att deras skulder överstiga tillgångarna. Vidare hava 13·7 % eller 20 833 jordbrukare en skuldbörda, som ligger mellan 75 och 100 % av tillgångarna. Förhållandena äro mycket växlande i olika delar av landet. I stort sett har det konstaterats, att de bästa jordbruksdistrikten hava den relativt största skuldbördan.

De anordningar för lindrande av jordbrukets kreditvärigheter, som vidtagits i Norge, utgöras huvudsakligen av medgivna lättnader för låntagare hos Hypoteksbanken och hos Småbruk- (Arbeiderbruk-) og Boligbanken samt av särskild kreditgivning genom för ändamålet inrättad lånekassa för jordbrukare.

Lättnader för låntagare hos Hypoteksbanken.

Hypoteksbanken, vilken är en halvstatlig kreditinstitution med ändamål att utlämna lån mot säkerhet i jordbruksfastigheter, har icke kunnat undgå att erfara verkningarna av den inträffade försämringen i jordbrukets ekonomiska läge. Låntagarnas betalningsförmåga har blivit väsentligt nedsatt av krisen, med påföljd att erläggandet till Hypoteksbanken av behöriga räntor och avbetalningar blivit eftersatt. Banken har även nödgats i ökad omfattning anlita tvångsåtgärder gentemot låntagarna. Till belysning härav må återgivas följande siffror rörande av Hypoteksbanken tvångsvis försälda egendomar:

År	Antal försälda egendomar	Häraf köpta av hypoteksbanken
1920	3	0
1925	64	8
1930	958	522
1931	1 121	791
1932	1 825	1 400
1933	2 014	1 514

Ett väsentligt antal av de egendomar, som Hypoteksbanken nödgats inköpa har sedermera försålts till den tidigare ägaren eller hans anhöriga. År 1933 återköptes sålunda 81.78 % av antalet fastigheter.

Under senare år har Hypoteksbanken haft stora underskott väsentligen som följd av förluster å jordbruksegendomar, vilka banken nödgats övertaga. Den belastning, för vilken banken sålunda utsatts, kan avläsas i årsresultaten. För år 1933 måste banken sålunda vidkännas ett underskott av omkring 3.7 milj. kronor.

Under de fem senaste budgetåren, från och med 1930/31 till och med 1934/35, hava till bankens förfogande ställts sammanlagt 2 350 000 kronor, därav för sistnämnda budgetår ett belopp av 500 000 kronor, att efter individuell prövning användas till räntelättnad för behövande låntagare i banken. För de två senaste budgetåren har även öppnats möjlighet för banken att — likaledes efter individuell prövning — befria vissa nödställda låntagare från skyldighet att erlagga amortering, som förfaller till betalning under respektive budgetår. I särskilda fall kan amorteringsfrihet medgivas även för amorteringar, som förfallit till betalning tidigare. Därest dylik befrielse från erläggande av amortering meddelas, förlänges lånets löptid med så lång tid, som svarar mot befrielsen. De närmare reglerna för amorteringsfriheten hava liksom övriga tillämpningsbestämmelser fastställts av bankens direktion i samråd med finansdepartementet.

Utöver nu nämnda räntelättnader för behövande låntagare har i regeringens till 1934 års storting framlagda krisprogram ingått även en nedsättning av bankens utlåningsränta från den 1 juli 1934 till 4½ % för samtliga lån, för vilket ändamål anvisats ett belopp av 1.8 milj. kronor.

Slutligen må nämnas, att Hypoteksbankens utlåning vid slutet av år 1933 utgjort omkring 134.1 milj. kronor till 4½ %, 314.4 milj. kronor till 5 % och 19.6 milj. kronor till 5½ %.

*Lättnader för låntagare hos Småbruk- (Arbeider-
bruk-) og Boligbanken.*

Lån i nämnda bank, vilka till stor del grundas på kommungaranti, beviljas till låg ränta. Uppkommande ränteunderskott tillsammans med utgifterna för bankens administration täckas av statsmedel. För vartdera av budgetåren 1933/34 och 1934/35 hava för detta ändamål anslagits omkring 2 milj. kronor. Dessutom hava under budgetåren från och med 1927/28 till och med 1933/34 till bankens förfogande ställts sammanlagt 10.6 milj. kronor till hjälp för behövande låntagare i banken. Medlen hava använts dels i form av räntenedsättning till 3 % och dels som direkta bidrag till låntagare i sämre ställda kommuner för full inbetalning av förfallna räntor och amorteringar. Till 1934 års storting har emellertid framlagts förslag om att de nu nämnda direkta bidragen skola avskaffas men att låntagare i särskilt bekymmersamt läge i stället skola kunna få räntor och amorteringar nedsätta till hälften, varvid den andra hälften skulle täckas av staten.

Bankens sammanlagda utlåning överstiger något 200 milj. kronor. Antalet låntagare utgör omkring 50 000.

Kreditgivning genom Lånekassan för jordbrukare.

Genom provisoriska lagar den 26 juni 1929 och den 16 maj 1930 kompletterades den norska ackordslagstiftningen med vissa tilläggsbestämmelser, som togo sikte på att få till stånd ett enklare och billigare ackordsförfarande för jordbrukare. Vidare ställdes medel till förfogande för kreditgivning till underlättande av ackord samt för annan hjälp åt behövande jordbrukare. Dessa åtgärder fingo dock ej någon större räckvidd. Sedermera tillsattes år 1931 en kommitté med uppdrag att utreda frågan om bistånd åt jordbrukare, vilkas egendomar voro överintecknade och som på grund därav icke kunde fullgöra sina ekonomiska förpliktelser. På grundval av denna kommittés förslag utfärdades den 30 juni 1932 lag om en lånekassa till hjälp för jordbrukare och anvisades av statsmakterna medel för ifrågavarande långivning för budgetåret 1932/33. Emellertid visade det sig, att lånekassan fick en jämförelsevis ringa betydelse för lösandet av jordbrukets skuldproblem. Sålunda hade till den 30 maj 1933 inkommit 510 ansökningar om lån och av dessa hade vid samma tid allenast 85 med ett sammanlagt lånebelopp av 233 000 kronor beviljats. Det tillsattes med hänsyn härtill en ny kommitté med uppgift att framkomma med förslag till de ändringar i förenämnda lag, som betingades av vunna erfarenheter om den dittills bedrivna låneverksamheten. Det av denna kommitté avgivna betänkandet lades till grund för en ny lag i ämnet, utfärdad den 6 juli 1933, i samband varmed även för budgetåret 1933/34 medel beviljades för ifrågavarande lånereörrelse. Ehuru genom sistnämnda lag i det stora hela funnits en tjänlig form för kassans verksamhet, har man likväl ansett, att lagen icke varit tillräckligt effektiv för att ernå en till botten gående sanering av jordbrukarnas ekonomiska ställning. Regeringen framlade därför till 1934 års storting förslag till utbyggnad av lånekassan. Förslaget antogs av stortinget med en del vidtagna ändringar, och den 29 juni 1934 utfärdades i ämnet en provisorisk lag om gäldsordning för jordbrukare m. fl. Lagen trädde genast i kraft, och samtidigt därmed upphävdes 1933 års lag om lånekassan för jordbrukare. Enligt den nya lagens bestämmelser skall densamma upphöra att gälla den 1 juli 1937.

1932 och 1933 års lagar om en lånekassa för jordbrukare innehöllo bland annat följande bestämmelser, som voro gemensamma för de båda lagarna. De medel, varmed kassan bildats, hava beviljats av stortinget och tillhöra

staten. Hypoteksbankens direktion utgör styrelse för kassan. Lån ur kassan kunna utlämnas *dels* till ägare av jordbruk, vilka träffa ackordsuppgörelse med sina fordringsägare angående nedsättning av sina skulder, *dels ock* till den, som vill söka förvärva eller behålla jordbruksegendom, som från honom själv eller nära släkting sålts eller begärts försäld på exekutiv auktion eller övertagits av panthavare. Lån ur kassan medgives endast, om lånesökanden kan antagas icke äga möjlighet att på annan väg erhålla lån på rimliga villkor och lånets beviljande är motiverat ur allmänna synpunkter. Styrelsen avgör, om en låneansökan skall beviljas. Innan avgörande träffas, skall i allmänhet ärendet hava behandlats av ett låneombud (gjeldsmeglingsmann) och en värderingsnämnd, den senare bestående av två medlemmar, vilka utses av styrelsen, sedan yttrande inhämtats från vederbörande lantbrukssällskap. Låneombud utses av häradsrätten, och den utsedde är, utom för vissa särskilt angivna fall, skyldig att åtaga sig uppdraget. Det åligger ombudet att bistå gäldenären med åvägbringande av ackord m. m. Styrelsen kan påfordra, att samtliga kända fordringsägare uppgiva sina fordringar vid äventyr beträffande fordringsägare, som icke hava pant eller annan förmånsrätt i egendomen, att de skola anses hava biträtt ackordet. Bestämmelser hava vidare meddelats för att förekomma, att mot gäldenär företagas exekutiva åtgärder, medan ackordsförhandlingen pågår. Lån utlämnas icke, innan det konstaterats, att lånesökandens skuldförhållanden bliva ordnade på sätt som i författningarna förutsättes.

Skiljaktigheterna mellan de båda lagarna hänföra sig framför allt till reglerna för ackordslånebeloppets bestämmande och de särskilda villkoren för lånets erhållande.

Enligt 1932 års lag skall som säkerhet för lån lämnas inteckning i låntagarens jordbruksegendom, och får lånet icke överstiga 30 % av egendomens efter särskilda grunder uppskattade värde och ej uppgå till högre belopp än 8 000 kronor. Lånet jämte framförvarande inteckningar får ej heller överstiga 90 % av värdet. Innehavarens sammanlagda skulder inklusive ansvarsförbindelser få, sedan lånet utbetalats, icke överstiga egendomens värde med mera än 20 %. Till grund för värderingen av en jordbruksegendom lägges egendomens bruksvärde, så att den inkomst egendomen genomsnittligen kan antagas giva blir bestämmande för värdet. Rörande förräntningen och amorteringen av lånen äro särskilda bestämmelser meddelade. Enligt dessa löpa lånen med 5 % ränta. De äro amorteringsfria de första 5 åren, efter vilken tid de amorteras med 3 % årligen av det ursprungliga lånebeloppet. Sedan 10 år förflutit från lånets upptagande kan hela utelöpande delen därav uppsägas till betalning efter 6 månader.

Enligt 1933 års lag, § 10, kunna lån beviljas: 1:o till anskaffande av driftsinventarier och för genomförande av ackord beträffande den gäld, som icke omfattas av egendomens efter särskilda grunder uppskattade värde, med högst 15 % av detta värde; 2:o till lånekassetillägg beträffande den inteckningsgäld, som ligger inom 15 % *över* egendomens värde och som bortfaller genom ackordet, med högst 1½ % av värdet; samt 3:o till betalning av förfallna prioriterade räntor. Högsta beloppet för lån enligt de två första punkterna utgör 3 000 kronor och för lån enligt samtliga tre punkter 3 700 kronor. När särskilda omständigheter föreligga, kan lån enligt § 11 i lagen meddelas för inlösning av inteckningsgäld med högst 30 % av egendomens värde, dock ej till högre belopp än 6 000 kronor. En och samma lånesökande kan icke erhålla lån enligt både 10 och 11 §§. Lån enligt 10 § 1:o kan dock helt eller delvis användas till inlösning av inteckningsgäld, liggande inom egendomens uppskattade värde. Sedan lånet utbetalats, få ägarens sammanlagda skulder inklusive ansvarsförbindelser i allmänhet icke överstiga

egendomens värde med mera än $16\frac{1}{2}\%$. För erhållet lån skall lämnas in-teckning i egendomen jämte inventarier. Lån enligt 10 § 3:o) och 11 § skola grundas på in-teckningssäkerhet inom egendomens värde. Värdet av en egen-dom fastställles till det belopp, som egendomen framdeles vid försvarlig drift antages kunna förränta. Lån enligt 10 § äro räntefria ett år och förräntas därefter med 4 %. Lån enligt 11 § förräntas med 5 % årligen. Räntorna erläggas halvårsvis i efterskott. Lånen äro amorteringsfria de första 5 åren, varefter de amorteras under loppet av 25 år, dock med uppsägningsrätt efter 10 år från lånets upptagande.

Enligt lagen den 30 juni 1932 hava till den 2 maj 1934 beviljats samman-lagt 198 lån om tillhoppa 547 600 kronor, varav utbetalats 327 100 kronor, motsvarande 106 lån. Jämlikt lagen den 6 juli 1933 hava till samma tid-punkt beviljats 303 lån till ett belopp av 729 800 kronor. Härav hava ut-betalats 148 900 kronor, motsvarande 49 lån.

Genom 1934 års *provisoriska lag om gäldsordning för jordbrukare m. fl.* har lånekassan för jordbrukare efter att tidigare hava utgjort en organisation för beviljande av lån av statsmedel omdanats till en självständig institution, som anskaffar för lånerörelsen erforderliga medel genom egen upplåning ehuru under statsgaranti. Kassan har uppdelats på två avdelningar, av vilka den ena har att genom sin långivning medverka vid genomförande av gäldsordningar för jordbrukare och den andra att utlämna lån för konverte-ring av jordbrukares skulder. Dessa avdelningar hållas räkenskapsmässigt åtskilda, de hava var sin grundfond, varje avdelning erhåller sitt eget låne-kapital genom utställandet av obligationer och den ena avdelningens medel skall icke kunna användas till uppfyllandet av den andra avdelningens för-pliktelser. Båda avdelningarna stå emellertid under ledning av gemensam styrelse, vilken består av tre medlemmar, utnämnda av Konungen för en tid av tre år.

Avdelningen för gäldsordningar, vars uppgifter närmast motsvara dem som tidigare ankommit på den förutvarande lånekassan, har såsom nyss antytts till ändamål att bistå jordbrukarna med att få till stånd gälds-ordningar i överensstämmelse med föreskrifterna i lagen. För nu ifrågava-rande avdelning hava statsmakterna ställt till förfogande en grundfond å 10 milj. kronor, för vilken fond kassan icke behöver erlægga ränta till staten. För anskaffande av de för avdelningens verksamhet erforderliga kapital kan lånekassans styrelse utställa obligationer, garanterade av staten, intill det fyrdubbla beloppet av avdelningens grundfond.

De i lagen meddelade bestämmelserna om frivillig gäldsordning, vilka jämväl äga tillämpning, när en gäldsordning kommer till stånd genom ackord enligt lagen om offentlig ackordsförhandling, överensstämma i stora delar med motsvarande föreskrifter i 1933 års lag. I fråga om grunderna för värde-ringen av gäldenärens egendom har sålunda ingen ändring vidtagits, i följd varav värdet skall fastställas till den summa, som egendomen framdeles vid försvarlig drift må antagas kunna förränta. I 1933 års lag angivna de-taljerade stadganden rörande villkoren för erhållande av lån ha i den nya lagen ersatts med mera smidiga bestämmelser. Det föreskrives i lagen, att lån kan beviljas den som driver jordbruk, under förutsättning att lånet användes till genomförandet av ackord, till inlösning av gäld i sådana fall, då gäldenären eljest riskerar att genom exekutiva åtgärder bliva frantagen sin fasta egendom eller ock slutligen till återköp av fast egendom, vilken gått honom förlustig genom exekutivförfarande. När en jordbrukare mistat eller står nära att mista sin egendom, kan lån beviljas även hans närmaste anhöriga. En del av lånet kan jämväl användas till anskaffande av drifts-

inventarier och till nödvändig reparation av åbyggnader. Beviljat lån får icke överstiga 15 000 kronor och må ej heller utgöra mera än 30 % av egendomens uppskattade värde. I särskilda fall kan i samband med konverteringslån gränsen för lånet höjas till 35 % av värdet. Sedan lånet blivit utlämnat, får låntagarens samlade inteckningsgäld och andra förpliktelser icke vara större än att det må antagas, att han framdeles kan reda sig, och i allmänhet icke överstiga värdet av låntagarens fasta egendom med mera än 20 %. Lånet skall vara grundat på pantsäkerhet inom 15 % över egendomens värde. De av avdelningen för gäldsordningar beviljade lånen äro amorteringsfria under 5 år, varefter lånen amorteras under 25 år, dock med uppsägningsrätt efter 10 år från utlämnandet. Lånen äro räntefria under 3 år. Härefter löpa de med 3 % ränta. Sedan 5 år förflutit från låns utlämnande kan räntan regleras efter den utveckling, som ränte- och prisförhållandena undergått.

Därest en jordbrukare icke kan få till stånd ett ackord med anlåtande av nu antydda bestämmelser kan lånekassans styrelse besluta, att tvungen nedsättning av fordringar må sökas enligt vissa i detta ämne i lagen meddelade regler. Villkoret härför är, att gäldenären erbjudit sina borgenärer en gäldsordning, som lånekassans styrelse finner skälig, samt att inteckningsgälden är större än det antagliga saluvärdet å egendomen. Sedan kassans styrelse beslutat, att tvungen nedsättning av fordringar må äga rum, skall värderingsnämnden fastställa, huru stor del av inteckningsgälden, som må antagas bliva täckt av egendomsvärdet. Såsom grund för värderingen angives saluvärdet, vartill lägges ett belopp, motsvarande ersättningen för det möjliga intresse inteckningshavare kan hava av att uppskjuta tvångsauktion. Värderingsnämnden bestämmer likaledes, huru stor del av den oprioriterade gälden, inberäknat den inteckningsgäld, som icke täckes av egendomens värde, som gäldenären antages kunna betala. Värderingsnämnden träffar sitt avgörande utan att någon förhandling med intressenterna är nödvändig. Avgörandet kan av gäldenären eller av borgenär hänskjutas till rättslig värdering, som ombestyttes av domaren i orten, där egendomen ligger, med biträde av därtill utsedda värderingsmän. Denna värdering kan icke göras till föremål för ändring genom värdering av högre instans men kan påyrkas upphävd bland annat på grund av formella fel i behandlingen. Sedan värdet å egendomen blivit slutgiltigt fastställt, kan lånekassan bevilja lån enligt de regler, som gälla för frivilliga gäldsordningar. När lånekassan beviljat lån och den del av en icke intecknad fordran, som gäldenären anses kunna likvidera, blivit betald, bortfaller återstoden av fordringen. Inteckningar, vilka falla utom det fastställda egendomsvärdet, upphöra att häfta vid egendomen. Reglerna i förevarande kapitel förutsättas endast undantagsvis kunna komma till tillämpning. Åstadkommande av ackord på frivillighetens väg anses alltjämt komma att bliva det normala.

Jordegendom, som utgjort grundval för gäldsordning, kan därefter icke intecknas utöver 15 % över värderingssumman. Ej heller kan utmätning ske i egendomen för krav, som icke omfattats av gäldsordningen, såvida egendomen därigenom skulle bliva behäftad utöver 15 % över värdet. Inskränkningar av nu ifrågavarande slag, vilka skola kungöras, gälla i 10 år efter det att gäldsordningen blivit av lånekassan stadfäst.

Avdelningen för konverteringslån har tillkommit för att övertaga inteckningslån i jordegendom, försåvitt detta anses nödvändigt för att jordbrukaren skall kunna behålla sin fasta egendom, eller ock för att möjliggöra för honom att inlösa inteckningsgäld, som löper med högre ränta, än han mäktar betala. Lån får icke överstiga 25 000 kronor och må ej utgöra mera än 30 % av egendomens uppskattningsvärde. För lånet skall beredas pant i

låntagarens fasta egendom med prioritet inom 80 % av värdet. Lån för ernående av ackord samt konverteringslån må tillsammans icke överstiga 25 000 kronor. Ansökning om lån förberedes av låneombudet. Konverteringslånen löpa med en ränta av 4 % och amorteras under 35 år, dock med uppsägningsrätt sedan 10 år förflutit från låns utlämnande. För anskaffande av de för nu ifrågavarande avdelnings verksamhet erforderliga medlen kunna obligationer utgivas, garanterade av staten, intill fyrdubbla beloppet av den statliga grundfonden. Denna uppgår till 5 milj. kronor, för vilket belopp kassan har att erlägga ränta till staten efter 4 %.

Då underskott väntats uppstå på lånekassans rörelse, hava statsmakterna anvisat särskilda medel för täckande härav.

Lagen om gäldsordning för jordbrukare m. fl. äger även tillämpning å jordbruks- och skogsarbetare, såvida vederbörande innehar eget hus, som endast begagnas till bostad för honom själv och hans familj eller han har gått förlustig sådant hus på grund av exekutiv åtgärd. Lån, som beviljas jordbruks- eller skogsarbetare, skall vara grundat på inteckning inom egendomens uppskattade värde.

Finland.

Den verksamhet för konsolidering av det finska jordbrukets skulder, som föranleddes av den under de sista åren av 1920-talet inbrytande krisen, omhänderhades till en början huvudsakligen av *Finlands Hypoteksförening* samt av jordbrukets andelskassor och deras centralorgan, *Andelskassornas Central-kreditanstalt Aktiebolag*. Särskilt sistnämnda kreditinstitut verkställde under åren 1930 och 1931 för ifrågavarande ändamål en betydande upplåning mot statsgaranterade obligationer. Till belysande av omfattningen av den av detta institut bedrivna utlåningsverksamheten må nämnas, att från början av augusti 1930 till samma tid 1931 från institutet utlämnades fasta lån å ett sammanlagt belopp av omkring 223 milj. mark till ungefär 6 000 innehavare av jordbruksfastigheter. Härtill kommo lån om tillhoppa över 100 milj. mark, vilka beviljades men icke utlämnades under nämnda tid.

Då det emellertid ansågs kunna bli nödvändigt att för övertvinnandet av det svåra krisläget i vissa fall bevilja större lån mot inteckningssäkerhet än nyssnämnda kreditanstalter jämlikt villkoren för de av dem upptagna obligationslånen och de för dem gällande stadgarna kunde utlämna, framkom önskemålet att få till stånd en kreditanstalt, som skulle bevilja fastighetskredit jämväl mot icke förstklassig säkerhet. Detta syfte ansågs kunna ernås genom en utvidgning av *Landsfastighetsbanken Aktiebolag*, en år 1916 grundad bank, vilken redan i viss mån idkat kreditgivning mot inteckning i landsfastigheter. I enlighet med ett av regeringen för 1931 års riksdag framlagt förslag, vilket antogs av riksdagen, utfärdades den 2 oktober 1931 en lag om statsverkets deltagande i utvidgandet av *Landsfastighetsbanken Aktiebolag* bemända bankbolags verksamhet för stabilisering av lanthushållningens skulder. I motiveringen för regeringsförslaget framhölls bland annat, att en av de svåraste olägenheter, som vidlåde jordbruket vore den rikliga förekomsten av lån på kort sikt och mot hög ränta. Till belysning härav meddelades, att enligt verkställd undersökning totalbeloppet av jordbrukets skulder vid årsskiftet 1929/30 uppskattats till 5 920 milj. mark, därav knappt 20 % långfristiga krediter. Av återstående c:a 80 % beräknades c:a 34 % ligga i affärs- och sparbankerna, c:a 16 % utgöra kort kredit hos jordbrukets andelskassor, c:a 27 % vara placerade hos enskilda och resten, c:a 3 %, vara kortfristigt statskredit. Räntan för affärsbankernas kredit utgjorde i medeltal 10·9 %, för sparbankernas 9·5 %, för andelskassornas 8·8 %, för av enskilda

beviljade lån 8 % samt för de av staten utlämnade lånen 5½ %. För lättandet av jordbrukets kreditkris ansågs det vara en angelägenhet av största vikt att eftersträva en konvertering av jordbrukarnas kortfristiga krediter till fasta lån på lång sikt och mot låg ränta. En dylik uppgift skulle enligt förslaget påläggas Landsfastighetsbanken Aktiebolag. För möjliggörandet härav skulle dennas aktiekapital ökas från 4 till 20 milj. mark, därvid vissa penninginrättningar m. fl. enligt åtagande skulle teckna 8 milj. mark och staten återstoden. För den händelse Finlands hypoteksförening, som ägde rätt att inom 10 år inlösa de av penninginrättningarna m. fl. övertagna aktierna, icke begagnade sig av denna rätt, skulle staten vara skyldig att efter 10 års utgång inlösa dessa aktier till deras nominella värde. Efter höjningen av aktiekapitalet skulle banken bli berättigad att öka de av banken utgivna obligationernas sammanlagda belopp till 200 milj. mark. Staten skulle ställa sig såsom garant för obligationerna och dessa skulle bli skattefria. Jordbrukarnas kreditgivare antogs vilja tillbyta sig sådana obligationer mot överlåtande på banken av sina fordringar. Det förutsattes, att obligationerna icke skulle behöva löpa med högre ränta än 6½ %, varvid utlåningsräntan skulle kunna beräknas till 7 %.

Bankens utlåningsverksamhet planlades i regeringsförslaget på följande sätt:

Banken skulle kunna lämna såväl stående lån med föreskriven ömsesidig uppsägningstid som amorteringslån med för dessa fastställda villkor. In-teckningslån skulle kunna utlämnas till 70 % av belånad fastighets värde och dessutom till 30 % av den s. k. värdeskogens samt 30 % av jordbruksinventariernas värde. Det förutsattes, att kredittagarna skulle intill 5 % av lånebeloppet ikläda sig proprieborgen för den förlust bankens kreditgivning möjligen kunde hava till följd. Vid beviljandet av lån ägde banken fordra full utredning om vederbörande lånesökandes ekonomiska ställning och jämväl om hans borgensförbindelser. Till låneansökningarna skulle fogas förord från lokal kreditanstalt, exempelvis andelskassa, sparbanks eller bankfilial, och lånesökanden skulle för banken förete förbindelse av den lokala skogsvårdsnämnden att åtaga sig övervakningen av att skogens användning skedde på sätt i låneavtalet nämndes. Till bankens uppgifter skulle icke höra stabiliseringen av sådana lån, som redan kunde anses konsoliderade, såsom av andelskassor och försäkringsanstalter beviljade amorteringslån ävensom av andelskassor och sparbanks beviljade stående lån samt av enskilda personer beviljade enahanda lån, försåvitt dessa icke av en eller annan orsak uppsagts till betalning. Stabiliseringen skulle sålunda huvudsakligen gälla kortfristiga skulder med hög ränta, såsom växlar, kassakreditivlån samt redan uppsagda enskilda lån. Till bankens uppgift skulle ej heller beviljandet av lån åt sådana sökande, som kunde erhålla stående lån från andelskassor, sparbanks, försäkringsanstalter eller Finlands Hypoteksförening. Banken skulle sålunda med ifrågavarande långivning, som var avsedd att bli av tillfällig natur, icke komma att konkurrera med de kreditinrättningar, vilka handhade den egentliga jordbrukskrediten. Bankens verksamhetsprogram skulle ej heller omfatta stabilisering av sådana jordbrukares skulder, vilkas ställning icke stode att rädda genom stabilisering av skulderna eller vilka inlätit sig på för lantbruket och skogshushållningen främmande affärsföretag.

De i avseende å Landsfastighetsbankens verksamhet sålunda vidtagna åtgärderna ledde emellertid icke till beräknat resultat. Det visade sig nämligen, att bankens obligationer icke rönt tillräckligt gynnsamt mottagande hos vederbörande kreditinrättningar. Vissa inrättningar förklarade sig visserligen i princip villiga att godtaga obligationerna som betalning men förbehöllo sig att pröva frågor härom från fall till fall, andra åter ställde sig helt avvisande. På grund härav befanns det erforderligt att genom särskilda, mera tvångs-

artade åtgärder möjliggöra ifrågavarande konsolidering. I en den 11 mars 1932 utfärdad lag om stabilisering i vissa fall av lantbrukshushållningens skulder stadgades bland annat följande. Hade jordbrukare på grund av jordbrukets ekonomiska konjunkturer samt i följd av de krediter han iklätt sig på kort tid och mot hög ränta råkat i betalningssvårigheter och vore det sannolikt, att han genom skuldernas stabilisering kunde förhjälpas ur svårigheterna, kunde Landsfastighetsbanken under vissa förutsättningar åtaga sig stabilisering av skulderna genom meddelande av inteckningslån. Borgenär skulle vara skyldig att såsom betalning för skuld, för vars stabilisering Landsfastighetsbanken beslutat bevilja lån, mottaga av banken med statsgaranti utfärdade 6½ % obligationer till deras nominella värde. Undantag från berörda skyldighet medgavs dock, därest borgenären förband sig att mot säkerhet, som skolat pantförskrivas för det av banken beviljade lånet, låta skuldens kapitalbelopp kvarstå såsom stående lån intill utgången av år 1935 mot ränta, som av banken godkändes och stode i skäligt förhållande till gängse depositionsränta. Skyldighet att såsom betalning för fordran emottaga obligationer eller att utfärda förbindelse att låta skulden kvarstå skulle dock ej gälla beträffande försäkringsavgifter eller andra därmed jämförliga årliga betalningar, ej heller ifråga om skuld, som hänförde sig till under år 1931 eller senare köpta varor eller som avsåg arbetslön. Från sagda skyldighet befriades jämväl borgenär, som i följd av stadgandets tillämpning själv kunde råka i betalningssvårigheter. Funnnes för skuld, vilken skulle kvarstå såsom stående lån, borgensförbindelse, som preskriberades före utgången av år 1935, och vägrade borgensmannen att lämna ny förbindelse för skulden och ville ej heller borgenären befria borgensmannen från hans förbindelse, skulle frågan om stabilisering av dylik skuld förfalla. En mot sistnämnda bestämmelse svarande föreskrift fanns jämväl för det fall, att skulden utgjordes av växel-skuld. Skulle borgenär vägra att mottaga obligationer eller att avgiva skriftlig förbindelse om skuldens uppsägbarhet, kunde obligationerna för hans räkning deponeras hos överexekutor.

Enligt meddelade direktiv för Landsfastighetsbankens verksamhet, vilka i stora delar överensstämde med nyssnämnda i 1931 års regeringsförslag angivna riktlinjer,ingo stabiliseringslån beviljas jordbrukare endast försåvitt demnes skulder kunde stabiliseras genom ett inteckningslån, som enligt bankens värdering uppginge till högst 70 % av den intecknade fastighetens värde samt därutöver efter bankens prövning till högst 30 % av värdet av den skog, som utgjorde föremål för skogsintekning, och till högst 30 % av värdet av de lantbruksinventarier, i vilka lösöreintekning kunde meddelas. Därest den gäld, som överstege sagda belopp avsåg försäkringsavgift eller annan därmed jämförlig årlig utlaga, arbetslön eller betalning för under år 1931 eller senare köpta varor, kunde banken det oaktat stabilisera de övriga skulderna, såframt banken prövade det vara sannolikt, att gäldenären kunde sköta de nyss angivna skulderna utan stabiliseringsåtgärd av banken. Om i övrigt en jordbrukares gäld vore större än förenämnda belopp, kunde han icke av banken erhålla lån för stabilisering av sina skulder.

Länge dröjde det icke, förrän frågan om stabilisering av jordbrukets skulder åter upptogs till behandling. På hösten 1932 framlade regeringen sålunda ytterligare en proposition i samma ämne. I propositionen meddelades, attt intill den 22 oktober 1932 till Landsfastighetsbanken ingått inalles 9 678 låneansökningar, av vilka 3 011 bifallits. Bland sökandena hade funnits c:a 3 000 jordbrukare, vilkas skulder ej inom ramen för dittills gällande lag kunnat stabiliseras, men vilka sannolikt kunnat räddas, om hjälp stått att erhålla. Då det ur samhällets synpunkt ansågs särdeles viktigt, att de fortgående sammanbrotten av jordbrukarehushållen förhindrades, föreslogs i proposi-

tionen till motverkande av svårigheterna, att Landsfastighetsbankens stabiliseringsverksamhet skulle utvidgas. Sedan riksdagen meddelat sitt beslut i anledning av propositionen, utfärdades den 17 februari 1933 dels *lag om stabilisering i vissa fall av lantushållningens skulder* dels ock en *ny lag om statens deltagande i utvidgandet av Landsfastighetsbanken Aktiebolag benämnda bankbolags verksamhet för stabilisering av lantushållningens skulder*. Samtidigt därmed upphävdes tidigare i ämnet utfärdade lagar.

Den förstnämnda av de båda lagarna innehöll i huvudsak följande. Banken berättigades att för stabilisering av sådana jordbrukares skulder, vilka på grund av lågkonjunkturen inom jordbruket och sina mot hög ränta på kort tid upptagna lån råkat i betalningssvårigheter, utlämna inteckningslån, som enligt bankens värdering uppginge till högst 90 % av värdet å gäldenärens inteckningsdugliga egendom. Stabiliseringsåtgärden borde dock tillämpas endast med avseende å sådana jordbrukare, vilkas totala skuldbelopp ej vore större än att de efter stabiliseringsförfarandet med framgång kunde fortsätta sin verksamhet. Stabiliseringsförfarandet reglerades i lagen och därtill anslutna direktiv på ungefär enahanda sätt som jämlikt 1932 års bestämmelser. I regeringens proposition förutsattes, att räntan å de utlämnade lånen skulle utgöra högst 7 % och att amorteringstiden skulle uppgå till 40 år.

I lagen upptogs även nya regler för det fall, att gäldenär, sedan han gjort ansökan om lån, försattes i konkurs. Sålunda bestämdes, att, därest banken upptagit ansökningsen till behandling och därom underrättat konkursförvaltningen, fastigheten ej finge försälas annorledes än i utmätningsväg. Skulle fastigheten försälas å exekutiv auktion, vore banken berättigad att å auktionen inropa eller inom viss tid efter dennas förrättande för auktionssumman inlösa fastigheten och att erlægga köpeskillingen med obligationer, såframt ej borgenär, vilkens fordran varit säkerställd genom inteckning i fastigheten, till banken utfärdade skriftlig förbindelse, vari han utfäste sig att låta skuldens huvudstol innestå till utgången av år 1935 såsom stående lån mot ränta, som stode i skäligt förhållande till gängse depositionsränta. Banken berättigades vidare att för fastighetens drift å auktionen inropa lantbrukslösöre och att erlægga priset härför antingen i penningar eller i obligationer. Sedan fastighet av banken inropats eller inlösts, kunde denna besluta, att fastigheten eller en del därav jämte erforderliga lösören skulle överlåtas till fastighetens förre ägare eller till hans hustru eller nära anförvant, såframt nämnda personer vore därtill lämpliga och deras avsikt vore att genom fastighetens brukande skaffa sig sin huvudsakliga utkomst. I annat fall borde fastigheten för samma pris som banken erlagt överlåtas till staten för kolonisationsändamål. Lagen skulle äga tillämpning beträffande låneansökningar, vilka banken före utgången av år 1934 beslutat taga under behandling.

För att kunna möta de ökade krav, som genom antagandet av den nya lagen om stabilisering i vissa fall av lantushållningens skulder kunde komma att ställas på Landsfastighetsbanken, höjdes enligt den senare av ovannämnda den 17 februari 1933 utfärdade båda lagar bankens aktiekapital med 10 milj. mark till 30 milj. mark. Det härför erforderliga beloppet tillsköttes av staten. Banken blev härigenom berättigad att utgiva obligationer till ett belopp av sammanlagt 300 milj. mark. Liksom ifråga om tidigare av banken utgivna obligationer garanterade staten även de nya obligationerna, vilka jämväl förklarades skattefria. I betraktande därav, att banken i sin utvidgade stabiliseringsverksamhet komme att bevilja inteckningslån intill 90 % av värdet på gäldenärens inteckningsdugliga lantbruksegendom och bankens säkerhet för lånen sålunda avsevärt försvagades i jämförelse med vad tidigare varit förhållandet, stadgades, att statsverket

skulle ersätta banken den förlust, som uppkomme av att banken nödgades stabilisera skulder utöver 70 % av fastighetens samt över 30 % av värde-skogens och över 30 % av det på fastigheten befintliga lantbrukslösörets värde.

I förenämnda under hösten 1932 framlagda proposition ingick bland annat förslag till ett stadgande av innehåll, att Landsfastighetsbanken skulle äga rätt att med gäldenärens samtycke även emot borgenärers och inteckningshavares vilja och utan deras medverkan låta i exekutiv väg försälja gäldenärens egendom, därest denne vore så skuldsatt, att hans skulder ej i enlighet med lagens föreskrifter kunde stabiliseras. Sagda förslag hade föränletts av den i praktiken gjorda iakttagelsen, att inteckningshavare underlåto att utsöka sina fordringar ur fastighet, som vore intecknad över dess nuvarande värde, enär rådande konjunkturförhållanden rätt ofta verkade därhän, att vid auktion ej inflöte betalning eller åtminstone ej full betalning för utsökt fordran. Fördenskull föredroge inteckningshavare att avvakta en tidpunkt, då fastigheten stigit i värde. I den avfattning nämnda stadgande hade uti ifrågavarande förslag väckte detsamma hos riksdagen betänkligheter och blev därför förkastat. Då det emellertid ansågs vara av vikt, att fastigheter, som belånats över sitt nuvarande saluvärde, befriades från i dem inestående värdelösa inteckningar, framlade regeringen redan på våren 1933 en ny delvis modifierad proposition med förslag till *ändring i lagen den 17 februari 1933 om stabilisering i vissa fall av lantushållningens skulder*. Denna proposition godkändes nu av riksdagen i huvudsak, och den 2 juni 1933 stadfästes de beslutade ändringarna. Dessa inneburo, att en gäldenär själv kunde hos utmättningsman anhålla om försäljning av sin egendom i exekutiv väg; tidigare hade blott borgenär haft en sådan rätt. Det ålåg gäldenären att till sin skriftliga anhållan hos utmättningsmannen foga av banken utfärdat bevis, att hans gäld vore så stor, att den ej enligt de dittillsvarande bestämmelserna i stabiliseringslagen kunde stabiliseras, ändå att de allmänna förutsättningarna för stabilisering beträffande gäldenärens person och anledning till hans betalningssvårigheter vore för handen. Vid auktionen kunde därefter, såsom framgår av det föregående, egendomen inköpas av banken, varvid egendomen befriades från värdelösa inteckningar. Sedermera kunde densamma ånyo överlåtas på den tidigare ägaren. Bestämmelser inflöto vidare i lagen, åsyftande att förbehålla inteckningshavarna och löftesmännen tillfälle att bevraka sina intressen vid av gäldenären själv begärd auktion.

Samtidigt med nu berörda ändringar i lagen den 17 februari 1933 om stabilisering i vissa fall av lantushållningens skulder nedsattes räntan å Landsfastighetsbankens obligationer från tidigare 6½ % till 5½ %. Vidare stadlgades, att för den händelse den allmänna depositionsräntan nedginge, statsrådet vore berättigat att med samma belopp sänka räntan å de obligationer, som därefter av banken utfärdades.

I detta sammanhang må ytterligare nämnas, att enligt en lag den 10 maj 1932 Kolonisationsstyrelsen bemyndigats att till staten inlösa fastigheter, som skolat säljas på exekutiv auktion, eller inom viss tid från auktionstillfället inlösa fastigheter, som sålts i exekutiv väg, men att sedermera Landsfastighetsbanken, vilken på sätt framgår av det föregående enligt 1933 års lag om stabilisering i vissa fall av lantushållningens skulder ålagts motsvarande uppgift med avseende å fastigheter tillhörande lånesökande hos banken, jämlikt en lag den 10 januari 1934 bemyndigats att handhava ifrågavarande inlösningsverksamhet i dess helhet.

Beträffande Landsfastighetsbankens verksamhet för stabilisering av lantushållningens skulder under de senaste åren intill årsskiftet 1933/34 må följande sifferuppgifter här anföras. Till banken hade ingått omkring

14 500 ansökningar om stabiliseringslån. Sådana hade beviljats till c:a 4 800 lantbrukare, varförutom bankens värderingsmän hade c:a 1 500 och banken själv 21 ärenden under behandling vid årsskiftet. De övriga låneansökningarna hade antingen återtagits, avslagits eller överflyttats till Finlands Hypoteksförening. Den dittills beviljade totala lånesumman hade uppgått till 324½ milj. mark.

Jämsides med den av Landsfastighetsbanken bedrivna verksamheten i och för stabilisering av lantushållningens högprocentiga skulder hava åtgärder vidtagits i syfte att exekutiva auktioner i största möjliga utsträckning måtte förhindras eller uppskjutas, till dess förhållandena måhända åter förbättrats, eller vederbörande låntagare på annat sätt hunnit ordna sin ekonomi.

Den 10 maj 1932 utfärdades sålunda en *lag om reglering av betalningen av lantbrukares skulder i vissa fall*, den s. k. moratorielagen, vars giltighetstid emellertid utlöpste den 1 november 1933. Enligt nämnda lag kunde person, som erhöles sin huvudsakliga utkomst genom att idka lantbruk eller därjämte genom avlönat arbete och som ej vore i stånd att i behörig tid gälda sina skulder, på ansökan beviljas anstånd med deras betalning, dock ej för längre tid än till nyss angivna tidpunkt. Anstånd beviljades endast, om på grund av i ärendet förebragt utredning, innefattande bland annat även yttranden från borgenärernas sida, kunde anses sannolikt, att sökanden, därest anstånd meddelades, vore i stånd att förnöja sina borgenärer. Hade anstånd beviljats, ansågs förfallotiden för alla skulder, som av anståndet berördes och förfölle till betalning efter det ansökning om anstånd gjorts, hava framskjutits till den dag, då anståndet upphörde att gälla. Åtskilliga avgifter och skulder omfattades ej av anståndet, så t. ex. skatter, arbetslöner, underhållsbidrag, ränta å gäld och avbetalning å amorteringslån med en amorteringstid av minst 15 år ävensom gäld, som tillkommit efter lagens ikraftträdande. Under anståndstiden kunde utmätning av gäldenärens egendom eller hans försättande i konkurs ej ske för annan gäld än sådan som ej berördes av anståndet.

Vidare märkes lagen den 5 januari 1934 om *reglering av gälds betalning i samband med utmätning av fast egendom*, vilken lag gäller till utgången av år 1934. Lagen äger allmän tillämpning utan åtskillnad med avseende å fastighetsägarnas yrken eller sociala ställning samt oavsett om fastigheten är belägen på landet eller i stad. I lagen föreskrives ett medlingsförfarande, i händelse gäldenärs fasta egendom blivit utmätt. Den exekutiva myndighet, kronofogde på landet och magistrat i stad, som i regel förrättar auktion å fastighet, ålägges att på ansökan av gäldenär åtaga sig att såsom förlikningsman söka få överenskommelse till stånd mellan gäldenären och borgenären beträffande gäldens betalning. Har överenskommelse mellan sakägarna träffats, skall den av förlikningsmannen fastställas. Efter sådan fastställelse är fullföljandet av utmätningssåtgärd underkastat de inskränkningar, överenskommelsen innehåller. Där underhandlingarna ej leda till önskat resultat eller om gäldenären ej finner skäl att ens försöka få en överenskommelse till stånd, vill lagen på annat sätt bereda gäldenären en tillräcklig frist för en sådan reglering av sina affärer, att tvångsförsäljning kan undvikas. I sådant hänseende stadgas, att kronofogde på landet och magistrat i stad äga befogenhet att på ansökan av gäldenär och efter borgenärens hörande bevilja anstånd med verkställigheten för viss tid, som dock ej får utlöpa senare än 8 månader från början av de i utsökningslagen eljest stadgade tider. Anstånd må kunna beviljas, där det antages, att gäldenären därigenom blir i stånd att genom avbetalningar eller annorledes gälda sin skuld utan fortsatt verkställighet samt att anståndet

ej äventyrar borgenärens ekonomiska ställning eller vållar honom annat avsevärt förfång. Vid ansökningsens avgörande skall hänsyn tagas till grunden för gälden ävensom till sakägarnas förmögenhetsvillkor samt förhållandet mellan den fördel för gäldenären och det förfång för borgenären anståndet medför. Särskilt bör anstånd beviljas, där gäldenären genom intyg av Landsfastighetsbanken eller annan offentlig kontroll underkastad kreditanstalt visar, att gäldenärens skulder genom sådan kreditanstalts förmedling sannolikt kunna bli reglerade. I utsökningslagen omnämnd syssloman eller på anfordran av borgenären förordnad särskild tillsyningsman skall tillse, att nettotinkomsten från fastigheten, efter avdrag av kostnaderna för gäldenärens och hans familjs nödtorftiga underhåll, kommer borgenärerna till godo. Så länge anstånd varar, kan gäldenär ej åläggas att avträda sin egendom till konkurs på grund av dom, vars verkställighet enligt denna lag uppskjutits.

Den 8 april 1932 hava lagar utfärdats *om ändring av utsökningslagen* och *om temporär ändring av samma lag*. Dessa båda lagar, av vilka åtminstone den sistnämnda har avseende å jordbrukets krisläge, föreskriva vidgad utmätningssfrihet beträffande lös egendom. Sålunda innebär den temporära lagändringen bland annat, att för jordbruksfastighets brukande oundgängligaste husdjur, foder, utsäde, inventarier, arbetsredskap och maskiner ej må tagas i mät, förutom där de tillhöra annan än den, som å fastigheten bedriver lantbruk eller utmätning sker för uttagande av underhållsbidrag.

Den 12 februari 1932 har vidare utfärdats en lag *om temporär ändring av konkursstadgan*, och den 10 maj samma år en lag *om ackord*. Genom förstnämnda lag hava möjligheter beretts att genomföra tvångsackord i samband med konkurs. Enligt den senare lagen, vilken har till förebild motsvarande lagstiftning i de skandinaviska länderna, kan ackord komma till stånd jämväl utom konkurs. Då en revision av Finlands konkurslagstiftning är under beredning, har stadgats, att de båda lagarna skola gälla allenast till utgången av år 1934.

Slutligen må anmärkas, att riksdagen i februari 1934 hemställt, att rege- ringen skyndsamt ville taga under omprövning frågan om stabilisering av lantbrukets skulder till lån på lång sikt, vilkas räntesats stode i överens- stämmelse med lantbrukets bärkraft, samt till riksdagen avlåta proposition i detta ämne.

Tyskland.

I Tyskland hava under senare år omfattande åtgärder vidtagits för jordbrukets stödande i kreditavseende. Ifrågavarande åtgärder gällde emellertid till en början icke hela Tyskland utan voro i stort sett begränsade till den del av riket, som är belägen norr och öster om Elbe, d. v. s. till landets egentliga jordbruksprovinser. På grund därav brukade dessa åtgärder sammanfattas under benämningen Osthilfe. I den mån åtgärderna hänföra sig till tiden före mitten av första halvåret 1932 må hänvisas till jordbruksutredningens den 12 april 1932 avgivna betänkande angående åtgärder för lindrande av jordbrukets kreditsvårigheter, sid. 10—12 (St. off. utredn. 1932: 12), där en kortfattad redogörelse för berörda åtgärder lämnats. Såsom av nämnda redogörelse framgår, utfärdades den första Osthilfelagen, lag om hjälpatgärder för de nödlidande områdena i öster, den 31 mars 1931. Lagen avsåg framförallt att genomföra en avlösning av jordbrukarnas skulder. Under år 1932 och början av år 1933 utkommo flera förordningar med syfte att påskynda ifrågavarande avlösning. Genom dessa förordningar utbyggdes och kompletterades det dittills tillämpade ackordsförfarandet, och ökades statens penninginsats för skuldavlösningförfarandets fullföljande m. m.

Osthilfeförfarandet har sedermera anknutits till den allmänna lagstiftningen om reglering av jordbrukets skulder.

De nuvarande bestämmelserna på detta område hava tillkommit genom *lagen den 1 juni 1933 om reglering av jordbrukets skulder*. Genom denna lagstiftning har man velat åstadkomma en grundlig sanering av jordbrukarnas skulder. Saneringen skall ernås genom att skulderna återföras till en höjd, som möjliggör för den enskilde jordbrukaren att med en enkel livsföring fortsätta sin näring och därav vinna sin utkomst. Med hänsyn till den ifrågakvarande lagens genomgripande betydelse för ordnandet av det tyska jordbrukets skuldförhållanden skall i det följande lämnas en redogörelse för det huvudsakliga innehållet i densamma.

Jordbrukets ekonomiska förhållanden, orsakerna till dess svåra läge och utsikterna för åstadkommande av räntabilitet hava ansetts vara av så skiftande natur, att några enstaka åtgärder exempelvis i form av räntesänkning och minskning av offentliga utlagor icke skulle vara tillräckliga för att säkerställa jordbruksnäringens utöware. De i nyssnämnda lag meddelade bestämmelserna avse ett allmänt skuldregleringsförfarande, varigenom en jordbrukares skulder nedbringas till en ur räntabilitetssynpunkt lämplig nivå (Entschuldung).

De personer, vilka av skuldregleringsförfarandet beröras, äro först och främst jordbrukarna i egentlig mening. Med jordbrukare likställes emellertid innehavare av trädgårdsodling eller skogsbruk. Även den som utarrenderar sitt jordbruk är behörig söka skuldreglering. Förutom fordran på att jordbruket skall utgöra sökandens huvudsakliga näring, uppställas två grundläggande förutsättningar för rättigheten att taga skuldregleringsförfarandet i anspråk. Sökanden skall för det första sakna möjlighet att av egna medel kunna nedbringa sina skulder, varvid hänsyn skall tagas bland annat till familjens möjlighet att lämna hjälp, och för det andra skall sökandens person och förmåga att sköta ett jordbruk utgöra en borgen för att det med förfarandet avsedda syftet ernås. För jordbrukare, som tager skuldregleringsförfarandet i anspråk, gälla avsevärda inskränkningar i hans förfoganderätt över egendomen. Å andra sidan stadgar lagen ett särskilt skydd för honom mot exekutiva åtgärder från borgenärernas sida under den tid förfarandet pågår.

Skuldregleringsförfarandet åsyftar att så småningom inskränka skuldsättningen inom viss gräns (Grenze der Mündelsicherheit), i det följande betecknad såsom belåningsgränsen. Denna gräns motsvarar $\frac{2}{3}$ av egendoms driftsvärde. Driftsvärdet åter står i visst förhållande till det för egendomen fastställda skatteenhetsvärdet. Med ett enhetsvärde av 40 000 RM och mera utgör driftsvärdet 90 % av enhetsvärdet och stiger med ett lägre enhetsvärde till 135 % av detta. Om, för att taga ett exempel, en egendoms enhetsvärde utgör 150 000 RM, så uppgår driftsvärdet till 90 % av nämnda värde och utgör följaktligen 135 000 RM. Belåningsgränsen blir i detta fall 90 000 RM. Med hänsyn till förefintligheten av olika slag av jordnaturer lämnar lagen möjlighet att inom vissa bestämda gränser ändra den relation mellan enhetsvärde och driftsvärde, som här angivits.

Fordringar med säkerhet inom belåningsgränsen bliva genom skuldregleringsförfarandet icke föremål för nedskrivning. Däremot kunna, såsom i det följande kommer att beröras, ändringar ske i de för krediterna fastställda återbetalnings- och räntevillkoren.

Utöver det nu sagda gäller för skuldregleringsförfarandet i huvudsak följande bestämmelser.

Varje innehavare av jordbruk, som icke med egna medel kan nedbrigna sina skulder, kan hos behörig domstol (Amtsgericht) före den 1 juli 1934 begära, att han underkastas ett skuldregleringsförfarande.

Sedan en begäran därom framställts, skall domstolen pröva, huruvida förutsättningar härför äro för handen. Avslås ansökningsen, kunna besvär anföras mot beslutet. Föreligga ej skäl att avslå ansökningsen, beslutar domstolen, att skuldregleringsförfarande skall inledas och utser samtidigt en kreditinrättning, kassa eller jämförlig sammanslutning att såsom »Entschuldungsstelle» mot gottgörelse från statens sida genomföra skuldregleringen. Uppvisar gäldenären förklaring från ett godtagbart kreditinstitut, att det är villigt att åtaga sig sådant uppdrag, skall detta institut utses för ändamålet. I annat fall har domstolen att, sedan gäldenären hörts i ärendet, utvälja en lämplig kreditanstalt. Jordbruksministern kan vid fall av behov ålägga ett kreditinstitut att åtaga sig uppgiften att vara »Entschuldungsstelle». Öppnandet av förfarandet liksom namnet å det kreditinstitut, som skall handhava skuldregleringen, skola offentliggöras, och beslutet om densamma skall tillställas nämnda institut ävensom gäldenären och inteckningshavarna. Beslutet träder i kraft i och med att detsamma delgives gäldenären. Anteckning om beslutet skall ske i fastighetsboken. Borgenärerna hava att efter det offentliga tillkännagivandet anmäla sina fordringar inom en härför bestämd frist.

Frivillig skuldreglering.

Anser vederbörande kreditinstitut en frivilligt åstadkommen skuldnedskrivning vara genomförbar, skall institutet uppgöra en skuldregleringsplan (Entschuldungsplan) och förelägga domstolen denna för fastställelse. I denna plan skola samtliga fordringar, tillhörande i förfarandet deltagande borgenärer, upptagas. För de bestämmelser, vilka gälla i fråga om inom belåningsgränsen liggande fordringar, redogöres i senare sammanhang. Rörande fordringar, belägna utom sagda gräns, finnes följande föreskrivet.

- 1) Fordringar, uppkomna före den 13 juli 1931, skola, såvida de icke redan äro ouppsägbara och ställda på amortering, omvandlas till sådana fordringar. Räntan, inklusive eventuellt utgående förvaltningsbidrag, skall utgöra 4½ %, dock icke mera än den överenskomna räntesatsen. Har borgenären tidigare uppburit högre ränta, kan han under de tre första åren efter skuldregleringsplanens fastställande från vederbörande kreditinrättning av å rikstatsen anvisade medel erhålla skillnaden mellan den överenskomna och den i förfarandet fastställda räntan, dock icke högre belopp än en procent av fordringsbeloppet. Amorteringarnas storlek skall bestämmas efter överenskommelse och kan röra sig mellan ½ och 5 % årligen. Kan någon enighet icke uppnås, skall ärendet hänskjutas till domstolen, som för sådant fall dock icke kan fastställa högre amorteringsbelopp än 2 %. De årliga amorteringarna skola av gäldenären för borgenärernas räkning — såvida dessa icke utgöras av staten eller statsinstitution, stiftelse eller kreditanstalt — betalas till vederbörande »Entschuldungsstelle». Amorteringsbeloppen utbetalas till borgenären, först sedan fordringen är slutamorterad. Det förutsättes, att jordbruksministern kommer att meddela bestämmelse om att den kreditinrättning, som genomför skuldregleringen, skall, när en fjärdedel av amorteringstiden gått till ända, bevilja borgenären lån å så stort belopp, som svarar mot de inbetalade amorteringarna. Räntan å sådant lån får icke överstiga 5 %.
- 2) Fordran, som uppkommit den 13 juli 1931 eller senare, kan borgenären antingen låta kvarstå såsom ett ouppsägbart amorteringslån, i enlighet med bestämmelserna under 1) här ovan, eller ock begära inlöst genom engångsbetalning, vilken efter kreditinrättningens bestämmande sker omedelbart eller inom loppet av ett år. Räntan å fordringen får därvid icke beräknas till högre räntesats än 5 %. Skulle det visa sig, att borgenären erhållit högre ränta, skall fordringen minskas med ett motsvarande belopp.

Från fordrade beloppet skall därjämte vid kontantbetalning avdragas 10—20 % för att tillföras statskassan. Detta avdrag anses borgenären böra vidkännas på grund av att hans fordran blivit kontant betald, vilket sannolikt ej kunnat ske, om skuldregleringsförfarande ej kommit till stånd.

3) En del fordringar (löner och arvoden samt hantverkar- och leverantörfordringar i den mån desamma tillkommit efter viss angiven tid) skola städse utbetalas kontant. Vidare kunna jordbruksministern och finansministern bestämma, att även andra fordringar helt eller delvis skola hava sådan privilegierad ställning. Även i övrigt kunna modifikationer göras under särskilda förhållanden.

Om kreditinrättningen betalar en fordran, övergår denna till inrättningen samt amorteras och förräntas enligt upprättad plan.

Skuldnedskrivning genom tvångsackord.

Anser det för skuldregleringens handhavande utsedda kreditinstitutet, att en dylik reglering endast kan ske genom tvångsackord, skall institutet med gäldenärens medgivande hos domstolen anhålla om tillstånd att få avsluta ett tvångsackord. Föreligga icke skäl för avslag, skall tillstånd meddelas av domstolen, som därvid uppdrager åt institutet att uppgöra ett ackordsförslag (Zwangsvergleich). Under den tid förfarandet pågår, skall kreditinstitutet övervaka det sätt, varpå gäldenären sköter sina affärer och sitt jordbruk. Institutet skall vidare fastställa visst underhåll åt gäldenären och hans familj. Rörande användningen av infutna medel skall en särskild plan uppgöras. Enligt denna skola först betalas vissa förfallna skulder till arbetare och andra hos gäldenären anställda, liksom ock utgifter för jordbrukets drift. För betalning av övriga fordringar gäller under ackordsförfarandet en fastställd ordningsföljd. Sedan ackordsförslaget uppgjorts, skall det överlämnas till domstolen, som delgiver borgenärerna förslaget under samtidigt utsättande av en frist om minst 10 dagar för framställande av invändningar. Om borgenärer med ett sammanlagt fordringsbelopp, överstigande halva beloppet av de över belåningsgränsen liggande, av förfarandet berörda fordringarna, motsätta sig ackord, skall ackordsförslaget avslås. Domstolen kan även i vissa andra fall vägra fastställelse, bland annat om någon borgenärs fordran nedskrivits med större belopp än som rätteligen bort ske eller när förslaget eljest innehåller någon obillig bestämmelse.

Vid uppgörandet av ackordsförslag må iakttagas, att beträffande de utom belåningsgränsen liggande skulderna sådan reglering vidtages, att därefter egendomens hela återstående skuldsumma kan förräntas och amorteras med egendomens nettoavkastning. För att detta skall kunna ske, måste antingen skuldernas kapitalbelopp avkortas, eller ock måste räntesatsen och amorteringsbeloppen sänkas, i vilket sistnämnda hänseende motsvarande bestämmelser gälla som nyss återgivits beträffande frivillig skuldreglering. Såsom förut blivit antytt, kunna de inom belåningsgränsen belägna fordringarna icke avkortas. Övriga fordringar däremot kunna nedskrivas med högst 50 % av fordringsbeloppen. En fordran, som endast delvis ligger inom belåningsgränsen kan nedskrivas blott med hälften av det sagda gräns överskjutande beloppet. Förmågan att betala räntor och amorteringar (Zinsleistungsgrenze) anses utgöra $\frac{1}{20}$ av driftsvärdet. Skulderna måste alltså regleras på ett sådant sätt, att ränta och amortering understiga nu nämnda gräns. För ernåendet av detta mål får en avkortning av skulderna endast utgöra sista medlet. Lagen föreskriver nämligen uttryckligen, att i stället för avkortning man i första hand skall försöka att så nedbringa räntan och amorteringarna, att det finnes anledning antaga, att egendomen kan bära skulderna. Det fallet kan också tänkas, att en borgenär avstår från förräntning av sin fordran,

tills jordbrukets räntabilitet blivit återställd. Spörsmålet, efter vilka grunder fordringar skola avkortas, beröres endast helt allmänt i lagen. Till avkortning ifrågakomma främst fordringar, vilkas tillkomst varit för jordbrukets drift ovidkommande, därnäst släktfordringar ävensom fordringar, vilkas storlek delvis beror därpå, att räntorna anhopats och lagts till kapitalet. Det har nämligen konstaterats, att jordbruket under senare år fått betala räntor upp till 20 % och mera. Lagen föreskriver vidare, att skulder, vilka ur jordbrukets synpunkt äro att betrakta såsom likartade, skola i förevarande hänseende om möjligt behandlas lika. Vid avgörandet av frågan, vilka skulder som skola avkortas, bör i fråga om sinsemellan likartade fordringar hänsyn tagas till säkerhetens värde. Fordringar, för vilka säkerheten är mindre god, skola först avkortas. Emellertid uppräknas i lagen åtskilliga grupper av fordringar, vilka alldeles oberoende av den lämnade säkerhetens beskaffenhet icke kunna bli föremål för avkortning. Till sådana fordringar hänföras, bland andra, anspråk på ersättning för utsäde, konstgödsel och fodermedel, fordran på grund av lämnad kredit, som erfordrats för täckande av jordbrukets utgifter för tiden efter den 30 juni 1931, samt fordran på skatter och andra offentliga utlagor, däri inbegripet utgifter för social- och arbetslöshetsförsäkring, såvida dessa utgifter förfallit till betalning efter den 31 januari 1933. I fråga om kontant inlösen av avkortade fordringar gälla motsvarande regler, för vilka redogjorts vid behandlingen av det frivilliga skuldregleringsförfarandet.

Skuldnedskrivning genom jordavträdelse.

I enlighet med den ledande grundtanken i lagen, att jordbrukaren i första hand skall försöka att med egna medel frigöra sig från sina skulder, upptager lagen en bestämmelse om att skuldreglering jämväl kan äga rum genom jordavträdelse. En dylik form för skuldnedskrivning förekommer såsom regel jämsides med frivillig skuldnedskrivning eller tvångsackordsförfarande. Principiellt beror det på gäldenären själv, om en skuldnedskrivning i denna ordning kommer till stånd. Det ankommer sålunda på gäldenären att själv göra hemställan i berörda avseende samt därom träffa överenskommelse med »Entschuldungsstelle» eller vissa andra anstalter. Emellertid kommer gäldenären att utsättas för ett starkare tryck till förmån för en skuldreglering på denna väg, i samma mån som borgenärernas utsikter att göra sina rättigheter gällande därigenom ökas. I dylika fall skall vederbörande »Entschuldungsstelle» påfordra, att egendomsavträdelse skall äga rum. Vägrar gäldenären att medgiva detta, skall skuldnedskrivningsförfarandet genom beslut av domstolen inställas. Genomförandet av en skuldnedskrivning genom jordavträdelse sker i praktiken på det sätt, att vederbörande kreditinrättning övertager de avträdde jordområdena och därefter försäljer dem för kolonisationsändamål. För att möjliggöra försäljningen med uppbringande av minsta möjliga kontanta belopp, föreskrives, att priset för jorden skall betalas med skuldförbindelser.

Bestämmelser för fordringar inom belåningsgränsen.

Av det föregående framgår, att vid skuldregleringsförfarande avkortning icke kan ske beträffande fordringar inom belåningsgränsen men att däremot vissa modifikationer kunna vidtagas i fråga om ränte- och återbetalningsvillkoren. I dessa hänseenden gälla följande regler:

1) I fråga om ouppsägbara, på amortering ställda fordringar, vilka uppkommit före den 13 juli 1931, stadgas, att räntan icke må utgöra mer än 4 %, vartill under vissa omständigheter kan komma ett förvaltningskostnads-

bidrag intill 0.5 %. Beträffande uppsägbara amorteringslån, som tillkommit före nyssnämnda tidpunkt, föreskrives, att de skola omvandlas till att vara ouppsägbara. För förräntning och amortering av dylika fordringar gäller följande. Räntan skall utgöra 4 %, dock icke mera än den överenskomna räntesatsen. Härjämte kan ett förvaltningskostnadsbidrag upp till 0.5 % utgå. Storleken av amorteringarna får utan gäldenärens medgivande icke uppgå till högre belopp än 0.5 % av fordringsbeloppet. Under vissa förhållanden kan borgenären påfordra, att hans fordran övertages av en hypoteksinrättning, som därvid har att till borgenären utställa skuldförbindelse å beloppet. Sådan förbindelse löper med 4 % ränta, och räntesatsen må icke ändras under de närmaste 10 åren. För att borgenärerna skola med användande av dessa förbindelser kunna skaffa sig kontanta medel, skall riksregeringen träffa försorg om att förbindelserna må på förmånliga villkor kunna pantsättas.

2) Fordringar, som uppkommit efter den 12 juli 1931 och äro säkerställda genom hypotek inom belåningsgränsen, skola omvandlas till ouppsägbara amorteringslån, såvida de icke redan äro av denna natur. Beträffande förräntning och amortering liksom ifråga om övertagande av fordran mot utfärdande av skuldförbindelse gäller det under 1) här ovan sagda. Vill borgenär ej finna sig uti, att hans fordran omvandlas till en ouppsägbar amorteringsfordran, kan han inom en härför bestämd frist påfordra, att fordringen inlöses kontant, varvid inlösningsbeloppet bestämmes på samma sätt som i motsvarande fall gäller enligt föreskrifterna för utom belåningsgränsen liggande fordringar. Till dessa föreskrifter torde även få hänvisas i fråga om kontant betalning av löner m. m.

Inskränkningar i rätten att med gäld belasta jordegendom.

Av det föregående framgår, att skuldsättningen för jordbruk, som varit föremål för skuldreglering, efter hand skall inskränkas till belåningsgränsen. Med utgångspunkt från att den reglering, som sålunda åvägbringas, icke bör kunna göras om intet genom ny skuldsättning, har i lagen upptagits en bestämmelse, att skuldreglerad egendom blott får skuldbelastas inom belåningsgränsen och endast med krediter, som icke äro uppsägbara och som avamorteras med minst 0.5 % om året.

Skuldreglering i begränsad omfattning.

Även utan att de förut återgivna bestämmelserna om skuldreglering i sin helhet träda i tillämpning, kan jordbrukare enligt lagen komma i åtnjutande av vissa lättnader (Selbstentschuldung). Såsom villkor härför gäller att jordbruksegendomen utom belåningsgränsen endast är besvärad av fordringar, vilka icke löpa med högre ränta än 4.5 % och vilka äro ouppsägbara och ställda på amortering. Nyss angivna villkor i avseende å räntan anses emellertid uppfyllt, när den årliga annuiteten ej överstiger $9\frac{1}{2}$ % av fordringsbeloppet. Därest sistnämnda procentsats ej överskrides, är det likgiltigt, huru den samma i det särskilda fallet fördelar sig på ränta och amortering.

Jordbrukare, som nu nämnts, kan efter beslut av vederbörande domstol med avseende å fordringar inom belåningsgränsen komma i åtnjutande av samma ränte- och övriga lättnader, som enligt det föregående tillämpas i fråga om motsvarande fordringar i fall, där skuldregleringen kommer till stånd. Härvid måste jordbrukaren emellertid även underkasta sig de nyss angivna inskränkningarna i rätten att belåna honom tillhörig egendom.

Slutligen må nämnas, att såväl före som efter utfärdandet av lagen den 1 juni 1933 om reglering av jordbrukets skulder andra bestämmelser tillkommit beträffande ackordsåtgärder och räntelättnader för jordbruket men att dessa bestämmelser i jämförelse med nyssnämnda lagstiftning endast torde vara av mindre intresse.

Polen.

Den 24 mars 1933 utfärdades i Polen en lag om *understöd åt kreditinstitut, vilka medgiva sina gäldenärer lättnader i fråga om beviljad jordbrukskredit*. De i nämnda lag angivna stödåtgärderna avse dels en mera direkt utgående statshjälp och dels inrättandet av en bank, Bank Akceptacyjny, med uppgift att bland annat bereda acceptkredit åt vissa bankinrättningar m. fl. företag. I lagen uppdragas allenast vissa allmänna riktlinjer för hjälpatgärderna. På finansministern ankommer att giva detaljföreskrifter och att meddela närmare bestämmelser rörande lagens tillämpning.

Den direkta statshjälpen anges ordnad enligt följande grunder. Finansministern bemyndigas att till särskilda i lagen uppräknade kreditinstitutioner samt i undantagsfall även till företag, som icke bedriva bankverksamhet, lämna viss hjälp under villkor, att nämnda institut och företag träffa avtal med sina gäldenärer angående uppdelning av amorteringen och nedsättning av räntan å deras skulder. För ändamålet ställas 75 000 000 zloty till förfogande. Med dessa medel avses att delvis täcka den förlust, som kan uppkomma för nämnda kreditinstitut och företag på grund av sålunda ingångna avtal. I enlighet med vad ovan anförts åligger det finansministern att fastställa de närmare villkoren för erhållandet av ifrågavarande statshjälp. Denne skall sålunda bestämma, bland annat, vilka förutsättningar som måste uppfyllas för att understöd skall kunna utgå, betingelserna under vilka avtal med gäldenärerna skola slutas, vad som enligt lagens mening är att betrakta såsom förlust, på vad sätt denna förlust skall fastställas samt vilka krediter som skola betraktas såsom jordbrukskrediter. Statsbidraget kan göras beroende av att de fordringar, vilka enligt fastställda grunder måste avskrivas såsom förlust, utan gottgörelse överlätas på statsverket. Oavsett vad sålunda föreskrivits kan finansministern för det med lagen i denna del avsedda ändamålet lämna hjälp åt statsbanker med anlitande av hos sådana banker innestående statliga medel.

Den 26 juni 1933 utfärdade finansministern en förordning angående förutsättningarna för meddelande av hjälp åt sådana kreditinstitut, vilka medgiva sina gäldenärer lättnader med avseende å beviljad jordbrukskredit. Förordningen stadgar i huvudsak följande.

De åtgärder, som den i det föregående omnämnda direkta statshjälpen påkallar, skola med visst undantag ombesörjas av Bank Akceptacyjny, som för ändamålet biträdes av en s. k. konverteringskommitté, bestående av tre ledamöter jämte suppleanter för dessa, vilka samtliga utses av finansministern i samråd med jordbruksministern. Kommitténs verksamhet bestämmes genom ett av finansministern fastställt reglemente. Sådana kreditinstitut och andra företag, vilka ha för avsikt att taga statens hjälp i anspråk, måste sluta avtal, s. k. konverteringsavtal, med sina gäldenärer rörande samtliga jordbrukarlån av beskaffenhet att ägna sig för konvertering enligt bestämmelserna i förordningen. Avtalen skola godkännas av kommittén, som därvid prövar, huruvida de motsvara förordningens bestämmelser. Gäldenär, med vilken sådant avtal icke slutits, kan vädja till kommittén. Sedan konverteringsavtal med gäldenärerna kommit till stånd, har vederbörande kreditinstitut eller företag att träffa avtal med Bank Akceptacyjny rörande den hjälp, som från statens sida kan

påräknas. Sistnämnda slag av avtal skola för att bliva gällande fastställas av finansministern.

Konverteringsavtal kunna icke komma till stånd i följande fall, nämligen:

- 1) när gäldenär på grund av sin stora skuldsättning eller av andra orsaker icke kan uppfylla villkoren i avtalet, och framför allt när gäldenärens samlade hypoteksskuld överstiger 75 % av egendomens uppskattade värde;
- 2) när gäldenärens samlade skuld icke överstiger:
 - A. beträffande lantbruk med en areal intill 100 hektar från 25 till 50 zloty per hektar beroende på de lokala förhållandena;
 - B. beträffande lantbruk med en areal av mer än 100 hektar 35 % av egendomens uppskattningsvärde;
- 3) när gäldenärens samlade skuld hos det ifrågavarande kreditinstitutet icke överstiger:
 - A. i fråga om lantbruk med en areal av intill 50 hektar 150 zloty;
 - B. i fråga om lantbruk med en areal av 50—100 hektar 500 zloty;
 - C. i fråga om lantbruk med en areal av över 100 hektar 2 000 zloty.

Från konvertering undantagas fordringar, vilka ej äro möjliga att indriva eller vilka utan genomförande av konvertering kunna betalas eller för vilka i förordningen angiven säkerhet icke kan ställas. I fråga om den säkerhet, som kräves utöver den personliga fordringsrätten, gäller följande. Värdepapper godtagas intill 85 % av börsvärdet eller, där de ej äro börsnoterade, av det värde, som fastställas av styrelsen. Inteckningar godkännas såsom säkerhet, i den mån de ligga inom 75 % av fastighets värde, varvid värdet beräknas enligt de grunder, som tillämpas av kreditinstitutet för långfristig agrarkredit. Slutligen kunna även andra säkerheter godtagas, om styrelsen anser desamma vara tillfredsställande. Härvid fordras emellertid även finansministerns medgivande.

Förutom de nu angivna villkoren gäller, att konverteringsavtal icke kunna slutas rörande fordringar, som uppkommit efter den 1 juli 1932.

Konverteringsavtalet avslutas principiellt på 7 år, dock kan denna tid i samförstånd med gäldenären förkortas. Under det första året, eventuellt de två första åren, påfordras icke någon amortering. Under de därpå följande 6 respektive 5 åren sker återbetalningen med vissa procent årligen av det ursprungliga lånebeloppet enligt stigande skala.

Räntesatsen å den gäld, som omfattas av konverteringsavtalet, fastställas av finansministern. För de båda första åren av den tid, varunder avtalet gäller, utgör räntan $6\frac{1}{4}$ %.

Med statshjälpen avses att täcka hälften av den kapitalförlust, som kan uppstå för vederbörande kreditinstitut eller företag på grund av ingången konverteringsavtal. Härutöver bisträcker emellertid staten institutet eller företaget under de två första åren efter avtalets ikraftträdande med vissa ytterligare belopp såsom gottgörelse för de ränteförluster, som föranledas av konverteringsavtalet.

Vad härefter angår ovannämnda bank för acceptkredit, så har finansministern genom förberörda lag den 24 mars 1933 bemyndigats att teckna en del av eller hela bankens grundkapital och att inbetala detsamma antingen kontant eller medelst överlämnande av värdepapper. Banken har bildats såsom ett aktiebolag. Bankens samtliga förpliktelser få icke uppgå till mer än tjugo gånger beloppet av bankens eget kapital (grund- och reservkapital). Staten övertager ansvarigheten intill 30 % av totalbeloppet av bankens förpliktelser enligt fastställt likvidationsförslag, dock ej till högre belopp än 75 000 000 zloty.

För banken har upprättats ett särskilt reglemente. Enligt detta reglemente åligger det banken att lämna acceptkredit genom att acceptera dragna växlar eller att utställa egna växlar, vilka överlämnas åt kredittagarna. Acceptkredit kan lämnas åt vissa kreditinstitut eller andra företag för att sätta dem i stånd att betala sina skulder till Polens Bank eller för att därmed underlätta deras möjligheter att erhålla kredit hos denna bank. Endast sådana kreditinstitut kunna erhålla acceptkredit, vilka åtaga sig att, på villkor som förmålas i nyssnämnda förordning av den 26 juni 1933, sluta avtal med sina gäldenärer rörande samtliga jordbrukarlån. Som underlag för acceptkrediten tjäna de fordringar med tillhörande säkerheter, beträffande vilka avtal träffats med gäldenärerna. De med bankens underskrift försedda växlarna utställas på 6 månader och skola vid förfallotiden utbytas mot nya växlar. I anslutning till vad som enligt det föregående gäller i fråga om återbetalningstiden för de konverterade jordbrukarkrediterna är även för acceptkrediterna föreskrivet, att de under det första året, eventuellt de två första åren, icke behöva amorteras men att de under de därpå följande 6 respektive 5 åren skola återbetalas med vissa procent årligen av det ursprungliga lånebeloppet enligt stigande skala. Acceptkrediten löper med ränta, som svarar mot Polens Banks diskonto. Härjämte äger acceptbanken rättighet att av kredittagaren årligen uppbära provision motsvarande $\frac{1}{8}$ % av det oguldna kapitalbeloppet.

Amerikas Förenta Stater.

Det amerikanska jordbrukets samlade hypoteksskuld uppgavs år 1929 utgöra 9 000 milj. dollars, varemot svarade ett samlat värde av jordbruksegen- dom å 57 000 milj. dollars, innefattande värdet å jord, byggnader samt le- vande och döda inventarier. Uppgifter från senare tidpunkt utvisa en något lägre hypoteksskuld, nämligen 8 500 milj. dollars. Härtill komma andra skulder, som bringa jordbrukets totala skuldsumma upp till 12 000 milj. dollars. Vid en jämförelse mellan jordbrukets tillgångar, sådana desamma beräknats år 1929, och dess skulder måste emellertid hänsyn tagas till den katastrofala minskning, som sedan nyssnämnda år drabbat alla realvärden i Förenta staterna. Vidare är att märka, att skulden fördelar sig ganska ojämnt på olika delar av landet och på de enskilda jordbruken. Något mindre än hälften (45 %) av samtliga amerikanska jordbruk hava beräknats häfta för in-tecknad gäld. Av de in-tecknade jordbruken har något mer än en tredjedel eller 36·7 % uppgivits hava en hypoteksskuld uppgående till halva värdet av bruken och därutöver, en sjättedel av bruken eller 15·7 % häfta för tre fjärdedelar av värdet och därutöver samt 5 % vara in-tecknade till mer än hela värdet. Den största skuldsättningen påträffar man i de stora majs- och vetedistriktet, nämligen nordvästra centraldistriktet med 7·6 % överin-tecknade bruk och 22·3 % bruk in-tecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet samt nordöstra centraldistriktet med 5·2 % överin-tecknade bruk och 17·5 % bruk in-tecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet. Det väsentligen på mejeriprodukter baserade jordbruket i New-Englandstaterna uppvisar den lindrigaste skuld-sättningen med 1·4 % överin-tecknade bruk och 4·1 % bruk in-tecknade för mer än tre fjärdedelar av värdet. De här lämnade uppgifterna, hänförande sig till den 1 januari 1932, voro enligt i november 1933 meddelade upplys- ningar från jordbruksministeriet i stort sett även tillämpliga å de vid sist- nämnda tidpunkt rådande förhållandena.

Det allmänna återhämtningsprogram i vad avser jordbruket, som framlagts i Förenta staterna, innefattar — bortsett från vidtagna åtgärder på penning- väsendets område till höjande av prisnivån — dels en produktionsreglering

och dels en kreditreglering. Avsikten med den senare är att genomföra icke blott en omreglering av hypoteksskulden till den del gäldenärerna äro i mest trängande behov av lättnader utan även en reorganisation av kreditförmedlingen. Tidigare ombesörjdes kreditgivningen till jordbruket av ett stort antal offentliga och halvt offentliga anstalter. Numera har emellertid presidenten Roosevelt indragit en del av dessa institutioner, sammanslagit och ombildat andra, varjämte genom en i mars 1933 utfärdad förordning samtliga jordbrukskreditanstalter sammanförts under en enhetlig ledning, Farm Credit Administration (FCA) med en nästan diktatorisk myndighet. Denna organisation är uppdelad på fyra huvudavdelningar med var sin commissioner med uppgift att hava överinseendet över olika grenar av jordbrukets kreditgivning. Under nu nämnda organisation sortera till en början de unionella hypoteksbankerna, vilka handhava den långfristiga utlåningen, vidare institutionerna för produktionskredit och kreditorganisationen för långivningen till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar samt slutligen kreditanstalterna för medellång kreditgivning. Av genomgripande betydelse för den amerikanska jordbrukskrediten hava varit en den 12 maj 1933 utfärdad *jordbrukslag* (Agricultural Adjustment Act and Emergency Farm Mortgage Act), vars andra del äsyftar att bringa lättnad i den skuldbörda, som påvilar det amerikanska jordbruket, samt en den 16 juni samma år utfärdad *jordbrukskreditlag* (Farm Credit Act), vilken avser att genomföra en nyorganisation av kreditförmedlingen på kooperativ grund. Sett ur en annan synpunkt kan den förra lagen huvudsakligen sägas innefatta bestämmelser om hypotekslån och den senare regler angående driftskredit. I anslutning härtill kommer i det följande att under särskilda avdelningar behandlas å ena sidan kreditgivningen från hypoteksbankerna m. m. och å andra sidan driftskrediten åt jordbruket.

Kreditgivning från hypoteksbankerna m. m.

Hypotekskrediten till det amerikanska jordbruket har tidigare till övervägande del besörjts av försäkringsbolag, banker, hypoteksbolag och enskilda samt endast till en mindre del av de unionella hypoteksbankerna (Federal Land Banks). Den nya lagstiftningen avser att göra de unionella hypoteksbankerna till förnämsta organ för hypoteksbelåningen.

Dessa banker, till antalet tolv och fördelade på olika distrikt, upprättades 1916. Deras sammanlagda kapital uppgick den 30 juni 1933 till \$ 188 514 499. De för utlåningen erforderliga medlen hava anskaffats genom försäljning av bankens obligationer till belopp av \$ 1 147 897 220. Lån från de unionella hypoteksbankerna utlämnas antingen genom förmedling av jordbrukskreditföreningar (National Farm Loan Associations) eller ock, på platser där jordbrukskreditföreningar saknas, direkt till vederbörande låntagare.

Jordbrukskreditföreningarna äro själva ansvariga för de lån de förmedla. Föreningarnas medlemmar utgöras uteslutande av låntagande jordbrukare, vilka måste teckna andelar i vederbörande förening upp till 5 % av lånets belopp; medlemsansvarigheten är numera begränsad till de tecknade andelarnas belopp, medan tidigare tillkom ytterligare ansvarighet för ett lika stort belopp. De tecknade andelarna tjäna som kollateral säkerhet för de genom föreningen förmedlade lånen. Föreningen tecknar i sin ordning andelar till lika stort belopp i de unionella hypoteksbankerna, vilka andelar likaledes tjäna som säkerhet för lånen. Av hypoteksbankernas sammanlagda kapital per den 30 juni 1933 ägdes \$ 62 847 380 av jordbrukskreditföreningarna.

Vid lån direkt från hypoteksbankerna teckna låntagarna andelar i bankerna likaledes upp till 5 % av lånets belopp, vilka andelar sedermera vid förenings

bildande övertagas av denna, medan låntagaren i stället tecknar andelar till motsvarande belopp i föreningen. I hypoteksförskrivningen tages sikte på bildandet av en jordbrukskreditförening bland låntagarna, så snart dessa nått tillräckligt antal; för att uppmuntra sammanslutningsidén lämnas utfästelse om räntenedsättning vid lån genom förmedling av på dylikt sätt bildad förening.

För lån förmedlade genom jordbrukskreditföreningar erlägges en ränta, som med högst 1 % får överstiga räntan å bankens obligationer; för direkta lån erlägges ytterligare $\frac{1}{2}$ %.

I förenämnda jordbrukslag hava bestämmelser meddelats, enligt vilka de unionella hypoteksbankerna bemyndigas att under en tid av högst två år utgeva obligationer till ett sammanlagt belopp av 2 000 milj. dollars till anskaffande av medel för utlämnande av nya lån och för inlösning av hypotek hos andra kreditgivare m. m. Obligationerna — vilkas emittering delvis ombesörjes av ett särskilt för ändamålet bildat bolag — äro skattefria och löpa med 4 % årlig ränta. Både kapital och ränta garanteras av unionen. Lån av ifrågavarande medel utlämnas för inköp av jord, inventarier, gödningsämnen m. m. Väsentligen är dock emissionen avsedd för omreglering av hypoteks- eller annan skuld. Mer än nio tiondelar av utlämnade lån ha tjänat detta syfte. Lånen kunna uppgå till \$ 25 000 och i särskilda fall till \$ 50 000. Företräde lämnas emellertid lån understigande \$ 10 000. Lån utlämnas endast mot första inteckning inom 50 % av egendomens »normala» värde och 20 % av därå gjorda permanenta förbättringar. Det »normala» värdet räknas på basis av genomsnittliga priset för jordbruksprodukter 1909—1914, med hänsyn dock tagen till ökade skatter och andra omkostnader samt till »förändringar i det ekonomiska läget för produkterna». I praxis antages »normala» värdet komma att stanna ungefär halvvägs mellan värdet 1909—1914 och nuvarande värde. Återbetalningen sker efter amorteringsplan, sträckande sig över en längre följd av år, vanligen 30—40 år, stundom dock även 20 år. Amorteringsplanen kan omregleras och återbetalningstiden förlängas för ytterligare 40 år.

För att uppmuntra de unionella hypoteksbankerna att prolongera förfallande jordbrukskrediter bemyndigas finansministern att teckna kapital i bankerna till belopp svarande mot beloppet av beviljade prolongationer; härför har ställts ett anslag av \$ 50 000 000 till finansministerns förfogande.

Under en tid av 5 år, räknat från den 11 juli 1933, nedsattes räntan å hypotekslån, som utlämnats genom förmedling av jordbrukskreditföreningar, till $4\frac{1}{2}$ %; gällande detta såväl utestående lån som nya, vilka utlämnas före den 12 maj 1935. För direkta lån från hypoteksbankerna blir den reducerade räntan $\frac{1}{2}$ % högre. Vidare bestämmes, att om låntagaren icke brustit i fullgörandet av övriga förpliktelser, någon amortering icke skall krävas under en tid av fem år fram till den 11 juli 1938 å utestående lån och å nya lån, som utlämnas före den 12 maj 1935. I de fall, då förluster kunna drabba hypoteksbankerna på grund av räntenedsättningen, föreskrives ersättning härför ur ett särskilt anslag å \$ 15 000 000.

I sammanhang med den kreditgivning, som bedrives från hypoteksbankerna, må nämnas, att chefen för den under FCA sorterande avdelningen för överinseendet över nyssnämnda banker genom förmedling av dessa från en särskild fond å \$ 300 000 000 meddelar *amorteringslån* för följande ändamål, nämligen till omreglering av jordbrukares skuldförhållanden, vare sig för skulden ställts säkerhet eller icke, till driftskapital för jordbruket samt till återförvärv av egendom, som sålts exekutivt efter den 1 juli 1931 (och före den nya lagens ikraftträdande). Lånen utlämnas icke blott mot första in-

teckning såsom vid hypoteksbankslån utan även och företrädesvis mot andra hypotek inom 75 % av egendomens »normala» värde; supplerande säkerhet kan ställas i lös egendom, såsom kreatur, inventarier och skördar. Lånen få uppgå till högst \$ 5 000 och förräntas med 5 %. Är beloppet icke tillräckligt för att täcka jordbrukarens utestående skuld, förutsättes, att han med kreditorerna träffar överenskommelse om sådan jämkning, att 25 % av egendomsvärdet lämnas skuldfritt. Med amorteringen beviljas uppskov under de tre första åren av lånets löptid. För lån mot första och andra inteckning i fast egendom för nedsättning och omreglering av redan existerande lån utgör amorteringstiden högst 40 år, för andra lån högst 10 år efter amorteringens början.

Ytterligare har ställts till förfogande en fond å \$ 50 000 000 såsom hjälp åt jordförbättringsdistrikt för omreglering eller nedsättning av utestående skuld å fullbordade jordförbättringsföretag (torrläggning, bevattning m. m.), vilka efter värdering befinnas vara ekonomiskt bärkraftiga. Därjämte meddelas bestämmelser om förskottering av medel för fullbordandet av liknande företag, som för närvarande äro under utförande, med anlitande av en enligt tidigare lagstiftning upprättad jordförbättringsfond.

Huvudsyftet med de ovan antydda åtgärderna har varit att på en mera varaktig basis och mot förmånligare villkor omreglera jordbrukarnas skuldförhållanden och sätta dem i stånd att likvidera varuskulder, erlägga skatterestantier o. s. v. Att ett inskridande på detta område varit av högsta nöden, belyses av en i en kommuniké från FCA lämnad uppgift, att ett överraskande stort antal med den nya lagstiftningens hjälp ordnade skulder dragit sådana räntor som 36 % och 42 % om året, vilket möjliggjordes genom flera delstaters lagstiftning om »small loans».

Vid sidan härav har igångsatts ett omfattande arbete i syfte att lätta skuldbördan genom frivilliga uppgörelser med kreditorerna. I åtskilliga stater hava särskilda nämnder tillsatts med uppgift att få till stånd godvilliga uppgörelser (County Farm Debt Adjustment Committees).

Driftskrediten åt jordbruket.

Av måhända än större betydelse för jordbrukskrediten äro de föranstaltningar, som träffats enligt jordbrukskreditlagen den 16 juni 1933. Berörda lag skapar ett helt nytt system för förmedling av kredit dels till kooperativa produktionsföreningar, dels till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar.

Enligt lagen bemyndigas chefen för FCA att upprätta fyra olika slag av kreditanstalter, nämligen: 1) kreditbolag för produktionskredit (Production Credit Corporations); 2) kreditföreningar för produktionskredit (Production Credit Associations); 3) en centralbank för kooperativa föreningar (Central Bank for Cooperatives); samt 4) distriktsbanker för kooperativa föreningar (Banks for Cooperatives).

Enär en del av den för ifrågavarande kreditanstalters verksamhet erforderliga kapitalanskaffningen sker genom upplåning hos unionsbankerna för medellång kredit (Federal Intermediate Credit Banks) torde här böra nämnas, att dessa sistnämnda banker, vilka äro reglerade av en förordning av år 1923, äro tolv till antalet och belägna i samma städer som hypoteksbankerna. De hava till uppgift att bereda krediter, som äro anpassade efter jordbrukets olika kreditbehov under skilda delar av året och som med hänsyn härtill äro kortfristigare än hypotekslånen men däremot mera långfristiga än de vanliga banklånen. Ifrågavarande banker mottaga icke insättningar och utöva över huvud taget icke bankverksamhet i vanlig mening. Icke heller hava de rätt att utlämna lån till enskilda lånesökande.

A. Produktionskrediten.

Produktionskreditbolag.

Tolv kreditbolag hava upprättats, ett i varje stad där en unionell hypoteksbank har sitt säte, med ett begynnelsekapital för varje bolag av \$ 7 500 000, vilket å unionens vägnar tecknas av chefen för FCA. För ändamålet användes en rörlig fond å \$ 120 000 000. Kreditbolagen hava — liksom unionsbankerna för medellång kredit och de nyupprättade distriktsbankerna för kooperativa inköps- och försäljningsföreningar — gemensam styrelse med de unionella hypoteksbankerna. På detta sätt ernås en centralisering av jordbrukskreditgivningen.

Kreditbolagens uppgift består i att 1) organisera produktionskreditföreningar, 2) förse dessa med erforderligt grundkapital och 3) biträda med tillsynen över föreningarna. De skulle kunna betecknas som »holding companies» i förhållande till föreningarna.

För erhållande av driftskredit till produktionen, exempelvis för uppförande av mejerier, lagerlokaler för potatis, spannmålselevatorer o. s. v. voro de amerikanska jordbrukarna förut hänvisade till affärsbankerna eller, sedan 1923, till bildandet av jordbrukskreditbolag (Agricultural Credit Corporations) med \$ 10 000 minimikapital, genom vilkas förmedling den önskade driftskrediten kunde erhållas från unionsbankerna för medellång kredit. Affärsbankerna, särskilt i farmardistriktet, kommo att till stor del dragas med i det allmänna kreditsammanbrottet — antalet minskades från 27 000 år 1928 till 16 000 år 1933 — och jordbrukskreditbolagen voro icke lämpade för en på bredare basis lagd kreditförmedlingsrörelse. I detta läge skola de nya kreditbolagen tråda hjälpande emellan genom att upporganisera ett verkligt system av lokala produktionskreditföreningar och genom att till dessa förmedla kredit från unionsbankerna för medellång kredit.

Kreditbolagen hava rätt att förvärva andelar av s.k. A-typ i kreditföreningar, bildade inom deras resp. distrikt, till belopp ungefär svarande mot 20 % av föreningarnas utestående lånesumma, dock så att detta belopp må höjas av chefen för FCA.

Föreskrifter meddelas om bestridandet av utgifter och förluster å verksamheten samt om bildandet av en reservfond svarande mot minst 25 % av bolagets inbetalta kapital. Reservfonden skall investeras i unionsobligationer eller i andelar av A-typ i kreditföreningar.

Produktionskreditföreningar.

Kreditföreningarna, vilka stå under tillsyn och ledning av chefen för FCA, kunna bildas av tio eller flera jordbrukare för erhållande av lån enligt lagens bestämmelser. Föreningarnas andelskapital bildas av två serier andelar med ett nominalvärde av \$ 5 för varje andel. Andelarna av A-typen, vilka delvis övertagas av kreditbolagen, medföra icke rösträtt inom föreningarna men de äga däremot prioritetsrätt vid likvidation och äro lika berättigade till utdelning med övriga andelar. Andelar av B-typen, med vilka är förenad rösträtt efter en röst för varje delägare oberoende av antalet ägda andelar, övertagas av låntagare i föreningarna. Varje andelsägare av B-typen skall, inom två år efter det han upphört vara låntagare, utbyta sina andelar, efter ett bokfört värde icke överstigande det nominella, mot andelar av A-typen. Andelar av B-typ kunna endast överlätas till annan medlem eller till låneberättigad jordbrukare, och fordras för överlåtelse föreningsstyrelsens godkännande. Samtliga andelar äro berättigade till lika utdelning, men föreningens styrelse kan efter eget beprövande använda utdelning, tillkommande andelsägare av B-typen, till likvidering av andelsägarnas skuld till föreningen.

Så länge ett kreditbolag är andelsägare i en förening, skall valet av föreningens styrelse vara underställt godkännande av ordföranden i kreditbolaget, vilken ock när som helst kan avlägsna föreningens styrelsemedlemmar och dess tjänstemän.

Utdelningen å andelarna är begränsad till 7 %. Innan utdelning får ske, skall förening hava uppsamlat en garantifond svarande mot minst 25 % av föreningens inbetalda andelskapital. Garantifonden skall placeras enligt bestämmelser, som utfärdats av vederbörande kreditbolag.

Lån utlämnas av föreningarna för produktiva jordbruksändamål i allmänhet, sålunda bland annat för bärgning av skördar samt uppfödning av kreatur för avel och slakt. Vid låns beviljande kommer i betraktande icke endast säkerhet i form av panträtt i kreatur, inventarier och gröda utan även den lånesökandes karaktärsegenskaper och förmåga att gälda lånet med inkomsten av produkternas försäljning. För lån skola gälla sådana villkor, räntesatser och säkerhetsbestämmelser, som föreskrivas av vederbörande kreditbolag. Utlämnat lån må icke understiga \$ 50. Ej heller får lånebelopp överstiga 20 % av föreningens andelskapital och garantifond, dock att lån må lämnas upp till 50 % av andelskapitalet och garantifonden, därest av kreditbolaget godkänd säkerhet ställts, samt utöver 50 %, om lånet godkänts av vederbörande avdelning inom FCA. Av låntagaren fordras, att han vid tiden för lånets utlämnande skall vara innehavare av andelar av B-typen till ett belopp svarande mot 5 % av lånets storlek efter ett bokfört värde å andelarna icke överstigande det nominella. Lånen utlämnas i allmänhet för en tid av högst 1 år och i intet fall för längre tid än 3 år.

Föreningarna äro berättigade att för lån och rediskontering anlita unionsbankerna för medellång kredit. Endast med tillstånd av chefen för FCA kunna föreningarna vända sig till annan anstalt. Låneräntans storlek blir i stort sett beroende av, på vilka villkor medel kunna anskaffas av unionsbankerna, vilka i öppna marknaden försälja debentures med högst 5 års löptid samt belåna föreningarnas förskrivningar. Föreningarnas utlåningsränta får med högst 3 % överstiga den ränta bankerna betinga sig, vilken på senare tiden växlat mellan 3 % och 3½ %. Debentures hava kunnat säljas mot c:a 2 % ränta.

Produktionskreditföreningar hava bildats till ett antal av 400, av vilka många trätt i verksamhet.

B. Kreditförmedlingen till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar.

Kreditförmedlingen till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar ombesörjes av den nyupprättade centralbanken och av under densamma sorterande 12 distriktsbanker.

Centralbanken.

Denna bank bildades i september 1933. Styrelsen för banken består av sju medlemmar med chefen för vederbörande avdelning inom FCA såsom ordförande. De övriga sex styrelsemedlemmarna utses, med vissa undantag, av chefen för FCA.

Bankens uppgift är att lämna lån dels till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar för de ändamål och på de villkor, som angivas i lagen om försäljning av jordbruksprodukter (Agricultural Marketing Act), dels ock till distriktsbankerna under form av diskonteringslån m. m. samt på de villkor, som fastställas av styrelsens ordförande.

Storleken av aktiekapitalet — vilket vid bankens inrättande utgjorde \$ 50 000 000 och helt ägdes av unionen — fastställes av chefen för FCA allt efter behovet av medel för utlåningsrörelsen. Aktierna lyda å \$ 100. Ur en till förfogande ställd rörlig fond kan FCA:s chef för unionens räkning teckna aktier i centralbanken.

För erhållande av lån från centralbanken skola kooperativa inköps- och försäljningsföreningar vid tiden för lånets upptagande vara ägare av aktier i banken till bokförda värdet, svarande mot 5 % av lånets belopp. Vid lånets återbetalning skola dessa aktier inlösas av centralbanken till inköpsvärdet med eventuellt avdrag för inträdd minskning i kapitalvärde. I fråga om kooperativa föreningar, som enligt den särstatliga lagstiftningen äro förhindrade att teckna aktier i centralbanken, meddelas bestämmelser om aktie- teckningens ersättande med inbetalning till en garantifond.

Rörelsekapitalet anskaffas genom utgivande av debentures till belopp icke överstigande fem gånger det inbetalade aktiekapitalet jämte reservfonden. Som säkerhet för debentures tjäna kassamedel, unionsobligationer samt skuldförskrivningar och andra obligationer till belopp svarande mot utestående debentures.

För att en kooperativ inköps- och försäljningsförening skall kunna erhålla lån erfordras — förutom nyssnämnda aktieinnehav — att föreningen består av jordbruksproducenter, att föreningens verksamhet avser medlemmarnas gemensamma bästa, att försäljningen till andra än medlemmar icke överstiger 50 % av hela omsättningen, att utdelning å andelskapitalet är begränsad till 8 % per år samt att varje medlem är berättigad till en röst.

Lån utlämnas för följande två huvudändamål, nämligen för bestridande av löpande omkostnader (»working capital loans») samt för uppförande och förvärf genom inköp eller arrende av lokaler, redskap m. m. för framställande, förvaring, lagring, förädling och saluförande av jordbruksprodukter och därav tillverkade livsmedelsartiklar (»facility loans»).

För lån av det senare slaget gäller som särskilda villkor, att lånet icke får överstiga 60 % av lokalernas värde och att inköpssumman eller hyran av chefen för FCA befinnes skälig. Vidare gäller, att endast försäljningsföreningar, däremot icke inköpsföreningar komma i fråga till sådant lån. Föreningar, som erhållit lån för löpande omkostnaders bestridande, skola tid efter annan avgiva finansiella rapporter rörande sin verksamhet; minst en gång om året skall fullständig revision av föreningens räkenskaper ägarum.

Låneräntan utgjorde i januari 1934 för lån av förra slaget 4 %, av senare slaget 4½ %. I lagen stadgas härom, att i förra fallet räntan skall med så nära som möjligt 1 % överstiga gällande diskonto i unionsbanker för medellång kredit, i det senare överensstämma med gällande ränta å hypotekslån till medlemmar i jordbrukskreditföreningar. Som säkerhet tjänar panträtt i fastigheter, redskap, inventarier m. m. Lån av det förstnämnda slaget lämnas i allmänhet för en försäljningssäsong, lån av det senare slaget för längre tid, upp till 10 år, allt efter storleken av lånesökandens omsättning, inkomst och andra förhållanden inverkan på betalningsförmågan.

Av inkomsten å verksamheten skall minst 25 % anslås till uppläggning och vidmakthållande av en reservfond svarande mot minst 25 % av aktiekapitalets och garantifondens belopp. Återstoden kan, med tillstånd av ordföranden i styrelsen, användas till utdelning å aktiekapitalet och garantifonden, dock högst upp till 7 % per år. Utdelning å aktiekapital tillhörigt unionen skall gottskrivas den förut omnämnda av chefen för FCA disponerade rörliga fonden.

Distriktsbanker.

Distriktsbanker skola upprättas i var och en av de tolv städer, där unionell hypoteksbank finnes. Bestämmelserna om aktieteckning (inklusive sådan för unionens räkning), disposition av inkomst å verksamheten, reservfond och utdelning sammanfalla så gott som fullständigt med bestämmelserna för centralbanken, dock så att de befogenheter, som enligt dessa bestämmelser tillkomma centralbanksstyrelsen, utövas av distriktsbankernas styrelser. För distriktsbankerna gäller likaså, att kapitalets storlek av chefen för FCA fastställas till belopp svarande mot behovet bland låntagarna. Lån utlämnas till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar för de ändamål, som avses i lagen om försäljning av jordbruksprodukter, samt på de villkor, som fastställas av bankstyrelsen med godkännande av chefen för FCA.

Det kunde tyckas, att distriktsbankernas verksamhet skulle kollidera med centralbankens, eftersom båda hava till uppgift att utlämna lån till kooperativa inköps- och försäljningsföreningar. I verkligheten torde dock någon sammanblandning icke komma att äga rum, emedan chefen för FCA i lagen uttryckligen bemyndigas att avgränsa de kategorier av låntagare, till vilka kredit utlämnas, och beloppen av de individuella lånen, till förekommande av dubbelarbete och tryggnad av största möjliga effektivitet i långivningen. Meningen är att avgränsa resp. anstalters verksamhet på sådant sätt, att lån överstigande \$ 500 000 falla på centralbanken och lån understigande detta belopp på distriktsbankerna; samtliga ansökningar om lån till mer än \$ 300 000 skola emellertid ställas till centralbanken.

Härförutom är att nämna, att kooperativa inköps- och försäljningsföreningar kunna erhålla varulån från unionsbanker för medellång kredit mot säkerhet av lagerbevis, konossement m. m. Dessa lån lämnas i allmänhet upp till 60 à 70 % av säkerhetens värde samt avse att sätta föreningsgarna i stånd att lämna sina medlemmar förskott för tiden mellan leverans och försäljning, att finansiera transporter och lagring m. m. Bankernas ränta för dylika lån utgör för närvarande i allmänhet 3 %.

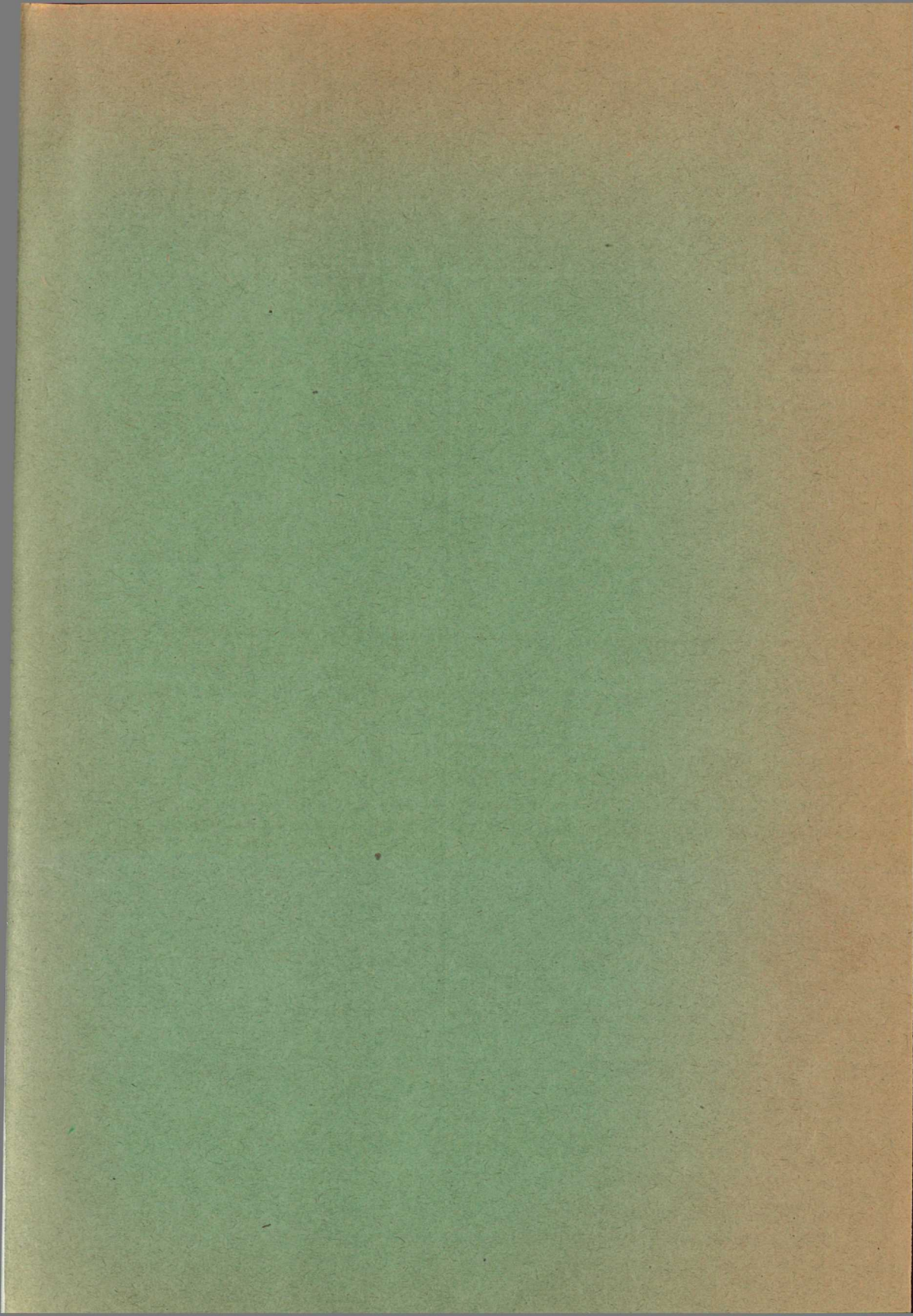
Det kan tilläggas, att anordningar träffats för att jordbrukskrediten huvudsakligen endast skall komma de jordbrukare till godo, vilka sluta sig till regeringens produktionsplan. För detta ändamål är en omfattande kontrollapparat under upprättande med särskilda organ.

Den härförut lämnade översikten har huvudsakligen berört sådana för jordbrukets stödjande vidtagna åtgärder, rörande vilka bestämmelser blivit meddelade i ovannämnda under år 1933 utfärdade lagar. Även under år 1934 hava emellertid anstalter i lagstiftningsväg träffats för lindrande av jordbrukets kreditsvårigheter. Sålunda antog kongressen den 18 juni 1934 ett lagförslag om nya lättnader i jordbrukarnas skuldbördor, varigenom särskilda bestämmelser om moratorium och skuldnedskrivning bliva tillämpliga å jordbrukare, som ej kunna fullgöra sina betalningsförpliktelser. Lagen, som betecknar en genomgripande nyhet i fråga om avveckling av äldre skulder, undertecknades av presidenten den 28 i nämnda månad. Dittills genomförda ändringar i konkurslagstiftningen hade endast haft till syfte att möjliggöra en skuldreglering genom ackord eller betalningsanstånd i de fall, då minst 75 % av fordringsägarna lämnade sitt samtycke. Enligt den nya lagen gäller, att en jordbrukare, som ej lyckats utverka en tillfredsställande nyreglering av sina betalningsförpliktelser eller ser sig ur stånd att fullgöra en härom träffad uppgörelse, hos vederbörande domstol kan begära att bliva försatt i konkurs med tillämpning av ett särskilt förfarande. Domstolen skall föranstalta om en ny värdering av egendomen till rimligt belopp, vilket ej nödvändigtvis behöver vara det gällande marknadsvärdet vid tiden för

värderingen. Jordägaren behåller besittningen av sin egendom. Med samtycke av de förmånsberättigade borgenärerna kan han återköpa egendomen till det av domstolen fastställda värdet inom en tid av sex år. Under de första fem åren skall han erlägga amorteringar å sammanlagt 15 % av detta värde, under det sjätte året verkställas slutlikvid. Gälldenären betalar under denna period en årlig ränta av 1 % och svarar för alla skatter. Om någon förmånsberättigad fordringsägare motsätter sig denna anordning, skall domstolen fatta beslut om ett moratorium på fem år. Under denna tid är gälldenären fortfarande berättigad att bruka egendomen mot erläggande av ett skäligt arrende till fordringsägarna. När som helst under den tid moratoriet gäller kan gälldenär inbetala det av domstolen fastställda värdet för egendomen och därmed återvinna full äganderätt. En förmånsberättigad fordringsägare äger emellertid påkalla förnyad värdering, och det därvid fastställda värdet skall iakttas vid avvecklingen av konkursförfarandet. Lagen äger tillämpning endast å sådana skulder, som härröra från tiden före dess ikraftträdande.

Einige der besten Beispiele für die Anwendung der
Methode der kleinsten Quadrate sind in den
Beispielen gegeben, die in den folgenden
Kapiteln zu finden sind. Die Methode ist
sehr einfach und kann von jedem
Studenten verstanden werden. Sie ist
auch sehr nützlich, um die Genauigkeit
von Messungen zu bestimmen. Die
Methode ist in der Physik, Chemie
und anderen Wissenschaften weit
verbreitet. Sie ist eine der besten
Methoden, um die Genauigkeit von
Messungen zu bestimmen. Die Methode
ist in der Physik, Chemie und anderen
Wissenschaften weit verbreitet. Sie ist
eine der besten Methoden, um die
Genauigkeit von Messungen zu
bestimmen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Statens offentliga utredningar 1934

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klamrar beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

- Utlåtande över utredningen ang. tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. [10]
Betänkande med förslag till lag ang. vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. [16]
Utlåtanden över betänkande med förslag till lag ang. vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. [30]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

- Betänkande med förslag till bestämmelser ang. upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättnings behov. [15]
Betänkande med förslag till bestämmelser ang. upphandling av inhemskt bränsle för statens stationära anläggningar m. m. [20]
1930 års pensionssakkunniga. Betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst. [29]
Betänkande ang. omorganisation av landsfogdetjänsterna. [31]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

- Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande frihamnsvisandet. [36]

Politi.

Socialpolitik.

- Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 2. Finanspolitikens ekonomiska verkningar. [1]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 3. Löneutvecklingen och arbetslösheten. [2]
Utredning ang. åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. [11]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 4. Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. [12]
Undersökningar ang. det sociala hjälpklientelet. [14]

Hälsö- och sjukvård.

- Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser ang. statsbidrag till avlöning åt distriktssköterskor m. m. [9]
Betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål. [22]
Betänkande med utredning och förslag ang. sänkning av läkemedelspriserna, revision av apoteksvarustadgan m. m. [35]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

- Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område. [4]
Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egna bostadsbyggnader. [6]
Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning ang. statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom, m. m. [37]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

- Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. [32]

Industri.

- Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. [17]

Handel och sjöfart.

- Betänkande med förslag ang. frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. [5]
Betänkande med förslag till sjöarbetstidslag. [8]
Betänkande med förslag ang. bemanning av svenska fartyg jämte statistisk utredning angående svenska handelsflottans bemanning år 1931. [23]

Kommunikationsväsen.

- Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 1. Vägar. [27] Del 3. Avgivna utlåtanden. [28]
Järnvägs- och automobiltrafik. [33]
Varuträffen med bil samt statistisk och kartografisk översikt av totala varuträffen till och från Stockholm under maj månad 1932. [34]

Bank-, kredit- och penningväsen.

- Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. [7]
Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar ang. konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt ang. grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m. [13]
Utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel. [26]

Försäkringsväsen.

- 1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [18]
Pensionsförsäkringsreformen. Kortfattad framställning av 1928 års pensionsförsäkringskommittés förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [19]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

- 1933 års teaterutrednings betänkande. Del 1. De fasta statsunderstödda teatern. [3] Del 2. Utredning rörande teaterförhållandena i riket. [21]
Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. [24]
Förslag till alternativa koraler. [25]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.